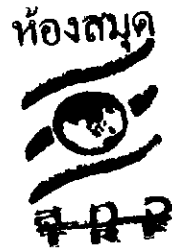

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

คณะผู้วิจัย

ศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล หัวหน้าโครงการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์

ดร.ลักขณา ดาวรัตนหงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิราภรณ์ วรรณดี

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

มหาวิทยาลัยมหิดล

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ส.ก.ว.)

2538 - 2542

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
ชุดโครงการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

เอกสารหมายเลข 4

ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับ
ชนกลุ่มไทในประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วชิราภรณ์ วรรณดี
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล

2543

การวิจัยชุดนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คำนำ

รายงานผลการวิจัยเรื่อง “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย” ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุริยา รัตนกุล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย มีผู้ร่วมวิจัยได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ดร.ลักขณา ดาวรัตนหงษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วชิราภรณ์ วรรณดี อาจารย์และนักวิจัยประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

รายงานวิจัยเรื่องนี้แบ่งเป็นสี่เล่ม เล่มแรก เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลมลายู-โปรตีนีเซียน ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วยการนำเสนอเชิงวิเคราะห์ กล่าวถึงความหมายของคำว่าชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ และชาวเขา ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขต แนวความคิด ประโยชน์ และวิธีดำเนินการวิจัย บทวิเคราะห์ขององค์ความรู้ของชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลมลายู-โปรตีนีเซียน บทสรุป บรรณานุกรม และบรรณานุกรม

เล่มที่สอง เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติกในประเทศไทย ปัญหาเรื่องชื่อของภาษาและกลุ่มชน ผลงานการศึกษาของกลุ่มชนที่พูดภาษาออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บทสรุป บรรณานุกรม และภาคผนวก ในภาคผนวกนี้เป็นความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกในประเทศไทยตามตระกูลภาษาที่ได้เรียงลำดับไว้

เล่มที่สาม เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ซึ่ง ดร.ลักขณา ดาวรัตนหงษ์ เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วยบทสรุป บทวิเคราะห์ บรรณานุกรม และบรรณานุกรม

เล่มที่สี่ เป็นประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไท ซึ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิราภรณ์ วรรณดี เป็นผู้วิจัย ประกอบด้วย ภาพรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย บทวิเคราะห์ บทสรุป บรรณานุกรม และบรรณานุกรม

คณะผู้วิจัยคาดว่ารายงานผลการวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยนี้ จะเป็นประโยชน์แก่การวิชาการด้านชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยที่ได้มีการศึกษาวิจัยหรือบันทึกไว้ให้มาอยู่ในที่เดียวกัน

คณะผู้วิจัย

เอกสารหมายเลข 4

ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย

สารบัญ	หน้า
คำนำ	
4.1 ความนำ	1
4.2 วัตถุประสงค์	1
4.3 ขอบเขตของงานวิจัย	2
4.4 นิยามศัพท์	4
4.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	4
4.6 องค์ความรู้ที่ศึกษาในชนกลุ่มไทแต่ละกลุ่ม	5
4.7 ภาพรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย	65
4.8 สรุปวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	79
บรรณนิทัศน์	183
ภาคผนวก	247
ก. โครงการวิจัยเรื่อง “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย”	248
ข. กำหนดการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2	272

บทที่ 4

ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย

4.1 ความนำ

ในอดีตและสืบเนื่องถึงปัจจุบัน มีนักวิชาการสนใจศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ของคนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องของชนกลุ่มน้อยซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ตระกูลภาษาที่ชนกลุ่มน้อยนั้น ๆ ใช้เป็นภาษาพูดและเขียน ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยจึงแบ่งได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic language family) ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan language family) ภาษาตระกูลไท (Tai language family) ภาษาตระกูลม้ง-เย้า (Hmong-Yao language family) และภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน (Austronesian language family)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงได้สนับสนุนให้นักวิชาการในสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่อยู่ในเอกสารประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยทั้ง 5 กลุ่ม ดังกล่าว โครงการวิจัยเรื่อง “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย” จึงเกิดขึ้น และเริ่มดำเนินงานในปีพุทธศักราช 2539 ด้วยการแบ่งการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมองค์ความรู้ตามกลุ่มตระกูลภาษาและตามหมวดหมู่วิชาการที่ได้ตกลงกันไว้ 16 หมวด

งานวิจัยเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการใหญ่ดังกล่าว และเรียกตามชื่อตระกูลภาษาว่า “การวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไท(Tai)ในประเทศไทย” หรือผู้วิจัยขอเรียกชื่องานส่วนนี้สั้น ๆ ว่า “การวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย” และถือว่าเป็นบทที่ 4 หรือเป็นโครงการย่อยในโครงการใหญ่ แนวทางและวิธีการวิจัยดำเนินตามโครงการใหญ่ คือเป็นวิธีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ 16 หมวด ประมวลให้เป็นระบบในชนกลุ่มไทแต่ละกลุ่ม (ซึ่งในงานครั้งนี้แบ่งได้ 18 กลุ่ม) แล้วสรุปสังเคราะห์เป็นภาพรวมองค์ความรู้ของชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย

4.2 วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ในเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย ประมวลเข้าด้วยกันให้เป็นระบบ สรุปสังเคราะห์ และเสนอแนวทางที่ควรวิจัยในชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทต่อไป

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ในด้านการรวบรวมเกี่ยวกับองค์ความรู้ของชนกลุ่มต่าง ๆ ที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย ซึ่งเป็นการประมวลองค์ความรู้สำหรับเป็นแนวทางในการวิเคราะห์องค์ความรู้แต่ละด้านให้ลึกซึ้งต่อไป

4.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไท (Tai) ในประเทศไทย มีขอบเขตของการประมวลองค์ความรู้ในชนกลุ่มไทที่ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าและวิจัยไว้ในเอกสารงานวิชาการประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เอกสารประกอบการประชุมและสัมมนาทางวิชาการ บทความและสารคดีเชิงวิชาการ เฉพาะที่ผลิตและดำเนินงานในประเทศไทยเท่านั้น

ชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย ที่ศึกษาในครั้งนี้แบ่งเป็น 18 กลุ่ม และได้กำหนดรหัสประจำกลุ่มไว้เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และจัดแบ่งกลุ่มด้วยคอมพิวเตอร์ ดังนี้

	ชื่อกลุ่มตามตระกูลภาษา	ชื่อในงานวิจัยนี้	รหัส
1.	ไท, ลาว (Tai, Lao)	ไทยลาว	ATL
2.	ไทขึน, ไทเขิน (Tai Khun)	ไทยเขิน	Khk
3.	ลาวครั่ง (Lao Khrung)	ลาวครั่ง	Khr
4.	กะเลิง (Kaleung)	กะเลิง	Klg
5.	ไทลื้อ (Tai Lue)	ไทยลื้อ	Lue
6.	ลาวเงี้ยว (Lao Ngaew)	ลาวเงี้ยว	Ngw
7.	ไทญ้อ, ญ้อ (Tai Nyaw, Nyan)	ญ้อ	Nyw
8.	พวน (Phun)	พวน	Phn
9.	ผู้ไท (Phu Tai)	ผู้ไทย	PTh
10.	แสก (Saek)	แสก	Sak
11.	ไทดำ, ไช่ (Tai Dam, Song)	ไช่	Sng
12.	ไทหย่า (Tai Ya)	ไทยหย่า	TYa
13.	ไทยวน (Tai Yuan)	ไทยยวน	TYn
14.	ไทใหญ่ (Tai Yai)	ไทยใหญ่	Yai
15.	ยอง (Yong)	ยอง	Yng
16.	ยัย, ย้อย (Yoy)	ยัย	Yoy
17.	ลาวเวียง (Lao Wiang)	ลาวเวียง	Wia
18.	ไทหลายกลุ่ม (Several Tai)	หลายกลุ่ม	Sve

องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในการศึกษาแบ่งเนื้อหาเป็นหมวดวิชาการได้ 16 หมวด และมีรหัสประจำหมวด ได้แก่

ชื่อนหมวดวิชา	รหัส
1. ชชาติพันธุ์ (Ethnic Groups)	ET
2. แผนที่ / สถิติ (Map / Statistics)	MS
3. ประวัติศาสตร์ / โบราณคดี (History)	HT
4. การปกครอง / สังคม / เมือง-ชุมชน (Social Structure)	SS
5. เศรษฐกิจ / อาชีพ (Ecomomics)	EC
6. การอพยพเคลื่อนย้าย (Migration)	MI
7. ประชากรศึกษา (Population)	PP
8. นิเวศวิทยา (Ecology)	EG
9. สาธารณสุข (Health)	HL
10. โภชนาการ (Nutrition)	NT
11. ภาษา / การสื่อสาร (Language & Communication)	LC
12. การศึกษา (Education)	ED
13. ความช่วยเหลือ (Help)	HP
14. การท่องเที่ยว (Tourism)	TR
15. มานุษยวิทยาวัฒนธรรม (Anthropology)	AN
15.1 วัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (Anthro : genral)	ABGN
15.2 ความเชื่อ (Anthro : belief) ได้แก่ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ข้อห้ามและข้อปฏิบัติ	ANBL
15.3 ประเพณี จารีต ขนบธรรมเนียม พิธีกรรม (Anthro : tradition)	ANTR
15.4 การแต่งกาย (Anthro :dressing) ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย การประดับตกแต่งร่างกาย	ANDR
15.5 การประดิษฐ์ (Anthro : technology) ได้แก่ เทคนิคในการสร้าง และประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เช่น การทอผ้า จักสาน และสลัก ฯลฯ	ANTH
15.6 วรรณกรรม / คติชาวบ้าน (Anthro : folklore) ได้แก่ นิทานพื้น บ้าน ตำนาน เรื่องปรัมปรา	ANFR

ชื่อหมวดวิชา	รหัส
15.7 ศิลปะ (Anthro : arts) ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ สถาปัตยกรรม หัตถกรรม และงานแสดงศิลปะต่าง ๆ	ANAR
15.8 อื่น ๆ (Anthro : others)	ANOT
16. บรรณานุกรม (Bibliography)	BB

4.4 นิยามศัพท์

ในงานวิจัยเรื่องนี้ มีศัพท์เฉพาะที่อาจทำให้เข้าใจไม่ตรงกันได้ จึงขอานิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะสำหรับงานวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย ดังนี้

ชนกลุ่มน้อย ในงานวิจัยนี้ใช้ตามความหมายและข้อตกลงของ ศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุริยา รัตนกุล ซึ่งอภิปรายไว้ในตอนต้นของรายงานผลการวิจัยชุดนี้ใน บทที่ 1 หัวข้อ 0.1 คำว่าชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ และชาวเขา ผู้วิจัยจึงจะใช้นิยามศัพท์คำว่า **ชนกลุ่มน้อย** หมายความว่า กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมหรือชาติพันธุ์ต่างกับชนกลุ่มใหญ่ และอาศัยร่วมอยู่ในสังคมของชนกลุ่มใหญ่ มีลักษณะผิดแผกจากชนกลุ่มใหญ่จนเป็นที่สังเกตได้ ลักษณะที่ผิดแผกนี้อาจจะเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ภาษา ศาสนา หรือเครื่องแต่งกาย ที่ผิดแผกอาจเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นชนกลุ่มน้อยได้

ไทย (Thai) หมายถึง คนไทหรือชนกลุ่มไท หรือคนเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ใดก็ได้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ในงานวิจัยนี้จึงใช้คำว่า ไทลาว (ไทยอีสาน) ไทลื้อ ไทเขิน ไทยวน ไทหย่า ไทใหญ่ และผู้ไทย แสดงถึงชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทและอยู่อาศัยในประเทศไทย

ไท (Tai) หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท หากอาศัยอยู่นอกประเทศไทยจะเรียกว่าคนไทหรือชนชาติไท ถ้าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และที่ยังไม่ได้สัญชาติไทยจะเรียกชื่อตามกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ เช่น ไทลาว ไทลื้อ ไทเขิน เป็นต้น แต่ในงานวิจัยนี้จะใช้คำว่า ไทลาว ไทลื้อ ไทเขิน ฯลฯ ตามการนิยามของคำว่าไทข้างต้น

4.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยในบทที่ 4 นี้ เรียก“ชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไท” สั้นๆ ว่า “ชนกลุ่มไท” ชื่อของบทนี้จึงมีชื่อว่า “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย” และใช้เรียกนำหน้าชื่อกลุ่มไททั้ง 18 กลุ่ม ในงานวิจัยนี้ เช่น “ชนกลุ่มไทลาว” “ชนกลุ่มไทเขิน” “ชนกลุ่มลาวครั่ง” “ชนกลุ่ม...” เป็นต้น

4.6 องค์ความรู้ที่ศึกษาในชนกลุ่มไทแต่ละกลุ่ม

เอกสารวิชาการเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เท่าที่สืบค้นรวบรวมได้จำนวน 1,216 รายการ และแยกประเภทเป็นปริมาณงานที่ศึกษาในชนกลุ่มไทแต่ละกลุ่ม จำนวน 18 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณเอกสารวิชาการที่สืบค้นได้แยกตามชนกลุ่มไท

ชนกลุ่มไทในประเทศไทย	รหัส	รายการ	คิดเป็นร้อยละ
1. ไทยลาว	ATL	475	39.06
2. ไทยจีน	Khñ	17	1.39
3. ลาวครั้ง	Khr	9	0.74
4. กะเลิง	Klg	2	0.16
5. ไทยลื้อ	Lue	85	6.99
6. ลาวเงี้ยว	Ngw	3	0.25
7. ญ้อ	Nyw	10	0.82
8. พวน	Phñ	38	3.13
9. ผู้ไทย	PTh	29	2.38
10. แสก	Sak	9	0.74
11. โซ่ง	Sng	70	5.76
12. ไทยหย่า	TYa	4	0.33
13. ไทยยวน	TYñ	272	22.37
14. ไทยใหญ่	Yai	45	3.70
15. ยอง	Yng	12	0.99
16. ไย้	Yoy	4	0.33
17. ลาวเวียง	Wia	4	0.33
18. หลายกลุ่ม	Sve	128	10.53
	รวม	1,216	100.00

จะเห็นได้ว่าปริมาณงานที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย เน้นหนักอยู่ที่กลุ่มไทยลาวมากที่สุด (39.06%) รองลงมาเป็นกลุ่มไทยยวน ไทยหลายกลุ่ม ไทยลื้อ โซ่ง ไทยใหญ่ พวน และผู้ไทย ส่วนไทยจีน ลาวครั้ง กะเลิง ลาวเงี้ยว ญ้อ แสก ไทยหย่า ยอง ไย้ และลาวเวียง มีผู้ศึกษาน้อย หากจะแยกประเภทตามหมวดหมู่วิชาการที่จัดระบบไว้ 16 หมวด จะแยกได้ในแต่ละกลุ่มดังนี้

องค์ความรู้ในชนกลุ่มไททั้งหมดที่ศึกษารั้งนี้ พบว่าเป็นการศึกษาด้านมานุษยวิทยา วัฒนธรรมมากที่สุด (60.86%) รองลงมาเป็นการศึกษาด้านภาษาและการสื่อสาร กับด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น ชชาติพันธุ์ การปกครอง การท่องเที่ยว มีการศึกษาได้น้อยมาก และเป็นที่น่าสนใจว่าด้านความช่วยเหลือชนกลุ่มไทไม่ปรากฏองค์ความรู้ในการศึกษารั้งนี้ รายละเอียดของการศึกษาแต่ละด้านในชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทจะกล่าวเป็นลำดับตามรหัสของชนกลุ่มไทและตามรหัสของหมวดวิชาการ

1. กลุ่มไทยลาว (ATL)

ชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย ที่มีจำนวนมากที่สุดคือกลุ่มลาวหรือในงานวิชาการนี้กำหนดเรียกว่ากลุ่มไทยลาว งานที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มไทยลาว มีจำนวน 475 รายการ มีเนื้อหาวิชาการที่กำหนดไว้เกือบครบทุกหมวด หมวดที่ไม่มีคือ แผนที่/สถิติ ประชากรศึกษา โบราณการ และความช่วยเหลือ

เนื้อหาวิชาการหมวดชาติพันธุ์ (ET) ในกลุ่มไทยลาวนี้มีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ไท จำนวน 11 รายการ เริ่มมีการศึกษาเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา (อานันท์ กาญจนพันธุ์ 2541 : 5) เริ่มจากนักวิชาการชาวตะวันตกคือ *Gehan Wijeyawardene* (1990) เขียนเรื่อง "Thailand and the Tai : Versions of Ethnic Identity" ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและกระบวนการแสดงความเป็นตัวตนของชาติพันธุ์ไท แต่ผู้บุกเบิกการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งชาติพันธุ์ไทด้วยเป็นนักวิชาการชาวฝรั่งเศสประมาณ 60 ปีมาแล้ว คือ เริ่มศึกษาแนวชาติพันธุ์วิทยาเชิงประวัติศาสตร์ เช่น *Henri Maspero* (1950) ต่อมา *Georges Condominas* (1975) ได้สืบทอดการศึกษาแนวทางนี้จนปัจจุบัน ส่วนนักวิชาการไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องชาติพันธุ์ไท เริ่มมาจาก *หลวงวิจิตรวาทการ* (2512) แปลงานของ วิลเลียม คลิฟตัน ดอดด์ เรื่อง "ชนชาติไทย" (The Tai Race) ต่อมา *จิตร ภูมิศักดิ์* (2519) เขียนเรื่อง "ความเป็นมาของคำว่าสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ" ซึ่งเป็นงานศึกษาที่จุดชนวนให้ชาวไทยตื่นตัวขึ้นศึกษาชาติพันธุ์ไทยอย่างจริงจัง เกิดงานเขียนทำนองนี้อีกหลายเรื่องที่สำคัญ เช่น "ไทยน้อย ไทยใหญ่ ไทยสยาม" (ศรีศักร วัลลิโภดม และสุจิตต์ วงษ์เทศ, 2534) "การศึกษาระบบชาติพันธุ์สัมพันธ์ : แนวความคิดพื้นฐาน" (สุเทพ สุนทรภัสร์, 2536) "Ethnicity and Cultural Boundaries in the Border Region" (Anan Ganajanapan, 1994) และ "บริบทความเป็นไทย" (เกษียร เตชะพีระ, 2539) เป็นต้น งานดังกล่าวเป็นเพียงตัวอย่างของการศึกษาด้านชาติพันธุ์ไท ตั้งแต่เริ่มพัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์ จนถึงการมองเรื่องชาติพันธุ์ภายใต้การขยายตัวของระบบทุนนิยมในปัจจุบัน แนวการศึกษาเรื่องชาติพันธุ์ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2541 : 7-13) ได้จำแนกการศึกษาด้านความหมายของคำว่า Ethnicity (ชาติพันธุ์) ไว้ 5 แนวทาง ได้แก่

1) *Essentialism* เป็นการศึกษาว่าด้วยชาติพันธุ์ เป็นลักษณะของหน่วยทางสังคมที่มีมาแต่ดั้งเดิม และเป็นลักษณะที่จริงแท้แน่นอน สามารถเห็นจริงได้โดยไม่ต้องพิสูจน์ เช่น การศึกษาผ่านภาษาดั้งเดิม และพิธีกรรมความเชื่อโบราณ เป็นต้น นักวิจัยชาวไทยส่วนใหญ่มักจะมีแนวทางการศึกษาเช่นนี้

2) การศึกษาชาติพันธุ์เป็นทางการผสมผสานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกัน และอิทธิพลของวัฒนธรรมหนึ่งที่มีต่ออีวัฒนธรรมหนึ่ง ตลอดจนการปรับตัวทางวัฒนธรรมด้วย การยืมลักษณะบางอย่างจากวัฒนธรรมอื่นมาใช้ ทั้งจากวัฒนธรรมที่มีอำนาจเหนือกว่าและวัฒนธรรมย่อยๆ งานศึกษาทางมานุษยวิทยาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในแนวที่สองนี้

3) ชาติพันธุ์เป็นสถานภาพทางสังคม สถานภาพดังกล่าวไม่ได้ดำรงอยู่คงที่ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ ทางโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ ลักษณะของชาติพันธุ์จะไม่มี ความหมายในตัวเองมากนัก เพราะฉะนั้นจะเข้าใจความหมายได้ก็ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ตัวอย่างงานในการศึกษาชาติพันธุ์ไท ได้แก่ งานของ จิตร ภูมิศักดิ์ (2519) เรื่อง "ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ" ซึ่งพยายามชี้ให้เห็นว่า กลุ่มชนที่มักจะเข้าใจว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ๆ นั้น แท้ที่จริงคือสถานภาพทางสังคมของคนที่มีฐานะต่ำต้อย ในความสัมพันธ์กับกลุ่มชนที่มีอำนาจเหนือกว่า

4) *Ethnogenesis* เป็นการศึกษาชาติพันธุ์แบบผสมผสานทางชาติพันธุ์ที่นำไปสู่การสร้างกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่ เป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม บนพื้นฐานของการผสมผสานกัน ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่สภาวะของความสัมพันธ์อย่างใหม่ขึ้นแทนที่ นักวิชาการสำนักฝรั่งเศสใช้วิธีการศึกษานี้ในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไท เน้นการศึกษาแบบ Ethnohistory หรือประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นวิธีหลักในการศึกษาค้นคว้า นักวิชาการที่สำคัญคือ Henri Maspero, George Condominas, ชลธิรา สัตยาวัฒนา เป็นต้น

5) แนวการศึกษาตามความหมายของคำว่าชาติพันธุ์ประการสุดท้าย เป็นพัฒนาการขึ้นในการศึกษาทางมานุษยวิทยา มีลักษณะเป็นกระบวนการสร้างความหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ ขึ้น แทนที่ความหมายแบบ Essentialism ซึ่งเป็นพื้นฐานความคิดของแนวการศึกษา 4 แนวแรก การสร้างความสัมพันธ์ใหม่นี้เป็นกระบวนการที่เป็นไปตามบริบทของสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ เช่น Charles F. Keyes (1995) เขียนเรื่อง "Who are the Tai ? Reflections on the Invention of Identity" วิเคราะห์ว่าการยอมรับความเป็นชาติพันธุ์ไทร่วมกันนั้น ไม่ได้วางอยู่บนพื้นฐานของภาษาและวัฒนธรรมร่วมกัน หากแต่เกิดจากกระบวนการทางการเมืองใน

การสร้างรัฐชาติ Grant Evans (1997) เขียนเรื่อง "The Politics of Ritual and Remembrance : Laos Since 1975" วิเคราะห์รัฐบาลลาวพยายามสร้างความเป็นตนหรืออัตลักษณ์ ด้วยการสร้างอนุสาวรีย์ต่าง ๆ เลียนแบบประเทศไทย เพื่อให้เห็นว่าเป็นชาติพันธุ์ไทยเหมือนกัน

องค์ความรู้ด้านชาติพันธุ์ที่ได้จากเอกสารในกลุ่มไทยลาวดังกล่าว นับว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเรื่องชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะส่วนที่ได้จากแนวคิดของ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2541) ทำให้เห็นแนวทางการศึกษาค้นคว้ากลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มต่าง ๆ ควรต้องมีแนวโน้มในการแสวงหาความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชนกลุ่มไทกลุ่มต่าง ๆ ไม่ควรจะศึกษาแยกลักษณะของความเป็นชนกลุ่มไทแต่ละกลุ่มอย่างโดด ๆ เพราะในแทบทุกพื้นที่ที่มีชนกลุ่มไทอยู่ก็มักจะมีชนชาติพันธุ์อื่น ๆ อาศัยอยู่ด้วยเสมอ การศึกษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยในอนาคตจึงน่าจะได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของ อานันท์ กาญจนพันธุ์ ผู้ซึ่งทางการศึกษาวิจัยด้านชาติพันธุ์แก่วงการการศึกษาไทย

เนื้อหาวิชาการในกลุ่มไทยลาวอีกด้านหนึ่งคือ ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี (HT) ปรากฏเอกสารที่สืบค้นได้จำนวน 62 รายการ เอกสารที่ศึกษาประวัติศาสตร์ไทในประเทศไทยในที่นี้รวมเอกสารการศึกษาด้านโบราณคดีเข้าอยู่ในหมวดวิชาการเดียวกัน ส่วนแรกจะกล่าวถึงเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ก่อน งานที่มีผู้ศึกษาในระยะแรก ๆ ได้แก่ พระยาประชากรกิจกรจักร (2515) ผู้เรียบเรียงพงศาวดารโยนกออกเผยแพร่ครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2442 ในสมัยรัชกาลที่ 5 (รัตนพร เสงี่ยมกุล, 2541 : 5) เพื่อพยายามศึกษาหาถิ่นเดิมของคนไทย เช่นเดียวกับงานในระยะต่อ ๆ มา หลวงวิจิตรวาทการ ได้ศึกษาเรื่อง "สยามกับสุวรรณภูมิ" (2476) และเรื่อง "งานค้นคว้าเรื่องของไทย"(2513) ประกาศิริ (นามแฝง) เรียบเรียงเรื่องเกี่ยวกับการสืบหาถิ่นไทไว้หลายเรื่อง ได้แก่ "วิเคราะห์เรื่องเมืองไทเดิม" (2478) "วิเคราะห์เรื่องเมืองไทยเดิม ภาค 2" (2490-2491) "บทวิเคราะห์ถิ่นไทยและเมืองเก่า" (2491) "บันทึกเรื่องสืบหาสยาม" (2491) "บันทึกเรื่องชาติไทย" (2495) เรื่อง "ไทยและสุโขทัย" (2493-2494) และบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ ได้เขียนหนังสือเรื่อง "สามสืบชาติในเชียงราย" (2493) และ "ไทยสืบสองปันนา" (2498) ทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นงานในยุคแรกที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าหาประวัติศาสตร์ชนกลุ่มไทในประเทศไทย

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2508-2520 มีกลุ่มนักวิชาการผลิตงานเขียนออกมาเพื่อบันทึกประวัติศาสตร์ไทยอีก เช่น ธวัช รัตนวิชาติ (2508) เขียนบันทึกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไทยเพื่อแสดงความเป็นมาของชนชาติไทย ในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เพรเอริก โมต (2509) ได้เขียนบทความเรื่อง "ปัญหาก่อนประวัติศาสตร์ไทย" และ หลวงนิพนธ์นิสรร์ (ยวดหลี่ หุตะโกวิท) ก็ได้แปลและเรียบเรียงหนังสือชื่อ "ไทย" (2511) ออกมาแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทยว่ามาจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในปีเดียวกันนี้ ประเสริฐ ณ นคร (2521) ได้เขียน "ข้อสังเกตกิริติประวัติของชาติไทย"

ออกเป็นบทความเรื่องแรกเกี่ยวกับเกียรติประวัติของชาติไทยด้านต่าง ๆ หลังจากนั้นประมาณ 5 ปี นักวิชาการยุคปัจจุบันก็เริ่มแสดงความคิดเห็นในบทความต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทว่าเป็นมาอย่างไร เช่น *ชาญวิทย์ เกษตรศิริ* เขียนบทความเรื่อง "คนไทยมาจากไหน" (2516) และ "ก็แล้วคนไทยมาจากไหนล่ะ" (2517) *จิตร ภูมิศักดิ์* เขียนหนังสือเรื่อง "ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ" (2519) นับเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทยแนวใหม่ที่ต่างกับตำราประวัติศาสตร์ชาติไทยที่มีมาแต่เดิม จากนั้นเป็นต้นมาจนปัจจุบันเป็นยุคของความสงสัยไม่แน่ใจในที่มาของคนไทย นักวิชาการจึงตื่นตัวเขียนบทความหลังจากชาญวิทย์ เกษตรศิริ และจิตร ภูมิศักดิ์ จุดประกายไว้

หลังจากปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา จึงเกิดข้อเขียนเชิงบทความและเชิงสารคดีเกี่ยวกับที่มาของคนไทยซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทหรือชนกลุ่มไท บุคคลสำคัญด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งมีอิทธิพลต่อนักคิดนักเขียนเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยในปัจจุบันคือ *ศรีศักร วัลลิโภดม* ได้ศึกษาค้นคว้าและเขียนผลงานการศึกษาออกมาเป็นจำนวนมาก เช่น ความก้าวหน้าในการค้นคว้าเรื่องก่อนประวัติศาสตร์ในเมืองไทย" (2521) "ลาวในเมืองไทย" (2522-2523) "โบราณคดีไทยในทศวรรษที่ผ่านมา" (2525) "กรุงศรีอยุธยา : ราชธานีแห่งแรกของเมืองไทย" (2528) "น่านเจ้า-ตาลี หรือน่านเจ้า-สุโขทัย" (2532) "ก่อนเป็นมนุษย์และก่อนเป็นคนไทย" (2533) "ไทยน้อยไทยใหญ่และไทยสยาม" (2534) ซึ่งเรื่องนี้ได้รวมเล่มเป็นหนังสือ โดยมี *สุจิตต์ วงษ์เทศ* เป็นบรรณาธิการและเขียนร่วม ในระยะเวลาเดียวกัน *สุจิตต์ วงษ์เทศ* ก็ได้ผลิตงานเขียนเกี่ยวกับที่มาของคนไทยอีกหลายเรื่อง เช่น "คนไทยไม่ได้มาจากไหน?" (2527) "คนไทยอยู่ที่นี้" (2529) "เปิดแหล่งอารยธรรมโลกที่อีสาน" (2530) "ไทยน้อย ไทยใหญ่ และไทยสยามก็อยู่ที่นี้" (2534) "กำเนิดเมืองเชียงใหม่ ไทยทั้งดุ้นจริง ๆ หรือ" (2537) "คนไทยอยู่ที่นี้ที่อุษาคเนย์" (2537) และ "มหากาพย์ของอุษาคเนย์" (2537) และ "มหากาพย์ของอุษาคเนย์ : ท้าวฮุ่งท้าวเจืองวีรบุรุษสองฝั่งโขง" (2538)

นอกจากนี้นักวิชาการที่สำคัญอีกหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของคนไทย เช่น *ประเสริฐ ณ นคร* หลังจากได้เขียนไว้ในยุคแรกเมื่อปี 2511 แล้ว ในยุคหลังนี้จึงได้เขียนบทความไว้มากเช่นกัน ได้แก่ "ประวัติศาสตร์สมัยก่อนไทยเข้ามาในเอเชียอาคเนย์" (2522) "ไทยก่อนสมัยสุโขทัย" (2522) "การศึกษาเรื่องคนไทในทศวรรษที่ผ่านมา" (2532) "ถิ่นที่อยู่ของชนเผ่าไท" (2532) "ปรากฏการณ์ว่าด้วยการศึกษาชนเผ่าไท" (2537) *หลวงโกษากรวิจารณ์* เขียน "วิเคราะห์เรื่องเมืองไทเดิม" (2521) *ชิน อยู่ดี* เขียน "บิดาก่อนประวัติศาสตร์ไทย" (2529) และ "คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง" (2530) *บุญยก ตามไท* เขียน "คนไทยมาจากไหนกัน" (2527) และมีบันทึกการสนทนาระหว่าง *กฤตยา อาชวนิจกุล* กับ *อนุชาติ พวงสำลี* (2532) เรื่อง

“คนไทยมาจากไหน? เพราะคนไทยเดิมไม่ได้อยู่ที่นี้ด้วย” ส่วน บี. เอ. เทอร์วิล, แอนโทนี คิลเลอร์ และชลธิรา สัตยารัตนา (2533) เขียน “คนไทย(เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้” ช่วงระยะปี พ.ศ. 2520 ถึง ประมาณ พ.ศ. 2534 นี้ ยังมีกลุ่มนักประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ศึกษาค้นคว้าที่มาของคนไทยอีกหลายคน บุคคลสำคัญในวงการนี้ได้แก่ บวร สุขพานิช เขียนเรื่อง “ถิ่นกำเนิดและแนวอพยพของเผ่าไทย” (2513) สุต แสงวิเชียร เขียนเรื่อง “หลักฐานเพิ่มเติมที่แสดงว่าคนไทยได้มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยเมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว” (2522) เรื่อง “คนไทย 4,000 ปี : ความคิดเห็นใหม่ของนักโบราณคดีศิลปากร” (2531) และเรื่อง “ปัญหาการเคลื่อนย้ายและถิ่นกำเนิดของคนไทย” ซึ่งจุดประกายและเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้านประวัติความเป็นมาของคนไทยด้วยหลักฐานทางโบราณคดีมากขึ้น เช่น ในหน่วยงานภาครัฐได้เกิดคณะทำงานเกี่ยวกับการศึกษาประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย ได้แก่ คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย ได้แถลงผลงานในวารสารแถลงผลงานประวัติศาสตร์และเอกสารโบราณคดี เรื่อง “ถิ่นกำเนิดของชนชาติไทย” (2521) คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีนในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้ดำเนินงานแปลเอกสารของเจาเลิงหยาง และจางหยวนซิง ออกเป็นภาษาไทย เรื่อง “ชนชาติไท” (2530) และของเจียง อี้เหลียง “ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอนที่ 1” (2531) และ “ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอนที่ 2” (2534) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนและบุคคลต่าง ๆ สนใจศึกษาค้นคว้าอีกมาก เช่น “สมาคมประวัติศาสตร์” (2531) จัดพิมพ์บทความของ หว่ย ฮุย คุณ เรื่อง “การค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักร ‘สยาม-ไต’ โบราณ” จีรพันธ์ พิตรปริษา (2530) เขียนบทความเรื่อง “หัวพันทั้งห้าทั้งหก : ชนชาติและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์” ธิดา สาระยา (2531, 2537) เขียนหนังสือ “กว่าจะเป็นคนไทย” ธีรยุทธ บุญมี (2531) เขียนบทความเสนอในการประชุมของสมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย เรื่อง “คนไทยลงมาจากภูเขา” พิชัย วาสนาส่ง (2533) เขียนบทความเรื่อง “คนไทยมาจากไหน” พิริยะ ไกรฤกษ์ (2533) เขียนหนังสือเรื่อง “ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีประเทศไทย” วินัย พงศ์ศรีเพียร เขียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชนชาติไทย เรื่อง “บรรพบุรุษของคนไทยมาจากไหน” (2525) และเรื่อง “หนึ่งศตวรรษประวัติศาสตร์ชนชาติไทย : สถานภาพความรู้ในปัจจุบัน” (2539) วิจิต วัฒนะวบูล (2539) เขียนเรื่อง “คนไทยมาจากไหนในมุมมองของการแพทย์ไทย” ส่วนแต่เป็นเรื่องความเป็นมาของชนชาติไทยที่แสดงความตื่นตัวและความสนใจศึกษาค้นคว้าตลอดมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2540 นั้นเป็นยุคของ “คนไทยมาจากไหน?” โดยเฉพาะช่วงท้าย ๆ ของยุคประมาณปี พ.ศ. 2538-2540 บุคคลผู้บุกเบิกยุคแห่งการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างวิพากษ์ เน้นการเชื่อมโยงของวัฒนธรรมชุมชนเข้าสู่ประวัติชนชาติไทและเศรษฐกิจชุมชน ทำให้เกิดกระแสของการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมไทยที่เน้นภาคสนามหรือชุมชนในชนบทอย่างกว้างขวางแพร่หลายขึ้นในระยะต่อมาจนปัจจุบัน (2542) บุคคลนั้นคือ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ผู้กระตุ้นให้

เกิดการศึกษาระวัติศาสตร์และวัฒนธรรมด้วยงานวิจัยและบทความทางวิชาการหลายเรื่อง เช่น “ประสบการณ์การค้นคว้าประวัติศาสตร์ไทย” (2539) “ประวัติศาสตร์ชุมชนหมู่บ้าน” (2539) “ชุมชนไทยและวัฒนธรรมไทย” (2536) “ข้อสังเกตว่าด้วยสถานภาพการศึกษาด้านชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย” (2539) “แนวคิดเศรษฐกิจแห่งชาติ” (2536) “แนวคิดของโครงการศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท” (2536) “ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมไท” (2539) และวัฒนธรรมตะวันตกกับการพัฒนาการสังคมไทย” (2533) บทความเหล่านี้รวมพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ “ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ชุมชน และชนชาติไท” (2540) นับเป็นหนังสือต้นแบบที่เป็นแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ของคนรุ่นหลัง ร่วมสมัย ที่มุ่งจะศึกษาแนวคิดของ *ฉัตรทิพย์ นาถสุภา* ซึ่งกล่าวไว้ว่า “หนังสือเล่มนี้รวมความคิดของข้าพเจ้าทั้งหมดเข้าด้วยกันคือ เรื่องประวัติศาสตร์ เรื่องเศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชนหมู่บ้าน และเรื่องสังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทย...” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา 2540 : ปกหลัง)

เอกสารด้านประวัติศาสตร์ในชนกลุ่มไทยลาวที่สำคัญอีก 2 รายการ ซึ่งแปลและปริวรรตโดยคนไทยจะทำให้เข้าใจประวัติศาสตร์ชาติลาวและไทยดีขึ้น คือ “ประวัติศาสตร์ลาว” และ “แอลอดพงศาวดารลาว” เล่มแรก สมหมาย เปรมจิตต์ (2539) แปลจากต้นฉบับภาษาลาวซึ่ง *สีละ วีรวงศ์* เป็นผู้เขียนขึ้นจากประวัติศาสตร์ลาว โดยค้นคว้าจากเอกสารของลาว ไทย และฝรั่งเศส ส่วนอีกเล่ม *จารุวรรณ ธรรมวัตร* (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ได้ปริวรรตพงศาวดารลาว 2 ฉบับ คือ พงศาวดารลาว ฉบับกระทรวงศึกษาธิการกับพงศาวดารพวนฉบับเจ้าคำหมั้น แล้วเรียบเรียงรวมกับบันทึกของชาวตะวันตกในศตวรรษที่ 10 หนังสือ “แอลอดพงศาวดารลาว” เล่มนี้นับว่าเป็นประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสังคมของลาวเป็นอย่างยิ่ง

เนื้อหาทางวิชาการของชนกลุ่มไทยลาวอีกด้านคือ ด้านการปกครอง/สังคม (SS) งานที่นำมาศึกษาด้านนี้มีจำนวนไม่มากนักมีเพียง 14 รายการ งานที่ศึกษาด้านการปกครอง การเมือง และสังคมของชนกลุ่มไทยลาวในประเทศไทย โดยตรงนั้นดูเหมือนจะไม่ค่อยมี แต่ก็คงเป็นการศึกษาของ *John F. Embree* (1950/2493) ที่เขียนเรื่อง “Thailand : A Loosely Structured Social System” เป็นงานในระยะแรกที่ทำให้คนสนใจศึกษาลักษณะสังคมของไทย เช่นเดียวกับ *Fitzsimmons Thomas* (1958/2501) ได้เป็นบรรณาธิการรวบรวมงานเขียนชื่อ “Thailand : its people its society its culture” ซึ่งเกี่ยวกับการเมืองและสังคมไทยในระยะก่อน พ.ศ. 2500 เมื่อเข้าสู่ยุคความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ก็เกิดงานศึกษาวิจัยโดยการสนับสนุนทุนจากสหรัฐมากขึ้น งานชิ้นสำคัญ ๆ ในระยะปี 2510 เป็นต้นมา ได้แก่ งานของ *สมชัย รักวิจิตร* (2514) เรื่อง “ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย” เป็นงานวิจัยภาคภาษาไทยของศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารระหว่างไทย-สหรัฐ กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับการศึกษาโครงการของความเป็นผู้นำที่แท้จริงของหมู่บ้านในจังหวัดนครพนม

และอุปราชธานี ในขณะเดียวกัน สมชัย รักวิจิตร (2514) ก็ได้ทำโครงการศึกษาพิจารณาเยาวชนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้รับทุนจากแหล่งเดียวกัน ผลการวิจัยเป็นประโยชน์แก่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาด้านการเมืองและสังคมเป็นอย่างยิ่ง ในการศึกษาชนกลุ่มไทยลาว หรือไทยอีสาน

หลัง พ.ศ. 2520 มีงานศึกษาเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และสังคมในชนกลุ่มไทยลาวที่สำคัญ เช่น ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2524) ได้รวบรวมบทความที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองสมัยสุโขทัย และอยุธยา ให้ชื่อหนังสือว่า "เรื่องของสองเมือง" *Sukhumbhand Paribhatra and Chai-anan Samudavanija* (1983/2526) เขียนเรื่อง "Factors Behind Armed Separation : A Framework for Analysis" ซึ่งให้กรอบความคิดเกี่ยวกับปัจจัยแห่งกระบวนการแบ่งแยกดินแดน *อุราลักษณ์ สติรูปบุตร* (2526) ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "มณฑลอีสานและความสำคัญในทางประวัติศาสตร์" ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ภาคอีสานว่ามีพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์อย่างไร มีบทบาทด้านการเมืองการปกครองของไทยอย่างไร *อมรา พงศาพิชญ์* (2530) ได้เสนอบทความเรื่อง "ปัญหานุรณาการในสังคมไทย" ซึ่งควรคำนึงถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยในการเมืองการปกครองของไทย เช่นเดียวกับ *Thomas A. Kirsch* (1990/2533) ได้เขียนบทความเรื่อง "The Quest for Tai in Tai Context" ส่วน *สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ* (2527, 2529, 2530) มุ่งศึกษาวิจัยเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในภาคอีสาน โดยเปรียบเทียบพื้นที่ศึกษาภายในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ หมู่บ้านอัมพวันและหมู่บ้านคาแก่นคูณ หมู่บ้านนาป่าหนาด หมู่บ้านชาวเยอ ชุมชนบ้านเยอ บ้านไทยดำ และบ้านไทยลาว ล่าสุดเป็นนิทรรศการของ *อมรา ศรีสุชาติ* (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เรื่อง "ภูมิหลัง : ประเทศไทยกับโลก" เป็นเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยกับโลกยุคปัจจุบัน เป็นการนำเสนอระบบการปกครองและสังคมไทยด้วยคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ระบบสัมผัส นิทรรศการถาวรของหอไทยนิทัศน์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)

ชนกลุ่มไทยลาวยังมีเอกสารที่ศึกษาเกี่ยวกับหมวดวิชาการอีก 12 หมวด ซึ่งจะแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ 6 กลุ่ม เนื่องจากบางหมวดหมู่มีเอกสารที่ศึกษาได้น้อย บางหมวดหมู่ไม่มีเลย แต่บางหมวดหมู่มีการศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก

กลุ่มแรก ได้แก่	เศรษฐกิจ อาชีพ (EC) การอพยพ (MI) และประชากรศึกษา (PP)
กลุ่มที่ 2 ได้แก่	นิเวศวิทยา (EG) สาธารณสุข (HL) และโภชนาการ (NT)
กลุ่มที่ 3 ได้แก่	ภาษาและการสื่อสาร (LC)
กลุ่มที่ 4 ได้แก่	การศึกษา (ED) ความช่วยเหลือ (HP) และการท่องเที่ยว (TR)

- กลุ่มที่ 5 ได้แก่ มานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) ซึ่งมีอีก 8 กลุ่มย่อย คือ
วัฒนธรรมทั่วไป (ANGN) ความเชื่อ (ANBL) ประเพณี (ANTR)
การแต่งกาย (ANDR) การประดิษฐ์ (ANTN) วรรณกรรม (ANFR)
ศิลปะ (ANAR) และอื่น ๆ (ANOT)
- กลุ่มสุดท้าย ได้แก่ บรรณานุกรม (BB)

กลุ่มแรก งานที่ศึกษาด้านเศรษฐกิจ/อาชีพ (EC) ในชนกลุ่มไทยลาว ไม่ค่อยมีการศึกษาโดยตรง ส่วนใหญ่มักจะรวมอยู่ในงานที่ศึกษาด้านสังคมวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ เช่น ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2529) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน : ศึกษากรณีหมู่บ้านป่าหนาด" ดุษฎี กาฬอ่อนศรี และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2530) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชาวเยอ" สมคิด พรหมจ้อย (2540) ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจโดยตรงแต่ก็ยังมีเรื่องของสังคมวัฒนธรรมซึ่งจำต้องเกี่ยวข้องกันอยู่แล้ว "เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานใต้" เป็นบทความเสนอในการสัมมนาเรื่องประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของชนชาติไท นอกจากนี้ยังมีการศึกษาค้นคว้าของสำนักเศรษฐศาสตร์การเมือง ของกลุ่มอาจารย์และนิสิตคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มหลัก ซึ่งมี ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เป็นคนสำคัญในการก่อตั้ง และได้ขยายกิจกรรมไปถึงคณะอักษรศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมถึงนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยอื่น สถาบันทางวิชาการ และองค์กรต่าง ๆ สำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองนี้มีการศึกษาค้นคว้าสังคมไทย 4 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2517-2521 เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2522-2528 เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์หมู่บ้าน ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2530-2536 เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์หมู่บ้าน (วัฒนธรรม) และช่วงที่ 4 พ.ศ. 2537-ปัจจุบัน เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมไท ในการศึกษาทุกช่วงมีวิทยานิพนธ์งานพิมพ์รวมเล่มที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น "ระบบเศรษฐกิจอยุธยา" วิทยานิพนธ์ของประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล (2524) งานพิมพ์รวมเล่มของ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ (2524) เรื่อง "เศรษฐศาสตร์กับประวัติศาสตร์ไทย" สุวิทย์ ไพทยวัฒน์ (2521) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิวัฒนาการเศรษฐกิจชนบทในภาคกลางของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2394-2475" วุฒิสิทธิ์ ฐชาติ (2523) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิวัฒนาการเศรษฐกิจหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2394-2475" ประนุช ทวีพิสัยสาร (2527) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิวัฒนาการเศรษฐกิจหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2394-2475" งานค้นคว้าของฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2527) เรื่อง "เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต" หลังจาก

งานค้นคว้าในช่วงนี้แล้ว มีงานวิจัยที่ **ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรทิไล เลิศวิชา** (2537) ได้ทำร่วมกัน เรื่อง “วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย” ซึ่งยังคงเน้นระบบเศรษฐกิจอยู่เหมือนในช่วงแรก ๆ แต่เพิ่มและเน้น ลักษณะด้านวัฒนธรรมของหมู่บ้านโดยการสังเกตการณ์จากพิธีกรรมในหมู่บ้าน ในช่วงปัจจุบัน (2540) มีวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเศรษฐกิจในหมู่บ้านไทยทางภาคใต้เพื่อศึกษาเพิ่มเติมให้ครบ 4 ภาค คือ เรื่อง “ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชนบทหมู่บ้านภาคใต้ฝั่งตะวันออกของไทย (นครศรีธรรมราช พ.ศ. 2435-2504) ของ **พูนศักดิ์ ธานีกรประดิษฐ์** (2540) ดังนั้นผลงานการศึกษาของสำนัก เศรษฐศาสตร์การเมืองแนวประวัติศาสตร์ จึงถือว่าเป็นแนวทางการศึกษาเรื่องของวัฒนธรรมไทย ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวที่สำคัญ

กลุ่มงานที่ศึกษาด้านการอพยพ (MI) ในชนกลุ่มไทยลาว มีจำนวนน้อยเพียง 8 ราย และเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องการอพยพเคลื่อนย้ายของชนชาติไทยในอดีต เน้นถิ่นกำเนิดและ แนวทางการอพยพ ผู้ศึกษาค้นคว้าในช่วงแรก ๆ เท่าที่ได้นำเสนอเป็นบทความคือ **ขจร สุขพานิช** (2513) เขียนเรื่อง “ถิ่นกำเนิดและแนวอพยพของเผ่าไทย” เผยแพร่ในวารสารแถลงงานประวัติศาสตร์ โบราณคดี ต่อมาได้รับการพิมพ์รวมเล่มในงานอนุสรณ์ของผู้เขียนคนเดิมแต่เปลี่ยนถ้อยคำเล็กน้อย เป็น “ถิ่นกำเนิดและการอพยพของเผ่าไทย” (2521) หลังจากนั้น **ณัฐภัทร จันทวิช** (2523) ได้เขียน บทความชื่อคล้ายกันว่า “ถิ่นกำเนิดและแนวอพยพของไทย” และก่อนหน้านี้ **สมศักดิ์ พันธุ์สมบุญ** (2518) ก็ได้เสนอผลการศึกษาเรื่อง “การค้นคว้าเรื่องการอพยพของชนชาติไทย โดยการศึกษากลุ่ม เลือด” ซึ่งเขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า “A Bioserological Consideration of the Migration of Thai Race” ลงใน Journal of the Siam Society ซึ่งผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไม่ได้รับการสานต่อเท่าที่ ควร ต่างกับการอพยพด้วยเส้นทางหรือแนวทางตามเส้นทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่มีผู้ ศึกษาอีกหลายคน เช่น **เจิน หลี่ฟาน** (2532) เขียน “บทวิเคราะห์ว่าด้วยชาติไทยอพยพลงมาจากทางใต้ รวม 7 ครั้ง” **สุด แสงวิเชียร** (2532) เขียน “ปัญหาการเคลื่อนย้ายและถิ่นกำเนิดของคนไทย” และ **วิวัฒน์ เตมียพันธุ์** (2530) เขียน “สังเขปการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ในภาคอีสาน” ส่วนเรื่องสุดท้ายเป็น “การศึกษาในค่ายอพยพ” ของ **อมรา พงศาพิชญ์ พงศักดิ์ จิรไกรศิริ และธเนศ วงศ์ยานนาวา** (2522) ได้เสนอรายงานการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบผู้อพยพทางบกในค่ายอพยพคนลาว คนเขมร และคนเวียดนาม” ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงมานุษยวิทยาเกี่ยวกับปัญหาของผู้ลี้ภัยในศูนย์อพยพ นนongคาย สีคิ้ว และเขาค้อต่าง หรือสระแก้ว เรื่องนี้แตกต่างกับการอพยพของชนกลุ่มไทยลาวที่กล่าว ข้างต้น แต่ถือได้ว่าเป็นแนวทางการวิจัยสำหรับศึกษาผู้ลี้ภัยในอนาคตในยุคการแบ่งชนชาติด้วยเส้น กันพรมแดนอาณาเขตประเทศของตน ไม่ใช่การศึกษาชนชาติด้วยวัฒนธรรมเหมือนในอดีต

กลุ่มงานที่ศึกษาด้านประชากรศึกษา (PP) ไม่มีปรากฏในการศึกษาชนกลุ่มไทยลาว แม้จะมีแฝงอยู่ในงานที่ศึกษาด้านสังคม การปกครอง หรือด้านอื่น ๆ ผลการศึกษาก็ไม่ได้เน้นเรื่องประชากรศึกษา จึงไม่ได้แยกออกมาศึกษาเป็นการเฉพาะ

กลุ่มที่ 2 งานที่ศึกษาด้านนิเวศวิทยา (EG) สาธารณสุข (HL) และโภชนาการ (NT) ในชนกลุ่มไทยลาวมีน้อยมาก ด้านนิเวศวิทยามีเพียง 2 รายการซึ่งเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ งานของ *Suvanna Kriengkraipetch* (2538/1987) ซึ่งเขียนเป็นบทความเรื่อง "Thai Folk Beliefs about Animals and Plants and Attitudes toward Nature" และ *Bell Barry and Tearn* (2538/1995) พิมพ์เป็นหนังสือชื่อ "Mae Hong Son' 95: Development and Cultural Ecology" ส่วนด้านสาธารณสุขมี 4 รายการ ได้แก่ *โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์* (2535) ศึกษาค้นคว้าและเขียนหนังสือเรื่อง "ระบบการแพทย์พื้นบ้านในชนบทไทย" *สุจินดา คุจาวิวัฒน์* (2535) เขียนบทความเรื่อง "หมอทรงเทวดา : รูปแบบการปรับตัวของหมอพื้นบ้านหรือไม่" *อรสม สุทธิสาคร* (2539) เขียนสารคดีเชิงวิชาการเรื่อง "การคลอดพื้นบ้าน" ซึ่งทั้งสามเรื่องนี้เป็นตัวอย่างของการสาธารณสุขพื้นบ้าน โดยเน้นกลุ่มไทยลาว คาดว่าจะมีงานวิชาการด้านนี้อีกมากโดยเฉพาะช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นระยะเวลาที่การแพทย์พื้นบ้านฟื้นฟูระบบการศึกษาการแพทย์แผนไทยที่บรรจุในหลักสูตรอุดมศึกษาและหลักสูตรอบรมระยะสั้นหลายหลักสูตร แต่ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้รวบรวมงานในช่วงเวลานี้ออกมาด้วยจำกัดขอบเขตเวลาเพียง พ.ศ. 2540 เท่านั้น เรื่องสุดท้ายในกลุ่มงานสาธารณสุขเป็นวิทยานิพนธ์ของ *สถิต สุขภา* (2538) เรื่อง "การรักษาพยาบาลพื้นบ้านในชนบทภาคอีสาน : ศึกษากรณีอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์" ซึ่งเป็นการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านแบบไทยผสมลาวและเขมร ส่วนงานด้านโภชนาการไม่มีการศึกษาไว้โดยตรงในชนกลุ่มไทยลาว

กลุ่มที่ 3 งานที่ศึกษาด้านภาษาและการสื่อสาร (LC) ในชนกลุ่มไทยลาวมีเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่ได้รวบรวมไว้ในงานวิจัยเรื่อง "สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย : ภาษาตระกูลไท" ของ *สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ* (2539) ในการศึกษาครั้งนี้จะแยกและรวบรวมเฉพาะงานวิจัยและงานวิชาการที่ศึกษาด้านภาษาในชนกลุ่มไทยลาว ออกมารวมได้ 41 รายการ และนำมาศึกษาเฉพาะที่สำคัญ ๆ ดังนี้

ผลงานการศึกษาด้านภาษา-การสื่อสาร (LC) ในชนกลุ่มไทยลาว ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยซึ่งเสนอในรูปของวิทยานิพนธ์ บทความ และรายงานการวิจัย ประเภทของหนังสือมีเพียงเล่มเดียว ลักษณะของเนื้อหาหรือองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาในงานกลุ่มนี้เป็นการศึกษาวิจัยอย่างลุ่มลึกของนักวิชาการด้านภาษาและภาษาศาสตร์ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศหลายท่าน สามารถแบ่งเป็นการศึกษาด้านภาษาและด้านภาษาศาสตร์

ผลงานด้านภาษาเกี่ยวกับชนกลุ่มไทยลาวที่สำคัญเป็นผลงานของพระยาอนุมานราชธน นำมาศึกษาในครั้งนี้ 2 รายการ ได้แก่ นิรุกติศาสตร์ (เสฐียรโกเศศ 2522) และ The Nature and Development of the Thai Language (Anuman Rajadhon, Phya 2511/1968) ผลงานชิ้นแรกเป็นหนังสือซึ่งเป็นตำราว่าด้วยทฤษฎีทางภาษา แบ่งเป็น 7 หมวดใหญ่ ได้แก่ 1) ตำนานของนิรุกติศาสตร์ 2) กำเนิดคำในภาษา 3) ภาษาและรูปคำในภาษา 4) การแปลภาษา 5) เสียงและการกลายเสียงของคำในภาษา 6) แนวเทียบภาษา 7) ความหมายและการกลายความหมายในภาษา ในหมวดการแบ่งภาษาผู้เขียนได้กล่าวถึงภาษาตระกูลต่าง ๆ รวมทั้งตระกูลไทด้วย และทุกหมวดทุกหัวข้อได้อธิบายพร้อมยกตัวอย่างภาษาในกลุ่มไทยลาวนี้โดยตลอด ส่วนผลงานชิ้นหลังเป็นบทความในหนังสือเรื่อง Essay on Thai Folklore ซึ่งพระยาอนุมานราชธนเขียนและเรียบเรียงขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับบทความเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติและ พัฒนาการของภาษาไทย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคำและประโยค ด้านพัฒนาการของภาษาพูดและเขียนจากภาษาตระกูลต่าง ๆ และด้านอักษรไทยซึ่งวิวัฒนาการมาจากสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชจนถึงปัจจุบัน

ผลงานด้านภาษาในกลุ่มไทยลาวอีกเล่มหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่ง Harvey H. Smith และคณะ (2511/1968) เป็นผู้ศึกษาและเรียบเรียงขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือของชาวอเมริกันในประเทศไทย ในหนังสือนั้นมีบทความเรื่อง Language and Communication ซึ่งมีภาษาในกลุ่มไทยลาวเพื่อใช้สื่อสารกับกลุ่มคนในภาคอีสานด้วย

ผลงานด้านภาษาศาสตร์พบมากในการศึกษางานวิจัยภาษาตระกูลไททุกกลุ่ม ซึ่ง สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ (2539) ได้ศึกษาไว้ในงานวิจัยเรื่อง "สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย : ภาษาตระกูลไท" โดยแบ่งกลุ่มการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ออกเป็น 7 กลุ่มย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (Historical Linguistics Diachronic Studies) 2) การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบร่วมสมัย (Synchronic Comparative Studies) 3) การศึกษาโครงสร้างของภาษา (Linguistics Structure) 4) ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ (Linguistic Theory) 5) ภาษาศาสตร์ประยุกต์เชิงสหวิทยาการ (Multidisciplinary) 6) ภาษาศาสตร์การศึกษา (Educational Linguistics) และ 7) ภาษาศาสตร์ประยุกต์ในแง่มุมอื่น ๆ (Applied Linguistics in other aspects) ในในการศึกษางานของกลุ่มไทยลาวนี้ ได้รวบรวมผลงานด้านภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวในงานแต่ละกลุ่มย่อยดังกล่าวออกมา พบว่ามีปรากฏอยู่ในทุกกลุ่มย่อยทั้งเจ็ดดังกล่าว แต่มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในรูปแบบของวิทยานิพนธ์และบทความ มีลักษณะขององค์ความรู้ในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

1) **การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติที่พบในงานกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว** เป็นงานของ Nantana Ronnakiat (2535/1992) ซึ่งเป็นบทความเรื่อง "Evidence of the Thai Noi Alphabet Found in Inscriptions" ซึ่งเป็นการศึกษาวิวัฒนาการของภาษาด้านระบบการเขียนอักษรไทยน้อยที่ใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า ในภาษาพูดปัจจุบันของภาษาไทยอีสานหรือภาษาไทยลาว มีสระสั้น /e/ /ɛ/ /o/ /u/ แต่ในการเขียนอักษรไทยน้อยพบว่าการเขียนสระสั้นยาวใช้สลับกันได้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าในปัจจุบันความสั้นยาวของสระจะมีลักษณะแตกต่างกันในภาษาพูดปัจจุบัน แต่ในภาษาไทยลาวดั้งเดิมการเปรียบเทียบนี้ไม่ปรากฏ

ผลงานที่ศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติในกลุ่มไทยลาวยังมีอีก 4 เรื่อง ซึ่งเกี่ยวกับการจัดกลุ่มภาษาตระกูลไทที่พูดในประเทศไทย ส่วนใหญ่ใช้ระบบวรรณยุกต์ในการจัดแบ่งกลุ่มภาษา ได้แก่บทความเรื่อง "วรรณยุกต์ดั้งเดิมกับวรรณยุกต์ในปัจจุบันของภาษาไทย" ของวรรณา เทียนมี (2524) บทความเรื่อง "ไท" หรือ "ลาว" เรียกให้ถูก" ของ วิจารณ์วรรณ อยู่เย็น (2528) บทความเรื่อง "Classification by Tone Shapes and by Patterns of Tonal Splits and Coalescences" ของ Wanna Tienme (2535/1992) และหนังสือเรื่องภาษาถิ่นตระกูลไทย ของ เรืองเดช บันเขื่อนขัตติย์ (2531) ผลงาน 3 เรื่องแรกใช้ระบบวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ในการกำหนดจัดกลุ่มภาษากลุ่มไทยและภาษากลุ่มลาว ยกเว้นเรื่องของ Wanna (1992) ใช้ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ และการรวมตัวการแตกตัวของวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มภาษาไทยถิ่นเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ ใต้ และกลาง ส่วนผลงานของเรืองเดช บันเขื่อนขัตติย์ (2531) เป็นการใช้อำนาจในการจัดกลุ่มภาษาไทยถิ่น ผลการศึกษาปรากฏว่าภาษาถิ่นไทยเหนือเป็นกลุ่มไท ส่วนภาษาไทยถิ่นอีสาน (ไทยลาว) เป็นกลุ่มลาว ภาษาถิ่นเหนือมีความสัมพันธ์กับภาษาถิ่นอีสานและได้มากกว่าภาษากลาง

2) **การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบร่วมสมัยในกลุ่มไทยลาว** มีผลงานการศึกษาภาษาศาสตร์ด้านนี้ 2 เรื่อง คือ บทความเรื่อง Location in Thai and Lao ของ Thomas W. Gething (2528/1975) ซึ่งเป็นบทความเกี่ยวกับการการเปรียบเทียบไวยากรณ์บางแง่มุมของภาษาลาวและภาษาไทยคือในแง่โครงสร้างวลีประเภทแบ่งสถานที่ (Location expressions) และวิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษากลางกับภาษาตระกูลไท ของ พัชรภรณ์ เศวตสุวรรณ (2530/1976) ซึ่งเป็นผลงานการศึกษาภาษาไทยอีสานกับภาษาตระกูลไทด้านระบบคำ

3) **การศึกษาโครงสร้างของภาษาในกลุ่มไทยลาว** มีผลงานที่ศึกษาด้านนี้เพียงเรื่องเดียวคือ "Iconicity of Vowel Qualities in Northeastern Thai Reduplicated Words" ของ Theraphan L. Thongkum (2532/1979) ซึ่งเป็นบทความที่ศึกษาโครงสร้างของภาษาไทยลาวหรือ

ไทยอีสาน ในระบบหน่วยคำเฉพาะรูปแบบของคำซ้ำที่มีความสัมพันธ์กับการสื่อความหมายทางทัศนคติ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้พูด

4) **การศึกษาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ในกลุ่มไทยลาว** ไม่มีปรากฏเป็นการเฉพาะเรื่องนี้ แต่มีปรากฏในผลงานของ วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2526) เรื่อง "ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ : วิวัฒนาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ" ซึ่งเป็นผลงานที่สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ (2539) ได้จัดไว้ในงานประเภททฤษฎีทางภาษาศาสตร์กลุ่มภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (History Linguistics) ในหนังสือเล่มนี้ บทที่สิบเป็นการศึกษาเรื่องวิวัฒนาการภาษาไทย ผู้เขียนได้เสนอภูมิหลังของการศึกษาวิวัฒนาการของภาษาไทย ภาษาไทอาหม ภาษาไทยสมัยจารึกพ่อขุนรามคำแหง ภาษาไทพาทะ ภาษาไทลื้อ และภาษาไทยมาตรฐาน

5) **การศึกษาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ประยุกต์เชิงสหสาขาวิชา** ในกลุ่มไทยลาวมีปรากฏในกลุ่มของภาษาศาสตร์เชิงสังคม หัวข้อภาษากับสังคม (สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ 2539 : 227, 244-245) ซึ่งมีวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง "ภาวะหลายภาษาในบ้านหนองอารีและบ้านลาวเดิม ตำบลดินแดน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ" ของ ประพนธ์ จันทวิเทศ (2531) และเรื่อง "Phonological Interference between Kuay and Northeastern Thai in Surin" ของ Preecha Sukgasame" (2531/1988) เรื่องแรกเป็นการศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาและการเลือกภาษาของประชากรที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ เพศ และอายุเท่ากัน ตลอดจนหน้าที่ของภาษาต่าง ๆ ในชุมชน ผลการศึกษาปรากฏว่า ภาษาไทยมีบทบาทมากที่สุด ภาษาลาว (ไทยลาว) มีบทบาทมากเป็นอันดับสอง รองลงมาคือภาษาเขมรและภาษาส่วย ซึ่งมีหน้าที่น้อยที่สุดคือเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ส่วนวิทยานิพนธ์ของ Preecha เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างระหว่างระบบเสียงภาษาไทยอีสาน ซึ่งใช้พูดที่บ้านหนองกับ และภาษาส่วยซึ่งใช้พูดที่บ้านลำโรง และนำผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้มาอธิบายสาเหตุที่เกิดการเพี้ยนเสียง

6) **การศึกษาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์การศึกษาในกลุ่มไทยลาว** มีผลงานของ Thomas W. Gething (2522/1979) เรื่อง "Two Types of Semantic Contrast Between Thai and Lao" ในภาษาลาวและภาษาไทย โดยศึกษาความหมายของคำว่า "แน่น" และ "เป็น" ในภาษาลาวกับความหมายของคำว่า "คือ" และ "เป็น" ในภาษาไทย ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการสอนภาษาและภาษาศาสตร์ได้ ซึ่ง สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ (2539 : 288) จัดงานวิจัยนี้ไว้ในประเภทการวิจัยแบบเปรียบเทียบ เพื่อการสอน (Contrastive and Comparative Lessons)

7) **การศึกษาภาษาศาสตร์ประยุกต์ในแง่มุมอื่น ๆ ในผลงานกลุ่มไทยลาว** ปรากฏในรูปแบบของการทำพจนานุกรม (Lexicography) ซึ่งได้แก่พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง ฉบับปณิธาน ฉบับของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ดิศุลมหาเถระ) (2515) พจนานุกรมอีสาน-กลาง

ฉบับ มข-สวอ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยอีสาน (2532) พจนานุกรมภาษาถิ่น : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2536) และการทำพจนานุกรมไทย-ไทย : อดีต-ปัจจุบัน (พ.ศ. 2389-2533) ของ อีระพันธ์ ล. ทองคำ (2534) ผลงานการทำพจนานุกรมทั้ง 5 ชิ้น เหล่านี้เป็นผลงานประเภทพจนานุกรมภาษาเดียว (Monolingual Dictionary) ซึ่งเป็นการแบ่งพจนานุกรมโดยใช้จำนวนภาษาเป็นเกณฑ์ (สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ 2539 : 301)

พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง ฉบับปณิธาน จัดทำขึ้นตามปณิธานของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสฺสสมหาเถระ) ซึ่งกล่าวถึงวิวัฒนาการของภาษาไทยและคำที่ออกเสียงในภาคอีสานต่างกับภาคกลาง ส่วนคำที่รวบรวมไว้มีทั้งคำที่เป็นภาษาอีสานล้วน ๆ และคำจากภาษาอื่น ๆ ที่มีใช้อยู่โดยยึดพจนานุกรมของประเทศลาวเป็นหลักในการเก็บคำเก่า การเขียนคำต้องเขียนให้ได้สำเนียงใกล้เคียงกับสำเนียงอีสานโดยใช้อักษรไทยปัจจุบัน เช่นเดียวกับพจนานุกรมอีสาน-กลาง ฉบับ มข-สวอ และพจนานุกรมภาษาถิ่น : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งใช้หลักในการทำแนวเดียวกัน

ส่วนพจนานุกรมไทย-ไทย ของ อีระพันธ์ ล. ทองคำ (2534) นั้น เป็นการนำเสนอการรวบรวมและค้นคว้าเกี่ยวกับพจนานุกรมที่มีใช้ในประเทศไทย ตั้งแต่ฉบับบุกเบิกจนถึงฉบับหลวง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือหายาก นับเป็นผลงานที่มีคุณประโยชน์และมีคุณค่าต่อวงการภาษาไทย วงการศึกษาพจนานุกรมของไทย วงการทำพจนานุกรม และวงการภาษาศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง

กลุ่มที่ 4 งานที่ศึกษาด้านการศึกษา (ED) ความช่วยเหลือ (HP) และการท่องเที่ยว (TR) ในชนกลุ่มไทยลาว

งานที่ศึกษาด้านการศึกษา (ED) ในชนกลุ่มไทยลาว ไม่มีการศึกษาโดยตรงจะมีก็เป็นการศึกษาของ William A. Smaley (1965/2508) ที่ศึกษาการสอนภาษาไทยแก่ชาวเขากลุ่มคือ Teaching Thai in Hill Tribes Schools เท่านั้น ด้านความช่วยเหลือ (HP) ก็เช่นกันไม่มีการศึกษาโดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มลาวในประเทศลาว คือ G. Myles T. Osborn (1967/2510) เป็นผู้ศึกษาการสภาพความขาดแคลนและด้อยพัฒนา เขียนบทความเรื่อง "Government the Hill Tribes of Laos" ซึ่งผลการศึกษาเป็นแนวทางช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับรัฐบาลลาว และเป็นประโยชน์แก่รัฐบาลไทยด้วย ส่วนด้านการท่องเที่ยว (TR) มีงานในกลุ่มนี้ 5 รายการ ได้แก่ สารคดีเชิงท่องเที่ยว เรื่อง "กำฟ้าที่บ้านวังรอก" ของ บังอร โกวิท (2523) และเรื่อง "จากสิบสองจุไท...มาสู่ถิ่นเดียวกัน" ของ ขมิษฐา สุวรรณชาติ (2529) เขียนลงนิตยสาร อ.ส.ท. ซึ่งเป็นนิตยสารส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ อีก 2 รายการเป็นรายงานการวิจัยและคู่มือการท่องเที่ยวของ อรุณทิพย์ ปาณินท์ และคณะ (2530) เรื่อง "การศึกษาเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทวัด เล่มที่ 3 : วัดในภาคอีสาน" และ "คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพ

ประเภทวัด เล่มที่ 3 : วัดในภาคอีสาน" รายการสุดท้ายเป็นรายงานการเดินทางของ *วิโรฒ ศรีสุโร* (2540) เรื่อง "รายงานการเดินทางเชื่อมมิตรภาพสถาปนิกไทย-ลาว ณ นครเวียงจันทน์ และนครหลวงพระบาง" ซึ่งเน้นการท่องเที่ยวในกลุ่มสถาปนิกของไทยและลาว

กลุ่มที่ 5 งานที่ศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) ในชนกลุ่มไทยลาวครั้งนี้มีเป็นจำนวนมากที่สุดถึง 320 รายการ ซึ่งแบ่งเป็นอีก 8 หมวดย่อย เพื่อให้มองเห็นเนื้อหาในด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรมชัดเจน

หมวดแรก เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (ANGN)	จำนวน 17 รายการ
หมวดที่ 2 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ (ANBL)	จำนวน 74 รายการ
หมวดที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ (ANTR)	จำนวน 21 รายการ
หมวดที่ 4 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งกาย (ANDR)	จำนวน 13 รายการ
หมวดที่ 5 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการประดิษฐ์ (ANTN)	จำนวน 3 รายการ
หมวดที่ 6 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรม/คติชาวบ้าน (ANFR)	จำนวน 89 รายการ
หมวดที่ 7 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ (ANAR)	จำนวน 98 รายการ
หมวดสุดท้าย เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ (ANOT)	จำนวน 5 รายการ

หมวดแรก เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (ANGN) ในหมวดนี้เป็นการศึกษารวบรวมเรื่องวัฒนธรรมทั่วไปที่ไม่เน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในที่นี้รวบรวมศึกษาได้ 17 รายการ พระยาอนุমানราชชน (เสฐียรโกเศศ) ถือได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาด้านวัฒนธรรมได้เรียบเรียงเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบประเพณี ลัทธิ ความเชื่อต่าง ๆ ไว้หลายเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับหมวดวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไปนี้ พระยาอนุमानราชชน ได้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. 2499 (1956) เรื่อง "The Cultures of Thailand" และในปี พ.ศ. 2505 (1962) เรื่อง "Thailand and Thai People" และในปี 2510 ได้เขียนเป็นภาษาไทยเรื่อง "ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน" ทั้งสามเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและวัฒนธรรมไทยของคนไทยทั่ว ๆ ไป ในระยะเวลาใกล้เคียงกับ Erik Seidenfaden (2501/1958) ก็ได้เขียนหนังสือเรื่อง "The Thai People" ขึ้น จัดพิมพ์โดยสยามสมาคม ต่อมา วิโรฒ ศรีสุโร (2520) เขียน "บันทึกจากอีสาน" และในปี 2538 เขียน "วิถีไทย : อ้อยหรือโยงอ้อย" ส่วนจารุบุตร เรืองสุวรรณ (2520) เขียนบทความรวมเล่มชื่อ "ของดีอีสาน" สุกัญญา ภักธราชัย และคณะ (2538) ได้ทำวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งเป็นเรื่องทั่วไปของวัฒนธรรมในหมู่บ้านเป็นจังหวัดขอนแก่น ขณะที่สุจิตต์ วงษ์เทศ (2530) กล่าวถึงภาคอีสานว่าเป็นแหล่งอารยธรรมของโลกใน

หนังสือวารสารศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษเรื่อง "เปิดแหล่งอารยธรรมโลกที่อีสาน" ในปีเดียวกันนี้ **สุภณ สมจิตศรีปัญญา** (2530) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "โลกทัศน์ชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากหนังสือก้อม ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านหนองหล่ม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม" ปีต่อมา **สุนทร สุรเทวกุล** (2531) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยที่พูดภาษาลาวและเขมร ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านแก้ว อำเภอคำม่วง จังหวัดสุรินทร์" ในระยะหลัง ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน มีสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สนใจศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยมากขึ้น เช่น **สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** (2536) ได้จัดพิมพ์งานการศึกษาเรื่อง "ข้าวกบวดีชีวิตไทย" ซึ่งพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) **สยามสมาคม** (2537) พิมพ์หนังสือเรื่อง "สยามอารยะ : ข้ามสี่พันดริยอนเบ่งเมืองลาว" สำนักงาน **คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ** (สวช.) (2538) จัดพิมพ์หนังสือชุด "ชีวิตไทยชุดอนุชาพญาเถน" เป็นต้น สวช. มีบทบาทในการเผยแพร่สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทั่วไปเป็นอย่างมากจนถึงปัจจุบัน

หมวดที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ (ANBL)

ในชนกลุ่มไทยลาวมีเอกสารวิชาการที่ศึกษาให้เป็นจำนวนมากถึง 74 รายการ ในระยะแรก ๆ เป็นงานเขียนของ หลวงวุฒิธนพัสดุ (2495) เรื่อง "ฤกษ์งามยามดีกับพิธีมงคลต่าง ๆ" ต่อมา **พระยาอนุমানราชธน** (2498) เขียนเรื่องเกี่ยวกับ "แม่โพสพ" และ "ผี" เป็นภาษาอังกฤษชื่อ "Me Posop, The Rice Mother" และ "The Phi" ลงตีพิมพ์ในวารสารของสยามสมาคม ต่อมาในยุค พ.ศ. 2500-2520 มีงานเขียนของ **โสมรสมิ** (2509) เรื่อง "พิธีเซ่นสรวงผีตายายของชาวปักชีใต้" **เศฐียรโกเศศ** (2515) เขียน "เมืองสวรรค์และผีสงเทวดา" **หม่อมหลวงเดิบ ชุมสาย** (2517) เขียนเรื่อง "แม่โพสพ" **S.J. Tambiah** (2513/1970) เขียนเรื่อง "Buddhism and the Spirit Cults in Northeast Thailand." **Thomas A. Kirsch** (2520/1977) เขียนเรื่อง "Complexity in the Thai Religious System : An Interpretation." ในช่วง พ.ศ. 2521-2530 เป็นระยะเวลาที่หลายหน่วยงานและบุคคลหลายคนสนใจศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อของสังคมไทย เช่น **โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** (Thai Studies Program, Chulalongkorn University) (2527/1984) จัดการประชุมเรื่อง "Religion and Beliefs from International Conference on Thai Studies." **กลุ่มนักพัฒนาอีสาน** (2527) เขียนเรื่อง "ปฏิกาลความลึกลับของความเชื่อ" **กิติ แก่นจำปี** (2525) เขียนเรื่อง "ความเชื่อเรื่องผีปู่และย่าแสะ" **จารุบุตร เรืองสุวรรณ** (2524) เขียนเรื่อง "การสักขาลายและการบวง เือกลักษณะของชนเผ่าชาวลาวหรือไทยลาว" **ธวัช ปุณโณทก** (2526) เขียนเรื่อง "ความเชื่อเรื่องบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน" **พลหลวง** (2526) เขียนเรื่อง "คติความเชื่อและประเพณีเกี่ยวกับการสร้างเรือน" **พระอริยานุวัตร เขมจารี** (2526) เขียนเรื่อง "คติความเชื่อ

ชาวอีสาน" ไพโรจน์ สโมสร (2524) เขียน "พ้ออริยานุวัตรกับการสักราช" มณี พยอมยงค์ (2530) เขียนเรื่อง "ความเชื่อของคนไทย" ยวรี อภิรักษ์กุลสิทธิ์ (2536) เขียน "คติความเชื่อของคนอีสานโบราณ" สรัน สุวรรณเลิศ (2529) เขียนเรื่อง "ผีปอบ-ผีเข้าในทรงคนะทางจิตเวชศาสตร์" สมชาย นิลอาธิ (2527) เขียนเรื่อง "ลายสัก : จิตรกรรมบนความเจ็บปวด" สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และปรานี ฐิติวัฒนา (2526) เขียน "ศาสนาและความเชื่อในกรุงเทพมหานคร" สุวรรณี อุดมผล (2527) ความเชื่อในไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ในวรรณกรรมเพื่อความบันเทิงสมัยอยุธยา" บุญชนะ ทองแสน (2529) เขียนเรื่อง "การศึกษาระบบความเชื่อที่นอกเหนือพุทธศาสนาของชุมชนชาวพุทธในเขตลุ่มแม่น้ำจีน" ประหยัด จตุพรพิทักษ์กุล (2529) เขียนเรื่อง "มองสังคมหมู่บ้านผ่านความเชื่อเรื่องผี" Santi Chantavilasvong (2530/1987) เขียนเรื่อง "The Spirit Cults and Superstition in Thai Habitation : A Case Study in Northern Region" B.J. Terwiel (2521/1978) เขียนเรื่อง "The Origin and Meaning of the Thai 'City Pillar'" ชัญ ชาวดอย และ อัดดา เจริญโรจน์ (2528) เขียนเรื่อง "ผีปู่ย่า" และ จิราภรณ์ ภักฐานุภัทร (2528) เขียนเรื่อง "สถานภาพการศึกษาเรื่องคติความเชื่อของไทย" ในช่วง พ.ศ. 2530-ปัจจุบัน (2540) จรัส พยัคฆราชศักดิ์ (2534) เขียนเรื่อง "ความเชื่อเรื่องยากกลางบ้านของชาวอีสาน" ธวัช ปุณณทก (2534) เขียนเรื่อง "ความเชื่อพื้นบ้านสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวอีสาน" บำเพ็ญ ณ อุบล (2532) เขียนเรื่อง "ผีมหันต์หลักเมืองของเมืองอุบล" สุวิทย์ จิระมณี (2530) เขียนเรื่อง "ประเพณี คติความเชื่อถือที่มีอิทธิพลต่องานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน" ประจักษ์ ประภาพิตยากร (2532) เขียนเรื่อง "เชื้อเคล็ดเชื่อลาง" ผีผ่อง กันทรพิทักษ์ (2535) เขียนเรื่อง "การสักราชอีสาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านศรีสุข ตำบลสีสุก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม" พุฒ บุตรรัตน์ (2530) เขียนเรื่อง "ขวัญข้าวแม่โพสพแม่โพศรี" และในปี พ.ศ. 2539 เขียนเรื่อง "ข้าวกับพิธีกรรม : ความเชื่อจารีตประเพณี และความสัมพันธ์ทางสังคมของหมู่บ้านอีสาน" ภิญญ จิตต์ธรรม (2530) เขียนเรื่อง "ความเชื่อ" ไมเคิล ไรท์ (2534) เขียนเรื่อง "ผี-พุทธ-พราหมณ์ สามเจ้าของศาสนาสยาม" เรณู อรรธนาเมศรี (2537) เขียนเรื่อง "ภูมิปัญญาไทยใหญ่กับความเชื่อและพิธีกรรม" เรียม ศรีทองเพชร (2533) เขียนเรื่อง "ตำราไสยศาสตร์จากสมุดข่อย" วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และนิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ (2533) เขียนเรื่อง "การเข้าทรงและร่างทรง : ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทที่มีต่อสังคม" วิโรฒ ศรีสุโร และธาดา สุทธิธรรม (2534) ทำวิจัยเรื่อง "รายงานวิจัยเรื่องหลักบ้านในภาคอีสาน" วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2537) เขียนเรื่อง "ขวัญ : มรดกความเชื่อไทโบราณ" สมบัติ พลายน้อย (2540) เขียนเรื่อง "ความเชื่อเรื่องพญานาค" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) (2538) จัดพิมพ์หนังสือชุด "บุชาพญาเถน" ซึ่งมีบทความเกี่ยวกับความเชื่อของไทยลาวอยู่หลายเรื่อง สุกัญญา ภักธาชัย (2533) เขียนเรื่อง "อันเนื่องมาแต่พิธีกรรมผ่านกหัสดีลิงค์" และเรื่อง

"การปรับเปลี่ยนความเชื่อดั้งเดิมให้เป็นพุทธ : การศึกษาจากวรรณคดีล้านช้าง" สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงศ์, มัทนาวดี ยาเจริญ และสุบรรณ แก้วกันยา (2534) เขียนเรื่อง "ความเชื่อเกี่ยวกับต้นไม้ของชาวบ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านโนนอำวนัย อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ และหมู่บ้านทุ่งสว่าง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ" สุรัตน์ วรางครัตน์ (2537) เขียนเรื่อง "ความเชื่อที่มีต่อการตั้งถิ่นฐาน และสถาปัตยกรรมบ้านเรือน" เสรี พงศ์พิศ (2537) เขียนเรื่อง "ผี" ในหนังสือเรื่อง คำ : ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย อมาวสี เกียรติถาวร (2532) เขียนเรื่อง "เจ้าพ่อศรีนครเตา : บทบาทและความสำคัญของการถือผีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" Cheng Ruiyao (2533/1990) "On Tattoo of the Dai Nationality" อานันท์ กาญจนพันธุ์ และฉลาดชาย รมิตานนท์ (2533) เขียนเรื่อง "พิธีกรรมและความเชื่อล้านนา : การผลิตใหม่ของอำนาจทางศีลธรรม" และ ศิริศกร วลลิโกดม (2533) เขียนเรื่อง "ประเพณีพิธีกรรมที่เปลี่ยนไป" ซึ่งสองเรื่องหลังนี้เป็นงานเขียนที่กล่าวถึงพิธีกรรมและความเชื่อโดยใช้กรอบแนวคิดใหม่ ๆ ในการวิเคราะห์ที่เน้นให้เห็นถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมและเสนอมิติมุมมองใหม่ ๆ ทางวัฒนธรรมให้สังคมไทยพิจารณาและรับรู้ งานเขียนแนวนี้กระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของ พิธีกรรมและความเชื่อไปจากเดิมที่ต้องการสร้างความมั่นคงในจิตใจเพื่อนำรายได้มาสู่ท้องถิ่น หรือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน แต่ไม่ว่าจุดมุ่งหมายหรือวิธีการจะเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม พิธีกรรมและความเชื่อของชาวไทยลาวจะต้องมีความเชื่อเรื่องผีและแกนเกี่ยวข้องด้วยเสมอเป็นเอกลักษณ์ของชนกลุ่มไทยลาวตลอดไป

หมวดที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ (ANTR)

ในหมวดนี้จะเชื่อมโยงกับหมวดที่ 2 ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ แต่ได้แยกออกมาเป็นพิธีกรรมที่เป็นประเพณีของชนกลุ่มไทยลาวเป็นการเฉพาะ ในการศึกษาครั้งนี้มีงานในหมวดนี้จำนวน 21 รายการ พระยาอนุমানราชธนะ หรือ เสฐียรโกเศศ เป็นผู้บุกเบิกและนำในการเขียนงานประเภทนี้เช่นเดียวกับหมวดวัฒนธรรมหมวดอื่น ๆ งานในระยะแรกในหมวดนี้ได้แก่ "ประเพณีเนื่องในการเกิด-ตาย" (2505) ซึ่งสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดพิมพ์ "ลัทธิธรรมเนียมและประเพณีไทย" (2508) "ประเพณีปลูกเรือน-แต่งงาน" (2512) และ "การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวไทยสมัยก่อน" (2515) งานเหล่านี้เป็นการบรรยายถึงประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทยโดยทั่วไปรวมถึงชาวไทยลาวด้วย มีการวิเคราะห์ถึงที่มาและเหตุผลของการทำพิธีในประเพณีต่าง ๆ อย่างละเอียด งานของท่านได้รับความนิยมตลอดมา และได้รับการตีพิมพ์อีกหลายครั้งจนปัจจุบัน

งานในระยะต่อมาเป็นของ แปลก สนธิรักษ์ (2514) เขียนหนังสือเรื่อง "พิธีกรรมและประเพณี" วิวัฒน์ เตมียพันธ์ุ (2521) เขียนบทความเรื่อง "ประเพณีการปลูกเรือน" อนุวิทย์ เจริญศุภกุล และวิวัฒน์ เตมียพันธ์ุ (2521) เขียนหนังสือเรื่อง "เรือนล้านนาและประเพณีการปลูกเรือน" มณี พยอมยงค์ (2523) เขียนบทความเรื่อง "ประเพณีสู่ขวัญควาย" ประจักษ์ ประภา

พินัยกรรม (2525) เขียนหนังสือเรื่อง "ประเพณีและไสยเวทในขุนช้างขุนแผน" ประจักษ์ สายแสง (2526) เขียนบทความเรื่อง "ประเพณีการทำขวัญผึ้ง ตำบลศิริมาศ อำเภอศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย" นัย บำรุงเวช (2528) เขียนบทความเรื่อง "สู่ขวัญไ้ทุย" ถาวร ปิธิโรจ (2529) เขียนบทความเรื่อง "วัดและผี วิถีของชุมชน" สำเภา วงษ์เทศ (2529) เขียนหนังสือเรื่อง "พิธีทำศพของไทย" และวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2529) เขียนบทความเรื่อง "วิวัฒนาการพิธีทำขวัญของคนไทย" งานในระยะเหล่านี้เป็นการเรียบเรียงจากประสบการณ์และเอกสารต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่งานทางวิชาการ แต่ให้ความรู้เชิงบอกเล่าและอธิบายประกอบเหตุผล ยกเว้นเรื่องสุดท้ายจะเป็นงานเขียนทางวิชาการประเภทบทความ ซึ่งมีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ในรูปแบบของงานวิจัย

งานในหมวดประเพณีพิธีกรรมของชนกลุ่มไทยลาว ในระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา เป็นงานของนักวิชาการรุ่นใหม่ ได้แก่ ไศพล ศิริไธย (2531) เขียนบทความเรื่อง "แถบฟ้าแถบหลวง ร่องรอยวัฒนธรรมดึกดำบรรพ์ของชนชาติไท-ไต" สุจิตต์ วงษ์เทศ (2533) เขียนบทความเรื่อง "แรกนาใน'นาแฮก'" ศรีศักร วัลลิโภดม (2533) เขียนบทความเรื่อง "พิธีกรรมที่เปลี่ยนไป" ศิริลักษณ์ สุภากุล (2533) ทำวิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง "พิธีกรรมพืชน้ำกับการจัดระเบียบสังคม" Dao Guodong (1990/2533) เสนอบทความในการประชุมนานาชาติ Thai Studies ครั้งที่ 4 ที่เมืองคุนหมิง เรื่อง "Aesthetic Standards and Life Customs of the Dai People" ผาสุก อินทราวุธ (2534) เขียนบทความเรื่อง "การฝังศพในไหของชุมชนโบราณกลุ่มแม่น้ำมูล-ชี" เสนอในการประชุมสัมมนาเรื่องความก้าวหน้าและความรู้ใหม่ทางโบราณคดีในประเทศไทย นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2535) เขียนบทความเรื่อง "บุญบังไฟ" ในรายงานการสัมมนาเรื่องโครงสร้างทางเศรษฐกิจเส้นทางสู่ความสมดุล สมชาย นิลอาธิ (2537) เขียนบทความเรื่อง "บุญข้าชะ-เบิกบ้าน พิธีกรรมสร้างความบริสุทธิ์เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์" และ พัทธี สาริกบุตร (2538) เขียนบทความเรื่อง "ประเพณีการฝังศพที่เมืองโบราณนครจำปาศรี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม" เสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติฝรั่งเศส-ไทย ครั้งที่ 3 งานของนักวิชาการในยุคนี้ล้วนเป็นมุมมองใหม่ซึ่งได้อิทธิพลจากวัฒนธรรมร่วมสมัยทั้งไทยและตะวันตกผสมผสานกันในการสร้างสรรค์และจัดประกายความคิดแก่สังคม

หมวดที่ 4 เนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งกาย (ANDR)

ในชนกลุ่มไทยลาว มีงานที่ศึกษาค้นคว้า 13 รายการ ได้แก่ วัฒนพรพรรณ ปิตธิวัชชัย (2516) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ผ้าอีสาน" สุมาลย์ ทมัส (2529) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ผ้าและประเพณีการใช้ผ้า" วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2531) ได้เขียนงานหนังสือเรื่อง "ผ้าไทย" สมชาย นิลอาธิ (2531) ได้เขียนบทความเรื่อง "สิ่งทอในอีสาน" Katherine A. Bowie (1990/2533) ได้เขียนบทความเรื่อง "Labor Organization and Textile Trade in Northern Thailand in Nineteenth Century" เสนอในการ

ประชุมนานาชาติ Thai Studies ครั้งที่ 4 ที่คุนหมิง สุนัย ณ อุบล และ สมชาย นิลอาธิ (2535) ได้เขียนบทความเรื่อง “ผ้าทอเมืองอุบล” อุดม บัวศรี (2535) ได้เขียนบทความเรื่อง “วัฒนธรรมเกี่ยวกับผ้าของชาวอีสาน” สุมณา บุญปัญญา (2535) เขียนบทความเรื่อง “บทสัมภาษณ์อันเนื่องมาจากผ้าพระราชทาน” เสนอ อนุรัตน์วิชัยกุล (2536) ได้ทำวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตเรื่อง “การศึกษาเครื่องแต่งกายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังโบสถ์วัดหน้าพระธาตุ อำเภอปากธงไชย จังหวัดนครราชสีมา” สุภาวดี ดุ่มเงิน (2538) ได้ทำวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตเรื่อง “การทอผ้าแพรวาที่บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์” อุบล นกดารว (2538) ทำวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง “เครื่องแต่งกายหมอลำเพลิน” ศศิวรรณ เขียวยิ่ง (2539) เขียนบทความเรื่อง “ศิลปบนผ้าไหมมัดหมี่” และ Michael Howard (1996/2539) ได้เขียนบทความเรื่อง “Identity and Traditional Based Tai Textiles in Contemporary Thai Society” เสนอในการประชุมนานาชาติ Thai Studies ครั้งที่ 6 ที่เชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าผลงานเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องการแต่งกายนี้ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเรื่องผ้า โดยเฉพาะผ้าอีสานมีการทำวิทยานิพนธ์ถึง 3 รายการ และบทความอีก 5 รายการ วัฒนธรรมเกี่ยวกับผ้าอีสานจึงนับว่ามีบทบาทมากในชนกลุ่มไทยลาว

หมวดที่ 5 เนื้อหาเกี่ยวกับการประดิษฐ์ (ANTN)

หมวดนี้เป็นการใช้เทคโนโลยีในการประดิษฐ์สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ในชนกลุ่มไทยลาวมีเพียง 3 รายการเท่านั้น คือ Robert Bayard Textor (1960/2503) ได้ทำวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยคอร์เนล เรื่อง “An Inventory of Non-Buddhist Supernatural Objects in a Central Thai Village” ลำไพ ทองบุราณ (2537) ทำวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตเรื่อง “ความสัมพันธ์ของการทำฟืมทอผ้ากับวิถีชีวิตของชาวบ้านเชียง ตำบลเชียง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” และ วิโรฒ ศรีสุโร (2529) เขียนบทความเรื่อง “การพัฒนาทางเทคโนโลยีพื้นบ้านจากอดีต-ปัจจุบัน” เสนอในการประชุมวิชาการเรื่อง “เมืองและชุมชนโบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เมื่อปี พ.ศ. 2529 ที่จังหวัดขอนแก่น งานทั้ง 3 ชิ้นนี้ล้วนเป็นงานวิจัยอย่างวิเคราะห์เจาะลึก โดยเฉพาะระดับปริญญาเอกและปริญญาโท ซึ่งจะเป็นแนวทางให้คนสนใจศึกษาค้นคว้าสิ่งที่เป็นเทคโนโลยีชาวบ้านในชนกลุ่มไทยลาวสืบไป

หมวดที่ 6 เนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมและคติชาวบ้าน (ANFR)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีเป็นจำนวนมากถึง 89 รายการ จึงขอแบ่งเป็นช่วงเวลาขององค์ความรู้ที่มีผู้ศึกษาในระยะแรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน (2540) คือช่วงระยะแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2510-2520 ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ พ.ศ. 2521-2530 และช่วงสุดท้ายตั้งแต่ พ.ศ. 2531-ปัจจุบัน (2540)

ผู้นำในด้านรวบรวมและเรียบเรียงวรรณกรรมและคติชาวบ้านของชนกลุ่มไทยลาว ด้วยการปริวรรตอักษรลาวเป็นอักษรไทยแล้วเรียบเรียงเป็นภาษาไทย คือ พระอริยานุวัตร เขมจารี ปราชญ์ชาวบ้านของอีสาน งานของท่านที่นำมาศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 15 รายการ เป็นหนังสือที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่มแล้วนับตั้งแต่ พ.ศ. 2511 จนถึง พ.ศ. 2533 ผลงานของท่านจึงอยู่ในช่วงระยะแรกถึงระยะปัจจุบัน เรียงตามลำดับปีที่พิมพ์ ได้แก่ มัคคะสงสารเทศนา (2511) พระเชตพน (2512) ท้าวคำสอน (2512) สุพรหมโมกขา (2512) นกกระจอก (2513) พระยากองสอนไพร่ (2513) สัทธมนโนราห์ (2513) สุทธะนุชาดก (2513) พระลักพระราม (2518) ชนะสันทะยอดคำสอน (2525) เสียวสวาด (2525) สาสนสมที่คิด (2527) สาสนลีปป์สูญ (2528) กาพย์พระมุณี (2533) และ งานชิ้นที่สำคัญเป็นผลงานที่รวมวรรณกรรมอีสานหรือไทยลาวทั้งหมดอยู่ในเล่มเดียวกันคือ "ประเพณีและวรรณคดีเก่าอีสาน" (2525) ซึ่งท่านศึกษารวบรวมร่วมกับ เจริญชัย ชนไพโรจน์ และ จารุวรรณ ธรรมวัตร นับว่าเป็นวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะผู้ต้องการศึกษาวิจัยด้านภาษาและวรรณคดีอีสานที่เป็นผลงานปริวรรตของพระอริยานุวัตร เขมจารีเถระ ที่มีชื่อเสียง นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังมีอีกหลายเรื่องรวมอยู่ในผลงานชิ้นนี้ เช่น กาละเกตุ นกกระจอก สังข์ศิลป์ชัย พระยากันคาก ผาแดงนางไอ่ จำปาสดัน (ศิริพร ณ ถลาง, 2540 : 11)

นักวิชาการผู้สืบสานงานของพระอริยานุวัตร เขมจารีเถระ ที่สำคัญและมีผลงานออกมาเป็นจำนวนมากคือจารุวรรณ ธรรมวัตร ผลงานชิ้นสำคัญ ๆ ของจารุวรรณ ธรรมวัตร เฉพาะในชนกลุ่มไทยลาว เช่น ลักษณะวรรณกรรมอีสาน (2521) วิเคราะห์นิทานชาวบ้านอีสานจากสามหมู่บ้าน (2522) แลลอดพงศาวดารลาว (มปป.) ตำนานคนไทยในลุ่มน้ำโขง (2538) วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน-ล้านช้าง (2539) เป็นต้น ผลงานเหล่านี้เป็นการนำเสนอการรวบรวมวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ มีการอธิบายชั้นลักษณะในวรรณกรรมแต่ละประเภทด้วย และที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ในผลงานเหล่านี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาที่สัมพันธ์กับสังคมวัฒนธรรมอีสาน ทำให้คนรุ่นหลังตระหนักถึงประโยชน์ของวรรณกรรมอีสาน และซาบซึ้งในวิริยะอุตสาหะของปราชญ์ชาวบ้านผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมให้ได้ศึกษาสืบมา

ผู้สร้างผลงานวรรณกรรมอีสานที่มีชื่อเสียงมานานอีกท่านหนึ่งคือ ปรีชา พิณทอง มีผลงานพิมพ์เป็นเล่มออกมามากในช่วง พ.ศ. 2513-2529 เช่น ธรรมดาสอนโลก (2513) รวมวรรณกรรมอีสาน (2522) ขุนนางอ้าว (2524) ผาแดงนางไอ่ (2524) ท้าวสูงหรือเจือง (2529) ย่าสอนหลาน (2529) งานเหล่านี้มีลักษณะเป็นการเล่านิทานและรวบรวมนิทานไว้ในที่เดียวกัน ยังไม่มีการวิเคราะห์เชิงวิชาการ แต่ก็นับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่นักวิชาการรุ่นหลัง ๆ ได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมานานร่วมสามสิบปีอีกท่านหนึ่งคือ **ธวัช ปุณโณทก** ซึ่งมีผลงานหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และวรรณกรรมอีสาน ผลงานที่สำคัญที่เน้นวรรณกรรมอีสานคือ หนังสือรวมวรรณกรรมอีสาน (2522) และบทความเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีล้านช้างกับวรรณคดีไทยภาคกลาง (2540) ผลงานชิ้นหลังนี้ **ธวัช ปุณโณทก** ได้นำเสนอในการประชุมทางวิชาการในโครงการเปิดโลกวรรณกรรมเพื่อนบ้าน ครั้งที่ 1 เรื่อง "วรรณกรรมลาว : ความสัมพันธ์กับวรรณกรรมไทย" ซึ่งภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2540

ในการประชุมครั้งนี้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับวรรณกรรมของชนกลุ่มไทยลาวเกิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมากในประเทศไทย โดยเฉพาะการจัดประเภทของวรรณกรรมลาวเป็น 3 ประเภท ประเภทแรกคือ **วรรณคดีพื้นเมือง** ซึ่งหมายถึงนิทาน-วรรณกรรมประเภทเทพนิยายและตำนานทางประวัติศาสตร์โบราณ เช่น ตำนานน้ำเต้าป๋ง ตำนานปู่เยอย่าเยอ พื้นขุนบรม พื้นขุนเจ็อ ประเภทที่ 2 คือ **วรรณคดีลายลักษณ์** หมายถึง วรรณคดีสมัยอาณาจักรลาวล้านช้างสมัยกลาง ศตวรรษที่ 14 ถึง ปลายศตวรรษที่ 18 แบ่งเป็น "วรรณคดีประวัติศาสตร์" เช่น ตำนานเมืองพวง ตำนานเมืองเวียงจันทน์ พื้นพระแก้ว พื้นพระบาง เป็นต้น "วรรณคดีพุทธศาสนา" เช่น วรรณคดีชาดกต่าง ๆ วรรณคดีคำสอน เช่น นางตันโต กาพย์ปู่สอนหลาน-หลานสอนปู่ อินทญาณสอนลูก เป็นต้น และ "กวีนิพนธ์เรื่องวรรณคดีนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ" เช่น ท้าวกาละเกด ท้าวสีทน สังสินไซ นางแดงอ่อน เป็นต้น ประเภทที่ 3 คือ **วรรณกรรมทันสมัยของลาว ค.ศ. 1976-1985** ซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ "ลาวรักชาติ" เป็นการสรรเสริญการต่อสู้และการปลดปล่อยชาติลาว ในการประชุมครั้งนี้ทำให้รู้ว่าความสนใจของนักวิชาการลาวอยู่ที่วรรณกรรมประเภทสุดท้ายมากกว่าสองประเภทแรก และการประชุมครั้งนี้ทำให้มีบทความเกี่ยวกับวรรณกรรมชนชาติลาวอีกหลายเรื่อง เช่น "กำเนิดและแนวโน้มของวรรณกรรมลาว" ของ **อุทัย มุนยาวง** "วรรณคดีล้านช้างยุคเสื่อมคลาย" ของ **นุ ชัยะสิดทิว** "กำเนิดและการขยายตัวของวรรณกรรม" ของ **ดวงเดือน มุนยาวง** "โฉมหน้าเรื่องสั้นร่วมสมัยของลาว" ของ **ธัญญา สังขพันธ์านนท์** เป็นต้น

กลุ่มนักวิชาการที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนกลุ่มไท ในระยะหลังประมาณปี พ.ศ. 2530 - ปัจจุบัน (2540) มีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทเป็นหลัก สูตรที่เกี่ยวกับไทยศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง นักวิชาการเหล่านี้ถือเป็นการกำลังสำคัญที่ผลิตงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ ออกมาให้ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าและเป็นแนวทางให้ได้วิเคราะห์ต่อไป เช่น **เกสร สว่างวงศ์** (2531) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องนางผมหมอบับล้านนา อีสาน และไทยลื้อ" **คณัฏฐ์ วิริยะสุนทร** (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้งที่บ้านโคก จังหวัด

สุพรรณบุรี" *เครือวัลย์ ปัญญาณี* (2533) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ตัวละครเอกแหวกขนบในวรรณกรรมอีสาน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์" *จันทิมา อัมฤทธิ์* (2530) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเรื่องสุพรรณโหมกขาสำนวนท้องถิ่นอีสาน" *จิราวดี เงินแถบ* (2537) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "หนังสือ : การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสานและล้านนา" *แจ่มจันทร์ สุวรรณรงค์* (2528) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิเคราะห์วรรณกรรมกลอนอ่านประเภทนิทานของอีสาน" *ชัยณรงค์ โคตะนันท์* ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "อุดมคติเกี่ยวกับผู้นำในวรรณกรรมอีสานประเภทวรรณกรรมคำสอน" *คุณพล ไชยสินธุ์* (2527) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ท้าวเอย่ควายเงิน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์" *ดวงเดือน บุนยวง และ โอทอง คำอินธุ (เรียบเรียง)* ; *ชาย โพธิ์สีดา และ สมชาย นิลอาธิ (ผู้แปล)* (2540) ได้ร่วมกันผลิตงานเขียนเรื่อง "แนวคิดและยึดครองท้าวสูงท้าวเจื่อง" *ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒน์กุล* (2526) ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบคำอุปมาอุปไมยและพยางค์อีสาน" *พระธัมมัตโตภิกขุ และ พ.ณ.ประมวญ มารค* (2533) เขียนหนังสือเรื่อง "ตำนานต้นผีไทย" *นงลักษณ์ ขุนทวี* (2529) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาคุณค่าวรรณกรรมอีสานเสี้ยวสวาสดี" *นิตยา ภัคดีบัณฑิต* (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "พจนานุกรม : การศึกษาเชิงวิเคราะห์" *นิภา นิจุสนกิจ* (2524) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "เปรียบเทียบวรรณคดีเรื่องท้าวสีหน (สุหน) ของภาคอีสานกับภาคต่างๆ ในประเทศไทยและภาษามอญ" *บี.เจ.เทอริวัล* (2529) เขียนบทความเรื่อง "การหมุนตัวของนาคว : การศึกษาเปรียบเทียบข้อความที่ตัดจากวรรณกรรมไทยที่เก่าที่สุด" *ผกา ปรินาญณ* ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "จำปาสดัน : การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมล้านนาไทย อีสาน และลาว" *พจนีย์ เพ็งเปลี่ยน* (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณสังข์กุมาร" *พรทิพย์ สารปริง* (2540) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "นิทานพื้นบ้านมะค่า บ้านนาสีนวน บ้านท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม" *พรรณิ วันเกียรติ* (2527) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเชิงพิจารณาวรรณกรรมอีสาน เรื่องหน้าผากไกลกะดัน" *พิชัย ศรีภูไฟ* (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "สตรีในวรรณกรรมอีสาน" *พิเชฐ สายพันธุ์* (2539) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "'นาควาคติ' อีสานลุ่มแม่น้ำโขง : ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย" *ภรณ์ชัย โชติกันตะ* (2530) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "นิยายปรัมปราเรื่องถ่าน : วิเคราะห์ความเชื่อตามพงศาวดารล้านช้าง" *มาลัยวัลย์ ดีอั่ว* (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาและตีความคะลำจากอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น" *โมฬี ศรีแสนยงค์* (2533) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างบทละครเรื่องบุลู-นางอ้ว โดยใช้นบและละครพื้นทาง" *ยุพิน สุวรรณฤทธิ์* (2529) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเชิงวิเคราะห์ : วรรณกรรมลาวเรื่องไก่แก้ว" *เยาวลักษณ์ กิตติชัย* (2533) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความขัดแย้งในวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านอีสาน" *ระวีวรรณ อินทร์แย้ม* (2524) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "เสี้ยวสวาส : การศึกษาเชิงวิเคราะห์" *เรณู วิชาศิลป์* (2534) เขียนบทความเรื่อง "คำเล่าหมู

ขวัญผิวเมื่อย" ในหนังสือที่ระลึกในวาระฉลองครบ 6 รอบ ของ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร
 วรรณคดีจิตร บุญเสริม (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์วรรณกรรมท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง"
 วิจิตรา ขอนยาง (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาประเพณีจากวรรณกรรมนิทานพื้นบ้าน
 อีสาน" วิโรฒ ศรีสุโร (ม.ป.ป.) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเพื่ออนุรักษ์และพัฒนา
 ศิลปะพื้นบ้านถิ่นอีสาน" วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2531) เขียนบทความเรื่อง "คำเรียกขวัญ :
 บันทึบประวัติศาสตร์โบราณ และสัญลักษณ์และความหมาย" ศิริพร บางสุด (2531) ทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องพระกิตติพระพาน" สงวน ศรีอรพิมพ์ (2534) ทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง "ลำนวนาย่อยหัวดอนตาล" สมปอง จันทอง (2530) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "วัฒนธรรมภาษา
 อีสานจากฉญา : กรณีศึกษานานหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร" สมศักดิ์ เสงี่ยม
 (2534) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ชื่อบ้านนามเมืองที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องผาแดงนางไอ่" สันทนี
 อาบัวรัตน์ (2528) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องมาลัยหมื่นมาลัยแสน"
 สิริเพ็ญ พิริยะจิตรกรกิจ สุภัญญา ภักธราชัย และชอบ ดีสวนโคก (2531) ทำวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์
 เรื่องจริยศาสตร์ในวรรณคดีนิทานอีสาน" สิลลา วีรวงศ์ ปิรารัตน์เรื่อง "ท้าวฮุ่งท้าวเจือง" (2486) และ
 เรื่อง "กาพย์กลอนสองฝั่งโขง (2537) สุภัญญา ภักธราชัย เป็นบรรณาธิการของหนังสือ "วรรณกรรม
 พินิจ" (2538) และเขียนบทความเรื่อง "นิทานจากเมืองขอนแก่น" (ม.ป.ป.) สุขฤดี เอี่ยมบุตรลบ
 (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องคันทาค" สุจิตต์ วงษ์เทศ (2538)
 เขียนบทความเรื่อง "มหากาพย์ของอุษาคเนย์ : ท้าวฮุ่งท้าวเจืองวีรบุรุษสองฝั่งโขง" สุนันท์
 ศาสตรวาท (2523) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องกาฬะเกษ" สุพรรณ
 ทองคล้าย (2523) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลักษณะร้อยกรองพื้นถิ่นอีสาน" สุภณ สมจิตศรีปัญญา
 เขียนหนังสือเรื่อง "ท้าวท้าวดำ" (ม.ป.ป.) และทำวิจัยเรื่อง "ปู่สังกะสา ย่าสังกะสี : จากหนังสือ
 ก้อม" สุภาพร รอดวรรณะ (2536) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่น
 อีสานเรื่อง "ลั่นทอง" สุรีย์รัตน์ หาญคำ (2527) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "สุริวงค์ วรรณกรรมท้องถิ่น
 อีสาน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์" สุวรรณา เกียรติไกรเพชร (2529) เขียนบทความเรื่อง "ควายกับ
 เสือ : นิทานในสังคมเกษตรกรรม" อนุภา อัครปิยานนท์ (2528) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษา
 มหาเวสสันดรชาดกฉบับท้องถิ่นอีสาน จากต้นฉบับวัดกลางโคกค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์" อนุวิทย์
 เจริญศุภผล (2536-2537) เขียนบทความลงวารสารหน้าจั่วติดต่อกัน 2 ปี เรื่อง "เล่าเรื่องการสำรวจ
 หมู่บ้านปรังค์กู อำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2517-18" อรพรรณ น่องสังวาลย์ (2538)
 ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "วรรณกรรมนิทานพื้นบ้านอีสานเรื่องจำปาสีต้น" อร่ามจิต ชินช่วง (2532)
 ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "กาพย์เซิ้งม้งไฟ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร" เอี่ยม ทองดี
 (2538) เขียนบทความเรื่อง "คติพื้นบ้านเกี่ยวกับข้าว" ในหนังสือเรื่อง "ข้าว : วัฒนธรรมและการ

เปลี่ยนแปลง" *Dhawat Poonotoke* (1995/2538) เขียนหนังสือเรื่อง "A Comparative Study of Isan and Lanna Thai Literature" ในงาน *Thai Literary Traditions* และ *Prakong Nimmanhaemin* (1995/2538) เขียนบทความเรื่อง "Heroism and Epic Verse-Form : A Study From Lilit Yuan Phai and The Epic of Thas Cheng" ในงาน *Thai Literary Traditions*.

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผลงานในหมวดวรรณกรรมของชนกลุ่มไทลาว ซึ่งได้แก่ นิทานพื้นบ้าน ตำนาน และเรื่องปรัมปรา ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท สาขาไทยศึกษา หรือไทยคดีศึกษา และภาษาไทยเกือบทั้งหมด เนื่องจากสาขาวิชาเหล่านี้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับหมวดวรรณกรรมของชนกลุ่มไทหรือกลุ่มไทยลาวมากที่สุด ประกอบกับการวิเคราะห์วิจัยเชิงมานุษยวิทยา วัฒนธรรมยังไม่แพร่หลายในยุคสมัยนั้น การวิเคราะห์วิจัยในหมวดนี้จึงอยู่ในสาขาวิชาไทยศึกษา หรือไทยคดีศึกษา และสาขาวิชาภาษาไทย เป็นส่วนใหญ่

หมวดวิชาที่ 7 ศิลปะ ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ สถาปัตยกรรม หัตถกรรม ฯลฯ (ANAR)

ในชนกลุ่มไทนี้ มีจำนวนมากที่สุดในบรรดามหาวิทยาลัยวัฒนธรรมทั้งหมดคือ 98 รายการ ผู้บุกเบิกงานศิลปะในประเทศไทยและมีผลงานพิมพ์เป็นเล่มภาษาไทย คือ ศิลป พีระศรี ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ชาวอิตาลี ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร งานที่เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในหมวดนี้มีเพียงเล่มเดียวคือ "เครื่องไม้จำหลัก" (2504) ต่อมาเมื่อสถาปนิกผู้สร้างผลงานสถาปัตยกรรมเกี่ยวกับชนกลุ่มไทยลาวให้หลายเรื่องคือ อัน นิมมานเหมินท์ ผลงานส่วนใหญ่ตีพิมพ์เป็นบทความลงในวารสารอาษา เช่น "เรือนไทย" (2506) "เรือนไทยแบบดั้งเดิม" (2512, 2521) เป็นต้น บุคคลสำคัญผู้สร้างตำราหรือเขียนหนังสือในแทบทุกหมวดวิชาของชนกลุ่มไทยลาวคือ พระยาอนุมานราชธน ในหมวดนี้มีเพียงเล่มเดียวคือเรื่อง "เจดีย์" (2503, 2520) ซึ่งอธิบายลักษณะการก่อสร้างเจดีย์ในประเทศไทย รวมทั้งความเป็นมาด้วย ในระยะใกล้เคียงกันนั้น สมเด็จพระยาตากษานนภาพ ก็ได้ทรงพระนิพนธ์เรื่อง "ว่าด้วยพุทธเจดีย์" ตีพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2469 และได้รับการตีพิมพ์ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ในระยะต่อมา เสนอ นิลเดช ได้เขียนเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมเรื่อง "เรือนไทย" (2506) และ "เรือนไทยโบราณ" (2515) ต่อมา สมชาย นิลอาวธิ ได้เขียนบทความเกี่ยวกับศิลปะอีสานหลายเรื่อง เช่น "ขอมข้าว" ในหนังสือมรดกอีสาน (2526) "ลักษณะเรือนอีสาน" ในวารสารสมบัติชนบทอีสาน (2526) "เถียงนา" ในวารสารสมบัติชนบทอีสาน (2526) "เรือนเห่า : เรือนพักผู้ยากไร้หรือ" ในเอกสารการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "อีสานศึกษา : ประวัติศาสตร์และวรรณกรรม" (2527) "ลายสัก : จิตรกรรมบนความเจ็บปวด" ในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม (2527) "ลิมอีสาน" ในวารสารสมบัติชนบทอีสาน (2527) "รอยสักบนผิวนาง : ร่องรอยของบทบาทและสถานภาพในสังคม" ในวารสารสมบัติชนบทอีสาน (2530) "เรือนอีสานและประเพณีการอยู่อาศัย"

ในหนังสือสถาปัตยกรรมอีสาน (2530) "เล่าข่าว" ในหนังสือสถาปัตยกรรมอีสาน (2530) "สิ่งทออีสาน" ในวารสารสมบัติชนบทอีสาน (2531) และ "ลั่วม : ห้องนอนในเรือนอีสาน" ในวารสารศิลปวัฒนธรรม (2535)

นักวิชาการผู้มีผลงานเกี่ยวกับศิลปะในชนกลุ่มไทยลาวจำนวนมากอีกท่านหนึ่งคือ **วิโรฒ ศรีสุโร** ส่วนมากเป็นบทความและรายงานการวิจัย ได้แก่ "สมณะสถาปัตยกรรม" (2530) "รายงานการวิจัยเรื่องหลักบ้านในภาคอีสาน" (2534) "ศาสนาคารในกาฬสินธุ์" (2534) สองเรื่องหลังนี้ทำวิจัยร่วมกับ **ธาดา สุทธิธรรม** "ธาตุอีสาน" (2531) "สถาปัตยกรรมกลุ่มชนสายวัฒนธรรมไต-ลาว" (2534) "การศึกษาและการสำรวจลักษณะและรูปแบบอาคารศาสนาในภาคอีสาน (เฉพาะจังหวัดร้อยเอ็ด)" (2535) "เรือนไทยภาคอีสาน" (2536) รายงานการวิจัยเรื่องส่วนประดับของสถาปัตยกรรมอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี" (2536) "ลั่มอีสาน" (2536) "วิกฤตสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในดินแดนอีสาน" (2537) "บ้านไทยภาคอีสาน" (2538) "การศึกษาเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาศิลปะพื้นถิ่นอีสาน" (ม.ป.ป.) ผลงานของวิโรฒ ศรีสุโร เป็นศิลปะด้านสถาปัตยกรรมทั้งหมด

นักวิชาการอีกหลายท่าน มีหลายด้านศิลปะในชนกลุ่มไทยลาวได้แก่ **ดำรงเกียรติ นกสกุล** (2519) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง "วิหารวัดหลวงราชสุวรรณ" **กัญญรัตน์ เวชศาสตร์** (2534) ทำงานวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องหงส์จากศิลปกรรมในประเทศไทย" **ชมพูนุช ประศาสน์เศรษฐ** (2540) เขียนบทความเรื่อง "ผนังและโครงสร้างของจิตรกรรมฝาผนังวัดป่าวก นครหลวงพระบาง : ศึกษาเปรียบเทียบกับจิตรกรรมฝาผนังของไทย" **ชัยมงคล จินดาสมุทร** (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมของพระธาตุพนม และพระธาตุอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" **ณัฐภักดิ์ นาวิกชีวิต** (2521) เขียนบทความเรื่อง "ลายสักขาที่บั้งเซียง" **ทวี พรหมมา** (2539-40) เขียนบทความเรื่อง "สนามสุนทรีย์ในศิลปกรรมท้องถิ่น กรณีศึกษาเถียงนาอีสาน" **ธิดิ เสงี่ยมศรี และคณะ** (2535) เสนอรายงานการวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบบ้านพักอาศัยในชนบทอีสานแถบลุ่มน้ำชี" **ธิดิ เสงี่ยมศรี** (2530) ได้เขียนบทความเรื่อง "สถาปัตยกรรมในอีสาน" **ธีรพงศ์ สารภักย์** (2537) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "จิตรกรรมฝาผนังลั่มวัดมณีวิหาราม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น" **นันทรีกั ชันผง** (2537) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลำซิ่ง : ลากลอนแนวใหม่ของอีสาน" **เน่งน้อย ปัญจพรรค และสมชาย ณ นครพนม** (2536) เขียนบทความเรื่อง "บ้านเรือนหรือเรือนอีสาน" และปี พ.ศ. 2536 ได้ร่วมกันแต่งหนังสือเรื่อง "วิญญาณไม้แกะสลักอีสาน" (2536) **บันเทิง พูนศิลป์** (2530) ได้เขียนบทความเรื่อง "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอีสาน" **บุญเลิศ สดสุขชาติ** (2534) ได้พิมพ์รายงานวิจัยเรื่อง "หัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" **ประจง ชัยหงษ์สา** (2536)

ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ถิ่นนาตำบลเมืองหงส์ อำเภोजตุรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด" **ปรานี วงษ์เทศ** (2526) เขียนบทความเรื่อง "พิธีกรรมกับการละเล่น" และได้แต่งหนังสือเรื่อง "การละเล่นและพิธีกรรมในสังคมไทย" (2530) **เผด็จ สุขเกษม** (2535) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบลิ่มที่พบในจังหวัดหนองคาย" **เผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี** (2530) เขียนบทความเรื่อง "รูปแบบเรือนพักอาศัยในภาคอีสานริมฝั่งแม่น้ำโขง : กรณีตัวอย่างจังหวัดหนองคาย" **พิทักษ์ น้อยวงศ์** (2531) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลายสานไม้ไผ่อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด" **พิริยะ ไกรฤกษ์** (2533) แต่งหนังสือเรื่อง "ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีประเทศไทย" **ไพโรจน์ เพชรสังหาร** (2531) เขียนบทความเรื่อง "ลิ่ม" ในวารสารสถาปัตยกรรมอีสาน **ไพโรจน์ สโมสร และคณะ** (2532) พิมพ์เรื่อง "จิตรกรรมฝาผนังอีสาน" **มาโนช กงกะนันทน์** (2536) เขียนหนังสือเรื่อง "จักสานราชบุรี" **เรื่องศักดิ์ กันตบุตร** (2531) เขียนบทความเรื่อง "ไท ไต ลาว กับบ้านเรือน" **ฤทัย ใจจงรัก** (2539) เขียนหนังสือเรื่อง "เรือนไทยเดิม" **วิจิต คลังบุญครอง และไพโรจน์ เพชรสังหาร** (2530) เขียนบทความเรื่อง "เขื่อนอีสาน" ในวารสารสถาปัตยกรรมอีสาน **วิบูลย์ ลี้สุวรรณ** (2525) เขียนหนังสือเรื่อง "ลิ่มเก่าภาคอีสาน-ศิลปนาฏในสองศตวรรษ" และในปี พ.ศ. 2537) เขียนหนังสือเรื่อง "เครื่องจักสานในประเทศไทย" **กรมศิลปากร** (2540) ได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง "ลายปูนปั้น : งานช่างประณีตศิลป์ของไทย" **สงวน รอดบุญ** (2529) ได้เขียนหนังสือเรื่อง "ศิลปกรรมไทย" **สนม ครุฑเมือง และคณะ** (2530) ได้จัดทำ "สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีต เขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ" **สมชาติ มณีโชติ** (2535) เขียนบทความเรื่อง "คติชนศาสตร์ลึงค์และรูปแบบทางศิลปกรรม" **สันทนา ทิพวงศ์** (2535) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "เครื่องดนตรีในวรรณกรรมอีสาน" นับเป็นวิทยานิพนธ์ทางดนตรีเรื่องเดียวในหมวดศิลปะต่าง ๆ

สุกัญญา ภัทรราชย์ เป็นนักวิชาการที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นองค์ความรู้ในชนกลุ่มไทยลาวเกือบทุกด้านในหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรมนี้ งานในหมวดศิลปะนี้มี 3 รายการ ได้แก่ บทความเรื่อง "แบบโครงสร้างเพลงกล่อมเด็กภาคอีสาน" (2523) ผลงานวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบเพลงและการละเล่นพื้นบ้านภาคเหนือและภาคอีสาน" (2532) และบทความเรื่อง "ชีวิตชาวบ้านในรูปแต้มอีสาน" (2532) นักวิชาการคนอื่น ๆ ที่ศึกษาองค์ความรู้ในหมวดศิลปะนี้ยังมีอีกจำนวนมาก ได้แก่ **สุพจน์ สุวรรณภักดี** (2533) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังวัดสนวนวารัพัฒนาราม บ้านหัวหนอง ตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น" **สุรพล ดำริห์กุล** (2521) เขียนบทความเรื่อง "ภาพจิตรกรรมที่ค้นพบใหม่กับแนวความคิดที่เกี่ยวกับศิลปกรรมในภาคอีสาน" **สุรัตน์ วรางค์รัตน์** (2537) เขียนบทความเรื่อง "ลิ่มอีสาน" และเรื่อง "เขื่อนอีสานแถบสกลนคร" **สุวิทย์ จิระมณี** (2521) ได้เขียนสารนิพนธ์ในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงเรื่อง "เรือนพื้นบ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม" และ

ในปี พ.ศ. 2533 ได้ทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทเรื่อง "ลิมพื้นที่ถิ่นอีสานตอนกลาง" เสาวลักษณ์ พงษ์ธา (2537) เขียนบทความเรื่อง "สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน" อนุวิทย์ เจริญศุภกุล (2530) เขียนบทความเรื่อง "จุดเด่นในงานสถาปัตยกรรมอีสาน" อรศิริ ปาณินท์ (2539) เขียนหนังสือเรื่อง "บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น" อุดม บัวศรี (ม.ป.ป.) เขียนบทความเรื่อง "เรือนอีสาน" และอุทัยทอง จันทภรณ์ (2535) เขียนหนังสือเรื่อง "องค์ประกอบสถาปัตยกรรมอีสาน"

ผลงานที่เขียนเน้นภาษาอังกฤษพิมพ์ในประเทศไทย เกี่ยวกับศิลปะในชนกลุ่มไทยลาว ได้แก่ Pierre Climent (1882/2525) เขียนบทความเรื่อง "The Laos House Among the Thai Houses : A Comparative Survey and a Preliminary Classification" ตีพิมพ์ลงในวารสาร East and Far East Asia : Anthropological Aspects M.C. Subhadradis Diskul (1986/2529) ได้ทรงนิพนธ์หนังสือเรื่อง "Art in Thailand : A Brief History และ Thada Suthitham (1997/2540) เขียนบทความเรื่อง "Vernacular Architecture : Indigenous Architecture of the Environment, the Case of the Northeastern Thailand" ผลงานเกี่ยวกับศิลปะที่เป็นภาษาอังกฤษในชนกลุ่มไทยลาวนี้มีน้อยมากและมักจะเกี่ยวกับศิลปะที่เน้นสถาปัตยกรรมหรือเน้นความเป็นมาสัน ๆ ของศิลปะในประเทศไทย

หมวดสุดท้าย เป็นเนื้อหาวัฒนธรรมอื่น ๆ (ANOT) ที่ไม่เกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ข้างต้น

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีเพียง 5 รายการ ได้แก่ ม.ร.ว. แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี (2536) เขียนบทความเรื่อง "วังไทย-วังลาว" ซึ่งเป็นการกล่าวถึงลักษณะทั่ว ๆ ไป ของวังที่เน้นที่อยู่ของพระเจ้าแผ่นดินไทย และแผ่นดินลาว ไม่ได้เน้นลักษณะเฉพาะในหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง บัญชา ชุ่มเกษร และคณะ (2539) เขียนบทความเรื่อง "การเปรียบเทียบการอยู่อาศัยของไทยและจ้วง" ซึ่งเป็นการเสนอเรื่องวัฒนธรรมการอยู่อาศัยของไทยกับจ้วง จึงไม่จัดอยู่ในหมวดใดหมวดหนึ่ง วิโรฒ ศรีสุโร (2538) เขียนบทความเรื่อง "วัฒนธรรมอีสานกับการพัฒนา" ซึ่งเน้นการพัฒนาในภาคอีสาน เน้นความเป็นอยู่และวิถีชีวิตคนอีสาน จึงไม่ได้จัดเข้าหมวดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่กล่าวมา เช่นเดียวกับ วารินทร์ วงศ์หาญเชาวน์ (2509) ผู้แปลบทความของอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้หัวข้อว่า "อีสานกับการประชุมวิชาการในต่างประเทศ" ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับมานุษยวิทยาวัฒนธรรมที่เน้นเรื่องอื่น ๆ ไม่ได้จัดอยู่ในหมวดต่าง ๆ ข้างต้น เรื่องสุดท้ายในหมวดนี้คือ Peter Vandergesst (1993/2536) เสนอบทความเรื่อง "Nationality Identity and the Village in Rural Development" ในการประชุมนานาชาติเรื่องไทยศึกษา ครั้งที่ 5 เป็นการ

เสนอเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทจึงไม่ได้จัดเป็นอีกหมวดหนึ่งขององค์ความรู้ในหมวดมนุษยวิทยาวัฒนธรรม

องค์ความรู้ในหมวดมนุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) ทั้ง 8 หมวดย่อย ในชนกลุ่มไทยลาวจึงมีเนื้อหาด้านศิลปะหรือด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และหัตถกรรม (ANAR) มากที่สุด รองลงมามีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมและคติชาวบ้าน (ANFR) รองลงมาอีกเป็นอันดับที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ (ANBL) อีก 3 หมวดมีจำนวนไม่มากนัก คือ หมวดประเพณีพิธีกรรม (ANTR) หมวดวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (ANGN) และหมวดการแต่งกาย (ANDR) มีหมวดละประมาณ 10-20 รายการเท่านั้น ส่วนอีก 2 หมวดสุดท้ายคือหมวดการประดิษฐ์ (ANTN) และหมวดอื่น ๆ มีจำนวนน้อยมาก เพียงหมวดละ 3 และ 5 รายการ ตามลำดับ

องค์ความรู้ทั้งหมดในชนกลุ่มไทยลาว จึงมีเนื้อหาเกือบครบทุกหมวดวิชาการ และมีปริมาณมากที่สุด ในชนกลุ่มไททั้ง 18 กลุ่ม

2. ไทยเขิน (Khn)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขิน หรือชนกลุ่มไทยเขิน มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่เมืองเชียงตุง ประเทศพม่า หรือเมียนมาร์ อพยพและขยายถิ่นเข้าสู่ประเทศไทยเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่ได้มีการตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตอำเภอแม่สอย จังหวัดเชียงราย และอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จนปัจจุบันภาษาที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขินพูดนี้มีผู้เรียกว่า “ภาษาไตชิน” หรือบางครั้งเรียกว่าภาษาชานตะวันออก (Eastern Shan) (เรืองเดช บันเชื่อนขันธ์ 2531 : 146) เนื่องจากมีพูดอยู่ในรัฐชานของประเทศพม่า มีลักษณะของภาษาใกล้เคียงกับภาษาไทยใหญ่ (ชาน) และภาษาไทยลื้อมาก ในประเทศไทยปัจจุบันมีผู้พูดภาษาไทยเขินไม่มากนักประมาณไม่ต่ำกว่าหนึ่งพันคนเท่านั้น

ภาษาไทยเขินมีตัวอักษรใช้เอง เรียกว่า “ตัวชิน” ซึ่งมีพูดอยู่ใน 3 ถิ่นย่อย คือ ไทยเขินในเวียง ไทยเขินเมืองลุง และไทยเขินกลางเมือง สำเนียงของภาษาเขินจึงมี 3 ถิ่นเหล่านี้ ดังที่ Rasi Petsuk (2521) ได้ศึกษาไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “General Characteristics of the Khun Language” ซึ่งได้วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของภาษาเขินว่า ภาษาเขินมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 เสียง มีหน่วยเสียงสระเดี่ยว 20 เสียง ไม่มีสระประสมในภาษานี้ และมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียง

นอกจากผลงานของ *ราศรี เพชรสุข* (Rasi Petsuk) แล้ว ยังมีผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาเขินอีก 17 รายการ คือ หนังสือเรื่อง “Essentials of Khun Phonology and Script” ของ *Soren Egerod* (2500) รายงานการวิจัยเรื่อง “อักษรและอักขรวิธีภาษาไทเขิน” ของ *จิราภรณ์ สุนทรธรรม* (2529) และบทความเรื่อง กบฏไทเขินเมืองเชียงใหม่ ของ *วัลลภ รุ่งศิริแสงรัตน์* (2527)

เอกสารวิจัยของ ทวี สว่างปัญญางกูร (2529) เรื่อง "สำนวนและสุภาษิตไทยจีน" เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "วรรณกรรมไทยจีนเปรียบเทียบกับวรรณกรรมล้านนา" ของ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2537) เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "พิธีกรรมความเชื่อของคนไทย-ไต ที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน กรณีศึกษาไทเขิน (การศึกษาเบื้องต้น)" ของ ลมูล จันทน์หอม (2537) สารนิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์วรรณกรรมไทยจีนเรื่องเจ้าบุญหลง" ของ วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ (2538) บทความเรื่อง "บทก้านำรักของไทยจีน (ไทยเขียงตุง)" ของ สงวน ไขติสุขรัตน์ (2517) วิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่อง 'ก้ากาด้า' ฉบับล้านนา อีสาน และไทเขิน" ของ สดศรี ครน้อย (2539) สารนิพนธ์เรื่อง "การศึกษาวรรณกรรมไทยจีนเรื่อง อolongเจ้าสามลอ" ของ สามารถ จันทรแจ่มใส (2533) และยังมีนักวิชาการต่างชาติที่สำคัญอีก 2 คน ที่มีบทบาททำให้เกิดวรรณกรรมไทยจีนอีกหลายเล่ม ซึ่งนักวิชาการไทยหลายคนดังกล่าวข้างต้นได้นำมาวิเคราะห์ทำเป็นวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์หลายเรื่อง คือ เวาน์ เพลงเฮอ (2519) และ อนาโตล โรเซ เบิลติเยร์ (2530-2537) นักวิชาการต่างชาติคนแรก (เวาน์ เพลงเฮอ) เป็นบรรณาธิการรวบรวมนิทานไทยจีน จำนวน 55 เรื่อง จากคำบอกเล่าของชาวไทยจีนที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เดินทางมาจากเขียงตุงประเทศพม่า ส่วน อนาโตล โรเซ เบิลติเยร์ เป็นผู้ปริวรรตอักษรไทยจีนออกเป็นอักษรไทยและแปลเป็นภาษาไทย รวมเป็นวรรณกรรมไทยจีน (2530) ประเภทต่างๆ จำนวน 27 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นชาดกพื้นบ้านและบทเทศนา แต่ละเรื่องเบิลติเยร์ได้สรุปเรื่องย่อเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส นับเป็นคลังแห่งนิทานและวรรณกรรมไทยจีนที่สำคัญมาก ต่อมาเมื่อผลงานปริวรรตของเบิลติเยร์อีก 8 เรื่อง ได้แก่ "อลองเจ้าสามลอ" (2531) "สุ่มังคละปทุมมุกะ" (2532) "กาลาชาเครือดอก" (2533) "ปฐมมูลมูลี" (2534) "เจ้าบุญหลง" (2535) "สุชะวันณะวัหหลง" (2536) "คำวกลอนขอเขียงตุง" (2537) และ "อักษรและวรรณกรรมไทยจีน" (2537) เป็นเรื่องสุดท้าย

องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มไทยจีน เป็นเรื่องเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้านเกือบทั้งหมด มีเพียงเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเรื่องเดียวเท่านั้น คือ "กบฏไทเขินเมืองเขียงใหม่" ของ วัลลภ รุ่งศิริแสงรัตน์ (2527) องค์ความรู้เหล่านี้เป็นงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนน้อยเป็นบทความและหนังสือรวบรวมนิทานพื้นบ้านต่าง ๆ ที่เก็บข้อมูลจากคำบอกเล่าและการปริวรรตจากอักษรไทยจีน จึงควรมีการศึกษาด้านอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจจะศึกษาเรื่องนี้ต่อไป

3. ลาวครั่ง (Khr)

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งหรือชนกลุ่มลาวครั่งเป็นกลุ่มคนลาวที่อพยพมาจากเมืองหลวงพระบางในประเทศลาวเชื่อกันว่าอพยพมาสู่ประเทศไทยในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2321 และในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อปี พ.ศ. 2334 เมื่อไทยยกทัพไปตีเมืองหลวงพระบางแตกแล้วกวาดต้อนครอบครัวลาวจากหลวงพระบางและหัวเมืองลาวต่าง ๆ มาเมืองไทยใน 2 ครั้งนี้ ลาวครั่งอพยพมาอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทยเช่นเดียวกับลาวเวียงจันทน์และลาวอื่น ๆ จังหวัดที่มีลาวครั่งอาศัยอยู่ ได้แก่ สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มลาวครั่งอยู่ 9 เรื่อง เป็นการศึกษาด้านภาษา (LC) 6 เรื่อง ด้านเศรษฐกิจ (EC) 1 เรื่อง ด้านสังคม (SS) 1 เรื่อง และด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม 1 เรื่อง

3.1 ผลงานที่ศึกษาด้านภาษา (LC) ของชนกลุ่มลาวครั่ง เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จำนวน 5 เรื่อง และเป็นผลงานการวิจัย 1 เรื่อง เนื้อหาของผลงานเหล่านี้ล้วนเป็นการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบร่วมสมัย จำนวน 4 เรื่อง และการศึกษาโครงสร้างของภาษาจำนวน 2 เรื่อง

(1) การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบร่วมสมัย เรื่องแรกได้แก่ วิทยานิพนธ์ของกาญจนา พันธุ์คำ (2523) เรื่อง “ลักษณะเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาลาวครั่ง ลาวโซ่ง ลาวใต้ และลาวเวียง ที่พูดอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และมีการเปรียบเทียบกับภาษาไทยกลางอีกด้วย วิทยานิพนธ์เรื่องที่สองเป็นของ Tanakorn Sungkep (1983/2526) เรื่อง “A Phonological Study of Lao Ngao with Comparison to Five Tai Dialects” เป็นการศึกษา ระบบเสียงของภาษาลาวเงี้ยว ที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเองจากบ้านปรงหนองโดน จังหวัดสระบุรี โดยเปรียบเทียบกับภาษาลาวเงี้ยวที่อำเภอนครไทย ภาษาลาวเงี้ยวที่อำเภอลำสัก ภาษาลาวครั่ง ลาวใต้ และภาษาลาวเวียง ซึ่งรวบรวมจากผลงานวิจัยของคนอื่น ๆ ที่ทำไว้แล้ว

วิทยานิพนธ์เรื่องที่สามและที่สี่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาทั้งสองเรื่อง ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของ วิไลลักษณ์ เดชะ (2530) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียง ภาษาไท 6 ภาษา ที่พูดในอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์” ภาษาไท 6 ภาษาที่ศึกษานี้คือ ภาษาลาวครั่ง ลาวใต้ ลาวเวียง ลาวเงี้ยว ลาวพวน และลาวโซ่ง ส่วนอีกเรื่องเป็นรายงานการวิจัยของกันทิมา วัฒนะประเสริฐ และสุวัฒนา เสียมประวัติ (2531) เรื่อง “ระบบเสียงภาษาลาวของกลุ่มแม่น้ำท่าจีน” เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาลาวครั่ง ลาวโซ่ง ลาวเวียง ลาวใต้ และลาวพวน ที่พูดอยู่ในจังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร

(2) การศึกษาโครงสร้างของภาษา เรื่องแรกได้แก่วิทยานิพนธ์ของ จินดา ซาติวงษ์ (2539) เรื่อง "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวครั้ง ที่ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม" ซึ่งเป็นการศึกษาโครงสร้างของภาษาลาวครั้งเรื่องระบบเสียง ระบบคำ วลี และประโยค ส่วนวิทยานิพนธ์อีกเรื่องเป็นของ วลลียา วัชรภรณ์ (2534) เรื่อง "การศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง" ซึ่งเป็นการศึกษาโครงสร้างของภาษาลาวครั้งเฉพาะระบบหน่วยคำที่เป็นคำลงท้าย โดยวิเคราะห์โครงสร้างของพยางค์ที่เป็นคำลงท้ายในประโยค รวมทั้งวิเคราะห์ตามหน้าที่ของคำลงท้ายที่ใช้ในประโยค

3.2 การศึกษาด้านเศรษฐกิจ (EC) ของชนกลุ่มลาวครั้ง มีเพียงเรื่องเดียวคือ วิทยานิพนธ์ของ วรณีย์ พงศาชลากร (2538) เรื่อง "พืชเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง : ศึกษากรณีบ้านโคก ตำบลอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี" ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่พืชเศรษฐกิจและแก่วัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง

3.3 การศึกษาด้านสังคม (SS) ของชนกลุ่มลาวครั้ง มีเพียงเรื่องเดียวคือ วิทยานิพนธ์ของ คณิงนุช มียะบุญ (2537) เรื่อง "การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้ง ที่บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี" ซึ่งเป็นการศึกษาภาพรวมของสังคมลาวครั้งที่เปลี่ยนแปลง เพราะอิทธิพลของสิ่งใหม่ ๆ นอกชุมชนที่มีผลต่อสังคมและเศรษฐกิจของชาวลาวครั้งในหมู่บ้าน

3.4 การศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) มีเพียงเรื่องเดียวคือ การศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรม (ANTR) ซึ่งเป็นสารคดีของ วิวัฒน์ พันธุฉิยานนท์ (2536) เรื่อง "พิธีเลี้ยงผีชุมชนลาวครั้ง : วัฒนธรรมผีของชาวพุทธ"

องค์ความรู้ส่วนใหญ่ของชนกลุ่มลาวครั้ง เป็นการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ อยู่ในงานประเภทวิทยานิพนธ์เป็นส่วนมาก องค์ความรู้ด้านอื่น ๆ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมให้มากขึ้นทุกด้าน และควรเป็นการศึกษาทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยและบทความ

4. กะเลิง (Klg)

กลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง หรือชนกลุ่มกะเลิง มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองกะตาก ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานว่าเมืองกะตากนี้อยู่ที่ไหน (เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์, 2531 : 50) ปัจจุบันพบว่ามีชาวกะเลิงอาศัยอยู่มากที่อำเภอกุ๊ดบาก และอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร รวมทั้งในอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มกะเลิงในครั้งนี้มีเพียง 2 เรื่อง ผลงานเรื่องแรกเป็นวิทยานิพนธ์ของ Areeluck Tisapong (1985/2528) เรื่อง "A Phonological Description of the Kaloeng Language at Ban Dong Ma Fai, Sakon-Nakorn" ซึ่งเป็นการศึกษาระบบเสียงภาษาไทยกะเลิงที่บ้านดงมะไฟ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เฉพาะเรื่องทำนอง เสียง คำ พยางค์ และหน่วยเสียงของภาษา ในภาคผนวกมีการรวบรวมคำในภาษากะเลิง 2,400 คำ และแปลเป็นภาษาอังกฤษ

ผลงานเรื่องสุดท้ายเป็นงานวิจัยของ สุรัตน์ วรารัตน์ (2530) เรื่อง "การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (กะเลิง)" ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์กะเลิงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคอีสาน ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสกลนครเป็นผู้มอบหมายให้ผู้วิจัยทำนศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของภาษากะเลิง โดยมีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ไว้ด้วย

องค์ความรู้ของชนกลุ่มกะเลิงในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีเพียงการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ และชาติพันธุ์เท่านั้น ซึ่งเป็นงานวิจัยทั้งสองเรื่อง งานเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้จึงนับว่าน้อยมากทั้งด้านความรู้ที่ศึกษาและด้านประเภทของงานที่ศึกษา

5. ไทยลื้อ (Lue)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อหรือชนกลุ่มไทยลื้อ มีถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองปันนา หรือสิบสองพันนา มณฑลยูนนาน ทางตอนใต้ของประเทศจีน ต่อมามีการอพยพขยายกลุ่มลงมาอยู่ในเมืองยองทางทิศตะวันออกของรัฐบาล(ชาน) ในประเทศพม่าหรือเมียนมาร์ บางส่วนอพยพไปตั้งภูมิลำเนาในประเทศลาวทางตอนเหนือและทางทิศตะวันตก และบางส่วนอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน แพร่ เชียงใหม่ ลำปาง และลำพูน

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มไทยลื้อครั้งนี้มีจำนวน 85 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งมีจำนวน 19 เรื่อง และ 42 เรื่องตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นการ

ศึกษาด้านอื่น ๆ เช่น ประวัติความเป็นมาชาติพันธุ์ การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว เป็นต้น ลักษณะของผลงานการศึกษาด้านต่าง ๆ มีดังนี้

5.1 ผลงานการศึกษาด้านภาษา (LC) ของชนกลุ่มไทยลื้อ มีจำนวน 19 เรื่อง ได้แก่ Fang Kuei Li (1964/2507) เขียนบทความเรื่อง "The Phonetic System of the Tai Lu Language" Michael Moerman (1968/2511) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "Analysis of Lue Conversation : Analysis of Lue Conversation : Providing Accounts Finding Breaches and Taking Sides" Jackson T. Gandour (1975/2518) เขียนบทความเรื่อง "Evidence from Lue for Contour Tone Feature" John F. Hartmann (1975/2518) เขียนบทความเรื่อง "Syllabic m in Tai-Lue and Neighboring Tai Dialects" ปี (1976/2519) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "The Linguistic and Memory Structure of Tai-Lue Oral Narrative" ปี (1979/2522) เขียนบทความเรื่อง "Comparative Aspects of Lue Syntax" และปี (1979/2522) เขียนบทความเรื่อง "Time, Space and Society : Linguistic Variation in Tai-Lue of Sipsongpanna and Surrounding Tai Areas" T.G. Huebner (1976/2519) เขียนบทความเรื่อง "Another Look at Sandhi in Tai Lue" มีวรรณ ลีวัฒน์ (2525) เขียนหนังสือเรื่อง "พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบไทย กรุงเทพฯ ไทยเชียงใหม่ ไทยลื้อ และไทยดำ" และปี (2526) เขียนหนังสือเรื่อง "ภาษาไทยเปรียบเทียบกรุงเทพฯ : เชียงใหม่ : ไทยลื้อ : ไทยดำ" Nanthariya Lamchiagclase (1984/2527) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "The Phonology of Lue in Lampang Province" Pomsawan Ploykaew (1985/2528) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "The Phonological Description of Lue in Chiangrai Province" รพีพร รักมนุษย์ (2528) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การใช้ภาษาของชาวไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา : การศึกษาทางมานุษยคดีด้านการพูด" นิภา อัมพรพรวรดี (2529) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลักษณะของภาษาไทยลื้อที่ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน" นันทริยา ลำเจียกเทศ (2529) เขียนบทความเรื่อง "ลื้อ ๆ ยอง ๆ : พี่น้องชาวไทย" GWYN Williams (1989/2532) เขียนบทความเรื่อง "Tonal Variation in Lue and Yong of Northern Thailand" William Hanna (1991/2534) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "A Linguistic Analysis of Classifiers in the Tai Lue Language of Ching Kham District, Prayao Province" และ เขียนบทความเรื่อง "Negated Adverbials in Tai Lue of Northern Thailand" ซึ่งไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

5.2 ผลงานการศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) ของชนกลุ่มไทยลื้อ มีจำนวน 42 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวัฒนธรรมด้านทั่ว ๆ ไป (ANGN) เช่น *ชนัญ วงษ์วิภาค* (2530) เขียนหนังสือเรื่อง "ชาวน่าน : คนหมู่มากและคนกลุ่มน้อยในเมืองน่าน" *เรณู วิชาศิลป์* (2529) เขียนบทความเรื่อง "หนังสือไทลื้อ" *จารุวรรณ พรหมวัง* (2537) เขียนบทความเรื่อง "การปรับตัวของวัฒนธรรมไทลื้อในเชียงใหม่" *ประชัน รักพงษ์* (2535) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษาหมู่บ้านไทลื้อในจังหวัดลำปาง" *สมพร วารณาโต* (2537) แปลบทความเรื่อง "ชาวลื้อคือใคร : ย้อนอดีตชาวลื้อในประเทศลาว ไทย และจีน" *ลดาวัลลี วงศ์ศรีวงศ์* (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนหนังสือ "ไทลื้อ" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง "ล้านนาสู่ล้านช้าง" งานส่วนที่เหลือเป็นการศึกษาวัฒนธรรมเกี่ยวกับศิลปะ (ANAB) ความเชื่อ (ANBL) การแต่งกาย (ANDR) เช่น *สงขลิมพลีย์* (2529) เขียนบทความเรื่อง "ลักษณะการแต่งกาย ชีวิต และความเป็นอยู่ของชาวไทยลื้อที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา" *ทรงศักดิ์ ปรางวัฒนากุล และแพทรีเซีย ซีสเมน แนนหนา* (2537) เขียนบทความเรื่อง "ผ้าไทลื้อ : การผลิตสู่ทางวัฒนธรรม" และวรรณกรรมไทยลื้อ (ANFR) *ทวี สว่างปัญญางกูร* (2529) เขียนบทความเรื่อง "ตำนานพื้นเมืองสิบสองพื่นนา" *ฮันส์ เพนธ์, อุดม รุ่งเรืองศรี และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว* (2529) เขียนบทความเรื่อง "เวียงลอ : ศึกษาจากการสำรวจตำนานและจารึก" *เจริญ มาลาโรจน์* (2529) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิเคราะห์วรรณกรรมไทยลื้อ เรื่องคำขับลึงกาสิบหัว"

5.3 ผลงานการศึกษาด้านต่าง ๆ ที่เหลือมีจำนวนไม่มากนัก ได้แก่ ชาติพันธุ์ (4) ประวัติ (5) สังคม (6) เศรษฐกิจ (2) การอพยพ (2) ประชากร (1) นิเวศวิทยา (1) โภชนาการ (1) และการท่องเที่ยว (2) ตัวอย่างของงานเหล่านี้ เช่น *Michael Moerman* (1968/2511) เขียนหนังสือเรื่อง "Agricultural Change and Peasant Choice in a Thai Village" *ทรงศักดิ์ ปรางวัฒนากุล* (2529) เขียนบทความเรื่อง "ชาวไทลื้อในล้านนา : ข้อสังเกตเบื้องต้น" *Michael Moerman* (1967/2510) เขียนบทความเรื่อง "Being Lue : Uses and Abuses of Ethnic Identification" *Frank M. Lear Gerald C. Hickey และ John K. Musgrave* (1964/2507) เขียนบทความเรื่อง "Lu from Ethnic groups of Main Land Southeast Asia" *รัตนพร เศรษฐกุล* (2527) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "การสำรวจทางชาติพันธุ์ของชนเผ่า" *Renard, Ronald D. Changing* (1994/2537) เขียนบทความเรื่อง "Perspectives on the Lu : Preliminary Thoughts" และประวัติความเป็นมา (HT) *สมศักดิ์ สุวภาพ* (2529) เขียนบทความเรื่อง "ชนเผ่าไตลื้อ : ทัศนะเปรียบเทียบ" *ไกรศรี นิมนานเหมินท์*

เขียนบทความเรื่อง "ปภินณกะไทลื้อในอดีต" จิตราภรณ์ สุทธาวาส (2529) เขียนบทความเรื่อง "ประวัติความเป็นมาของสิบสองปันนา" มังกร ทองสุขดี (2529) เขียนบทความเรื่อง "สัมภาษณ์คนไทลื้อและไทหย่าที่แม่สาย" สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดน่าน (2536) จัดพิมพ์หนังสือ "ชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน" ประชัน รักพงษ์ (2537) เขียนบทความเรื่อง "ลื้อในลาว" รัตนพร เศรษฐกุล (2537) เขียนบทความ "การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของลื้อเมืองน่าน นุปผา จิระพงษ์ และนันทนา อัครนิธิ (2529) เขียนบทความเรื่อง "เยี่ยมครัวไทลื้อ" บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2497) เขียนหนังสือเรื่อง "ไทยสิบสองปันนา" Michael Moerman (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนบทความเรื่อง "A Minority and Its Government : the Thai-Lue of Northern Thailand, Southeast Asia Series" Raymond W. Myers (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนบทความเรื่อง "'Lu' thnographic Studies Series" ทวี วิชัยชิตะ และ คุณหญิงสวาท รัตนวราณะ (2529) เขียนสารคดีเรื่อง "ล้านนาคดีสัญจรสู่ชาวลื้อหรือไตลื้อที่แม่สาย และเชียงคำ"

องค์ความรู้ของชนกลุ่มไทยลื้อจึงเป็นเรื่องของการศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ด้านภาษาและภาษาศาสตร์มีจำนวนรองลงมา และด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การอพยพ ประชากร สิ่งแวดล้อม โภชนาการ การท่องเที่ยว และบรรณานุกรม มีจำนวนน้อยด้านละ 1-6 รายการเท่านั้น ส่วนด้านที่ไม่มีการศึกษาเลย ได้แก่ แผนที่/สถิติ ความช่วยเหลือ สาธารณสุข การศึกษาและความช่วยเหลือ จึงควรมีการศึกษาด้านเหล่านี้เพิ่มขึ้น

ในเรื่องประเภทของงานที่ศึกษาในชนกลุ่มไทยลื้อมีงานประเภทงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งน่าจะเพิ่มงานประเภทหนังสือและตำราให้มากขึ้นแล้ว สำหรับการศึกษานกลุ่มนี้

6. ลาวแง้ว (Ngw)

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวแง้วหรือชนกลุ่มลาวแง้วจัดอยู่ในกลุ่มลาวหากจัดแบ่งตามลักษณะของระบบวรรณยุกต์ของภาษาตระกูลไทย กลุ่มคนที่พูดภาษาลาวแง้วนี้อพยพมาพร้อม ๆ กับชาวลาวกลุ่มอื่น ๆ จากประเทศลาวเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบจังหวัดสระบุรี สิงห์บุรี เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก

ผลงานการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีเพียง 3 เรื่อง ส่วนศึกษาด้านภาษาและเป็นวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 เล่ม คือ " Tanakorn Sungkep (2526) เขียนเรื่อง " A Phonological Study of Lao Ngao with Comparisons to Five Tai Dialects". นงนุช บึงเฒ่าพันธุ์ (2527) เขียนเรื่อง "ลักษณะของภาษาลาวแง้ว ที่ ตำบลทองเอน อำเภออินทบุรี จังหวัดสิงห์บุรี" และ เรื่องสุดท้ายคือ

พรศรี ชินเชษฐ เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "วรรณยุกต์ภาษาลาวแง่ในคำเดียวกับในคำพูดต่อเนื่อง" ทั้งสามเรื่องนี้เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

งานที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านต่าง ๆ ในชนกลุ่มลาวเงี้ยวจึงยังมีอยู่น้อยมาก ทุกด้าน สมควรจะมีการศึกษาให้มากขึ้นต่อไป

7. ญ้อ (Nyw)

กลุ่มชาติพันธุ์ญ้อหรือย้อหรือชนกลุ่มญ้อ มีถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ที่เมืองคำเกิด ประเทศลาว อพยพเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 3 ปัจจุบันพบว่ามีชาวย้อยู่เป็นจำนวนน้อยและอาศัยอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนครพนม สกลนคร หนองคาย มนัสการคาม สระบุรี และปราจีนบุรี

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มญ้อในครั้งนี้มีจำนวน 10 เรื่อง เป็นการศึกษาด้านภาษา (LC) 7 เรื่อง และเป็นการศึกษาด้านสังคมวัฒนธรรมเพียง 3 ด้านภาษา เช่น Kanajana Koowatthanasiri (1981/2524) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "The Tones of Nyo" ในปี พ.ศ. 2526 กาญจนา คุ้มณะศิริ เขียนบทความเรื่อง "วรรณยุกต์ในภาษาย้อ" ในระยะใกล้เคียงกัน มัลลิกา ฤทธิชัย (1982/2525) ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิเคราะห์ภาษาถิ่นย้อ : ระบบเสียง" (An Analysis of Nyo Phonology) ศรีพิน ศิริวิศิษฐ์กุล ((2529) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลักษณะภาษาย้อ (ญ้อ) ที่ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี" ในปี 2532 นันทพร นิลจินดา ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาย้อในจังหวัดสกลนคร นครพนม และปราจีนบุรี"

ส่วนงานที่ศึกษาด้านสังคมวัฒนธรรม 3 เรื่องนั้น เป็นการศึกษาวัฒนธรรมทั่วไป (ANGN) การศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้าน (ANFR) และการศึกษาสังคม (SS) อย่างละ 1 เรื่อง ได้แก่ สมิทธิ์ สายอุบล (2531) ทำวิจัยเรื่อง "วัฒนธรรมไทยย้อในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษากรณีบ้านโพนสิม อำเภอรางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์" รุ่งอรุณ ทัตชนนเกียรติ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2532) เขียนบทความเรื่อง "ผญาและนิทานชาวบ้าน" และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ (2532) ทำวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนชาติพันธุ์กวยและญ้อ : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี"

การศึกษางานในชนกลุ่มญ้อจึงมีเพียงด้านภาษาและวัฒนธรรมและมีจำนวนน้อยมาก ยังขาดงานที่ศึกษาด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน

8. พวน (Phn)

กลุ่มชาติพันธุ์พวนหรือชนกลุ่มพวน มีถิ่นเดิมอยู่ที่เมืองพวน แขวงเชียงขวาง ประเทศลาว อพยพเข้าสู่ประเทศไทยเริ่มแต่สมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2322 เมื่อคราวครอบครัวลาวถูกกวาดต้อนเนื่องจากภาวะสงคราม และอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองต่าง ๆ ของไทยอีกหลายครั้งในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ปัจจุบันมีการสำรวจประชากรพวนในประเทศไทย ปรากฏมีอยู่หนาแน่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี สระแก้ว นครสวรรค์ พิจิตร สุโขทัย เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ และกำแพงเพชร ส่วนจังหวัดที่มีชาวพวนอยู่พอประมาณและค่อนข้างน้อย ได้แก่ เพชรบุรี กาญจนบุรี ชัยนาท อุทัยธานี เพชรบูรณ์ เลย แพร่ น่าน ยโสธร อุตรธานี

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มพวนในครั้งนี้มีจำนวน 38 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านภาษา (LC) จำนวน 15 เรื่อง ดังนี้ *อุทัยวรรณ ตันหยง* (2520) เขียนหนังสือเรื่อง "ระบบเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรี" และ (2522) ได้เขียนบทความเรื่อง "ลักษณะการออกเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรี และสิงห์บุรี" *รัชณี ศรีสุวรรณ* (2515) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี" *หัตถ์ไฉย อารมย์สุข* (2520) เขียนปริญญาานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน" *รัชณี เสนีย์ศรีสันต์* (2525) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าของผู้พูดภาษาที่มีอายุต่างกัน" *Chaluy Boonprasent* (1982/2525) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "Discourse Structure in Phuan" *อุทัยวรรณ ตันหยง* (2526) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน" *Chalong Eam-Eium* (2586/2529) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "The Phonological Description of Phuan at Tambon Hat Siaw, Si Sat Chanalai District, Sukhothai Province" *Thongrat Phutphong* เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "A Comparative Phonological Study of Thai Phuan at Suphanburi and Sukhothai Province" *จันทิราพร สุพรีดี* (2532) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวน ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี" *จารุวรรณ สุขปิติ* (2532) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวน ที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี" *ชลลดา สังวาลทรัพย์* (2534) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวน ที่ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก" *สุนทร ชุตินทรานนท์* (2534) เขียนบทความเรื่อง "ถิ่นกำเนิดของชนชาติไทย : ความแตกต่างของระนาบทางความคิด" *สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ* (2534) เขียนบทความเรื่อง

“การจัดกลุ่มภาษาลาวพวนโดยใช้เสียงวรรณยุกต์” และ สุพัตรา จิรันทนาภรณ์ (2536) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “วงจรรศพีในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทยพวน”

การศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) จำนวน 17 เรื่อง เช่น อุบลทิพย์ จันทนตร (2537) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเพลงกล่อมเด็กกับโลกทัศน์ของลาวพวน : กรณีศึกษาหมู่บ้านวัดกุฎีทอง จังหวัดสิงห์บุรี” ศิริพร ศรีแสง (2538) เขียนเรื่อง “บวชช้าง : ภาพสะท้อนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวพวน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” ไพรี แคมล่ำเจียก (2537) เขียนหนังสือเรื่อง “ตำนานไทยพวน” วิเชียร วงศ์วิเศษ (2517) เขียนหนังสือเรื่อง “ไทยพวน” สำเภา วงษ์เทศ (2529) เขียนหนังสือเรื่อง “ประเพณีทำศพของไทย” วีระพงศ์ มีสถาน (2539) เขียนหนังสือเรื่อง “สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์พวน” สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนหนังสือเรื่อง “ชีวิตไทยชุดอดีตฮอยเฮา” กาญจนา ปัทมดิกล และบรรพต สุวรรณประเสริฐ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “ภาษาและวัฒนธรรมของหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” นักศึกษาปริญญาโทวัฒนธรรมสาธาณสุข (2534) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “การศึกษามชนพวน” ยวีร์ ใบตระกูล (2538) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “พิธีบุญกำฟ้าของลาวพวน : กรณีศึกษาหมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเขียว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี” ธีรภาพ โลหิตกุล (2530) เขียนสารคดีเรื่อง “ชมสาวงามบ้านหมี่ รอยอดีตไทยพวนเมืองลพบุรี” และ ราตรี มฤคทัต และเสาวภา พรศิริพิษฐ์ (2533) เขียนบทความเรื่อง “พิธีลาสิกขาของลาวพวน : วิเคราะห์ในเชิงมานุษยวิทยา”

งานที่ศึกษาด้านต่าง ๆ ที่เหลือ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ การปกครองสังคม ประวัติศาสตร์ การศึกษา และการท่องเที่ยว เช่น กนกพรรณ แสงเรือง (2532) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสำนึกในเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของลาวพวน” ปิยะพร วามะสิงห์ (2538) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสำนึกในเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของลาวพวน” และ Sanit Smackarn (1972/2515) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “Peasantry and Modernization : A Study of the Phuan in Central Thailand”.

องค์ความรู้ในชนกลุ่มพวนจึงมีพอประมาณ แต่เป็นการศึกษาด้านภาษาและวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ และการศึกษาด้านอื่น ๆ ยังขาดอีกมาก เช่น สังคม เศรษฐกิจ การอพยพ ประชากร สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

9. ผู้ไทย (Pth)

ชนกลุ่มผู้ไทยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยมีถิ่นกำเนิดอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย เขตประเทศลาวและเวียดนาม ปัจจุบันพบอาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดนครพนม สกลนคร อุดรธานี หนองคาย อุบลราชธานี และกาฬสินธุ์

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มผู้ไทยครั้งนี้มีจำนวน 29 เรื่อง เป็นการศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) จำนวน 16 เรื่อง เช่น เจริญชัย ทนไพโรจน์ (2530) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "ดนตรีผู้ไท" สุรางค์รัตน์ วรางค์รัตน์ (2524) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเชิงเปรียบเทียบประเพณีวัฒนธรรมของชาวผู้ไท-ชาวโซ่ ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพรรณานิคม และอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร" ศรีสุดา เอื้อนครินทร์ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนหนังสือเรื่อง "วรรณกรรมพื้นบ้านผู้ไทย ตำบลเรณูนคร จังหวัดนครพนม" หอสมุดแห่งชาติ (2507) พิมพ์หนังสือเรื่อง "ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ข้อ 15" นันทวัฒน์ ปัญญาจริวัฒน์ (2518) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง "การศึกษาประเพณีและความเชื่อของชาวภูไทชะงะย" ขนิษฐา สุวรรณชาติ (2529) เขียนสารคดีเรื่อง "จากสิบสองจุไท...มาสู่ถิ่นไทยเดียวกัน"

การศึกษาด้านประวัติศาสตร์ (HT) มีจำนวน 4 เรื่อง เช่น พระมหาเขียน จิตตสีโล (2485) เขียนหนังสือเรื่อง "บันทึกประวัติผู้ไท" หอสมุดแห่งชาติ (2507) เขียนหนังสือเรื่อง "ประชุมพงศาวดาร เล่ม 4 ภาค 1" ถวิล เกษราช (2512) เขียนหนังสือเรื่อง "ประวัติผู้ไท" Samran Taechakumput (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) แปลหนังสือเรื่อง "History of the Phu Thai"

การศึกษาด้านภาษา (LC) จำนวน 4 เรื่อง เช่น E. Seidenfaden (1943/2486) เขียนบทความเรื่อง "The So and the Phuthai" วิไลลักษณ์ เดชะ (2520) เขียนหนังสือเรื่อง "ภาษาผู้ไทย" และ พจณี ศรีธรรมาภรณ์ (2526) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นผู้ไทยใน 3 จังหวัด"

การศึกษาด้านการอพยพ (MI) มี 1 เรื่อง คือ เสนอ นาระดล (2521) เขียนบทความเรื่อง "ชาวภูไท"

การศึกษาด้านการปกครอง-สังคม (SS) มี 2 เรื่อง คือ Thomas A. Kirsch (1963/2506) เขียนหนังสือเรื่อง "Development and Mobility among the Phu Thai of Northeast Thailand" วารินทร์ วงศ์หาญ (2509) แปลบทความเรื่อง "อีสานกับการประชุมวิชาการในต่างประเทศ"

การศึกษาด้านการท่องเที่ยว (TR) 2 เรื่อง คือ ดำเนิน เลชะกุล (2505) เขียนสารคดีเรื่อง “ผู้ไทย” และ สุธรรม ชมชื่น และคณิตา (นามแฝง) (2506) เขียนสารคดีเรื่อง “บนเส้นทางสู่ถิ่นกูไท”

องค์ความรู้ในชนกลุ่มผู้ไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม รองลงมาเป็นการศึกษาด้านภาษาและประวัติศาสตร์ ด้านที่มีการศึกษาเป็นส่วนน้อยคือการปกครอง-สังคม การท่องเที่ยว และการอพยพ ลักษณะผลงานที่ศึกษาเป็นงานวิจัย บทความ และสารคดี

10. แสก (Sak)

ชนกลุ่มแสกหรือกลุ่มชาติพันธุ์แสก มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศเวียดนาม ต่อมาอพยพเข้าสู่ประเทศไทยในสมัยพระเจ้าปราสาททองแห่งกรุงศรีอยุธยา ประมาณ 300 ปีมาแล้ว ส่วนใหญ่มาอาศัยอยู่ในจังหวัดนครพนม ได้แก่ บริเวณบ้านอาจสามารถ บ้านไผ่ล้อม อำเภอเมือง และบ้านดอนส้มโฮ อำเภอศรีสงคราม

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มแสกในครั้งนี้มีจำนวน 9 เรื่อง ล้วนเป็นการศึกษาด้านภาษา (LC) ได้แก่ Paul K. benedict (1979/2522) เขียนบทความ เรื่อง “Linguistic Prediction : The Case of Saek” William J. Gedney มีผลงานที่ศึกษา 4 เรื่อง เป็นบทความ ทั้ง 4 เรื่อง คือ “Saek a Displaced Northern Tai Language” (1970/2513), เรื่อง “The Saek Language of Nakhon Phanom Province” (1970/2513), “Saek Final-1 : Archaism or Innovation ?” (1976/2519), และ “The Twelve Year Names in Saek” (1982/2525)

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2519) เขียนหนังสือเรื่อง “ภาษาแสก” และเขียนบทความอีกเรื่องหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษ คือ “Saek Revisited” (Wilaiwan Khanittanan, 1975/2518) นฤมล อินทร์ประเสริฐ (2534) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาแสก บ้านอาจสามารถ จังหวัดนครพนม” และ Sudaporn Luksaneeyanawin (1976/2519) เขียนบทความเรื่อง “The Saek Language of Ban Ba Wa : Some Phonetic Notes”

งานศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มแสก จึงมีเพียงด้านภาษาด้านเดียวและเป็นงานเขียนบทความเป็นส่วนใหญ่ มีงานวิทยานิพนธ์เพียงเรื่องเดียว

11. ไช่ (Sng)

ชนกลุ่มไช่หรือกลุ่มชาติพันธุ์ไทยไช่ หรือลาวไช่ หรือไทยทรงดำ หรือไทยดำ มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในประเทศจีนตอนกลาง มีการอพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในมณฑลควางสี ยูนนาน และบริเวณลุ่มแม่น้ำดำ แม่น้ำแดง ในแคว้นตังเกี๋ย รวมทั้งในแคว้นสิบสองจุไทย บริเวณชายแดนจีนและญวน และหัวเมืองฝ่ายเหนือของลาวภายใต้การปกครองของเมืองหลวงพระบาง ต่อมาได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะ ๆ ระยะแรกเป็นการอพยพใน พ.ศ. 2322 ซึ่งเป็นการอพยพเพราะถูกกองทัพไทยนำโดยสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกกวาดต้อนชาวลาวเวียงจันทน์และชาวลาวไช่จากเมืองต่าง ๆ ได้การปกครองของเมืองหลวงพระบางลงมาอยู่ในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย ชาวลาวเวียงจันทน์ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองสระบุรี ราชบุรี และจันทบุรี ส่วนลาวไช่ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองเพชรบุรี ระยะต่อ ๆ มา ได้แก่ พ.ศ. 2335, 2379, 2481, 2407, 2421, 2428, และ 2430 ได้มีการอพยพครอบครัวลาวไช่หรือไทยไช่มาอยู่มาอาศัยในเมืองต่าง ๆ ของไทยมากขึ้น ด้วยภาวะสงครามที่เกิดขึ้นหลายครั้ง ระยะหลังสุดใน พ.ศ. 2518 ชาวไช่ส่วนหนึ่งได้ขอลี้ภัยมาอยู่ในประเทศไทย

การอพยพของชาวไช่เข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรกที่เมืองเพชรบุรี จึงนับว่ามีความสำคัญยิ่ง ด้วยปรากฏมีการอพยพของชาวไช่รุ่นแรก ๆ จากเพชรบุรีเพื่อกลับถิ่นกำเนิดเดิมในประเทศลาว แต่ด้วยระยะทางที่ยาวไกลและความแก่ชรา จึงทำให้คนแก่ ๆ ตายไปในระหว่างการเดินทาง ลูกหลานจึงตั้งหลักแหล่งในเมืองต่าง ๆ ในเส้นทางจากเพชรบุรีขึ้นไปทางเหนือเพื่อให้ถึงเมืองลาว จึงปรากฏว่ามีชาวไช่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ เช่น ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม พิจิตร พิษณุโลก เป็นต้น ในปัจจุบันจังหวัดที่มีไทยชาวไช่อยู่มาก ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร นครปฐม เลย พิจิตร พิษณุโลก และกำแพงเพชร ส่วนจังหวัดที่มีชาวไช่น้อย ได้แก่ สุโขทัย กาญจนบุรี ลพบุรี สระบุรี และชุมพร

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชาวไช่มีจำนวนทั้งสิ้น 70 รายการ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ซึ่งมีจำนวน 46 รายการ แบ่งเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับศิลปะต่าง ๆ (ANAR) จำนวน 4 เรื่อง เช่น ไซติมา จตุรงค์ (2540) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "เรือนไทดำ : กรณีศึกษาเพชรบุรี" พุดม บุตรรัตน์ (2532) เขียนบทความเรื่อง "โล่ หัง บั้ง การละเล่นเพื่อพิธีกรรมของชาวไทยไช่" กรมยุทธโยธาทหารบก (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) บทความเรื่อง "เรือนลาวไช่" สมชาย นิลอาธิ (2519) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง "เรือนไช่ บ้านไช่ ตำบลสระยายโสม อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี" สมทรง บุรุษพัฒน์ (2524) เขียนหนังสือเรื่อง "การละเล่นคอนของลาวไช่ที่บางกุ้ง" วัฒนธรรมการแต่งกาย (ANDR) 1 เรื่อง คือ รัชพล บัณฑิตกุล (2538) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ"

วัฒนธรรมด้านวรรณกรรม (ANFR) 3 เรื่อง ได้แก่ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2539) เขียนบทความเรื่อง "วรรณกรรมไทยดำ" เรไร สืบสุข (2542) เขียนหนังสือเรื่อง "วรรณกรรมพื้นบ้านไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี" เรไร สืบสุข, สุขสมาน ยอดแก้ว และรักษาพรณ เศรษฐวัฒน์ (2523) เขียนหนังสือเรื่อง "วรรณกรรมบ้านไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี" สุนันท์ อุดมเวช (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "วรรณกรรมไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี" วัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (ANGN) 15 เรื่อง เช่น กุลวดี เจริญศรี (2535) เขียนบทความเรื่อง "ไทดำ ไทขาว" ขบวน พลตรี (2527) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การผสมกลมกลืนของวัฒนธรรมไทกับวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษาเฉพาะกรณีไท ตำบลกุสุมาลย์ และตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร" วิทยาลัยครูเพชรบุรี คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) จัดทำเอกสารโรเนียวเรื่อง "การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรี" พุทธิ์ อุดมชัย และคณะ (2518) เขียนบทความเรื่อง "ลาวโซ่ง" นนท วิริยะ (2528) เขียนบทความเรื่อง "ผู้ไทดำกำแพงแสน" บรรจบ พันธุเมธา (2500) เขียนบทความเรื่อง "ไทดำ-ไทขาว" วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532) เขียนบทความเรื่อง "บ้านเกาะแรต เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ยังคงอยู่" และปี 2533 เขียนบทความเรื่อง "โซ่งบางมุ่มวัฒนธรรม" สมคิด ศรีสิงห์ (2536) ทำรายงานการวิจัยเรื่อง "วัฒนธรรมของไทยโซ่งดำ (ลาวโซ่ง) ในจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร" สมบูรณ์ แก่นตะเคียน (บรรณาธิการ) (2525) เขียนเรื่อง "สมุดเพชรบุรี 2525" สมพันธ์ สุขวงศ์ (2518) เขียนหนังสือเรื่อง "ไทยทรงดำ" สมพร เกษมสุขจรตแสง (2526) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การผสมผสานทางวัฒนธรรมของลาวโซ่งในเขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี" สุขสมาน ยอดแก้ว (2523) เขียนบทความหัวข้อเรื่อง "ชนกลุ่มน้อย : โซ่งหรือไทยทรงดำ (AN Ethnic Minority : Song or Tai Song Dam)". สุนันท์ อุดมเวช เขียนบทความเรื่อง "ไทยทรงดำชนเผ่าไทยในเพชรบุรี" สุมิตร ปิติพัฒน์ และเสมอชัย พูลสุวรรณ (2540) ทำรายงานการวิจัยเรื่อง "ลาวโซ่ง : พลวัตระบบวัฒนธรรมในสองทศวรรษ" สุมิตร ปิติพัฒน์, บัณฑิต อ่อนดำ และพูนสุข ธรรมาภิมุข (2521) เขียนหนังสือเรื่อง "ลาวโซ่ง" สุมิตร ปิติพัฒน์ (2538) เขียนบทความเรื่อง "ข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาชาวโซ่งและไทดำในประเทศไทย" วัฒนธรรมความเชื่อด้านศาสนา ศิลธรรม (ANBL) จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ศรีศักร วัลลิโภดม (2534) เขียนบทความเรื่อง "ความเชื่อเรื่องแกนในไทยดำ : ศาสดั้งเดิมของคนไทย" สุมิตร ปิติพัฒน์ (2518) เขียนบทความเรื่อง "ศาสนาและความเชื่อของไทดำ" Lise Rishoj Pedersen (1982/2525) เขียนบทความเรื่อง "The Influence of Spirit World on The Habitation of the Lao Song Dam, Thailand" James A. Placzek (1990/2533) เขียนเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "Phu miang : Black Thai Symbols of State and Leadership"

Sumitr Pitiphat (1980/2523) เขียนบทความเรื่อง "The Religion and Beliefs of the Black Tai, and a Note on the Study of Cultural Origins" **วัฒนธรรมด้านประเพณีพิธีกรรม (ANTR) 18 เรื่อง** เช่น จิราพร เจริญสุข (2516) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง "พิธีศพบองลาวโซ่ง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี" และปี 2517 เขียนปริญญาานิพนธ์เรื่อง "พิธีศพบองลาวโซ่ง" **ดรรชนี เมตตาภิรมย์ (2530)** เขียนเอกสารประกอบการสัมมนาหัวข้อเรื่อง "ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวไทยดำบ้านป่าหนาด" **ทวี คล้ายประเสริฐ (2530)** เขียนบทความเรื่อง "กิดอง-เสนเฮือนของไทยโซ่ง" **นุกูล ชมภูนิช (2532)** เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "ประเพณีชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านเกาะแรด" **พ. สันตุเสก (2511)** เขียนบทความเรื่อง "ชีวิต-วัฒนธรรม-ประเพณีของไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง)" **มยุรี วัดแก้ว (2522)** เขียนบทความเรื่อง "พิธีศพบองโซ่ง แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและพิธีกรรม" และในปีเดียวกัน เขียนบทความเรื่อง "สังคมโซ่ง วิเคราะห์จากพิธีเสนเรือน" **วาสนา อรุณกิจ (2528)** เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "พิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่ง" และปี 2530 เขียนบทความเรื่อง พิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมลาวโซ่ง" และ **สุกัญญา จันทะสุน (2538)** เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภูมิปัญญาชาวบ้านและกระบวนการถ่ายทอดการศึกษาพิธีเสนเรือนของชาวลาวโซ่ง จังหวัดพิษณุโลก" และ **วัฒนธรรมด้านวรรณกรรม คติชาวบ้าน (ANFR) 3 เรื่อง** เช่น **เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ (2527)** เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "วรรณกรรม อายุกรรมพื้นบ้านไทยทรงดำ บางระกำ-พิษณุโลก"

นอกจากผลงานการศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) จำนวน 46 เรื่องแล้วยังมีผลงานการศึกษาเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ อีก 14 รายการ แบ่งเป็นการศึกษาด้านชาติพันธุ์ (ET) 2 เรื่อง คือ **เมธิญ จินสัทธี (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)** เขียนหนังสือฉบับตัวอักษรไทยดำเรื่อง "พงศาวดารชนชาติไทย (ความตัวเมือง)" และ **Bert F. Sams (1988/2531)** เขียนบทความเรื่อง "Black Tai and Lao Song Dam : The Divergence of Ethnolinguistic Identities". **ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา (HT) 5 เรื่อง** เช่น **นิพนธ์ เสนาพิทักษ์ (2522)** เขียนบทความ "ประวัติผู้ไทยโซ่งดำ" **ม. ศรีบุษรา (นามแฝง) (2530)** เขียนหนังสือเรื่อง "ไทยดำรำพัน" **สินธุ์ คิมพะจันทร์ (2528)** เขียนบทความเรื่อง "ประวัติไทยโซ่ง" **สิริ พึ่งเดช (2519)** เขียนหนังสือเรื่อง "ประวัติลัทธิของผู้ไทยทรงดำ" **ด้านภาษา (LC) 10 เรื่อง** เช่น **พนิดา เย็นสมุทร (2524)** เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "คำและความหมายในภาษาลาวโซ่ง" **วิศรุต สุวรรณวิเวก (2524)** เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ระบบการเขียนของลาวโซ่ง" **สุวัฒนา คำขำ (2538)** เขียนบทความเรื่อง "การใช้คำและการแปรของภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนลาวโซ่ง" **อัญญา พานิช (2537)** เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "คำลงท้ายในภาษาลาวโซ่ง (Final Particles in Lao Song)" **อัญชลี บุรณสิงห์ (2531)** เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง

การใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาลาวโซ่ง" *Orapin Maneewong* (1987/2530) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "A Comparative Phonological Study of Lao Song in Petchburi and Nakorn Pathom Provinces" ด้านนิเวศวิทยา (EG) 1 เรื่อง คือ *ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, สุดสวาท ดิศโรจน์ และเสมอชัย พูนสุวรรณ* (2530) เขียนหนังสือเรื่อง "ระบบนิเวศวัฒนธรรมของลาวโซ่ง" (An Cultural-Ecology Approach to Lao-Song Communities)" ด้านการปกครอง-สังคม (SS) 4 เรื่อง คือ *นำพวลย์ กิจรักษ์กุล* (2532) เขียนงานวิจัยเรื่อง "การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานประชากร เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของลาวโซ่ง ในจังหวัดนครปฐม" *มยุรี วัดแก้ว* (2533) เขียนเอกสารประกอบการสัมมนาหัวข้อเรื่อง "โครงสร้างสังคมของลาวโซ่ง" *สมศักดิ์ ศรีสันติสุข* (2530) ทำรายงานการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในชุมชนเยอ บ้านไทยดำ และบ้านไทยลาว : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี" *Bert F. Sams* (1987/2530) เขียนหนังสือเรื่อง "Traditional and Modernity in a Lao Song Village of Central Thailand (Black Tai)" และมีประเพณีพจนานุกรม 3 เรื่อง ซึ่งจัดอยู่ในหมวดภาษา ได้แก่ คือ *มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) จัดทำ "พจนานุกรมไทยเปรียบเทียบ-กรุงเทพฯ, เชียงใหม่, ไทยลื้อ และไทยดำ" *Don Baccam* (1986/2529) ทำพจนานุกรม "Tai Dam- English English-Tai Dam Vocabulary Book" และในปี (1989/2532) ทำพจนานุกรม *Tai Dam-English English-Tai Dam Vocabulary Book*"

ความรู้ด้านต่าง ๆ ในกลุ่มชาวโซ่งจึงอยู่ในเอกสารประเภทบทความ วิทยานิพนธ์หรืองานวิจัย และหนังสือต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ รายการ เอกสารประกอบการประชุมสัมมนานี้ น้อย แต่ก็นับว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับชนชาวโซ่งจำนวนไม่น้อยถ้าเปรียบเทียบกับชนกลุ่มอื่น ๆ เอกสารที่ศึกษาชาวโซ่งด้านต่าง ๆ มีจำนวนเป็นอันดับที่ 5 รองจากกลุ่มไทยลาว ไทยหลายกลุ่ม ไทยยวน และไทยลื้อ

12. ไทยหย่า (Tya)

ชนกลุ่มไทยหย่าหรือกลุ่มชาติพันธุ์ไทยหย่าหรือไตหย่า มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่เมืองหย่า ในมณฑลยูนนานหรือคุนหมิง ไทยหย่าอพยพสู่ประเทศไทยผ่านมาทางรัฐชานของพม่า แล้วมาอาศัยอยู่ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ พ.ศ. 2470-2479 ปัจจุบันมีชาวไทยหย่าน้อยมากเมื่อเทียบกับชนกลุ่มอื่น ๆ มีเพียงประมาณ 100 ครอบครัว อาศัยอยู่ใน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านน้ำป่อขาว และบ้านป่าสักขวาง ตำบลห้วยไคร้ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มไทยหย่านี้ มีจำนวนเพียง 4 เรื่อง แบ่งเป็นการศึกษาด้านชาติพันธุ์ (ET) 1 เรื่อง คือ *นงนุช จันทรมัย* (2530) เขียนรายงานการวิจัย "ไตหย่า"

ด้านภาษา (LC) 1 เรื่อง คือ *เรื่องเดช บันเขื่อนขันธ์* (2524) เขียนหนังสือเรื่อง "ภาษาไตหย่า (Tai ya Phonology)" *มานุษยวิทยาวัฒนธรรมด้านความเชื่อ (ANBL)* จำนวน 1 เรื่อง คือ *Ruthjaporn Prachadetsuwat* (2533/1990) เขียนบทความประกอบการสัมมนาเรื่อง "The Influence of Christianity on Tai Ya in Chiang Rai Province" และ *ด้านวัฒนธรรมทั่วไป (ANGN)* คือ *มังกร ทองสุกดี* (2529) เขียนหนังสือเรื่อง "สัมผัสภาษาไทยและไทหย่าที่แม่สาย"

สถานภาพของการศึกษาชนกลุ่มไทหย่าจึงมีเพียงงานวิจัย หนังสือ และบทความเท่านั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ให้มากขึ้น ทั้งเนื้อหาวิชาการทุกหมวด และด้านประเภทของเอกสารวิชาการ

13. ไทยวน (Tyn)

ชนกลุ่มไทยวนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนหรือ "คนยวน" เป็นกลุ่มคนไทยที่พูดภาษาไทยวน (Tai Yuan) หรือภาษาล้านนา (Lanna) หรือภาษาเหนือในพื้นที่ 8 จังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันเจ้าของภาษานิยมเรียกภาษาของตนว่า "คำเมือง" และนิยมเรียกตนเองว่า "คนเมือง" ส่วนคนที่นิยมเรียกตนเองว่า "คนยวน" มักเป็นกลุ่มคนไทยอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และอำเภอสี่คัว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอพยพมาจากเมืองโยนหรือโยนก (เชียงใหม่) นั่นเอง

ผลงานการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจำนวน 272 รายการ มากเป็นลำดับที่ 2 รองจากชนกลุ่มไทลาว เป็นการศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (ET) 3 รายการ ประวัติศาสตร์ (HT) 17 รายการ การปกครอง/สังคม 4 รายการ เศรษฐกิจ/อาชีพ 1 รายการ การอพยพเคลื่อนย้าย (MI) 2 รายการ นิเวศวิทยา (EG) 2 รายการ ภาษา (LC) 18 รายการ การศึกษา ED 1 รายการ การท่องเที่ยว (TR) 7 รายการ วัฒนธรรมทั่วไป (ANGN) 13 รายการ วัฒนธรรมความเชื่อ (ANBL) 15 รายการ วัฒนธรรม/ประเพณี/จารีต/พิธีกรรม 8 รายการ วัฒนธรรมการแต่งกาย (ANDR) 3 รายการ วรรณกรรมพื้นบ้าน/ตำนาน (ANFR) 49 รายการ และศิลปะ (ANAR) 127 รายการ

ผลงานที่ศึกษาด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนกลุ่มไทยวนมีลักษณะอยู่ในบทความเป็นจำนวนมาก แต่มีการศึกษากลุ่มชนไทยยวนมานานแล้ว นับแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา การพิมพ์รวมเป็นเล่มเท่าที่ปรากฏในสมัยนี้มีตั้งแต่ พ.ศ. 2506 คือ "พงศาวดารล้านช้าง" และ "พงศาวดารเหนือ" ซึ่งกรมศิลปากรได้ดำเนินการจัดพิมพ์ใน พ.ศ. 2506 ทั้งสองเล่ม ลักษณะของการศึกษาประวัติศาสตร์ในประเทศไทยมีลักษณะเป็นการจัดทำโดย

หน่วยงานของรัฐตลอดมา จนหลังปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา นักวิชาการได้ตื่นตัวศึกษาประวัติศาสตร์ไทย แต่การศึกษาประวัติศาสตร์เฉพาะกลุ่มไทยยวนยังไม่มีมากนัก ใน พ.ศ. 2526 ยันต์ เพนส์ ได้เขียนหนังสือเรื่อง “ประวัติความเป็นมาของล้านนาไทย” ซึ่งสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ ต่อมา จิตรภรณ์ สุทธาวาส (2529) ได้เขียนบทความเรื่อง “ประวัติความเป็นมาของสิบสองปันนา” ในวารสารล้านนาคดีสัญจร เป็นเอกสารอัดสำเนา ทั้งสองรายการยังเป็นลักษณะบทความเชิงสารคดี ยังไม่มีการศึกษาเจาะลึกมากนัก ในระยะต่อมา ศรีศักร วัลลิโภดม (2532) ได้เขียนบทความเรื่อง “น่านเจ้า-ตาลี หรือน่านเจ้า-สุโขทัย ปัญหาเรื่องคนไทยมาจากไหน” และ ธิดา สาระยา (2532) หลังจากได้ศึกษาวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของคนไทยโดยรวม (ATL) และตีพิมพ์หนังสือ “กว่าจะเป็นคนไทย” ใน พ.ศ. 2531 แล้ว จึงได้เผยแพร่บทความเรื่อง “ประวัติสิบสองพันนา” ในนิตยสารเมืองโบราณ (ก.ค. - ก.ย. 2532) ทั้งสองท่านจึงนับเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาประวัติศาสตร์ในแนวใหม่ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ของกลุ่มไทยยวน ในระยะใกล้เคียง พระเทพวิสุทธิเวที (2534) ได้แปลบทความเรื่อง “36 พันนาของเมืองพะเยา” ในวารสารศิลปวัฒนธรรม (มี.ค. 2534) หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2539 สรวิศ อ่องสกุล ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของกลุ่มไทยยวนหรือชาวล้านนา 3 เรื่อง คือ บทความเรื่อง “ชุมชนโบราณในแอ่งเชียงใหม่” ประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6 ณ จังหวัดเชียงใหม่ หนังสือ 2 เล่ม เรื่อง “ประวัติศาสตร์ล้านนา” และเรื่อง “พื้นเมื่อน่านฉบับวัดพระเกิด : ประชุมพงศาวดารราชบุรี ภาค 2” ทั้งสองเล่มจัดพิมพ์เผยแพร่โดย บริษัท อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด

นอกจากความรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในงานที่ศึกษากลุ่มชนไทยยวนแล้ว ยังมีองค์ความรู้ด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) เป็นจำนวนมากถึง 217 รายการ สงวน โชติสุขรัตน์ เป็นนักวิชาการที่ศึกษาวัฒนธรรมของชนกลุ่มไทยยวนเป็นจำนวนมาก และอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ศึกษานำร่องขององค์ความรู้ทั้งหลาย เรื่องแรกที่สงวนศึกษารวบรวมได้แก่ “ไทยยวน-คนเมือง” พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 แต่ก่อนหน้านั้นได้เขียนบทความเรื่อง “บันทึกจากเมืองเหนือ : ไทยยวนหรือคนเมือง” ตีพิมพ์ในวารสารวัฒนธรรมไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 (10 ธันวาคม 2507) และได้เขียนบทความลงในวารสารเดียวกันนี้คือเรื่อง “การนับถือผีของ ไทยยวน” (2510) ได้พิมพ์หนังสือเรื่อง “ประเพณีภาคเหนือ” (2512) และ “ประชุมตำนานล้านนาไทย” (2515) องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในด้านศิลปะ (ANAR) และวรรณกรรม/ตำนาน (ANFR) มีการศึกษาและบันทึกไว้มากกว่าด้านอื่น ๆ มีจำนวน 127 และ 46 รายการตามลำดับ

องค์ความรู้ด้านศิลปะ (ANAR) ของชนกลุ่มไทยยวน มีปริมาณเอกสารมากที่สุดในกลุ่มนี้ ในการศึกษาครั้งนี้รวบรวมได้จำนวน 127 รายการ ส่วนใหญ่เป็นความรู้ด้าน

สถาปัตยกรรม 85 รายการ รองลงไปเป็นด้านศิลปกรรม ซึ่งแยกเป็นจิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี และนาฏศิลป์ รวม 34 รายการ ส่วนที่มีน้อยที่สุดคือ ด้านหัตถกรรม 8 รายการ

สาระหรือเนื้อหาด้านสถาปัตยกรรมของชนกลุ่มไทยยวนเกือบทั้งหมดเป็นเรื่องวัด และบ้านในล้านนา มีทั้งรูปแบบ โครงสร้าง ทั้งหลังและส่วนประกอบต่าง ๆ ของวัดและบ้าน เช่น งานของ จีรศักดิ์ เดชวงศ์ญา (2535) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "วัดพระสิงห์ศูนย์กลางพุทธศาสนา แห่งหนึ่งในล้านนาไทย" เฉลียว ปิยะชน (2532) เขียนหนังสือเรื่อง "เรือนกาแล" ธีรศักดิ์ วงศ์คำแน่น (2531) ทำสารนิพนธ์เรื่อง "เรือนในหมู่บ้านลำปางหลวง" ประพนอม ตันสุขานันท์ (2539) เขียนบทความลงในวารสารอาษา เรื่อง "เอกลักษณ์เรือนพื้นถิ่นภาคเหนือ" วรวิญญู มุญญสุรัตน์ (2537) เขียนบทความเรื่อง "หน้าแหลมแบบล้านนาของวิหารในจังหวัดเชียงใหม่" วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2529) เขียนบทความเรื่อง "โบสถ์ วิหาร ล้านนาไทย" วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2518) เขียนบทความเรื่อง "สถาปัตยกรรมสกุลลำปางที่วัดปางยางคก" ในวารสารอาษา และ เขียนเรื่อง "เรือนไทยภาคเหนือ" (2536) ในวารสารเรือนไทย สมโชติ อ่องสกุล (2539) เขียนบทความเรื่อง "คุ้มในนครเชียงใหม่" เสนอในการประชุมวิชาการเรื่องสืบสาน 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาสู่ออนาคต สมพงษ์ ชีวสันต์ และคณะ (2531) เขียนหนังสือเรื่อง "สถาปัตยกรรมพะเยาและน่าน" ที่เป็นผลจากการวิจัยในโครงการศึกษาศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา ของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น งานด้านสถาปัตยกรรมล้านนา จึงเน้นหนักที่วัดและบ้านเรือนของล้านนาเป็นส่วนใหญ่

งานด้านศิลปกรรมของล้านนาหรือชนกลุ่มไทยยวนส่วนใหญ่เป็นงานจิตรกรรมและ ประติมากรรม เช่น ภาณุต ณ ลำปาง (2517) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาพจิตรกรรมฝาผนังอีโรติก (Erotic) ในล้านนาไทย" ภาณุพงษ์ เลหาสม (2541) เขียนและพิมพ์หนังสือเรื่อง "จิตรกรรม ฝาผนังล้านนา" ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2532) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "พระพุทธรูปหินทรายสกุลช่าง พะเยา" ต่อมาในปี 2537 ได้เขียนบทความเรื่อง "ความสัมพันธ์ด้านรูปแบบระหว่างงานพระ พุทธรูปหินทรายสกุลช่างพะเยากับพระแก้วมรกต" ลงในวารสารเมืองโบราณ กรมศิลปากร (2536-2537) ได้รวบรวมข้อมูลแหล่งประติมากรรมในภาคเหนือพิมพ์เป็นเล่มหนังสือ 2 เล่มใหญ่ ชื่อ "การสำรวจแหล่งประติมากรรม เล่ม 1 (ภาคเหนือตอนบน)" และ "การสำรวจแหล่ง ประติมากรรม เล่ม 2 (ภาคเหนือตอนบน)" นับเป็นการสำรวจแหล่งประติมากรรมเพียงครั้งเดียว แต่พิมพ์เป็น 2 เล่ม 2 ปีติดต่อกัน มีประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางให้มีการศึกษาในอนาคตให้ สะดวกยิ่งขึ้น

งานด้านศิลปกรรมในล้านนา นอกจากด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรม และ ประติมากรรม แล้ว ยังมีงานด้านดนตรีและนาฏศิลป์อีกจำนวนไม่มาก เท่าที่รวบรวมได้มีเพียง

งานของเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ (2530) ซึ่งรวบรวมอยู่ในหนังสือ “เอื้องเงิน” พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานบรรจุอัฐิ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2530 มีเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองล้านนา และดนตรีไทย (ภาคกลาง) ในล้านนา งานอีกส่วนหนึ่งเป็นวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ล้านนา ได้แก่ งานของ รณชิต แม้นมาลัย (2538) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “กลองหลวงล้านนา” และ ธิดา เกิดผล (2540) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ชีวิตและงานของครูคำ กาไวย์ ศิลปินแห่งชาติ” ทั้งสองเรื่องกล่าวถึงดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านล้านนา โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่

องค์ความรู้ด้านศิลปะอีกด้านคือด้านหัตถกรรม ซึ่งมีน้อยมาก รวบรวมได้เพียง 8 รายการเท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นงานแกะสลักและงานปั้นในล้านนา เช่น แฉ่งน้อย ปัญจพรรค และคณะ (2537) เขียนเป็นหนังสือเล่มเรื่อง “เสน่ห์ไม้แกะล้านนา” อภิวันท์ ใจแจ่ม (2540) เขียนบทความเรื่อง “ลวดลายสลักไม้ล้านนากับศรัทธาของบรรพชน” ลงในหนังสือศิลปล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป อัครพงษ์ สัจจวาที และคณะ (2528) ทำวิจัยเรื่อง “วิถีการผลิตหม้อและน้ำดันเมืองงู” พระคุณเจ้าบุญประเสริฐ ณ เชียงใหม่ (ม.ป.ป.) เขียนเรื่อง “หายนต์: ศิลปไม้แกะสลักของชาวล้านนาไทย” วีระพงษ์ ชูชื่นกลิ่น และคณะ (2527) ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหัตถกรรมพิมพ์เป็นหนังสือเรื่อง “ทำเนียบหัตถกรรมในหมู่บ้านจักสานไม้ไผ่ และสลักไม้สิ่งทอ และสิ่งประดิษฐ์จากสิ่งทอ จังหวัดลำพูน” งานเหล่านี้เป็นแนวทางให้มีการศึกษาเพิ่มเติมขึ้นในเรื่องหัตถกรรมของชนกลุ่มไทยล้านนาต่อไป

องค์ความรู้ของชนกลุ่มไทยยวนมีอยู่แทบทุกหมวดวิชาการ ส่วนใหญ่อยู่ในหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) มากที่สุด รองลงไปเป็นหมวดภาษา (LC) และหมวดประวัติศาสตร์ (HT) ส่วนหมวดอื่น ๆ มีอยู่จำนวนน้อยไม่ถึง 10 รายการ สถานภาพขององค์ความรู้ในชนกลุ่มไทยยวนนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความในวารสารต่าง ๆ หนังสือ ตำรา และเอกสารประกอบการประชุมสัมมนา มีเป็นส่วนน้อย

14. ไทยใหญ่ (Yai)

ชนกลุ่มไทยใหญ่หรือกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่หรือชาน มีถิ่นกำเนิดอยู่ในรัฐชาน (ชาน) ของพม่า อพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ตาก พิชณุโลก และพิจิตร ชาวล้านนาและชาวลาวมักเรียกชาวไทยใหญ่ว่า “เงี้ยว” แต่ชาวไทยใหญ่เองไม่ชอบคำนี้จึงมักเรียกตนเองว่า “ชาวไต” หรือ “ไตหลวง” (ไตใหญ่) ชาวไทยใหญ่มีอยู่ 4 กลุ่ม คือ 1. ชานตะวันออกเฉียงใต้ (The Southeastern Shans) ได้แก่ ชาวไทยใหญ่ที่อยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำสาละวินในพม่า 2. ชานตะวันตกเฉียงใต้ (The Southeastern Shans) ได้แก่ ไทยใหญ่ที่อยู่ทางใต้ของรัฐชานปัจจุบัน 3. ชานตะวันออกเฉียง

เหนือ (The Northeastern Shans) ได้แก่ ชาวไทยใหญ่ที่อยู่ทางภาคเหนือของรัฐบาลเป็นพวก ไตมาว (Tai Mau) ซึ่งอยู่ระหว่างแคว้นยูนนานกับพื้นที่ทางตะวันตกของแม่น้ำอิรวดี

4. ชานเหนือ (Northern Shans) ได้แก่ ชาวไทยใหญ่ที่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือรวมกัน หรือเรียกว่าเจี้ยนนั่นเอง

ผลงานการศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มไทยใหญ่ครั้งนี้มีจำนวน 45 เรื่อง แบ่งเป็น การศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) 16 เรื่อง ดังนี้ วัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (ANGN) 7 เรื่อง ได้แก่ ทรงวิทย์ ดลประเสริฐ (2529) เขียนบทความเรื่อง "ชนชาติไต-ไทยใหญ่ เส้นทางต่อสู้เพื่อเอกราชทางวัฒนธรรม" ทองโต (นามแฝง) (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนหนังสือ "ไทยใหญ่" ธีรภาพ โลหิตกุล (2539) เขียนบทความเรื่อง "คนไตเมืองป๋อน" อรศิริ ปาณินท์ และคณะ (2537) เขียนบทความ "หมู่บ้านและบ้านไต (ไทใหญ่) ที่บ้านปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน" และในปี (2538) เขียนบทความเรื่อง "หมู่บ้านและบ้านไต (ไทใหญ่) ที่เมืองป๋อน อำเภอขุนยวน จังหวัดแม่ฮ่องสอน" Archibald Ross Colquhoun (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนหนังสือเรื่อง "Among the Shans" อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2536) เขียนบทความเรื่อง "สถานภาพการวิจัยพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมไทยใหญ่" ด้านวัฒนธรรมความเชื่อ (ANBL) 1 เรื่อง คือ Paul E. Durrenberger (1980/2523) เขียนบทความเรื่อง "Annual Non-Buddhist Religious Observance of Mae Hong Son Shan" ด้านวัฒนธรรมประเพณีจารีต ขนบธรรมเนียม พิธีกรรม (ANTR) 4 เรื่อง ได้แก่ จิตติน (2531) เขียนบทความเรื่อง "จองพาลา-วันสิ้นพรรษา เมืองสามหมอก" ดนัย สิทธิเจริญ (2535) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "สาระทางการศึกษาในกระบวนการสร้างล่อง ของชาวไทยใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน" ธีระ ภักดี (2528) เขียนหนังสือเรื่อง "สำรวจประเพณีไทยใหญ่ที่แม่ฮอด" สงวน โชติสุขรัตน์ (2512) เขียนบทความเรื่อง "ประเพณีชาวไทยเงี้ยว" ด้านศิลปะ (ANAR) 4 เรื่อง ได้แก่ อันท์ สุวรรณะบุญย์ (2511) เขียนบทความ "ฟ้อนไต" ดนุพันธ์ กล้าผจญ (2523) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง "เรือนโบราณในหมู่บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน" ประสงค์ เขี่ยมอนันต์ และคณะ (2526) เขียน "การศึกษาขั้นต้นด้านชุมชนและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน" ปราณี่ กล้าส้ม (2532) เขียนบทความ "วัดจองคำ" ด้านชาติพันธุ์ (ET) 2 เรื่อง ได้แก่ เดือนใจ นิยมางกูร (2535) เขียนบทความเรื่อง "ทฤษฎีการพัฒนาชีวิตของชาวไทยใหญ่" John F. Embree (1950/2493) เขียนบทความเรื่อง "Shan (Burmese Tai)" ด้านการศึกษา (ED) 1 เรื่อง คือ ชนิตา รัชพลเรือง (2531) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษาของชาวไทยใหญ่ บ้านไม้ลุงชน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย" ด้านนิเวศวิทยา (EG) 2 เรื่อง คือ Barry Bell และ Tean (1995/2538) เขียนหนังสือเรื่อง "Mae Hong Son'95 :

Development and Culture Ecology” และ Nicola Tannenbaum (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “Agricultural Decision Making Among the Shan of Maehongson Province, Northwestern Thailand” **ด้านการท่องเที่ยว (TR) 7 เรื่อง** ได้แก่ กองบรรณาธิการ (2533) เขียนบทความ “คนไตเมืองหมอก” ฤทัย ใจจงรัก (2520) เขียนบทความเรื่อง “เยี่ยมหมู่บ้านในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” วาสนา กุลประสูตร (2525) เขียนบทความเรื่อง “เรื่องของคนไต” วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2533) เขียนบทความเรื่อง “คนไตในเมืองหมอก” อรศิริ ปาณินท์ และคณะ (2538-2539) เขียนบทความเรื่อง “การศึกษาเพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอนและบริเวณเกี่ยวเนื่อง” และในปี (2539) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอนและบริเวณเกี่ยวเนื่อง” Ornsiri Panin (1986/2539) เขียนบทความสัมมนาเรื่อง “The Study for the Conservation of Tourism Attractions in Mae Hong Son and It's Vicinity : Case Study of Ban Maung Pon” **ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี (HT) 7 เรื่อง** ได้แก่ จิระนันท์ พิตรปรีชา (2531) เขียนบทความเรื่อง “เจ้าฟ้าไทยใหญ่ ภายใต้อ้อมเงาอังกฤษ” กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ (2526) เขียนหนังสือ “พงศาวดารไทยใหญ่” นันทสิงห์ (2530) เขียนหนังสือ “ประวัติศาสตร์ไทใหญ่” ประชุม อัมพุนันท์ (2527) เขียนหนังสือเรื่อง “เที่ยวไปในอดีต เมื่อเงื้อมปล้นเมืองแพร่และเมืองนครลำปาง” ประเสริฐ ณ นคร (2528) เขียนบทความเรื่อง “ลำดับเจ้าแผ่นดินแสนหวี” วิทย์ พินคันเงิน (2507) เขียนบทความหัวข้อเรื่อง “ปริทัศน์ ประวัติไทยใหญ่” จ้าว หง หยิน (2540) เอกสารประกอบการสัมมนา “ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมไทยใหญ่” **ด้านภาษา การสื่อสาร 5 เรื่อง** คือ พระนันตา สุานวโร และทวี สว่างปัญญางกูร (2530) เขียนหนังสือเรื่อง “ตำราเรียนภาษาไทยใหญ่” บรรจบ พันธุเมธา (2507) เขียนบทความ “ลักษณะภาษาไทยใหญ่ (Some Characteristics of Shan)” และในปี (2513) เขียนหนังสือเรื่อง “ลักษณะภาษาไทยใหญ่เกี่ยวกับภาษาไทยกรุงเทพฯ” วรรณ จันทนาคม (2526) เขียนวิทยานิพนธ์ “ลักษณะของภาษาไทยใหญ่ (ไต้ออ) ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” ศุภลักษณ์ วิริยะสุนน (2528) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาแบบแผนในการสื่อสารของชาวไทยใหญ่ ในหมู่บ้านแม่ลาน้อย ตำบลแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” **ด้านสังคม การปกครอง (SS) 1 เรื่อง** คือ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ และคณะ (2526) เขียนหนังสือ “การศึกษาขั้นต้นด้านชุมชนและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

องค์ความรู้ในชนกลุ่มไทยใหญ่จึงมีอยู่มาก ด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม และมีอยู่น้อยในทุกด้าน แต่ถ้าเทียบกับชนทุกกลุ่มแล้ว ถือว่ายังไม่มีการศึกษางานในชนกลุ่มไทยใหญ่มากนัก (ประมาณ 4% ของจำนวนงานที่ศึกษาทั้งหมด) งานที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นบทความและ

สารคดีตีพิมพ์ลงในวารสารต่าง ๆ เท่านั้น งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ยังมีน้อยจึงควรศึกษาให้เพิ่มขึ้นทุกด้านและทุกประเภทของเอกสาร

15. ยอง (Yng)

กลุ่มชาติพันธุ์ยองหรือชนกลุ่มยอง เป็นชาติพันธุ์ย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ เดิมอาศัยอยู่ที่เมืองยองในรัฐชานของพม่า ต่อมาอพยพเข้ามาในประเทศไทย อาศัยอยู่ในเขต จังหวัดภาคเหนือของไทย ได้แก่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ และน่าน มีมากที่สุดที่จังหวัดลำพูน ผลงานที่ศึกษาชนกลุ่มยองนี้มี 12 เรื่อง แบ่งเป็นด้านชาติพันธุ์ (ET) 1 เรื่อง คือ แสง มาละแซม (2540) เขียนเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "คนยอง : ในแอ่งที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน" และด้านภาษา (LC) 6 เรื่อง ได้แก่ *Panida Rosset* (2530/1987) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "Kham Yong : Etude Synchronique et diachronique d'un parler de la famille Tai" *Ruengdet Pankhuenkhat* (2521/1978) เขียนหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ เรื่อง "Yong Phonology" และเขียนเป็นภาษาไทย เรื่อง "ระบบเสียงภาษายอง" *Somchit Davies* (2522/1979) เขียนบทความเรื่อง "Syllabic 'M' in Taes Yong Dialects" *วิสุทธิระ เนียมนาค* (2528) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ระบบเสียงภาษายอง ซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน : การศึกษาเปรียบเทียบกับร่วมสมัย" และ *DWYN Williams* (2532/1989) เขียนบทความเรื่อง "Tonal Variation in Lue and Yong of Northern Thailand" ด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) 2 เรื่อง เป็นวรรณกรรม คติชาวบ้าน (ANFR) คือ *ทวี สว่างปัญญากร* (2527) ปรีวรรตเรื่อง "ตำนานเมืองยอง" (จากต้นฉบับอักษรไทยลื้อ) และ *ลมูล จันทรหอม* (2537) เขียนบทความเสนอในเสวนาไทศึกษาชุดที่ 1 "คำไกวคู่ชาวไทยยอง" ด้านการอพยพเคลื่อนย้าย (MI) 1 เรื่อง คือ แสง มาละแซม (2540) เขียนหนังสือเรื่อง "คนยองย้ายแผ่นดิน : การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาวยองในเมืองลำพูน (พ.ศ. 2348-2445)" และด้านการท่องเที่ยว (TR) 1 เรื่อง คือ *นันทริยา ลำเจียกเทศ* (2529) เขียนเป็นเอกสารอัดสำเนา "เรื่องลื้อ ๆ ยอง ๆ : พี่น้องชาวไทย"

องค์ความรู้ในชนกลุ่มยองจึงมีปริมาณงานที่ศึกษาอยู่น้อยมาก ไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ของงานทั้งหมด จึงควรศึกษาให้เพิ่มขึ้นทั้งประเภทขององค์ความรู้และประเภทของเอกสารวิชาการทุกชนิด

16. โย้ย (Yoy)

กลุ่มชาติพันธุ์โย้ยหรือชนกลุ่มโย้ย มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศเวียดนาม อพยพมาอยู่ในประเทศไทย และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มโย้ยนี้มีเพียง 4 เรื่อง เป็นการศึกษาด้านภาษา (LC) 2 เรื่อง และเป็นวิทยานิพนธ์ทั้งหมด ดังนี้ สุธิดา โกบประยูร (2529) เรื่อง "วรรณยุกต์ภาษา 'ไทยโย้ย'" Thepbangon Boonsner (1984/2527) เรื่อง "The Phonological Description of Yooy" และ Wutichai Joking (1980/2523) เขียนเรื่อง "Some Characteristics of the Yoy Language at Sakon Nakhon" และด้านวัฒนธรรมการแต่งกาย (ANDR) 1 เรื่อง คือ อนันตสิทธิ์ ชามาตย์ และคณะ (2534) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "ผ้าทอชาวโย้ย อำเภอพังโคน และวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร"

องค์ความรู้ในชนกลุ่มโย้ยจัดอยู่ในกลุ่มที่มีอยู่ศึกษาผลงานน้อยมาก จึงควรศึกษาให้มากขึ้นทุกหมวดวิชาการและทุกสถานภาพขององค์ความรู้

17. ลาวเวียง (Wia)

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงหรือชนกลุ่มลาวเวียงในประเทศไทย กระจายและแพร่หลายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวอื่น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้มีเพียง 3 เรื่องเท่านั้น เป็นการศึกษาด้านภาษา (LC) ได้แก่ วรรณภา รัตนประเสริฐ (2528) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "คำและลักษณะคำในภาษาลาวเวียง ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี (HT) เพ็ญศรี ดูก (2529) เขียนรายงานผลการวิจัยเรื่อง "ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวลาวเวียง และลาวพวนในอำเภอนมสรวง และอำเภอสนามชัย เขตฉะเชิงเทรา" และด้านวัฒนธรรมการแต่งกาย (ANDR) ชนิดา ตั้งถาวรศิริกุล (2538) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลวดลายผ้า : สื่อสัญลักษณ์ของลาวเวียงจันทร์"

องค์ความรู้ในการศึกษาชนกลุ่มลาวเวียง จึงมีน้อยมากหากเทียบกับกลุ่มไทยลาว ควรมีการศึกษาอย่างจริงจังในการวิเคราะห์หาเอกลักษณ์ของความเป็นลาวเวียงที่อยู่ร่วมกับลาวกลุ่มต่าง ๆ

18. ชนกลุ่มไทหลายกลุ่ม (Sve)

ในการศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มไทหลายกลุ่มหรือกลุ่มชาติพันธุ์ไทยและลาวครั้งนี้ ปรากฏว่าผลงานที่มีผู้ศึกษาไว้มักจะรวมอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ด้วย ซึ่งมีจำนวนมากกว่า บรรดาชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดคือ 128 เรื่อง เนื้อหาของผลงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นการ ศึกษาด้านภาษา (LC) ซึ่งมีหลายภาษารวมกันในภาษาตระกูลไท เช่น *Fang Kuei Li* ได้เขียนบทความ หัวข้อเรื่อง "Consonant Cluster in Tai" (1954/2497) ในปี (1959/2502) เขียนเรื่อง "Classification by Vocabulary : Tai Dialects" และปี (1960/2503) เขียนเรื่อง "A Tentative Classifications of Tai Dialects" *Mary Rosamond Haas* (1958/2501) เขียนหนังสือเรื่อง "The Tone of Four Tai Dialects" *G.B. Downer* (1963/2506) เขียนบทความเรื่อง "Chinese, Thai, and Miao-Yao"

William J. Gedney ได้เขียนบทความไว้ดังนี้ ปี (1964/2507) "A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai" ปี (1966/2509) เรื่อง "Linguistic Analysis of Tai Language and Dialects" ปี (1972/2515) เรื่อง "A Checklist for Determining Tones in Tai Dialects" และเรื่อง "A Puzzle in Comparative Tai Phonology" ปี (1976/2519) เรื่อง "Note on Tai Nuea" in *Tai Linguistics in Honour of Fang Kuei Le* ปี (1981/2524) เรื่อง "Tai Names for the OX"

James R. Chamberlain เขียนบทความไว้ดังนี้ ปี (1972/2515) เรื่อง "The Origin of the Southeastern Tai" ปี (1975/2518) เรื่อง "A New look at the History and Classification of the Tai Languages" และเรื่อง "Tone in Tai : A New Perspective" และในปี (1977/2520) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "An Introduction to Proto-Tai Zoology"

Marvin J. Brown (1965/2508) เขียนหนังสือเรื่อง "From Ancient Thai to Modern Dialects" *Simmonds E.H.S.* (1965/2508) เขียนบทความเรื่อง "Notes on Some Tai Dialects of Laos and Neighbouring Regions"

Jimmy G. Harris (1972/2515) เขียนหนังสือเรื่อง "Phonetic Notes on Simese Consonants" และปี (1975/2518) บทความเรื่อง "A Comparative Word List of Three Tai Nua Dialects" *Jimmy G. Harris* และ *James R. Chamberlain* (1975/2518) เขียนบทความเรื่อง "Studies in Tai Linguistics"

Thanyarat Panakul (1975/2518) เขียนบทความเรื่อง "Tai Phonetics and Phonology : Kammuang of Pranemgdin Chiengkham" *Prapin Manomaivibool* (1975/2518) เขียนหนังสือเรื่อง "A Study of Sino-Tai Correspondences" *Duangduen*

Suwattee และ Pranee Kulluvanijaya (1976/2519) เขียนบทความเรื่อง "A Study of อย, ย, หญ and ญ" in *Tai Linguistics in Honour of Fang-Kuei Li* Robert B. Jones (1976/2519) เขียนบทความเรื่อง "Tones Strift in Tai Dialects"

เกลิง พันธุ์เกลิงอมร (2528) เขียนบทความเรื่อง "ภาษาตระกูลไทในตระกูลภาษาโลก" ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2519) เขียนหนังสือเรื่อง "ภาษาถิ่นแถบภูพาน" อีระพันธ์ ด.ทองคำ (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) แปลหนังสือเรื่อง "คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น" และปี (2520) เขียนหนังสือ "แบบสอบถามสำหรับสำรวจเสียงและระบบเสียง"

John F. Hartmann (1976/2519) เขียนบทความเรื่อง "The Waxing and Waning of Vowel Length in Tai Dialects" ปี (1980/2523) เขียนบทความเรื่อง "A Model for the Alignment of Dialects in South-Western Tai"

โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ ทบวงมหาวิทยาลัย (2520) จัดทำหนังสือเรื่อง "บรรณานุกรมการศึกษาภาษาตระกูลไต" Pairat Ware (1979/2522) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "Sociolinguistic Aspects of 40 Language Contact in Thailand"

กรมสามัญศึกษา (2523) จัดทำหนังสือเรื่อง "ภาษาชาวเขา : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีของภาษาไทยกับภาษากะเหรี่ยง และภาษาแม้ว" James Anthong Placzek (1980/2523) เขียนบทความเรื่อง "An Ethnology of Standard Thai Lem : the Used of Semantics Catogorization in Comparative Tai" สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์ (2524) แปลหนังสือเรื่อง "คู่มือการศึกษาภาษาไตเปรียบเทียบ" Wipawan Plungsuwan (1981/2524) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "A Tonal Comparison of Tai Dialects in Ratchaburi"

ม.ร.ว.กัลยา ดิงศกัทธิ์ (2525) เขียนบทความในเอกสารคำสอน มสธ. เรื่อง "ภาษาและภาษาย่อยในประเทศไทย" คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2525) จัดทำหนังสือเรื่อง "พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบกรุงเทพฯ-เชียงใหม่-ไทยลื้อ-ไทยดำ" มีวรรณ ลีวรรณ (2525) เขียนพจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ : ไทยกรุงเทพ ไทยเชียงใหม่ ไทยลื้อ และไทยดำ" และปี (2526) เขียนบทความเรื่อง "ภาษาไทยเปรียบเทียบกรุงเทพฯ : เชียงใหม่ : ไทยลื้อ : ไทยดำ"

ลัดดาวัลย์ เพิ่มเจริญ (2526) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "บรรณานิทรรศน์หนังสือภาษาศาสตร์ ภาษาไทยที่เขียนด้วยภาษาไทย" La Pola, Randy J. และ John B. Lowe (1984/2527) เขียนหนังสือเรื่อง "Bibliography of the International Conferences on Sino-Tibetan Languages and Linguistics I-XXV"

สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ (2528) เขียนบทความเรื่อง "เสียงปฏิกิริยาระหว่างภาษาไตเมา ไตคำตี้ และลานนา" วิภาวรรณ อยู่เย็น (2528) เขียนบทความเรื่อง "ไท" หรือ "ลาว"

เรียกให้ถูก" และในปี (2532) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "สถานภาพการศึกษาภาษาในภูมิภาคตะวันตก"

สุรียา รัตนกุล (2528) เขียนบทความเรื่อง "ภาษาไทยกลุ่มเหนือและภาษาไทยกลุ่มกลาง" *Kalaya Tingsbadh* (1985/2528) เขียนบทความเรื่อง "Tai Dialectology up to the Year 1984" *Scott Delancey* (1986/2529) เขียนหนังสือเรื่อง "Towark A History of tai Classifier Systems" *Franklin E. Huffman* (1986/2529) เขียนหนังสือเรื่อง "Bibliography and Indx of Mainland Southeast Asian Languages and Linguistics"

วิไลลักษณ์ เดชะ (2530) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทย 6 ภาษา ที่พูดในอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์" *Jiraphon Taenhko* (1987/2530) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "A Tonal Comparison of Tai Dialects in Loei Province"

กันทิมา วัฒนประเสริฐ และ สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2531) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "ระบบเสียงภาษาลาวของกลุ่มน้ำท่าจีน" ประพนธ์ จันทวิเทศ (2531) เขียนหนังสือเรื่อง "ภาวะหลายภาษาในหมู่บ้านอารี และบ้านลาวเดิม ตำบลดินแดง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ" เรืองเดช บันเขื่อนขัตติย์ (2531) เขียนหนังสือเรื่อง "ภาษาถิ่นตระกูลไทย" สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2531) เขียนบทความเรื่อง "ชุมชนหลายภาษาที่บ้านเมืองสิง" *Jerold A. Edmonson และ David B. Sanit* (1988/2531) เขียนหนังสือเรื่อง "Comparative Kadai : Linguistic Studies" สมทรง นุราชพัฒน์ (2533) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "บรรณานุกรมวจนะวิเคราะห์"

Williams Gidny (1990/2533) เขียนบทความเรื่อง "An Application of Phonostatistics : Segmental Divergence in Tai" *Dhongde R.V. และ Phramaha Wilaisak Kingkom* (1992/2535) เขียนบทความเรื่อง "Standard Thai & Tai pake : A Compaarison of Phonology and Comparisan of Morphology"

จิราภรณ์ มูลมั่ง (2537) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "การสังเคราะห์งานวิจัยทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม" อีระพันธ์ ล.ทองคำ (2537) เขียนหนังสือเรื่อง "บรรณานุกรมภาษาชนกลุ่มน้อย" *La Polla, Randy J. และ John B. Lowe* (1994/2537) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "Bibliography of the International Conference on Sino-Tibetan Language and Linguistics I XXV"

สมทรง นุราชพัฒน์ สุจิตลักษณ์ ดิมดวง และ โสภนา ศรีจำปา (2539) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย" *Dod William Clifton* (1996/2539) เขียนหนังสือเรื่อง "The Tai Race : Elder Brother of the Chinese"

การศึกษาองค์ความรู้ในชนกลุ่มไทยหลายกลุ่มที่มีจำนวนรองลงไปเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม (AN) เช่น ด้านความเชื่อ (ANBL) Terwiel, B.J. (1980/2523) เขียนบทความเรื่อง "The Tai of Assam and Aciient Tai Ritual" *Thai Studies Program* (1984/2527) จัดทำเอกสารเรื่อง "Religion and Beliefs from International Conference on Thai Studies" วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2531) เขียนบทความเรื่อง "คำเรียกขวัญ : บันทึกประวัติศาสตร์โบราณ และสัญลักษณ์และความหมาย"

ด้านวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (ANGN) เช่น Charles F. Keyes (1997/2520) เขียนหนังสือเรื่อง "The Golden Peninsula Culture and Adaptation in Mainland Southeast Asia" เสรี ขมภูมิ่ง (2526) เขียนบทความเรื่อง "โต ชุมชนเผ่าใหญ่ในอาณาจักรแหลมทอง" ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2533) เขียนบทความเรื่อง "รวมเผ่าไทยอีสาน-มุกดาหาร" ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูเชียงราย และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2537) จัดทำเอกสารอัดสำเนาเกี่ยวกับ "การสัมมนาทางวิชาการศิลปวัฒนธรรม 5 เชียง" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) เขียนหนังสือเรื่อง "ชีวิตไทย ชุดบรรพบุรุษของเรา" ในปี 2538 จัดทำหนังสืออีก 2 เล่ม คือ "ชีวิตไทยชุดฮิต ฮอย เฮา" และ "การศึกษาวัฒนธรรมของชนชาติไทย" ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2537) เขียนหนังสือเรื่อง "วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย" เจาเลิงจาง และจางหยวนซิง (2538) เขียนหนังสือ "แนวคิดของโครงการศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไทย"

ด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ (ANOT) เช่น Sukhumbhand Paribatra และ Chainan Smudavanija (1983/2526) เขียนบทความเรื่อง Factors Behind Armed Separatism : A Framework for Analysis" อมรา พงศาพิชญ์ (2530) เขียนบทความเรื่อง "ปัญหานุรณาการในสังคมไทย"

องค์ความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ (ET) เช่น Graham, M.R.A.S., W.A. (1924/2467) เขียนบทความเรื่อง "The Races of Siam" John F. Embree และ Jr. William L. Thomas (1950/2493) เขียนบทความเรื่อง "Thai People and the Vietnamese" Thomas Fitzsimmons (ed.) (1958/2501) เขียนหนังสือเรื่อง "Thailand, Its People, Its Society, Its Culture" พวงทอง สิริสวัสดิ์ (2509) แปลหนังสือเรื่อง "ชาติวงศ์วิทยาว่าด้วยชนชาติเผ่าต่าง ๆ ในประเทศไทย" George L. Harris Jackson A. Giddens และ Thomas E. Lux เขียนบทความเรื่อง "Ethnic Groups" Clard E. Cuninghnam (1967/2510) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง "Urgent Research in Northern Thailand" Major Erik Seidenfaden (1967/2510) เขียนหนังสือเรื่อง

"The Thai People Book I : The Origins and Habitats of the Thai Peoples with A Sketch of their material and spiritual Culture"

ทินกร ชาทกุล (2529) เขียนบทความเรื่อง "คนไต : เอกลักษณ์ไทย" นฤมล เทพไชย (2531) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเชิงเปรียบเทียบเรื่องพระรถเมรีฉบับต่าง ๆ" บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2493) เขียนหนังสือเรื่อง "สามสิบชาติในเชียงราย" และปี (2497) เขียนหนังสือเรื่อง "ไทยสิบสองปันนา"

การศึกษาเกี่ยวกับด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษา (ED) William A. Smalley (1965/2508) เขียนบทความเรื่อง "Teaching Thai in Hill Tribes Schools" ความช่วยเหลือ (HP) กรมประชาสัมพันธ์ (2508) จัดแปลเอกสารคำปราศรัย "ชนชาวเขาในประเทศไทย" ชิดพงษ์ สยามเนตร (2508) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การบริหารงานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา" การปกครอง-สังคม (SS) Peter Kunstadter (1967/2510) เขียนบทความเรื่อง "Thailand : Introduction (Thailand, from Southeast Asian Tribes, Minorities and Nations) กวี เฟิงศรี (2515) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพและเศรษฐกิจเขตสุขาภิบาลอำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย" John Mc Kinnon และ Wanat Bhru-ksasri (1983/2526) เขียนหนังสือเรื่อง "Highlanders of Thailand" Foreign Area Studies (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนหนังสือเรื่อง "U.S. Army Area Handbook for Thailand" จักรทิพย์ นาสสุภา (2526) เขียนหนังสือเรื่อง "แนวคิดนักทฤษฎีสังคมนานาชาติ" มาเชียล ดัสเซ และไพฑูรย์ อัสเซ (2519) เขียนหนังสือเรื่อง "ปัญหาการเมืองของชนเชื้อเผ่าไทยในเอเชีย เวียดนาม พม่า จีน" เป็นต้น

ด้านประวัติและโบราณคดี (HT) กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2506) เขียนหนังสือเรื่อง "สาส์นสมเด็จพระเจ้า 6" หลวงนิพนธ์นิติสรณ์ (ยวตผลี หุตโกวิท) (2511) แปลหนังสือเรื่อง "ไทย" จิตร ภูมิศักดิ์ (2514) เขียนหนังสือ "ความเป็นมาของคำว่าสยาม ไทย ลาว ขอม และลักษณะสังคมชื่อชนชาติ" ปัญญา บริสุทธิ์ (2525) เขียนหนังสือ "ชนชาติต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีน" เจ้าพระยาธรรมาเดโช จ้าว หง หยิ่น เขียน และสมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธ์ แปล (2540) เรื่อง "พงศาวดารเมืองไท (เครือเมือง กูเมือง)" จักรทิพย์ นาสสุภา (2540) เขียนหนังสือ เรื่อง "ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนและชนชาติไท" เภาเสียงจาง และจาง หยวนซิง (2530) เขียนหนังสือเรื่อง "ชนชาติไท" ชลธิรา สัตยารัตนา (2533) เขียนบทความ "ไจบ้าน ใจเมือง ใจคน" วิลเลียม คลิฟตัน ดอดด์ (2520) เขียน แปลโดยหลวงนิพนธ์นิติสรณ์ หนังสือเรื่อง "ชนชาติไทย" ต.อมตยกุล (ตรี อมตยกุล) (2492) เขียนบทความเรื่อง "มนุษย์สมัยดึกดำบรรพ์" ด่วน ลี เสง (2511) เขียนบทความ "ความเป็นมาของคนไทยในสิบสองปันนา" และปี (2529) เขียนหนังสือเรื่อง "ประวัติศาสตร์ไทยในทัศนะของชาวจีน : พลิกต้นตระกูล

ไทย" บี. เจ. เทอริวัล, อิลเลอร์ แอนโทนี และชลธิรา สัตยาวัฒนา (2533) เขียนหนังสือเรื่อง "คนไท(เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้." ธิดา สาระยา (2531) เขียนหนังสือเรื่อง "กว่าจะเป็นคนไทย" ธีรยุทธ บุญมี (2531) เขียนบทความ "คนไทยลงมาจากภูเขา" พระยาบริหารเทพธานี (2496) เขียนหนังสือเรื่อง "พงศาวดารชาติไทย เล่ม 1"

ด้านการอพยพเคลื่อนย้าย (MI) สุเนตร ชุตินธรานนท์ (2534) เขียนบทความเรื่อง "ถิ่นกำเนิดของชนชาติไท : ความต่างของระนาบทางความคิด" ด้านแผนที่ สถิติ (MS) Marlowe, D.H. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) เขียนแผนที่ "Chieng Mai Hill Tribe Area Maps" ทบวงมหาวิทยาลัย (2517) จัดทำ "แผนที่ภาษาในประเทศไทย" ด้านบรรณานุกรม (BB) ธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2537) เขียน "บรรณานุกรมภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย"

จากการศึกษาเอกสารประเภทต่าง ๆ ในชนกลุ่มไทยทั้ง 18 กลุ่มดังกล่าวแล้วข้างต้น จะสังเกตได้ว่าองค์ความรู้ทั้ง 16 หมวดวิชาการ กระจายอยู่แทบทุกกลุ่มมากน้อยต่างกัน แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในชนกลุ่มไทยลาว ลื้อ โขง ไทยยวน และไทยหลายกลุ่ม ดังตารางที่ 2 ส่วนสถานภาพขององค์ความรู้ทั้ง 10 หมวดวิชา จะอยู่ในเอกสารประเภทบทความ และสารคดี มากที่สุด ถึง 426 รายการ รองลงมาเป็นประเภทหนังสือและตำรา 397 รายการ ประเภทงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ 309 รายการ ประเภทเอกสารประกอบการสัมมนาและประชุมวิชาการ 92 รายการ และประเภทสุดท้ายบรรณานุกรม มีเพียง 12 รายการ รวมทั้งหมด 1,216 รายการ

4.7 ภาพรวมองค์ความรู้ในชนกลุ่มไท

ภาพรวมองค์ความรู้ในชนกลุ่มไท แบ่งเป็นภาพรวมของสถานภาพและภาพรวมของเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเอกสารทั้งหมดที่ศึกษาในชนกลุ่มไท 18 กลุ่ม

4.7.1 สถานภาพขององค์ความรู้ทั้งหมดอยู่ในเอกสารประเภทต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงภาพรวมของสถานภาพองค์ความรู้

ลำดับที่	ประเภทเอกสาร	จำนวน	ร้อยละ
1.	บทความและสารคดี	426	35.03
2.	หนังสือและตำรา	377	31.00
3.	งานวิจัยและวิทยานิพนธ์	309	25.41
4.	เอกสารประกอบการสัมมนาและประชุมวิชาการ	92	7.57
5.	บรรณานุกรม	12	0.99
		1,216	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทภายในประเทศไทย ส่วนมากอยู่ในเอกสารประเภทบทความ ซึ่งตีพิมพ์ลงในวารสารต่าง ๆ โดยเฉพาะวารสารในวงวิชาการของตน ๆ ส่วนเอกสารประเภทหนังสือและตำรา มีองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับชนกลุ่มไทเป็นจำนวนมากรองจากบทความ รองลงไปเป็นเอกสารประเภทรายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีอยู่ไม่น้อย เนื่องจากกำลังได้รับความนิยมในยุคไทยศึกษาแหล่งทุนก็มีเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็เกิดการประชุมสัมมนาต่าง ๆ เกี่ยวกับไทยศึกษาทั้งในประเทศและนอกประเทศ เช่น การประชุมไทยศึกษาระดับนานาชาติ (Thai Studies) จัดเป็นครั้งที่ 1-7 เป็นต้น งานประเภทเอกสารประกอบการประชุมสัมมนาจึงจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่เอกสารประเภทบรรณานุกรมมีเป็นจำนวนน้อยมากซึ่งคงเป็นเพราะต้องใช้เวลานานมากในการจัดทำ

ดังนั้น ภาพรวมองค์ความรู้หมวดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารประเภทต่าง ๆ จะได้ดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงภาพรวมของเนื้อหาองค์ความรู้ในเอกสารประเภทต่าง ๆ

ลำดับที่	รหัสองค์ความรู้	ประเภทเอกสาร					จำนวนรวม	ร้อยละ
		1	2	3	4	5		
1.	ET	18	16	3	8	-	45	3.70
2.	MS	-	1	2	-	-	3	0.25
3.	HT	51	37	3	14	-	136	11.18
4.	SS	9	17	9	5	-	40	3.29
5.	EC	3	3	2	1	-	8	0.66
6.	MI	7	3	2	1	-	14	1.15
7.	PP	1	-	-	-	-	2	0.16
8.	EG	2	2	-	2	-	7	0.57
9.	HL	2	-	1	-	-	4	0.33
10.	NT	1	1	-	-	-	1	0.08
11.	LC	39	42	76	17	-	174	14.31
12.	ED	1	2	2	-	-	6	0.49
13.	HP	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4 แสดงภาพรวมของเนื้อหาองค์ความรู้ในเอกสารประเภทต่าง ๆ (ต่อ)

ลำดับที่	รหัสองค์ความรู้	ประเภทเอกสาร					จำนวน รวม	ร้อยละ
		1	2	3	4	5		
14.	TR	14	4	-	1	-	24	1.98
15	AN	276	235	176	53	-	740	60.86
16.	BB	-	--	-	-	19	12	0.99
รวม		414	359	294	92	19	1,216	100.00

หมายเหตุ ประเภทเอกสาร หมายเลข 1. คือ เอกสารประเภทบทความและสารคดี

2. คือ เอกสารประเภทหนังสือและตำรา

3. คือ เอกสารประเภทงานวิจัยและวิทยานิพนธ์

4. คือ เอกสารประเภทเอกสารประกอบการสัมมนา
และประชุมวิชาการ

5. คือ เอกสารประเภทบรรณานุกรม

จากตารางที่ 4 ภาพรวมองค์ความรู้ด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) ปรากฏในเอกสารทุกประเภทมากที่สุด ซึ่งเป็นประเภทบทความ หนังสือ งานวิจัย และเอกสารประกอบการประชุมสัมมนามาก-น้อยตามลำดับ ส่วนองค์ความรู้ด้านภาษาและการสื่อสาร (LC) มีจำนวนมากรองลงมา และอยู่ในเอกสารประเภทงานวิจัยมากที่สุด รองลงมาเป็นประเภทหนังสือ บทความ และเอกสารประกอบการประชุมสัมมนา

องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ มีเป็นจำนวนมาก เป็นอันดับที่สาม และอยู่ในประเภทบทความมากที่สุด ในหนังสือ และในเอกสารประกอบการประชุมสัมมนา มีมาก-น้อยตามลำดับ องค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เหลืออีก 13 ด้าน มีพบบ่อยกระจายในเอกสารประเภทต่าง ๆ จำนวนไม่มากนัก

4.3.2 ภาพรวมเนื้อหาขององค์ความรู้ในเอกสารที่ใช้ศึกษาจำนวน 1,216 รายการ มีเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) หมวดภาษาและการสื่อสาร (LC) หมวดประวัติศาสตร์ (HT) หมวดชาติพันธุ์ (ET) และหมวดสังคม (SS) ซึ่งมีปริมาณมากน้อยตามลำดับ

ภาพรวมขององค์ความรู้ด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN)

ในการศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับชนกลุ่มไท 18 กลุ่ม ปรากฏมีปริมาณมากถึง 740 รายการ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในชนกลุ่มไทยลาว (475 รายการ) กลุ่มไทยยวน (272 รายการ) และหลายกลุ่ม (128 รายการ) ปริมาณปานกลางได้แก่ ชนกลุ่มไทยลื้อ (85 รายการ) ไช่ (70 รายการ) ไทยใหญ่ (45 รายการ) ไทยพวน (38 รายการ) และผู้ไทย (29 รายการ) ปริมาณที่ศึกษาน้อยได้แก่ ไทยจีน (17 รายการ) ยอง (12 รายการ) ญ้อ (10 รายการ) ลาวครั่ง (9 รายการ) ไทยหย่า (4 รายการ) ไย้ (4 รายการ) ลาวเวียง (4 รายการ) ลาวแง้ว (3 รายการ) และกะเลิง (2 รายการ)

เนื้อหาที่ศึกษาในหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) นี้ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และหัตถกรรม (ANAR) ซึ่งมีอยู่ในกลุ่มไทยยวนและไทยลาวมากที่สุด รองลงไปเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมและคติชาวบ้าน (ANFR) ซึ่งมีอยู่ในกลุ่มไทยลาวและไทยยวนมากที่สุด

เนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ (ANBL) มีการศึกษามากเป็นลำดับที่ 3 ซึ่งอยู่ในกลุ่มไทยลาวและไทยยวนเช่นกัน

องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทั่วไป (AGN) มีการศึกษากระจายอยู่ในชนกลุ่มไทแทบทุกกลุ่ม ยกเว้นลาวครั่ง กะเลิง ญ้อ แสก ยอง ไย้ และลาวเวียง

องค์ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ (ANTR) มีการศึกษาอยู่กระจายแทบทุกกลุ่มเช่นกัน แต่มีจำนวนน้อยกว่าเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั่วไป

เนื้อหาในหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรมที่มีการศึกษาไว้น้อย ได้แก่ วัฒนธรรมการแต่งกายมีเพียง 21 รายการ ปรากฏในชนกลุ่มไทยลาว ไทยลื้อ ไช่ ไทยยวน ไย้ และลาวเวียงเท่านั้น หมวดที่มีน้อยที่สุด คือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีมีเพียง 3 รายการเท่านั้น ปรากฏในชนกลุ่มไทยลาว

เพื่อให้ภาพรวมองค์ความรู้เฉพาะหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) เห็นชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้น จึงจะสรุปเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงองค์ความรู้ในหมวดความเชี่ยวชาญวัฒนธรรม (AN)

หมวด AN	ไทยลาว AIL	ไทยจีน Khn	ลาวครึ่ง Khr	กะเลิง Klg	ไทลื้อ Lac	ฮาล่าว Ngw	ญ้อ Nyw	พวน Phu	ผู้ไทย PTb	แซก Sak	โง้ง Sng	ไทยเย้า TYa	ไทยวน TYu	ไทใหญ่ Yai	ยอง Yng	โย้ย Yoy	อาวเวียง Wia	ไทย หลายกลุ่ม Sve	รวม
ANGN	17	1	-	-	18	-	1	7	3	-	15	1	14	8	-	-	-	13	98
ANBL	74	-	-	-	7	-	-	-	1	-	5	1	16	2	-	-	-	4	110
ANIR	21	1	1	-	-	-	-	4	5	-	18	-	8	5	-	-	-	5	68
ANDR	13	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	1	1	-	21
ANTN	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
ANER	89	11	-	-	6	-	1	5	4	-	3	-	49	-	2	-	-	15	185
ANAR	98	-	-	-	9	-	-	1	3	1	4	-	127	4	-	-	-	3	250
ANOT	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
รวม	320	13	1	-	42	-	2	17	16	1	46	2	217	19	2	1	1	40	740

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าเนื้อหาในหมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (AN) ที่ควรศึกษาให้มากขึ้น ได้แก่ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นในยุคปัจจุบัน และควรศึกษาในชนกลุ่มไททุกกลุ่ม อันจะแสดงให้เห็นภูมิปัญญาของคนไทยเชื้อสายชนกลุ่มไทในอดีตถึงปัจจุบัน และควรศึกษาวัฒนธรรมทุกด้านในชนกลุ่มไททุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มไทยลาวและไทยยวน

ภาพรวมเนื้อหาขององค์ความรู้ด้านภาษาและการสื่อสาร (LC)

ภาพรวมขององค์ความรู้ด้านนี้มีมากในชนกลุ่มไททุกกลุ่มทั้ง 18 กลุ่ม จำนวนที่ศึกษาครั้งนี้มีปริมาณมากเป็นลำดับที่ 2 รองจากองค์ความรู้ด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ลักษณะของการศึกษาจะเป็นวิทยานิพนธ์ด้านภาษาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ คงเนื่องจากมีนักศึกษาสาขาวิชาภาษาศาสตร์ทั้งระดับปริญญาโทและเอกเป็นจำนวนมาก และเปิดการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลานานในหลายสถาบันการศึกษา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น ลักษณะของการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ในชนกลุ่มไททั้ง 18 กลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มเนื้อหาออกเป็น 7 กลุ่มย่อย ตามที่ สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยไว้ (2539) ได้แก่ 1) การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติ 2) การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบร่วมสมัย 3) การศึกษาโครงสร้างของภาษา 4) การศึกษาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ 5) การศึกษาภาษาศาสตร์ประยุกต์เชิงสอนวิทยาการ 6) การศึกษาภาษาศาสตร์การศึกษา และ 7) ภาษาศาสตร์ประยุกต์ในแง่มุมอื่น ๆ การศึกษาภาษาศาสตร์ทั้ง 7 กลุ่มย่อยนี้มีอยู่ในชนกลุ่มไทยลาวครบและมากที่สุด (41 รายการ) รองลงไปคือกลุ่มไทยยวน และไทยหลายกลุ่ม ส่วนชนกลุ่มไทอื่น ๆ มีมากบ้างน้อยบ้าง แต่ไม่ครบเนื้อหาทั้ง 7 กลุ่มย่อย

งานที่ศึกษาด้านภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และบทความ เอกสารที่เป็นหนังสือและตำรายังมีไม่มากนัก

ในหมวดนี้ยังมีการศึกษาภาษาในด้านการสื่อสารอีก แต่ผลงานที่รวบรวมได้ในครั้งนี้มีไม่มากเท่าด้านภาษาศาสตร์ งานศึกษาในส่วนนี้ส่วนมากเป็นการใช้ภาษา เช่น การใช้คำชนิดต่าง ๆ การศึกษาความหมายของคำ เป็นต้น ลักษณะของงานส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์และบทความ งานที่เป็นหนังสือและตำรามีน้อยเช่นกัน

สถานภาพขององค์ความรู้ด้านภาษาและการสื่อสาร จึงควรจะศึกษาเพื่อให้มีเอกสารประเภทหนังสือและตำรามากขึ้น ควรสนับสนุนให้นักวิจัยหรือนักวิชาการพัฒนารายงานการวิจัย เป็นตำราให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะงานที่เป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในชนกลุ่มไทแต่ละกลุ่ม เพื่อประโยชน์ของความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทในประเทศไทย

ภาพรวมเนื้อหาขององค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ (HT)

ภาพรวมขององค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีในชนกลุ่มไท ทั้ง 18 กลุ่ม มีปรากฏในชนกลุ่มไทยลาวมากที่สุด รองลงมาเป็นชนกลุ่มไทหลายกลุ่ม นอกจากนั้นเป็นไทย ยวน ไทยใหญ่ ไทยโซ่ง ไทยลื้อ และผู้ไทย กลุ่มที่มีน้อยและแทบไม่มีเลยเป็นกลุ่มไทยหย่า ไทยเงิน ลาวครั่ง กะเลิง พวน แก้ว ญ้อ แสก ลาวเวียง ไทยโย้ย และไทยยอง (ดูจำนวนในตารางที่ 2)

ลักษณะและสถานภาพของการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีนี้ มีเอกสารและหลักฐานให้รวบรวมศึกษาได้สะดวกกว่าองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ เนื่องจากมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมาเป็นเวลานานนับตั้งแต่พงศาวดารฉบับต่าง ๆ และหลักฐานทางโบราณคดีทุกยุคทุกสมัย ซึ่งนำมาสู่การศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มไทได้หลายกลุ่ม ต่อมา มีการชำระประวัติศาสตร์ จึงเกิดหนังสือและตำราหลายเล่มที่เกี่ยวกับชนชาติไทย แต่ในยุคต่อมา ในปี พ.ศ. 2520 ถึง 2530 เป็นยุคแห่งความสงสัยว่าคนไทยมาจากไหนกันแน่ ด้วยการพบหลักฐานทางโบราณคดีหลายแห่ง จึงเกิดบทความขึ้นหลายชิ้น เกิดงานวิจัยหลายโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทแสดงผลการศึกษาที่แบ่งได้หลายสาขาวิชาและเป็นผลให้มีการศึกษาประวัติความเป็นมาของชนกลุ่มไทอีกหลายกลุ่ม ที่สำคัญและมีจำนวนมากเห็นได้ชัดเจนคือกลุ่มไทยยวน ไทยใหญ่ ไทยโซ่ง ไทยลื้อ และผู้ไทย แต่ผลการศึกษาส่วนใหญ่ในยุคแรก ๆ ก็ยังเหมือน ๆ กัน คือ การค้นหาข้อมูลจากเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง แล้วรวบรวมมาเป็นผลการศึกษา ในระยะประมาณปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาเกิดการศึกษาประวัติศาสตร์แนวใหม่ ด้วยการนำของ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ร่วมกับสาขาอื่น เช่น ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชนหมู่บ้าน ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทย เป็นต้น การหาข้อมูลภาคสนามในแหล่งของชุมชนนั้น ๆ มาวิเคราะห์ร่วมกันกับข้อมูลเอกสาร ทำให้ผลการศึกษาเป็นที่น่าเชื่อถือขึ้น ในระยะหลังจนถึงปัจจุบันจึงเกิดการศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับศาสตร์สาขาอื่นขึ้นเป็นจำนวนมาก

การศึกษาด้านประวัติศาสตร์ในชนกลุ่มไท จึงควรศึกษาอย่างเป็นองค์รวม สัมพันธ์กับสาขาวิชาการอื่น ๆ ในชนกลุ่มไททุกกลุ่ม โดยมีการเก็บข้อมูลภาคสนามประกอบด้วย และควรทำเป็นลักษณะของชุดโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งมีโครงการขนาดเล็กเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ด้วยเป้าหมายอย่างเดียวกัน น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้อยากรู้ความเป็นมาของชนชาติไทย ที่เป็นผลการศึกษาอย่างเป็นระบบและน่าเชื่อถือได้อย่างสนิทใจ

ภาพรวมเนื้อหาขององค์ความรู้ด้านชาติพันธุ์ (ET)

จากการศึกษาองค์ความรู้ด้านชาติพันธุ์ในชนกลุ่มไท 18 กลุ่ม ลักษณะของการศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ยังมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะอยู่ในชนกลุ่มไทลาวและแทรกปนอยู่ในการศึกษาชนกลุ่มไทหลาย ๆ กลุ่ม งานสำคัญที่มีการศึกษาลักษณะนี้ เช่น หนังสือ "ชาติวงศ์วิทยา : ว่าด้วยชนเผ่าต่าง ๆ ในประเทศไทย" ซึ่งพวงทอง สิริสาส์ แปลจากต้นฉบับของ คาร์เอ และอี ไช เคนฟาเรน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 บทความเรื่อง "การศึกษาระบบชาติพันธุ์สัมพันธ์ : แนวความคิดพื้นฐาน" ซึ่งสุเทพ สุนทรภัสส์ นำเสนอในการประชุมไทศึกษาครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2536 "กลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์" เป็นบทความของ อมรา พงศาพิชญ์ ตีพิมพ์ในวารสารเอเชียปริทัศน์ เมื่อ พ.ศ. 2529 หนังสือ "The Tai Race" ของ William Clifton Dodd หรือ "หมอดอดด์" ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2466 (ค.ศ. 1923) และได้รับการตีพิมพ์ต่อมาอีกหลายครั้ง เป็นต้น

ส่วนงานที่ศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งในชนกลุ่มไท ก็มีบ้างแต่เป็นส่วนน้อย ที่สำคัญได้แก่ งานของ ชยันต์ วรรธนะภูติ ซึ่งเป็นบรรณาธิการของเอกสาร "รายงานการประชุมวิชาการเรื่อง "การวิจัยทางชาติพันธุ์ในลาว-ไทย" เมื่อ พ.ศ. 2534" รายงานการวิจัยเรื่อง "กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : ไตหย่า" ของ นงนุช จันทรวาภัย และเรื่อง "การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : กะเลิง" ของ สุรัตน์ วรารัตน์ ได้ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2530 และ 2531 ตามลำดับ ในนามของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย บทความเรื่อง "Lu" และ "Yuan" จากหนังสือ Ethnic Groups in Mainland Southeast Asia ของ Frank M. Lebar และคณะ ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2507 (ค.ศ. 1964) บทความเรื่อง "Being Lue : Uses and Abuses of Ethnic Identification" ของ Michael Moerman ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1957) และบทความเรื่อง "Black Tai and Lao Song Dam" ของ Bert F. Sams ในวารสารของสยามสมาคม ฉบับที่ 76 เมื่อปี พ.ศ. 2531

ลักษณะการศึกษาด้านชาติพันธุ์ของชนหลายกลุ่มและกลุ่มเดียวในชนกลุ่มไท อยู่ในเอกสารประเภทบทความและหนังสือที่ไม่ใช่ตำราเป็นส่วนใหญ่ ประเภทงานวิจัยและเอกสารประกอบการประชุมหรือสัมมนามีน้อยมาก แต่ก็ยังมีสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้สนับสนุนให้เกิดโครงการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จนมีการวิจัยด้านชาติพันธุ์สืบเนื่องมาเป็นลำดับ เช่น สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น สถานภาพขององค์ความรู้ด้านชาติพันธุ์ในชนกลุ่มไทจึงจะมีมากขึ้นในเอกสารที่เป็นรายงานการวิจัย หนังสือ ตำรา ในอนาคต

ภาพรวมองค์ความรู้ด้านสังคมและการปกครอง (SS)

ภาพรวมขององค์ความรู้ด้านการปกครองฯ ของชนกลุ่มไท ยังเป็นภาพที่ไม่ชัดเจนนัก จะเป็นภาพที่รวมการศึกษาทุกด้านที่เกี่ยวกับการปกครองก็ยังไม่ชัด เกี่ยวกับสังคมก็มีหลายเรื่อง โดยมากจะรวมด้านวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ส่วนที่เกี่ยวกับการเมืองและชุมชนก็ยิ่งเป็นการศึกษาทุกอย่างในสังคมเมืองและชุมชนนั้น ๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม เป็นต้น งานที่ศึกษาด้านนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในชนกลุ่มไทยลาว ไทยลื้อ ไชย และไทยยวน ลักษณะเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม เช่น "การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนสองแห่งในจังหวัดขอนแก่น : หมู่บ้านอัมพวันและหมู่บ้านคาแก่นคูณ" ของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และสุวรรณ บัวทอง "สังคมและวัฒนธรรมไทย" ของ สุเทพ สุนทรภัสส์ "การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้ง ที่บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี" ของ คณิงนุช มียะบุญ เป็นต้น

ลักษณะการศึกษาด้านการปกครองและสังคมของชนกลุ่มไท ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์และงานวิจัย แต่เนื้อหาไม่ค่อยมีการปกครองโดยตรง การศึกษาชนแต่ละกลุ่มในด้านนี้มักจะศึกษารวม ๆ กันไป ดังตัวอย่างข้างต้น ข้อเสนอแนะที่จะศึกษาด้านการปกครองและสังคมของชนกลุ่มไท จึงควรศึกษาค้นคว้าอย่างวิเคราะห์เจาะลึกเป็นเรื่อง ๆ ไป และควรพัฒนางานวิจัยไปสู่หนังสือและตำราให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์แก่วงการการศึกษาด้านไทยศึกษาต่อไป

ภาพรวมเนื้อหาขององค์ความรู้ด้านอื่น ๆ อีก 11 ด้าน นับว่ามีการศึกษาอยู่น้อยมากในชนกลุ่มไททั้ง 18 กลุ่ม (ดูตารางที่ 2) องค์ความรู้ด้านแผนที่และสถิติ (MS) มีปรากฏอยู่เพียง 3 รายการ แต่ก็นับว่ามีประโยชน์มากในแง่ของแนวทางที่จะศึกษาต่อไป

ภาพรวมองค์ความรู้ด้านแผนที่/สถิติ (MS)

องค์ความรู้ด้านนี้มีน้อยมาก และไม่ได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นการศึกษารวมอยู่ในภาษาของชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในประเทศไทย และในการศึกษาค้างนี้ก็มีเพียงแผนที่ 3 รายการเท่านั้น ไม่พบการศึกษาที่เป็นสถิติในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเลย ผู้ริเริ่มการศึกษาด้านแผนที่ คือ อีรพันธุ์ ล. ทองคำ ได้จัดทำคู่มือแผนที่ภาษาในประเทศไทย ใน "โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ" เมื่อปี พ.ศ. 2530 ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้สนับสนุนโครงการฯ ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะผู้วิจัยของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการโครงการแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย มีสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) สนับสนุนโครงการฯ ทั้งสองโครงการนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาภาษาและการศึกษา

องค์ความรู้ในชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศไทย ส่วนอีกรายการเป็นแผนที่แสดงชนชาวเขาในจังหวัดเชียงใหม่ คือ *Chiang Mai Hill Tribe Area Maps* ซึ่ง D.H. Marlowe เป็นผู้จัดทำขึ้น เมื่อใดไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

ลักษณะและสถานภาพการศึกษาชาติพันธุ์ด้านแผนที่หรือสถิติ จึงควรดำเนินการศึกษาให้มากขึ้นอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะชนกลุ่มไท ซึ่งนับวันจะผสมกลมกลืนกับคนไทยในสังคมไทยในที่สุด จนจะสืบสาวหากำเนิดไม่ได้ในอนาคต

ส่วนองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เหลือ คือ ด้านเศรษฐกิจ อาชีพ (EC) การอพยพ (MI) ประชากรศึกษา (PP) นิเวศวิทยา (EG) สาธารณสุข (HL) โภชนาการ (NT) การศึกษา (ED) ความช่วยเหลือ (HP) การท่องเที่ยว (TR) และบรรณานุกรม (BB) แม้จะมีอยู่น้อยก็เป็นแนวทางให้มีการศึกษาเพิ่มขึ้นให้มากในชนทุกกลุ่ม เพราะส่วนใหญ่เป็นบทความและสารคดี ซึ่งสามารถจุดประกายให้ศึกษาขยายผลได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัย หรือเอกสารประกอบการประชุม สัมมนา หรือการเขียนเป็นหนังสือและตำรา

ภาพรวมขององค์ความรู้ในชนกลุ่มไท จึงมีสถานภาพอยู่ในเอกสาร 5 ประเภท คือ บทความและสารคดี หนังสือและตำรา งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ เอกสารประกอบการสัมมนา และประชุมวิชาการ และบรรณานุกรม เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านประวัติศาสตร์ ด้านชาติพันธุ์ และด้านสังคมการเมืองการปกครอง ซึ่งมีปริมาณมาก-น้อยตามลำดับ ปริมาณเอกสารที่ศึกษาด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรมมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 60.86 ส่วนปริมาณที่ศึกษาน้อยที่สุดคือด้านโภชนาการมีเพียงร้อยละ 0.08 เท่านั้น ซึ่งคงเป็นเพราะการศึกษาด้านนี้ยังมุ่งที่กลุ่มคนไทยที่มีภาวะทุพโภชนาการก่อน จึงยังไม่มุ่งศึกษาที่ชนกลุ่มไทหรือชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับด้านความช่วยเหลือในชนกลุ่มไทเลย คงจะเป็นชนกลุ่มที่ช่วยตนเองได้อยู่แล้ว และส่วนใหญ่จะกลมกลืนกับคนไทยในประเทศไทย จนไม่ถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยอีกต่อไป

4.8 สรุปสังเคราะห์และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย บทที่ 4 เรื่อง "ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย" นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ในเอกสารวิชาการที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศไทย (ผู้วิจัยได้เรียกสั้น ๆ ว่า "ชนกลุ่มไท") แล้วประมวลเข้าด้วยกันให้เป็นระบบ และสรุปสังเคราะห์ให้ได้แนวทางในการเสนอทิศทางการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว แต่ด้วยปริมาณหนังสือและเอกสารมีมากเกินไปและขอบเขตเนื้อหาที่กว้างมากถึง 16 หมวดวิชา ที่ต้องแบ่งศึกษาในชนกลุ่มไทถึง 18 กลุ่ม ภายได้ข้อจำกัดเรื่องเวลา ภารกิจ และสุขภาพ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงล่าช้าเกินกำหนดมาก เฉพาะส่วนของผู้วิจัยในบทที่ 4 นี้

4.8.1 สรุปสังเคราะห์

การประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย ได้ประมวลจากเอกสารวิชาการจำนวน 1,216 รายการ แยกเป็นเอกสาร 5 ประเภท ได้แก่

- 1) บทความและสารคดี มีจำนวน 426 รายการ
- 2) หนังสือและตำรา มีจำนวน 377 รายการ
- 3) งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ มีจำนวน 309 รายการ
- 4) เอกสารประกอบการสัมมนาและประชุมวิชาการ มีจำนวน 92 รายการ
- 5) บรรณานุกรม มีจำนวน 12 รายการ

องค์ความรู้ที่มีสถานภาพอยู่ในเอกสาร 5 ประเภทดังกล่าว มี 16 หมวดวิชา แยกได้เป็นปริมาณเอกสารที่มีการศึกษาในหมวดวิชาการนั้น ๆ 6 กลุ่มคือ

- 1) กลุ่มที่มีปริมาณมากที่สุด ได้แก่ หมวดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม
ซึ่งแบ่งเป็น 8 หมวดย่อย คือ วัฒนธรรมทั่วไป ความเชื่อ ขนบประเพณี
การแต่งกาย สิ่งประดิษฐ์ (เทคโนโลยี) คติชาวบ้าน ศิลปะ และอื่น ๆ
รวมจำนวน 740 รายการ
- 2) กลุ่มที่มีปริมาณมาก ได้แก่ หมวดภาษาและการสื่อสาร จำนวน 174 รายการ
หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 136 รายการ
- 3) กลุ่มที่มีปริมาณน้อย ได้แก่ หมวดชาติพันธุ์ จำนวน 45 รายการ
หมวดสังคมการปกครอง จำนวน 40 รายการ
- 4) กลุ่มที่มีปริมาณน้อยมาก ได้แก่ หมวดการท่องเที่ยว จำนวน 24 รายการ
หมวดการอพยพ จำนวน 14 รายการ
หมวดบรรณานุกรม จำนวน 12 รายการ
หมวดเศรษฐกิจ จำนวน 8 รายการ
หมวดนิเวศวิทยา จำนวน 7 รายการ
หมวดการศึกษา จำนวน 6 รายการ

หมวดสาธารณสุข จำนวน	4 รายการ
หมวดแผนที่ จำนวน	3 รายการ
หมวดประชากรศึกษา จำนวน	2 รายการ
- 5) กลุ่มที่มีปริมาณน้อยที่สุด ได้แก่ หมวดโภชนาการ จำนวน 1 รายการ
- 6) กลุ่มที่ไม่มีการศึกษาเลย คือ ความช่วยเหลือ (HP)

ชนกลุ่มไทในประเทศไทยที่แบ่งสำหรับศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวน 18 กลุ่ม แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามปริมาณที่มีเอกสารศึกษาในแต่ละกลุ่ม ได้แก่

- 1) กลุ่มที่มีปริมาณศึกษามากที่สุดคือ กลุ่มไทยลาว มีจำนวน 475 รายการ
- 2) กลุ่มที่มีปริมาณการศึกษามาก ได้แก่ ไทยยวน มีจำนวน 272 รายการ
และหลายกลุ่ม มีจำนวน 128 รายการ
- 3) กลุ่มที่มีปริมาณการศึกษานานกลาง ได้แก่ ไทยลื้อ มีจำนวน 85 รายการ
และไทยซ่ง มีจำนวน 70 รายการ
- 4) กลุ่มที่มีปริมาณการศึกษาน้อย ได้แก่ ไทยใหญ่ มีจำนวน 45 รายการ
พวน มีจำนวน 38 รายการ
และผู้ไทย มีจำนวน 29 รายการ
- 5) กลุ่มที่มีปริมาณการศึกษาน้อยมาก ได้แก่ ไทยเขิน มีจำนวน 17 รายการ
ญ้อ มีจำนวน 10 รายการ
ลาวครั่ง มีจำนวน 9 รายการ
แสก มีจำนวน 9 รายการ
ยอง มีจำนวน 8 รายการ
ไทยหย่า มีจำนวน 4 รายการ
ไย้ย มีจำนวน 4 รายการ
ลาวเวียง มีจำนวน 4 รายการ
และลาวแง้ว มีจำนวน 3 รายการ
- 6) กลุ่มที่มีปริมาณการศึกษาน้อยที่สุด คือ กะเลิง มีจำนวน 2 รายการ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีปัจจัยที่ควรพิจารณาความเกี่ยวข้องกันคือ จำนวนเอกสาร 1,216 รายการ สถานภาพขององค์ความรู้ 5 สถานภาพ ปริมาณเอกสารแยกตามองค์ความรู้ 16 หมวด

ใหญ่ 8 หมวดย่อย และปริมาณชนกลุ่มไทแยกตามกลุ่ม 18 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้นในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจึง ขอเสนอแนวทางในการวิจัยต่อไป

4.8.2 ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์ในการวิจัยเรื่อง “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย” บทที่ 4 เรื่อง “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทย” ครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร จำนวนมากเช่นนี้ ค่อนข้างจะใช้เวลานาน และไม่น่าสนใจเท่าที่ควร แต่ประโยชน์ที่ได้นับว่ามีคุณค่าสำหรับเป็นเสมือนคู่มือในการวิจัยด้านชนกลุ่มไทต่อไป การวิจัยต่อไปควรจะมุ่งองค์ความรู้ด้านใดด้านหนึ่งในชนแต่ละกลุ่มให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เป็นการวิจัยเจาะลึกเฉพาะด้านและเฉพาะกลุ่มชน

ในการวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มไทในประเทศไทยควรจะศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจ ประชาศึกษา นิเวศวิทยา สาธารณสุข โภชนาการ การศึกษา และความช่วยเหลือ ให้มากยิ่งขึ้นแต่ควรเป็นการศึกษาที่ละด้านทีละกลุ่มดังกล่าวแล้ว ส่วนด้านวัฒนธรรมและด้านภาษา ควรมีการศึกษาแต่ละสาขา หรือแต่ละเรื่องย่อยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในชนกลุ่มไทแต่ละกลุ่ม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม
(เอกสารที่ศึกษาในชนกลุ่มไทในประเทศไทย)

ภาษาไทย

กมล เกตุศิริ. 2532/1989. "ไทเดิม ประวัติศาสตร์โบราณคดีและวิทยาการแพทย์สมัยใหม่." วารสาร วัฒนธรรมไทย. 28, 3 (มีนาคม 2532). หน้า 38-42. (TH ATL HT)

กมลวรรณ สุ่มเจริญ. 2531/1988. "วิเคราะห์โลกทรรศน์ในวรรณกรรมสำหรับพิธีกรรมของล้านนาจากเมืองโบราณเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย." ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (TH Tyn ANBL)

กรมประชาสัมพันธ์ (แปล). 2508/1965. ชนชาวเขาในประเทศไทย. กระทรวงมหาดไทย. (TH Sve SS)

กรรณิการ์ จิมลเกษม. 2534/1991. "ภาษาถิ่นเหนือ Northern Thai Dialect." วิทยานิพนธ์ปริญญาณามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH LC Tyn)

กฤตยา อาชวนิชกุล และอนุชาติ พวงสำลี. 2532/1989. "คนไทยมาจากไหน? เพราะคนไทย (เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้." (บันทึกการสนทนา), วารสารศิลปวัฒนธรรม. 10, 11 (กันยายน 2532). หน้า 36-41. (TH ATL HT)

กลุ่มนักพัฒนาอีสาน. 2527/1984. "ปู้ตา ความลึกลับของความเชื่อ". สังคมพัฒนา 125-6 (2527) : 36-40. (TH ATL ANBL)

กวี เพ็งศรี 2515/1972. "ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพและเศรษฐกิจเขตสุขาภิบาล อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย." สารนิพนธ์โครงการการศึกษาขั้นประกาศนียบัตรชั้นสูงบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 45 หน้า. (TH Lue EC)

ก่องแก้ว วีระประจักษ์. 2526/1983. "พบภาษาไทยในจารึกก่อนมีลายสือไทย." วารสารศิลปากร. 27, 5 (พฤศจิกายน 2526). หน้า 76-83. (TH ATL LC)

กองบรรณาธิการ. 2533/1990. "คนไตในเมืองหมอก." วารสาร อ.ส.ท. 30.6 : 50-62. (TH Yai TR)

กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. 2520/1977. "การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรัทธาบุญชัยฉบับต่าง ๆ ในแอเขีย ตะวันออกเฉียงใต้". วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve ANFR)

- กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. 2534/1991. การศึกษาเรื่องหงส์จากศิลปกรรมในประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป. (TH ATL ANAR)
- กัญญา บุรีรัตน์. 2532/1989. "สังขศิลป์ชัย : การวิเคราะห์วิจารณ์เชิงประวัติศาสตร์". ปรินญา
นิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)
- กันทิมา วัฒนประเสริฐ. 2527/1984. "การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณะนามในภาษาเชียงใหม่
กับภาษากรุงเทพฯ." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn LC)
- กันทิมา วัฒนประเสริฐ และสุวัฒนา เลี่ยมประวัติ. 2531/1988. ระบบเสียงภาษาลาวของกลุ่มน้ำ
ท่าจีน รายงานผลการวิจัยในโครงการศึกษากลุ่มน้ำท่าจีนระยะที่ 2 : ศึกษาทางวัฒนธรรม
และสภาพแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม. (TH ATL LC)
- กาญจนา ปัทมดิลก. 2522/1979. ประวัติความเป็นมาของภาษาไทย. เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือ
เชียงใหม่. (TH Tyn LC)
- กาญจนา พันธุ์คำ. 2523/1980. "ลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาวในอำเภอเมือง
จังหวัดนครปฐม". วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL LC)
- กาญจน์ ละอองศรี. 2524/1981. "ถิ่นกำเนิดของคนไทย พรหมแดนแห่งความรู้." วารสารธรรม
ศาสตร์. 10, 2 (มิถุนายน 2524). หน้า 4-16. (TH ATL HT)
- กาญจน์ ละอองศรี. 2528/1985. ถิ่นกำเนิดของคนไทย. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม.
(TH ATL HT)
- กิ่งแก้ว เพ็ชรราช. 2528/1985. "วิเคราะห์นิทานไทยพวน ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย
จังหวัดสุโขทัย." ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Phn ANFR)
- กิติ แก่นจำปี. 2525/1982. "ความเชื่อเรื่องผีปู่และย่าแสะ." ศึกษาศาสตร์สาร 10, 2-4(2525) :
121-133. (TH ATL ANBL)
- กมุท กมลนาวิน. 2521-2522/1978-1977. "ความเป็นมาของชนชาติไทยและชนชาติไทยใน
ประเทศจีน." วารสารอักษรศาสตร์. 2, 1-2 (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2521 และสิงหาคม
2521 – พฤษภาคม 2522). หน้า 167-178. (TH ATL HT)
- กุลวดี เจริญศรี. 2535/1992. "ไทดำ ไทขาว" วัฒนธรรมไทย. 30, 3 (ธันวาคม 2535) หน้า
17-24. (TH Sng ANGN)

- กุสุมา ชัยวินิตย์. 2531/1988. "ศาสนาชาวบ้านในวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านอีสาน". ปรินญา
นิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- เกรียงศักดิ์ พิศนาคะ. 2512/1969. ไทย 5 ยุค ประมวลหลักฐานความเป็นมาของชนชาติไทย
สมัยเมื่อ 5,000 กว่าปี ถึงยุคปัจจุบัน. สำนักงานหอสมุดกลาง 09. พระนคร. (TH Sve HT)
- เกษม ชำนาญดี. 2520/1977. "มณฑปปราสาทลานนา." สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรชั้นสูง
สถาปัตยกรรมไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- เกสร สว่างวงศ์. 2531/1988. "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องนางผมหมอม ฉบับล้านนา
อีสานและไทยลื้อ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- เกียรติศักดิ์ ชานนารถ และคณะ. 2520/1977. "ลักษณะสถาปัตยกรรมลานนาบางประการ."
วารสารอาษา 4 (2520) : หน้า 12-23. (TH Tyn ANAR)
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, น.พ. 2535/1992. ระบบการแพทย์พื้นบ้านในชนบทไทย. ศูนย์
ประสานงาน การพัฒนาการแพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย กระทรวงสาธารณสุข.
(TH ATL HL)
- โกษาครวิจารณ์, หลวง. 2521/1978. วิเคราะห์เรื่องเมืองไทยเดิม. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิง
ศพ พันเอกสุพันธ์ อิงกุลานนท์. กรุงเทพฯ. (TH ATL HT)
- ไกรศรี นิมมานเหมินท์ และประกาย นิมมานเหมินท์. 2529/1986. ปึกแผ่นกะไทลื้อในอดีต.
(เอกสาร จัดสำเนา), หน้า 45-50. (TH Lue ANGN)
- ไกรศรี นิมมานเหมินท์. 2521/1978. "เรือนแบบลานนาไทย." ใน ศิลปลานนาไทย. (หนังสือที่
ระลึกในงานฌาปนกิจ นายจรงก์ พงศ์พิพัฒน์ นางทิพย์ พงศ์พิพัฒน์ ณ วัดเทพศิรินทรา
วาส กรุงเทพฯ 26 มีนาคม 2521) กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. หน้า 151-157.
(TH Tyn ANAR)
- ขจร สุขพานิช. 2506/1963. "การสืบค้นต้นตระกูลไทย". ใน การค้นคว้าประวัติศาสตร์ไทยบาง
ตอน : เอกสารประกอบความรู้สังคมศึกษา ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2505. พระนคร : หน่วยศึกษา
นิเทศกรรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (TH ATL MI)
- ขจร สุขพานิช. 2513/1970. "ถิ่นกำเนิดและแนวอพยพของเผ่าไทย." วารสารแถลงงานประวัติ
ศาสตร์. เอกสารโบราณคดี. 4, 1 (1 มกราคม 2513). หน้า 1-14. (TH ATL MI)
- ขจร สุขพานิช. 2521/1978. "ถิ่นกำเนิดและการอพยพของเผ่าไทย." ใน อนุสรณ์ศาสตราจารย์
ขจร สุขพานิช. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์. (TH Sve MI)

- ชนิษฐา สุวรรณชาติ. 2529/1986. "จากสิบสองจุไท...มาสู่ดินถิ่นเดียวกัน." อนุสาร อ.ส.ท. 26, 12 (กรกฎาคม 2529), หน้า 84-96. (TH ATL TR)
- ชบวน พลตรี. 2527/1984. "การผสมกลมกลืนของวัฒนธรรมโขงกับวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาเฉพาะกรณีโขง ตำบลกุสุมาลย์ และตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (TH Sng ANGN)
- ขอนแก่น, มหาวิทยาลัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. 2539/1996. สถาปัตยกรรมล้านนา: "อีสานแบ่ง ล้านนา". ขอนแก่น: แก่นคำออฟเซ็ท. (TH Tyn ANAR)
- เขียน จิตสีโล, พระมหา. 2485/1942. บันทึกประวัติฟูไท. พิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานบำเพ็ญกุศล นายสังข์ ภูสาคส์ พระนคร: โรงพิมพ์สมัครไทย. (TH PTh HT)
- ไข่มสี แสงจิตต์. 2539/1996. "การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง จันทมาต." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาประวัติศาสตร์ไทย. 2534/1991. "แนวคิดเรื่องถิ่นกำเนิดไทยและการก่อตัวของชุมชน." เอกสารการสอนชุดวิชาประวัติศาสตร์ไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (TH ATL HT)
- คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย. 2521/1978. "ถิ่นกำเนิดของชนชาติไทย". วารสารแถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี. 12, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2521). หน้า 9-35. (TH ATL HT)
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2537/1994. พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กระทรวงศึกษาธิการ. (TH ATL BB)
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2537/1994. ชีวิตไทยชุดบรรพบุรุษของเรา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (TH Sve ANGN)
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2538/1995. ชีวิตไทยชุดยึดโยงเรา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (TH Sve ANGN)
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2538/1995. การศึกษาวรรณกรรมของชนชาติไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (TH Sve ANGN)
- คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีนในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (แปล). 2531/1988. ประวัติชนเชื้อชาติไทย ตอนที่ 1 สำนักนายกรัฐมนตรี. 119 หน้า. (TH ATL HT)

คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีนในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายก
รัฐมนตรี (แปล). 2534/1991. ประวัติชนเชื้อชาติไทย ตอนที่ 2 สำนักนายกรัฐมนตรี.
(TH ATL HT)

คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี. 2529/1986. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรี. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม. (TH Sng ANGN)

คณิงชัย วิริยะสุนทร. 2532/1989. "การวิเคราะห์เรื่องบุญนางอ้วสำนวนท้องถิ่นอีสาน." วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)

คณิงนุช มียะบุญ. 2537/1994. "การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้ง ที่บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Khr SS)

คมเนตร และเกรียงศักดิ์ เศรษฐพัฒน์นิช. 2539/1996. "ชีวิต การจัดระเบียบระหว่างคนกับธรรมชาติของล้านนาในอดีต." เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ออกคิด. (TH Tyn ANBL)

คาร์ เอ และอีไซเดนฟาเรน. 2509/1966. ชาติวงศ์วิทยา : ว่าด้วยชนชาติเผ่าต่าง ๆ ในประเทศไทย. แปลโดย พวงทอง สิริสาส์. พระนคร : อักษรเจริญทัศน์. (TH Sve ET)

เครือวัลย์ ปัญญาณี. 2533/1990. "ตัวละครเอกแหวกขนบในวรรณกรรมอีสาน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์วิจารณ์." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)

โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ. 2520/1977. บรรณานุกรมการศึกษาภาษาตระกูลไต. สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวงมหาวิทยาลัย. (TH ATL BB)

จ.จ.ส. (นามแฝง). 2498/1955. พจนานุกรมภาษาภาคเหนือ. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์. (TH Tyn BB)

จรรยา ตาระกา. 2533/1990. "คำประสมในภาษาลำปาง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบ." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Tyn LC)

จรัส พยัคฆราชศักดิ์. 2534/1991. "ความเชื่อเรื่องยากกลางบ้านของชาวอีสาน" ใน อีสาน 2 อีสาน ปัญหาหมอยากกลางบ้าน ไหว้จารย์พื้นเมือง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. (TH ATL ANBL)

จตุพรศรี มูลสวัสดิ์. 2535/1992. "การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของชาวล้านนาในจังหวัดเชียงราย." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Tyn LC)

- จันทิมา อัมฤทธิ์. 2530/1987. "การศึกษาเรื่องสุพรรณโมกขาล้านวาท้องถิ่นอีสาน." วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
(TH ATL ANFR)
- จารุบุตร เรืองสุวรรณ. 2520/1977. ของดีอีสาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
(TH ATL ANGN)
- จารุบุตร เรืองสุวรรณ. 2524/1981. "การสักรายและการปอง เอกลักษณ์ของชนเผ่าฮาลาวหรือ
ไทยลาว." ใน อีสานปริทัศน์ (อีสานคดี 2). รวบรวมโดย ผศ. สิริรัตน์ คำวันสา.
(TH ATL ANBL)
- จารุวรรณ จันท์เกษ. 2518/1975. "แนวความคิดด้านค่านิยมในวรรณกรรมร้อยกรองของภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANFR)
- จารุวรรณ ธรรมวัตร และกุสุมา ไชยวินิตย์. 2522/1979. "ประเพณีของชาวภูไทดำแห่งหมู่บ้าน
นาป่าหนาด." เมืองโบราณ 6(1) : 51-57. (TH PTh ANTR)
- จารุวรรณ ธรรมวัตร และคณะ. 2522/1979. วิเคราะห์นิทานชาวนานอีสานจากสามหมู่บ้าน.
มหาสารคาม : ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน. (TH ATL ANFR)
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. ตลอดดวงดาวดาราลาว. สถาบันวิจัยศิลปะและ
วัฒนธรรมอีสาน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL HT)
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2522/1979. "ประเพณีของชาวภูไทดำแห่งหมู่บ้านนาป่าหนาด."
เมืองโบราณ. 6 (ตุลาคม-พฤษภาคม 2522). หน้า 51-57. (TH PTh ANTR)
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2538/1995. "ตำนานไทในลุ่มน้ำโขง." ใน วิเคราะห์ภูมิปัญญาอีสาน.
อุบลราชธานี : ศิริธรรมออฟเซต. (TH ATL ANFR)
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2539/1996. วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน-ล้านช้าง. อุบลราชธานี : ศิริธรรม
ออฟเซต. (TH ATL ANFR)
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2540/1977. ตำนานพงศาวดารพวน : อุดมการณ์สมานฉันท์ระหว่างเผ่าพันธุ์.
มหาสารคาม : อาศรมวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
(TH Phn ANFR)
- จารุวรรณ สุขปิติ. 2532/1989. "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหัวหว้า อำเภอ
ศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Phn LC)

- จำรว หง หยิน. 2539/1996. "สถานภาพการศึกษาไทเหนือ." เอกสารประกอบการประชุมงานาชาติไทยศึกษาครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ออกคิด. (TH ATL HT)
- จำรว หง หยิน. 2540/1997. "ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมชนชาติไท." เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมชนชาติไท. 7-9 มิถุนายน 2540. เชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ออกคิด. (TH Yai HT)
- จำรว หง หยิน. 2540/1997. "ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทยใหญ่." เอกสารประกอบการสัมมนาของสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวประวัติศาสตร์. เชียงใหม่ 7-9 มิถุนายน 2540. (TH Yai HT)
- จิตใจ อยู่สุขี. 2539/1996. "การศึกษาความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ของคนไทยจากเอกสารสมัยอยุธยา." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL ANBL)
- จิตติน. 2531/1988. "จองพาลา-วันสิ้นพรรษา เมืองสามหมอก." ความรู้คือประทับ. 3, 31 (กรกฎาคม-กันยายน 2531) ใหน้า 12-19. (TH Yai ANTR)
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2519/1976. ความเป็นมาของคำสยามไทย ลาว และขอม ลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (TH ATL HT)
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2524/1981. โองการแข่งน้ำ และข้อคิดใหม่ในประวัติศาสตร์ไทยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์. (เขียนเมื่อปี พ.ศ. 2505). (TH ATL HT)
- จิตรภรณ์ ดันรัตนกุล (แปล). 2537/1994. กึ่งศตวรรษในหมู่นักไทยและคนลาว อดีตชีวิตประวัติของศาสตราจารย์ เดเนียร์ แมคคิลวารี ดี.ดี. กรุงเทพฯ : สยามประเทศ. (TH ATL HT)
- จิตรภรณ์ สุทธาวาส. 2529/1986. "ประวัติความเป็นมาของสิบสองปันนา" ล้านนาคดีสัญญา (เอกสาร อัดสำเนา), หน้า 29-44. (TH Tyn HT)
- จินดา ชาติวงษ์. 2529/1986. "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวครั้ง ที่ตำบลหน่วยดวน อ.ดอนตูม จังหวัดนครปฐม". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Khr LC)
- จินตนา ศูนย์จันทร์. 2539/1996. "การวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาผู้ไทย อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร : ศึกษาเฉพาะกรณีเปรียบเทียบคำศัพท์ของบุคคลสามระดับอายุ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH PTh LC)

- จิรพร เจริญสุข. 2516/1973. "พิธีศพของลาวโซ่ง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี." สารนิพนธ์ (ศศ.บ.) คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sng ANTR)
- จิรพร เจริญสุข. 2517/1974. พิธีศพของลาวโซ่ง. ปริญญานิพนธ์คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sng ANTR)
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา, วรณัญจ์ บุญยสุรัตน์ และยุวนาฏ วรมิตร. 2539/1996. หอไตรวัดพระสิงห์: ประวัติลักษณะศิลปกรรมและแนวทางการอนุรักษ์. ไม่ปรากฏชื่อเมือง: ธนวรรณการพิมพ์. (TH Tyn ANAR)
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. 2524/1981. "มณฑปเชียงใหม่." สารนิพนธ์สาขาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. 2535/1992. "วัดพระสิงห์ ศูนย์กลางพุทธศาสนาแห่งหนึ่งในล้านนาไทย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. 2538/1995. "จรรยาเจดีย์ล้านนาก่อนพุทธศตวรรษที่ 22." วารสารเมืองโบราณ 22, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2538): หน้า 163-169. (TH Tyn ANAR)
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. 2539/1996. "กระหนกล้านนา." เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. 2539/1996. พระเจดีย์เมืองเชียงแสน. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์. (TH Tyn ANAR)
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. 2540/1997. "ลายคำเสาวิหารพระพุทธรูป วัดพระธาตุลำปางหลวง." วารสารเมืองโบราณ 23, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2540): หน้า 113-128. (TH Tyn ANAR)
- จิราภรณ์ ไชยศรี. 2527/1984. "คำขยายกริยาในภาษาถิ่นลำพูน." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn LC)
- จิราภรณ์ ภัทรภานุภัทร. 2528/1985. สถานภาพการศึกษาเรื่องคติความเชื่อของไทย. กรุงเทพฯ: โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)
- จิราภรณ์ มูลมั่ง. 2537/1994. "การสังเคราะห์งานวิจัยทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม." วิทยานิพนธ์ปริญา การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL LC)
- จิราภรณ์ สุนทรธรรม. 2537/1994. "อักษรและอักษรวิธภาษาไทเขิน." เสวนาไทศึกษาชุดที่ 1. โครงการเสวนาไทศึกษา สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 291-197. (TH Khn LC)

จิราวดี เงินแถบ. 2537/1994. "หงส์หิน : การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสานและล้านนา."

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)

จีระนันท์ พิตรปริชา. 2530/1987. "หัวพันทั้งห้าทั้งหก : ชนชาติและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์."

วารสารศิลปวัฒนธรรม 8,9 (กรกฎาคม 2530) : หน้า 110-120. (TH ATL HT)

จีระนันท์ พิตรปริชา. 2533/1990. "เจ้าฟ้าไทยใหญ่ภายใต้เงื้อมเงาอังกฤษ." เมืองโบราณ. 15

(3) : 84-99. (TH Yai HT)

จุฬามาศ สมนก และพิเชษฐ อนุกุล. 2528-2529/1985-1986. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสังคม

และวัฒนธรรมไทยลื้อ. เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยพายัพ. (TH Lue SS)

จุฬามาศ สมนก. 2533/1990. "การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องพระสุธน-นางมโนห์รา ส่วนวาท้อง

ถิ่นล้านนา สิบสองพันนาและเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)

จุฬาลงกรณ์, มหาวิทยาลัย. 2532/1989. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องคติชนเผ่า

ไท. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve ANFR)

จู เหลียง เหวิน, งามพรรณ เวชชาชีวะ (แปล). 2537/1994. ชนชาติไท สถาปติยกรรมและ

ขนบธรรมเนียมประเพณีไทในสิบสองพันนา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

(TH Sve ANAR, ANTR)

เจริญ ตันมหาพราน. 2536/1993. 30 ปีพิธีกรรมพิศดาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงแดด.

(TH Sve ANTR)

เจริญ มาลาโรจน์. 2529/1986. "วิเคราะห์วรรณกรรมไทยลื้อเรื่องคำขับลังกาสิบหัว." วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

(TH Lue ANFR)

เจริญชัย ชนไฟโรจน์. 2530/1987. "ดนตรีผู้ไทย." วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

19.1 (มกราคม - มิถุนายน 2530) : 11-46. (TH PTh ANAR)

เจอรี เกนีย์ และธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2520/1977. คู่มือแผนที่ภาษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :

โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ. สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวง

มหาวิทยาลัย. (TH Sve MS)

เจ้าพญาธรรมาเต้. จ้าว หง หยิน และสมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธ์ (แปล). 2540/1997. พงศาวดาร

เมืองไท (เครือเมืองกูเมือง). โครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท.

กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) (TH ATL HT, Sve HT)

- เจีย แยนจง. 2527/1984. "ศึกษาแหล่งกำเนิดของคนไทยจากจารึกสุโขทัย. ศิลปวัฒนธรรม. 5, (มีนาคม 2527). หน้า 20-25. (TH ATL HT)
- เจีย แยนจง. 2529/1986. "ความเป็นมาของประเพณีและวัฒนธรรมโบราณในล้านนากับสิบสองปันนา." ใน การประชุมทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมล้านนากับสิบสองปันนา : ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง. เชียงใหม่ : โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANTR)
- เจียง อึ้งเหลียง. 2531/1988. ประวัติศาสตร์เชื้อชาติไทย. คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีนในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. สำนักนายกรัฐมนตรี. (TH Sve HT)
- แจ่มจันทร์ สุวรรณรงค์. 2528/1985. "วิเคราะห์วรรณกรรมกลอนอ่านประเภทนิทานของอีสาน." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL ANFR)
- ไจรัก ศิริคำ. 2540/1997. "วิหารวัดปางยางคกกับลวดลายวิจิตรของล้านนา". ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 64-81. (TH Tyn ANAR)
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. 2527/1984. ผู้เจ้านาย. เชียงใหม่ : โครงการตำรามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANTR)
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ สุดสวาท ดิศโรจน์ และเสมอชัย พุนสุวรรณ. 2530/1987. ระบบนิเวศวัฒนธรรมของลาวโซ่ง (An Cultural-Ecology Apprpach to Lao-Song Communities.) กรุงเทพฯ : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Sng EG)
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, พูนศักดิ์ ธานีกรประดิษฐ์. 2540/1997. เศรษฐกิจหมู่บ้านภาคใต้ฝั่งตะวันออกในอดีต. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (TH ATL EC)
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2526/1983. แนวคิดนักทฤษฎีสังคมนานาชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพประทานพร. (TH Sve SS)
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2528/1985. "ผี-กับเทคโนโลยีและการผลิตแบบธรรมชาติ." ศิลปวัฒนธรรม 6,4 (2528) : 32-36. (TH Sve ANGN)
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2537/1994. วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท อทิตตา พรินติ้ง (ประเทศไทย) จำกัด. (TH ATL HT)
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2538/1995. "แนวคิดของโครงการศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไทย" ใน การศึกษามัณวัฒนธรรมชนชาติไทย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, หน้า 2-6. (TH Sve ANGN)

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2538/1999. "แนะนำสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวประวัติศาสตร์." ใน ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL EC)
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2540/1997. ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนและชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve HT)
- ฉัตรยุพา สัตติพงษ์. 2516/1973. "คำขอเรื่องเจ้าวัตร นางบัวคำ." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANFR)
- ฉันท สุวรรณะบุญย์. 2511/1968. "ฟ่อนไต้." วารสารวัฒนธรรมไทย. 6, 7 (2511) หน้า 7-13. (TH Yai ANAR)
- เฉลียว ปิยะชน 2538/1995. "กาแล." วารสารอาษา (มีนาคม-เมษายน 2538) : หน้า 62-66. (TH Tyn ANAR)
- เฉลียว ปิยะชน. 2532/1989. เรือนกาแล. เชียงใหม่ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- เฉาเล็งจาง และจางหยวนซิง. 2530/1987. ชนชาติไทย. คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีน ใน เอกสารภาษาจีน. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี. (TH ATL HT)
- เฉิน หลี่ฟาน. 2532/1989. "บทวิเคราะห์ว่าด้วยชาติไทยอพยพลงมาจากทางใต้รวม 7 ครั้ง". วารสารธรรมศาสตร์. 16, 3 (กรกฎาคม 2532) หน้า 45-59. (TH ATL MI)
- เฉิน หลี่ฟาน. 2539/1996. วิจัยปัญหาแหล่งกำเนิดของชาติไทย. แปลโดยประพฤทธิ์ ศุกลรัตนเมธี, ประดิษฐ์ รตนะพล. กรุงเทพฯ : โอเดียร์สโตร. (TH
- โคมสุภางค์ ทองปลิว. 2535/1992. "การศึกษาความหมายชื่อหมู่บ้านและตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL LC)
- ชนัญ วงษ์วิภาค. 2530/1987. "คนกลุ่มน้อย." ใน ชาวน่าน : คนहु่มากและคนกลุ่มน้อยในเมืองน่าน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป. (TH Lue ET)
- ชนิดา ดังถาวรศิริกุล. 2538/1995. "ลวดลายผ้า : สื่อสัญลักษณ์ของลาวเวียง(จันท)."
วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Wia ANDR)
- ชนิดา รักษ์พลเมือง. 2531/1988. รายงานผลการวิจัยการศึกษาของชาวไทยใหญ่ บ้านไม้ดง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Yai ED)

- ชมพูนุช ประศาสน์เศรษฐ์. 2540/1997. "ผังสีและโครงสร้างของจิตรกรรมฝาผนัง วัดป่ารวก นครหลวงพระบาง : ศึกษาเปรียบเทียบกับจิตรกรรมฝาผนังของไทย." วารสารเมืองโบราณ 23, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2540) : หน้า 135-140. (TH ATL ANAR)
- ชยันต์ วรรณะภุติ (บรรณารักษ์). 2534/1991. รายงานการประชุมวิชาการเรื่อง การวิจัยทางชาติพันธุ์ในลาว-ไทย. การประชุมทางวิชาการ ณ ห้องประชุมสารสนเทศ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 13-14 พฤศจิกายน 2534. เชียงใหม่ : โครงการชาติพันธุ์วิทยา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH ATL ET)
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา และชัยสิริ สมุทวณิช. 2540/1977. ตามรอยสวัสดิการ : สวากำเนิดไทย-ลาว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออกจำกัด. (TH ATL HT)
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. 2533/1990. "ไ้บ้าน ใจเมือง ใจคน : กับปัญหาการสืบสาวกำเนิดและเอกลักษณ์ไทย." วารสารเมืองโบราณฉบับพิเศษ 2533. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ. หน้า 186-240. (TH Sve HT)
- ชลลดา สังวฤทธิ์. 2534/1991. "การศึกษาของภาษาลาวพวนที่ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Phn ED)
- ชฎ ชาวดอย และอรรถา เจริญโรจน์. "ผีปู่ย่า." วารสารสังคมพัฒนา. 5, (2528) : 26-31. (TH ATL ANBL)
- ชัยณรงค์ โคตะนนท์. "อุดมคติเกี่ยวกับผู้นำในวรรณกรรมอีสานประเภทวรรณกรรมคำสอน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. (TH ATL ANFR)
- ชัยมงคล จินดาสมุทร. 2532/1989. "การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมของพระธาตุพนมและพระธาตุอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)
- ชาคริต อนันทรารวัน. 2521/1978. "ระบบหน่วยเสียงในภาษาไทดำ หมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Sng LC)

- ชาคริต อนันทรวัน. 2530/1987. "รู้จักไทดำบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย." ใน เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดเลย (22-24 ธันวาคม 2530). ศูนย์วัฒนธรรมล้านนา ไทยลาว. (TH Sng ANGN)
- ชาญชัย ศิลาวรรณกิจ. 2529/1986. "การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของชาวลื้อในภาคเหนือของ ประเทศไทย." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Lue ANGN)
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2516/1973. "คนไทยมาจากไหน." ประชาชาติ. 1, 7 (28 ธันวาคม 2516). หน้า 58-59. (TH ATL HT)
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2517/1974. "ก็แล้วคนไทยมาจากไหนล่ะ." ประชาชาติ. 1, 8 (3 มกราคม 2517) หน้า 57-58. (TH ATL HT)
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2524/1981. เรื่องของสองเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว. 311 หน้า. (TH ATL HT)
- ชายชื่น คำแดงยอดไทย. ม.ป.ป. แบบฝึกอ่านและเขียนเริ่มต้นหนังสือไทยในสำเนียงไทยกลาง. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา. เอกสารอัดสำเนา. (TH Tlu LC)
- ชาลส์ ไคยส์. 2538/1995. "ชาวลื้อคือใคร ย้อนอดีตชาวลื้อในประเทศลาว ไทย และจีน." สมพร วาร์นาโด. (แปล). การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (หน้า 92-105). (TH Lue HT)
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2517/1974. "วรรณกรรมไทยลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัด เชียงราย." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย วิทยาลัยวิชาการศึกษา. (TH Lue ANFR)
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2518/1975. วรรณกรรมไทยลื้อ. (เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 158). กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู. (TH Lue ANFR)
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2527/1984. "ชาวไทยลื้อโดยสังเขป." วารสารวัฒนธรรมไทย. 14, 5. หน้า 3-7. (TH Lue ANGN)
- ชิน อยู่ดี และคนอื่น ๆ. 2513/1970. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. พระนคร : กรมศิลปากร. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนายปรีชา เมธาคณวุฒิ ณ เมรุวัด ธาตุทอง พระโขนง 12 มีนาคม 2513). (TH
- ชิน อยู่ดี. 2529/1986. บิดาก่อนประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ณศ. (TH ATL HT)

- ชิน อยู่ดี. 2530/1987. คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง. สุจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม. (TH ATL HT)
- ชูชีพ อุดมชัย และคณะ. 2518/1975. "ลาวโซ่ง." วารสารเมืองโบราณ 1, 4 (กรกฎาคม-กันยายน 2518) : หน้า 22-38. (TH Sng ANGN)
- ชูรัตน์ ชัยมงคล. 2526/1983. "การนับถือผีของคนเมืองเหนือ." วารสารวัฒนธรรมไทย 22, 11 (2526) : 58-67 และ 22, 12 (2526) : 43-58. (TH Tyn ANBL)
- เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. 2529/1986. การประชุมทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมล้านนา กับ สิบสองปันนา : ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง. เชียงใหม่ : โครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANGN)
- เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. ม.ป.ป. พจนานุกรมไทยเปรียบเทียบ-กรุงเทพฯ, เชียงใหม่, ไทยลื้อ และไทยดำ. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH ATL BB)
- โชฎีก. 2537/1994. "น่ายนต์". นิตยสารไลฟ์แอนด์เดคคอร์ด 4, 37 (กันยายน 2537) : หน้า 18. (TH
- โชติมา จตุรงค์. 2540/1997. "เรือนไทดำ : กรณีศึกษาเพชรบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sng ANAR)
- ไชยา แก้วเกตุ และผวน พวงชาลวงศ์. 2521/1978. ภาษาไทยพวน-ไทยกลาง. เอกสารอัดสำเนา. สุโขทัย. (TH Phn Lu)
- ชอลไฮม II, วิลเฮล์ม จี. 2507/1964. "Thailand and Prehistory." แปลโดย พระยาอนุมานราชธน ทำภาคผนวกโดย ชิน อยู่ดี. นิตยสารศิลปากร. 8, 3 (กันยายน 2507), หน้า 42-77. (TH ATL HT)
- ณรงค์ ป้อมบุปผา. 2526/1983. แสงเด่นซาก. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมตามแนวพระราชดำริ. (TH Sak ANAR)
- ณัฐภัทร จันทวิช. 2523/1980. "ถิ่นกำเนิดและแนวอพยพของไทย." วารสารศิลปากร. 24, 1 (มีนาคม 2523). หน้า 90-107. (TH ATL MI)
- ณัฐภัทร จันทวิช. 2532/1989. "วิเคราะห์พระพิมพ์สกุลช่างหริภุญไชยและคติการสร้าง." นิตยสารศิลปากร 33, 3 (ตุลาคม-สิงหาคม 2532) : หน้า 10-28. (TH Tyn ANAR)
- ณัฐภัทร นาวิถชีวิท. 2520/1977. "กินดองของไทยพวน." ศิลปากร. 21, 2 (กรกฎาคม 2520). หน้า 18-24. (TH Phn ANTR)

ณัฏฐภัทร นาวิกชีวิน. 2521/1978. "ลายสักขาที่บ้านเชียง." เมืองโบราณ 4, 4 (กรกฎาคม-กันยายน 2521) :

93-96. (TH ATL ANAR)

दनัย สิทธิเจริญ. 2535/1992. "สาระทางการศึกษาในกระบวนการสร้างล่องของชาวไทยใหญ่ใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. (TH Yai ANTR)

دنพพล ไชยสินธุ์. 2527/1984. "ท้าวอีควายเงิน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)

دنพพันธ์ กล้าผจญ. 2523/1980. "เรือนโบราณในหมู่บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน." สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรชั้นสูงสถาปัตยกรรมไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Yai ANAR)

دنงกมล ยุทธเสวี. 2534/1991. "วัดพระธาตุหริภุญชัย มุกมรีเมื่องามบนทางผ่านสู่ล้านนา." วารสาร เมืองโบราณ 17, 2 (เมษายน 2534) : หน้า 83-87. (TH Tyn ANAR)

دنงจันทร อภาวัชรุตม์. 2537/1994. ความเป็นมาของเรือนโบราณ เรือนไทลื้อ. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Lue ANAR)

دنงเดือน บุญยาว และโอทอง คำอินฐ. ผู้เรียบเรียง ; ชาย โพธิสิดา และสมชาย นิลอาทิ, ผู้แปล. 2540/1997. แนวคิดและยึดครองท้าวสูงท้าวเจือง. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม. (TH ATL ANFR)

دنอดด์, วิลเลียม คลิฟตัน. ม.ป.ป. ไทย. หลวงนิเพทย์นิติสรรค์ (ฮวดหลี หุตะโกวิท) แปลจากต้น ฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง The Tai Race-The Eder Brother, of the Chinese. ธนบุรี : เทพ นิมิตร การพิมพ์. (พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพนางราชภิรมย์ (เสริม บุรณะนนท์) ณ เมรุวัดระฆัง โผลสิตาราม ธนบุรี. 9 ตุลาคม 2511). (TH ATL ET)

دنอดด์, วิลเลียม คลิฟตัน. 2513/1970. ชนชาติไทย. รวบรวมโดยหลวงวิจิตรวาทการ. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย. (TH Sve ET)

دنอดด์, วิลเลียม คลิฟตัน. 2520/1977. ชนชาติไทย. หลวงนิเพทย์นิติสรรค์ (แปล). กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา. (TH Sve ET)

ดัลเซ, มาเชียล และไพทูร์ย์ ดัลเซ. 2519/1976. ปัญหาการเมืองของชนเชื้อเผ่าไทยในเอเชีย เวียดนาม พม่า จีน. กรุงเทพฯ : ดงกมล. (TH Sve SS)

ดาราภา วรณวนิช. 2526/1983. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมล้านนาไทยเรื่องกำพำหมาดำ."

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

(TH Tyn ANFR)

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. 2530/1987. "ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวไทยดำน่านป่านา."

ใน เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
ท้องถิ่นจังหวัดเลย. (22-24 ธันวาคม 2530) ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย, วิทยาลัยครูเลย.

(TH Sng ANBL)

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2529/1986. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน : ศึกษากรณีหมู่บ้านนาป่านา. ขอนแก่น
: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL SS)

ดำเนิร เลขะกุล. 2520/1977. "ประเทศไทยเริ่มต้นที่สุโขทัย." อนุสาร อ.ส.ท. 18, 3 (ตุลาคม

2520). หน้า 6-9, 75-79, 82. (TH ATL HT)

ดำรงเกียรติ นกสกุล. 2519/1976. "วิหารวัดหลวงราชสุวรรณ." สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรชั้นสูง

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANAR)

ดำรงราชานุภาพ, กรมพระยา, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. 2514/1971. "ว่าด้วยพุทธเจดีย์ใน

สยามประเทศ." ใน ตำนานพระพุทธรูปเจดีย์. ธนบุรี : รุ่งวัฒนา. (พิมพ์ครั้งแรก 2469).

(TH ATL ANAR)

ดำรงราชานุภาพ, กรมพระยา. 2492/1949. พงศาวดารสยาม. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

(TH

ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. 2529/1976. ระบารำฟ้อน : ไทลื้อปี 2529. (เอกสารอัดสำเนา), หน้า

132-139. (TH Lue ANAR)

ดุขฎิ กาท่อนศรี และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2530/1987. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การ

เมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชาวเยอ.

ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL EC)

ดุขฎิพร ชำนิโรคศาสนต์. 2526/1983. ภาษาศาสตร์เชิงประวัติและภาษาไทยเปรียบเทียบ.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(TH ATL LC)

ดุขฎิพันธุ์ พจ. 2540/1997. "การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง ควายสามเขา." วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)

- เดชา เตียงเกตุ (บรรณาธิการ). 2536/1993. ตำนานคนโต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 168 หน้า. (TH Sve ANFR)
- ต. อมาตยกุล (ตรี อมาตยกุล). 2492/1949. "มนุษย์สมัยดึกดำบรรพ์." วารสารศิลปากร. 3, 4
(ธันวาคม 2492). หน้า 51-63. (TH Sve HT)
- ด้วน ลีเซิง. 2511/1968. "ความเป็นมาของคนไทยในสิบสองพันนา." วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์.
6, 2. หน้า 67-80. (TH Sve HT)
- ด้วน ลีเซิง. 2529/1986. ประวัติศาสตร์ไทยในทัศนะของชาวจีน : พลิกต้นตระกูลไทย. กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, จำนวน 251 หน้า. (TH Sve HT)
- ต้นหยง ม่วงไหมทอง และสำลี มามีสุข. 2526/1983. "รำแคน." วิทยานิพนธ์เสนอต่อวิทยาลัย
ครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศา
สตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์. (TH ATL ANAR)
- เดิบ ชุมสาย, หม่อมหลวง. 2517/1974. แม่โพสพ. กรุงเทพฯ : คุรุสภา. (TH ATL ANFR)
- เตือนใจ นิยมางกูร. 2535/1992. "ทฤษฎีการพัฒนาชีวิตของชาวไทยใหญ่." ข่าวสำนักงานคณะ
กรรมการวิจัยแห่งชาติ. 33, 355 (มกราคม 2535). หน้า 10. (TH Yai ET)
- ถวัล เกษรราช. 2521/1978. ประวัติผู้ไทย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์. (TH PTh HT)
- ถวิล ทองสว่างรัตน์. 2529/1986. ประวัติผู้ไทยและชาวไทยเมืองเรณูนคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ศรีอนันต์. (TH PTh HT)
- ถาวร ปิธิโรจ. 2529/1986. "วัดและพิธีวิถีของชุมชน". ชุมชนพัฒนา. 1,3 กันยายน-ตุลาคม
(2529): 78-83. (TH ATL ANTR)
- ถาวร วัชรากัย และคณะ. 2540/1997. ขอบฟ้าใหม่ในการบ่งชี้ความเป็นชนชาติไท : การตีความ
จากหลักฐานความสัมพันธ์ทางเชื้อสายระหว่างคนไทยบางกลุ่มกับกลุ่มชาติพันธุ์ตาม
ตระกูลภาษาบางกลุ่ม. สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve ET)
- เทกิง พันธุ์เทกิงอมร. 2528/1985. "ภาษาตระกูลไทยในตระกูลภาษาโลก." วารสารเมืองโบราณ
6, 8 (มิถุนายน 2528). หน้า 100-107. (TH Sve LC)
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2517/1974. แผนที่ภาษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยภาษา
ไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ. สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ. (TH Sve MS)
- ทรงวิทย์ ดลประสิทธิ์. 2529/1986. "ชนชาติโต-ไทยใหญ่ เส้นทางต่อสู้เพื่อเอกราชทางวัฒนธรรม".
ข่าวพิเศษอาทิตย์. 1, 454 (3-9 มีนาคม 2529). หน้า 47-48. (TH Yai ANGN)

- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. 2519/1976. "วิเคราะห์วรรณกรรมล้านนาไทยเรื่องเจ้าวิฑูรสอนหลาน และพระลอสอนโลก." ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL ANFR)
- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. 2529/1986. "ชาวไทลื้อในล้านนา: ข้อสังเกตเบื้องต้น." ใน รวมบทความทางวิชาการไทลื้อ: เชียงคำ. เชียงใหม่: ชมรมล้านนาคดีและวิทยาลัยครู เชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา. หน้า 65-90. (TH Lue ET)
- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. 2529/1986. "วรรณกรรมมุขปาฐะล้านนาและสิบสองปันนา." เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการหมายเลข 19. จัดโดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. บรรณาธิการ. 2536/1993. ล้านนาสู่ล้านช้าง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (TH Tyn Mi)
- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล และแพทรีเซีย ซีสมเน แนนหนา. 2537/1994. "ผ้าไทลื้อ: การผลิตข้าทางวัฒนธรรม" ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. (TH Lue ANDR)
- ทรัพย์สิน ปิภรณ์. 2538/1995. "นิทานชาวบ้านผู้ไทย: ศึกษากรณี กิ่งอำเภอนหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH PTh ANFR)
- ทวี พรหมมา. 2539-2540/1996-1997. "สนามสุนทรียะในศิลปกรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษาเถียงนาอีสาน." วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 1, 2 (พ.ย. 2539-เม.ย. 2540): หน้า 32-39. (TH ATL ANAR)
- ทวี สว่างปัญญางกูร และคณะ. 2529/1986. ล้านนาและสุภาวดีไทยเงิน. (เอกสารอันดับที่ 14) เชียงใหม่: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยล้านนา เชียงใหม่. (TH Khn ANFR)
- ทวี สว่างปัญญางกูร. 2527/1984. ตำนานเมืองยอง. (ปริวรรตจากต้นฉบับ อักษรไทลื้อ). เชียงใหม่: ทรัพย์การพิมพ์. (TH Yng ANFR)
- ทวี สว่างปัญญางกูร. 2529/1986. 108 คำโบราณไทลื้อ. เชียงใหม่: โครงการล้านนา-สิบสองปันนาศึกษา. โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Lue ANFR)
- ทวี สว่างปัญญางกูร. 2529/1986. ตำนานพื้นเมืองสิบสองปันนา. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์. (TH Tyn ANAR)

- ทวี สว่างปัญญางกูร. 2529/1986. ตำนานพื้นเมืองสิบสองพื่นนา. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- ทวีป คล้าประเสริฐ. 2530/1987. "กินดอง-เสนเหื่อนของไทยไซ่ง." น.ส.พ.มติชนรายวัน 28 มิ.ย. 2530, หน้า 9. (TH Sng ANTR)
- ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. 2526/1983. ฎไทย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการโครงการส่งเสริมหนังสือตามแนวพระราชดำริ. (TH PTh ANGn)
- ทอง โรจนวิธาน. 2537/1994. "ลานช้างหรือล่านช้าง." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 15, 9 (กรกฎาคม 2537) : หน้า 225-234. (TH Tyn Lc)
- ทองโต (นามแฝง). 2531/1988. ไทยใหญ่. กรุงเทพฯ : สมาพันธ์. (TH Yai ANGn)
- ทองแถม นาถจำนง. 2534/1991. "การค้นคว้าคำว่า 'ไท'." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 12 : 5 (มีนาคม 2534). หน้า 136-145. (TH ATL LC)
- ทศไนย อารมย์สุข. 2520/1977. "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน." ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Phn LC)
- ทิว วิชัยทัศ และคุณหญิงสวาท รัตนวราหะ. 2529/1986. "ล่านนาคดีสัญจร สูชาวลื้อหรือไต่ลื้อ ที่แม่สาย และเชียงคำ." ชมรมล่านนาคดี. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 15-28. (TH Tyn TR)
- เทอริล บี เจ., แอนโทนี ดิลเลอร์, ชลธิรา สัตยารัตนา. 2533/1990. คนไท (เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ. (TH Sve HT)
- ธันท์ เศรษฐพันธ์. 2536/1993. "การใช้เรื่องเล่าผีปู่และย่าแสะ : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านป่าจี้." วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn ANFR)
- ธรรมราชานุวัตร, พระ (ฟู อุตตสีโล). 2502/1959. หลักภาษาไทยพ่ายพ. พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน. (TH Tyn LC)
- ธวัช ปุณโณทก. 2522/1979. วรรณกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. (TH ATL ANFR)
- ธวัช ปุณโณทก. 2526/1983. "ความเชื่อเรื่องบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน." ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ เอกสารประกอบการสัมมนา. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)
- ธวัช ปุณโณทก. 2534/1991. "ความเชื่อพื้นบ้านสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน." วารสารวัฒนธรรม 30,1 (2534) : 61-70. (TH ATL ANBL)

- ธวัช ปุณโณทก. 2538/1995. "กลุ่มชนในภาคอีสาน." โครงการวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. ใน การประชุมเชิงวิชาการ ครั้งที่ 1 เมื่อ 27 ตุลาคม 2538 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท กับ สกว., 20 หน้า. (TH
- ธวัช รัตนชาติ. 2508/1965. "บันทึกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไทย." นิตยสารศิลปากร. 8, 5 (มกราคม 2508) หน้า 33-49. (TH ATL HT)
- ธัมมัตโตภิกขุ, พระ และ พ. ณ ประมวญมารค. 2533/1990. ตำนานต้นผีไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง กรัฟ จำกัด. (TH ATL ANAR)
- ธิดา สาระยา. 2531/1988. กว่าจะเป็นคนไทย. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม. (TH Sve HT)
- ธิดา สาระยา. 2532/1989. "ประวัติศาสตร์สิบสองปันนา." เมืองโบราณ. 15, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2532), หน้า 43-49. (TH Tyn HT)
- ธิดาเพ็ญ เข้มสว่าง. 2538/1995. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมล้านนาไทย เรื่องธรรมปาละไม้เจ็ดคด." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)
- ธิตี เสงี่ยม และคณะ. 2535/1992. รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษารวบรวมรูปแบบบ้านพักอาศัยในชนบทภาคอีสาน แถบลุ่มแม่น้ำชี. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANAR)
- ธิตี เสงี่ยม. 2530/1987. "สถาปัตยกรรมในอีสาน." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 97-106. (TH ATL ANAR)
- ธีรพงศ์ สารภัญญ์. 2537/1994. "จิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)
- ธีรภาพ โลหิตกุล. 2530/1987. "ชมสาวงามบ้านหมี่ รอยอดีตไทยพวนเมืองละโว้." วารสาร อ.ส.ท. 28.4 : 48-62. (TH Phn HT)
- ธีรภาพ โลหิตกุล. 2539/1996. "คนไตเมืองปอน." วารสาร อ.ส.ท. 37.4 : 78-91. (TH Yai ANGN)
- ธีรยุทธ บุญมี. 2531/1988. "คนไทยลงมาจากภูเขา." ใน การประชุมของสมาคมประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วันที่ 30-31 มกราคม พ.ศ. 2531. (TH Sve HT)

- ธีระศักดิ์ วงศ์คำแน่น. 2520/1977. "เรือนในหมู่บ้านลำปางหลวง." สารนิพนธ์หลักสูตร
ประกาศนียบัตร ชั้นสูง ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- ธีระศักดิ์ วงศ์คำแน่น. 2531/1988. งานวิจัย เทคนิควิทยาพื้นบ้านภาคเหนือ จังหวัดลำปาง
ตอนที่ 2 การก่อสร้าง. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
(TH Tyn ANAR)
- ธีระ ภัคดี. 2528/1985. สำรวจประเพณีไทยใหญ่ที่แม่สลด. กำแพงเพชร: วิทยาลัยครู
กำแพงเพชร. (TH Yai ANTR)
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ (แปล). ม.ป.ป. คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น. โครงการวิจัย
ภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ. สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวงมหาวิทยาลัย.
(TH Sve LC)
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2520/1977. แบบสอบถามสำหรับสำรวจเสียงและระบบเสียง. โครงการวิจัย
ภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ. สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวงมหาวิทยาลัย.
(TH Sve LC)
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2521/1978. แบบสอบถามสำหรับสำรวจเสียงและระบบเสียงในภาษาไทยถิ่น
อีสาน. โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ. สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (TH ATL LC)
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ. 2537/1994. บรรณานุกรมภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve BB)
- ธีระศักดิ์ วงศ์คำแน่น และประสงค์ แสงแก้ว. ม.ป.ป. สถาปัตยกรรมสำคัญเมืองลำปางกับการ
อนุรักษ์. ไม่ปรากฏชื่อเมือง : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. (TH Tyn ANAR)
- น. ณ ปากน้ำ. 2516/1973. "เจดีย์ในลานนา." ใน สถาปัตยกรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
กรุงสยาม การพิมพ์. (TH ATL ANAR)
- น. ณ ปากน้ำ. 2524/1981. ศิลปะบนใบเสมา. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์. (TH ATL ANAR)
- น. ณ ปากน้ำ. 2534/1991. "ปูนปั้นล้านนา." วารสารเมืองโบราณ 17, 2 (เมษายน-มิถุนายน
2534) : หน้า 68-94. (TH Tyn ANAR)
- น. ณ ปากน้ำ. 2535/1992. แบบแผนบ้านเรือนในสยาม : เรือนไทย เรือนปั้นหย่า เรือนมะนิลา
เรือนขนมปังขิง. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์. (TH ATL ANAR)
- นงนุช จันทราภัย. 2530/1987. ไทรยา. รายงานการวิจัย โครงการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ใน
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (TH Tya ET)

- นนุช ปู่เผ่าพันธ์. 2527/1984. "ลักษณะของภาษาลาวแง่ว ที่ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Ngw LC)
- นงลักษณ์ ขุนทวี. 2529/1986. การศึกษาคุณค่าวรรณกรรมอีสานเสี้ยวสวาสดี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- นนท์ วิริยะ. 2528/1985. "ผู้ไทดำกำแพงแสน." สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 31, 32 (27 มกราคม 2528), หน้า 24-25. (TH Sng ANG)
- นพนธ์ สัมมนา และคณะ. 2534/1991. พิธีกรรมกับการสื่อสารทางสังคม. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANTR)
- นราธิปประพันธ์พงศ์, กรมพระ. 2526/1983. พงศาวดารไทยใหญ่ พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา. (TH Yai HT)
- นริศรานุกัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา และดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. 2504/1961. สาส์นสมเด็จพระ. เล่ม 6. พิมพ์ครั้งที่ 1. พระนคร : โรงพิมพ์ คุรุสภา. (TH Sve ET)
- นเรศร มุลาลี. 2526/1983. รายงานการวิจัยเรื่องความแปรปรวนในเชิงพันธุกรรมของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ภาค 2 : ผู้ไทย. ขอนแก่น : คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH PTh ET)
- นฤมล จันทรวงศ์. 2528/1985. "ลักษณะนามในภาษาไทยโคราชที่บ้านบึงทับปร่าง ตำบลกระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL LC)
- นฤมล เทพไชย. 2531/1988. "คนไท คำไท แคว้นไท." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 9, 5 (มีนาคม 2531) : หน้า 58-71. (TH Sve ET)
- นฤมล เรืองรังษี. 2532/1989. "คำเรียกขวัญลูกแก้ว : การศึกษาด้านรูปแบบและเนื้อหา." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- นฤมล เรืองรังษี. 2537/1994. "ตุงกับวรรณกรรมพื้นบ้าน." ใน เรื่องเมืองเชียงตุง. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ มิ่งเมือง. หน้า 73-82. (TH Tyn ANFR)

- นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. 2534/1996. "การศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาแสก บ้าน
อาจสามารถ จังหวัดนครพนม." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Sak LC)
- นักศึกษาปริญญาโท วัฒนธรรมสาธารณสุข. 2534/1991. รายงานการศึกษาชุมชนชาวพวน.
สาขาวิชา วัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Phn ANG)
- นันทพร นิลจินดา. 2532/1989. "การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาญ้อในจังหวัดสกลนคร นครพนม
และปราจีนบุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Nyw LC)
- นันทา สุนาโว, พระ และทวี สว่างปัญญากร. 2530/1987. ตำราเรียนภาษาไทยใหญ่.
เชียงใหม่ : โครงการ ศศ.ม. (ภาษาและวรรณกรรมล้านนา) ภาควิชาภาษาไทย คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Yai LC)
- นันทนา ด้านวิวัฒน์. 2525/1982. "วิวัฒนาการอักษรไทย." เอกสารวิชาการหมายเลข 32
เพื่อประกอบการสัมมนา. สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
และสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL LC)
- นันทนา ปกป้อง. 2537/1994. "พระพุทธรูปสำคัญของเมืองเชียงใหม่." ใน ล้านนาไทย.
เชียงใหม่ : ทิพย์เนตรการพิมพ์. หน้า 33-48. (TH Tyn ANAR)
- นันทพร พวงแก้ว. 2527/1984. "การศึกษาเชิงเปรียบเทียบเรื่องพระรถเมรีฉบับต่าง ๆ." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (TH Sve ANFR)
- นันทรีกั ชันผง. 2537/1994. "ลำซิ่ง : ลำกลอนแนวใหม่ของอีสาน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)
- นันทริยา ลำเจียกเทศ. 2529/1986. ลื้อ ๆ ยอง ๆ : พี่น้องชาวไทย. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า
100-106. (TH Lue TR)
- นันทวัฒน์ ปัญญาจริวัฒน์. 2518/1975. "การศึกษาประเพณีและความเชื่อของชาวภูไทชะเมย." สารนิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 62 หน้า. (TH PTh ANTR)
- นันทสิงห์. 2530/1987. ประวัติศาสตร์ไทยใหญ่. สมปอง ไตตุมแก่น และฉัตรทิพย์ นาถสุภา.
(แปล) 2540. โครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท. กรุงเทพฯ : สำนัก
งานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (TH Yai HT)

นัย บำรุงเวช. 2528/1985. "สุขวิญไ้หุย". ศิลปวัฒนธรรม 6, 9 (2528) : 104-107.

(TH ATL ANTR)

นาถ พุดขุนทด. 2540/1997. "วิหารวัดตันเกว้น : แบบแผนและคุณค่าที่คงอยู่ของสถาปัตยกรรม
ล้านนา."ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เชนด์. หน้า
94-105. (TH Tyn ANAR)

นารก โพธิ์ประสาท. 2483/1940. "สถาปัตยกรรมไทย." ใน สถาปัตยกรรมในประเทศไทย.
(พิมพ์ครั้งแรก 2483) (TH ATL ANAR)

นำพวลัย กิจรักษ์กุล. 2532/1989. การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานประชากร เศรษฐกิจ และ
วัฒนธรรม ของลาว-โซ่ง ในจังหวัดนครปฐม. นครปฐม : คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sng SS)

นิคม มุสิกคามะ. 2515/1972. แผ่นดินไทยในอดีต : 2 เล่ม. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา. (TH ATL HT)

นิตยา จันโทภาสกร. 2526/1983. "สืบชาติตา : การศึกษาเชิงวิจารณ์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANTR)

นิตยา ภักดีบัณฑิต. 2532/1989. "ณฎาภาษิต : การศึกษาเชิงวิเคราะห์". ปริญญาานิพนธ์ศิลป
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)

นิตยา เวียนสุวรรณ. 2539/1996. "ลายถักทอในเครื่องสายไม้ไผ่ของชาวผู้ไท บ้านโพน อำเภ
คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH PTh ANAR)

นิติ ภวัครพันธุ์. 2541/1998. "รอยสักกับการสร้าง 'ตัวตน'." ใน เผยแพร่-พรางกาย. ปรีดา
เฉลิมเผ่า กอนันตกุล (บก.) กรุงเทพฯ : คบไฟ. (TH ATL ANBL)

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2533/1990. "คนไทยมาจากไหนด้วยและคนไทยอยู่ที่นี้ด้วย." วารสารศิลป
วัฒนธรรม. 11, 12 (ตุลาคม 2533). หน้า 76-82. (TH ATL HT)

นิพนธ์ เสนาพิทักษ์. 2522/1979. "ประวัติผู้ไทยโซ่งดำ." ชมรมไทยโซ่ง. งานรวมน้ำใจไทยโซ่ง.
7 เมษายน 2522. (TH Sng HT)

นิเพทยนิติสรค์ (ฮวดหลี่ หุดะโกวิท), หลวง (แปลและเรียบเรียง). 2511/1968. ไทย. พระนคร :
โรงพิมพ์พระจันทร์. (TH ATL HT)

นิภา นิจสุนกิจ. 2524/1981. "เปรียบเทียบวรรณคดีเรื่องท้าวสีน (สุน) ของภาคอีสานกับภาค
ต่าง ๆ ในประเทศไทยและภาษามอญ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึก
ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)

- นิภา อัมพรพรดี. 2530/1987. "ลักษณะของภาษาไทยลื้อที่ตำบลป่าคำ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร. (TH Lue LC)
- นิรมล บุญซ้อน. 2540/1997. "การศึกษาคำลงท้ายในภาษาพวน (A study of final particles in Phuan)". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Phn LC)
- นิวัฒน์ พ. ศรีสุวรรณนท์. 2529/1986. ไทลาว อีสาน. กรุงเทพฯ: มิตรนาการพิมพ์. (TH ATL ET)
- นุกูล ชมภูนิช. 2532/1989. รายงานวิจัยเรื่อง ประเพณีชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านเกาะแรด. ศูนย์พัฒนาวิจัยของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ. (TH Sng ANTR)
- แน่นน้อย ปัญจพรรค และคณะ. 2537/1994. "ไม้แกะสลักในสถาปัตยกรรม." ใน เสน่ห์ไม้แกะสลัก ล้านนา. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์. (TH Tyn ANAR)
- แน่นน้อย ปัญจพรรค และสมชาย ณ นครพนม. 2536/1993. "พุทธสถาน". ใน วิญญาณไม้แกะสลักอีสาน. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์. (TH ATL ANAR)
- แน่นน้อย ศักดิ์ศรี, ม.ร.ว. 2537/1994. "วังไทย-วังลาว." วารสารอาษา. ตุลาคม 2537 : หน้า 95-100. (TH ATL ANOT)
- บรรจบ เทียมทัต. 2531/1988. "ยุคประวัติศาสตร์ชาติไทยเริ่มเมื่อใด." วารสารศิลปากร. 32, 2 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2531), หน้า 28-31. (TH ATL HT)
- บรรจบ พันธุเมธา. 2500/1957. "ไทยดำ-ไทยขาว." วารสารวิทยศึกษา. 4, 10 (ตุลาคม 2500). หน้า 6-16. (TH Sng ANG)
- บรรจบ พันธุเมธา. 2507/1964. "ลักษณะภาษาไทยใหญ่ (Some Characteristics of Shan)." สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 1 (1964). 146-184. (TH Yai LC)
- บรรจบ พันธุเมธา. 2513/1970. ลักษณะภาษาไทยใหญ่เทียบกับภาษาไทยกรุงเทพฯ. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (TH Yai LC)
- บรรจบ พันธุเมธา. 2522/1979. ไปสอบคำไทย. โครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยฯ กระทรวงศึกษาธิการ. (TH ATL LC)
- บรรพต เปรมชู. 2522/1979. คำวิเศษณ์และสำนวนพูดภาษาอีสาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (TH ATL LC)
- บริหารเทพธานี, พระ. 2511/1968. พงศาวดารชาติไทย ความเป็นมาของชาติไทยตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ : 2 เล่ม. พระนคร: ประจักษ์วิทยา. (TH Sve HT)

- บริหารเทพธานี, พระยา. 2496/1953. พงศาวดารชาติไทย เล่ม 1. พระนคร : ประจักษ์วิทยา.
(TH Sve HT)
- บังอร โกวิท. 2523/1980. "ก่ำฟ้าที่บ้านวังรือ." วารสาร อ.ส.ท. 21.5 : 54-61. (TH ATL TR)
- บัญชา ชุ่มเกษร และคณะ. 2539/1996. "การเปรียบเทียบการอยู่อาศัยของไทยและจ้วง."
เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติเรื่อง "วัฒนธรรมไทยจ้วง". 7-9 ตุลาคม 2539.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANOT)
- บัณฑิต จุลาสัย. 2539/1996. "ข้อคิดบางประการในเรื่องการอนุรักษ์เรือนพื้นถิ่นภาคเหนือ."
เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง "สืบสาน 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาสู่อนาคต".
13-15 กันยายน 2539. เชียงใหม่ : กรมการสถาปนิกล้านนา สมาคมสถาปนิกสยาม
ในพระบรมราชูปถัมภ์. (TH Tyn ANAR)
- บันทึก พูลศิลป์. 2530/1987. "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอีสาน". ใน สถาปัตยกรรม
อีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 107-108. (TH ATL ANAR)
- บานเย็น อิมสำราญ. 2538/1995. "สถานภาพการศึกษาวรรณคดีท้องถิ่น. ใน วรรณคดีท้องถิ่น
พินิจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve ANFR)
- บำเพ็ญ ณ อุบล. 2532/1989. "ผีแม่เหล็กหลักเมืองของเมืองอุบลราชธานี." ศิลปวัฒนธรรม.
11, 1 (2532) : 128-134. (TH ATL ANBL)
- บำเพ็ญ ณ อุบล. 2535/1992. "อุบลราชธานี 200 ปีเท่านั้นหรือ." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 13,
9 (กรกฎาคม 2535) : หน้า 162-173. (TH ATL HT)
- บี.เจ. เทอร์วิล. 2529/1986. "การหมุนตัวของนาฬิกาศึกษาเปรียบเทียบข้อความที่ตัดจาก
วรรณกรรมไทยที่เก่าที่สุด." รวมบทความประวัติศาสตร์. (TH ATL ANFR)
- บี.เจ.เทอร์วิล, แอนโทนี คิลเลอร์ และชลธิรา สัตยาวัฒนา. 2533/1990. คนไทย(เดิม)ไม่ได้อยู่ที่
นี้ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ. (TH Sve ET)
- บุญชนะ ทองแสน. 2529/1986. "การศึกษาระบบความเชื่อที่นอกเหนือพุทธศาสนาของชุมชน
ชาวพุทธในเขตลุ่มแม่น้ำท่าจีน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANBL)
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2493/1950. สามสิบชาติในเชียงราย. พระนคร : โรงพิมพ์อุทัย.
(TH Sve ET, HT)
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497/1954. ไทยสิบสองปันนา. พระนคร : คลังวิทยา. (TH Sve ET, HT)
- บุญยก ตามไท. 2527/1984. "คนไทยมาจากไหนกันแน่". ศิลปวัฒนธรรม. 5, 4 (กุมภาพันธ์
2527) หน้า 30-35. (TH ATL HT, Sve HT)

- บุญยงค์ เกศเทศ. 2532/1989. คำติ-อีสาน: ชนเผ่าไทสายเลือดเดียวกัน, รวมบทความประวัติศาสตร์ 11 : 123-79. (TH ATL ET)
- บุญเลิศ สดสุขชาติ. 2534/1991. รายงานวิจัย เรื่อง หัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เอกสารพิมพ์ดีด). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (TH ATL ANAR)
- บุญเลิศ สายสุวรรณ. 2524/1981. "ชาวไทยพวนกับประเพณีกำฟ้า." วารสารพัฒนาชุมชน 20,1 (2524) : 56-57. (TH Phn ANTR)
- บุญเสริม สัตราภัย. 2535/1992. "เชียงใหม่เมื่อวันวาน." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 13, 9 (กรกฎาคม 2535) : หน้า 104-112. (TH Tyn TR)
- บุปผา จิระพงษ์ และนันทนา อัครนิณ. 2529/1986. เยี่ยมครัวไทลื้อ. (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 140-143. (TH Lue NT)
- เบญจวรรณ สุนทรากุล. 2500/1957. "หน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn LC)
- ปฐม พัวพันธ์สกุล. 2539/1996. "วิหารبيب 'วิหารหักจ็อก' ล้านนา." เอกสารประกอบการประชุม นานาชาติไทยศึกษาครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- ประคอง กระแสชัย. 2524/1981. "วรรณกรรมล้านนาไทยเรื่องพรหมจักร : การศึกษาเชิงวิเคราะห์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)
- ประคอง นิมมานเหมินท์ และทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. 2521/1978. ล้านนาไทยคดี. เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือเชียงใหม่. (TH Tyn ANGN)
- ประคอง นิมมานเหมินท์. 2517/1974. ลักษณะวรรณกรรมภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (TH Tyn ANFR)
- ประคอง นิมมานเหมินท์. 2521/1978. "ขวัญและคำเรียกขวัญ". ล้านนาไทยคดี. เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- ประคอง นิมมานเหมินท์. 2526/1983. ศึกษาวรรณคดีเรื่องมหาชาติของล้านนาในสภาพที่เป็นวรรณคดีท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. (TH Tyn ANFR)
- ประคอง นิมมานเหมินท์. 2530/1987. "มหากาพย์เรื่องท้าวบาเจื่อง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn ANFR)

ประคอง นิมนานเหมินท์. 2537/1994. "วรรณกรรมไทจีนเปรียบเทียบกับวรรณกรรมล้านนา."

ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเชียงตุง. เชียงตุง : จัดโดยมหาวิทยาลัยพายัพ.

(TH Khn ANFR)

ประคอง นิมนานเหมินท์. 2537/1994. "ศิลปวัฒนธรรม 5 เชียง : แง่มุมทางวรรณกรรม." ใน

เอกสารประกอบการสัมมนาศิลปวัฒนธรรม 5 เชียง. 1-3 มีนาคม 2537. เชียงราย :

สถาบันราชภัฏเชียงราย. (TH Sve ANFR)

ประคอง นิมนานเหมินท์. 2538/1995. "สถานภาพการศึกษาคติชนของชนชาติไท : การศึกษา

เบื้องต้น." ใน การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่ง

ชาติ. (TH Sve ANGNI)

ประคอง นิมนานเหมินท์. 2539/1996. "ย่ำขวัญข้าว : ความสัมพันธ์ทางด้านวรรณกรรมและ

ภาพสะท้อนการประนีประนอมของพุทธศาสนากับความเชื่อดั้งเดิมในล้านนา เชียงตุง

และสิบสองปันนา." ใน บทความเสนอการประชุมไทยศึกษานานาชาติ ครั้งที่ 6. 14-17

ตุลาคม 2539. เชียงใหม่. (TH Sve ANBL)

ประคอง นิมนานเหมินท์. 2539/1996. "วรรณกรรมไทยดำ." วารสารภาษาและวรรณคดีไทย.

13(ธันวาคม 2539) : หน้า 58-64. (TH Sng ANFR)

ประจักษ์ ชัยนงส์ษา. 2536/1993. "เถียงนาตำบลเมืองหงส์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัด

ร้อยเอ็ด." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)

ประจักษ์ เข้มมุกด์. 2521/1978. "การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวพวนกับวัฒนธรรม

ไทย : ศึกษากรณีชาวพวนในตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย."

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์. (TH Phn ANGNI)

ประจักษ์ ประภาพิตยากร. 2525/1982. ประเพณีและไสยเวทในขุนช้างขุนแผน. กรุงเทพฯ :

คุรุสภา.

ประจักษ์ ประภาพิตยากร. 2532/1989. "เชื้อเคล็ดเชื้อลาง." วารสารวัฒนธรรมไทย. 28, 5

(2532) : 33-35 และ 28, 6 : 10-12. (TH Phn ANGNI)

ประจักษ์ สายแสง. 2526/1983. "ประเพณีการทำขวัญผึ้ง ต.ศิริมาศ อ.ศิริมาศ สุโขทัย." ใน

วัฒนธรรมพื้นบ้านคดีความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประชัน รักพงศ์ และคณะ. 2535/1992. การศึกษามู๋บ้านไทลื้อในจังหวัดลำปาง. ลำปาง :

กิจเสรีการพิมพ์. (TH Lue SS)

ประชากรกิจกรจักร (แชน่ บุญนาค), พระยา. 2462/1919. ว่าด้วยภาษาต่าง ๆ ในสยามประเทศ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนากร. (TH Sve LC)

ประชากรกิจกรจักร (แชน่ บุญนาค), พระยา. 2515/1968. พงศาวดารโยนก. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.

(TH Tyn HT)

ประทุม อัมพุนันท์. 2527/1984. เที่ยวไปในอดีต เมื่อเงี้ยวปล้นเมืองแพร่และเมืองนครลำปาง.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นามวงกุฏราชวิทยาลัย. (TH Yai HT)

ประเชิญ สุยะนา. 2540/1997. "วิหารไทลื้อในจังหวัดน่าน." ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 217-232. (TH Lue ANAR)

ประพิศ ชูศิริ. 2537/1994. ผลการวิเคราะห์โครงกระดูกมนุษย์ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี.

กรุงเทพฯ : กองโบราณคดี. (TH ATL HT)

ประภาพันธ์ ทองแป้น. 2530/1987. "สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวลาวโซ่ง : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลดอนมะเกลือ

อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. "วิทยานิพนธ์ปริญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพื้นฐานการ

ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sng ED)

ประภาศิริ (นามแฝง). 2478/1935. วิเคราะห์เรื่องเมืองไทยเดิม. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์.

(TH ATL HT, Sve HT)

ประภาศิริ. 2490-2491/1947-1948. "วิเคราะห์เรื่องเมืองไทยเดิม (ภาค 2)." วารสารศิลปากร. 1,2

(ตุลาคม 2490) หน้า 62-76. 1,3 (มกราคม 2491), หน้า 55-60. (THSve HT, ATL HT)

ประภาศิริ. 2491/1948. "บทวิเคราะห์ถิ่นไทยและเมืองเก่า." วารสารศิลปากร. 1, 4 (เมษายน

2491). หน้า 59-63. (TH ATL HT)

ประภาศิริ. 2491/1948. "บันทึกเรื่องสืบหาสยาม." วารสารศิลปากร. 2,1 (มิถุนายน 2491).

หน้า 42-55, 2, 2 (สิงหาคม 2491). หน้า 54-62, 2, 3 (ตุลาคม 2491). หน้า 78-84.

(TH ATL HT)

ประภาศิริ. 2493-2494/1950-1951. "เรื่องไทยและกรุงสุโขทัย." วารสารศิลปากร. 4, 1

(มิถุนายน 2493). หน้า 66-72. 4, 2 (สิงหาคม 2493). หน้า 80-84. 5, 4 (ธันวาคม

2494). หน้า 61-64. 5, 5 (กุมภาพันธ์ 2495). หน้า 73-77. (TH ATL HT)

ประภาศิริ. 2495/1952. "บันทึกเรื่องชาติไทย." วารสารศิลปากร. 6, 6 (พฤศจิกายน 2495).

หน้า 63-67, 6, 7 (ธันวาคม 2495). หน้า 66-70. (TH ATL HT)

ประยูร อุดมเสียง. 2530/1987. ประวัติศาสตร์ชนชาติไทยและความสัมพันธ์กับชาวจีนก่อนสมัย

ประวัติศาสตร์ถึงสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ : สมาคมมิตรภาพไทย-จีน. (TH ATL HT)

ประยูร อุลุชาฎะ. 2531/1988. "ปัญหาของศิลปะลานนา : รุ่นก่อนอาณาจักรเชียงใหม่."

วารสารเมืองโบราณ 14, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2531) : หน้า 57-65. (TH Tyn ANAR)
ประวัติศาสตร์ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมาคม.

2525/1982. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเวทีความรู้ประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน : ความเป็นมาของคนไทย. 30-31 มกราคม 2525. กรุงเทพฯ : สมาคมประวัติศาสตร์ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (TH ATL HT)
ประสงค์ เขียมอนันต์ และคณะ. 2526/1983. "การศึกษาริเริ่มด้านชุมชนและสถาปัตยกรรมท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน." วารสารหน้าจั่ว. ฉบับที่ 3 (ปีการศึกษา 2526) : หน้า 127-129. (TH Yai SS)

ประสงค์ เขียมอนันต์. 2540/1997. "แนวทางการอนุรักษ์เรือนพื้นถิ่นภาคเหนือ." ใน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคเหนือ : ประเภทเรือนอยู่อาศัย. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
ประสิทธิ์ เอื้อตระกูลวิทย์. "ผีตาโขน : แนวคิดใหม่จากมุมมองการศึกษาชาติพันธุ์วิทยา-โบราณคดี." เมืองโบราณ. 20,1 (มกราคม-มีนาคม 2537) : 136-145. (TH ATL ET)

ประเสริฐ ณ นคร. 2511/1968. "ข้อสังเกตกิริติประวัติของชาติไทย." วารสารแถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี. 2, 3 (1 กันยายน 2511). หน้า 147-148. (TH ATL HT)

ประเสริฐ ณ นคร. 2522/1979. "ประวัติศาสตร์สมัยก่อนไทยเข้ามาในเอเชียอาคเนย์." วารสารแถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี. 13, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2522), หน้า 26-31. (TH ATL HT, Sve HT)

ประเสริฐ ณ นคร. 2522/1979. "ไทยก่อนสมัยสุโขทัย." วารสารแถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี. 13, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2522). หน้า 32-36. (TH ATL HT)

ประเสริฐ ณ นคร. 2525/1982. "ประวัติศาสตร์สมัยก่อนไทยเข้ามาในแหลมเอเชียอาคเนย์." เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการของสมาคมประวัติศาสตร์ เรื่อง "เวทีความรู้ประวัติศาสตร์ปัจจุบัน : ความเป็นมาของคนไทย". ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 30-31 มกราคม 2525. (TH ATL HT, Sve HT)

ประเสริฐ ณ นคร. 2525/1982. "อักษรภาษาและจารึกสมัยศรีวิชัย." รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์โบราณคดีศรีวิชัย ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 25-30 มิถุนายน 2525. กรุงเทพฯ : กองโบราณคดี กรมศิลปากร. (TH

ประเสริฐ ณ นคร. 2528/1985. "ลำดับเจ้าแผ่นดินแสนหวี." รวมบทความประวัติศาสตร์. 7. หน้า 1-17. (TH Yai HT)

- ประเสริฐ ณ นคร. 2532/1989. "การศึกษาเรื่องคนไทยในทศวรรษที่ผ่านมา." เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องคนไทย-นอกประเทศ: พรมแดนความรู้. กรุงเทพฯ: สมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ฯ ร่วมกับภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (TH Sve HT, ATL HT)
- ประเสริฐ ณ นคร. 2532/1989. "ถิ่นที่อยู่ของชนเผ่าไท." ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องคติชนเผ่าไท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve HT, ATL HT)
- ประเสริฐ ณ นคร. 2537/1994. "ปาฐกถาว่าด้วยการศึกษาชนเผ่าไท." เสวนาไทศึกษา ชุดที่ 1. โครงการเสวนาไทศึกษา สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 1-6. (TH Sve ANG)
- ประหยัด จตุพรพิทักษ์กุล. 2529/1986. "มองสังคมหมู่บ้านผ่านความเชื่อเรื่องผี." สังคมพัฒนา 2-3 (2529): 59-69. (TH ATL ANBL)
- ปราณี กล้าส้ม. 2532/1989. "วัดจองคำ." วารสารเมืองโบราณ 15, 3 (ก.ค.-ก.ย. 2532): หน้า 127-129. (TH Yai ANAR)
- ปราณี กล้าส้ม. 2534/1991. "เรื่องราวของชาวผู้ไท." วารสารเมืองโบราณ 17, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2534). หน้า 21-27. (TH PTh ANG)
- ปราณี กุลละวณิชย์ และกัลยา ดิงศภิทัย, ม.ร.ว. ม.ป.ป. บรรณานุกรมการศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL BB)
- ปราณี กุลละวณิชย์ และเพียรศิริ วงศ์วิธานนท์. 2527/1984. บรรณานุกรมไวยากรณ์และเสียงภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL BB)
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2525/1982. "การศึกษาภาษาไทยในแง่ภาษาเชิงประวัติในภาควิชาภาษาไทยและภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์." ศาสตร์แห่งภาษา 2 (มิถุนายน 2525). 55-62. (TH Sve LC)
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2527/1984. ภาษาไทยเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL LC)
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2529/1976. "ภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้." ใน วารสารเอเชียปริทัศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 หน้า 63-72. (TH Sve LC)
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2529/1986. ศัพท์ไท 6 ภาษา. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve LC)

ปราณี ศิริธร ณ พัทลุง. 2528/1985. สารัตถคติเหนือแก้วแคนสยาม. เชียงใหม่ : ลานนาสาร.

(TH Tyn TR)

ปราณี วงษ์เทศ. 2518/1975. "เครือญาติและการค้าขายในหมู่บ้านไทยลื้อ." จุลสารโครงการ
ตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2, 4 (20-26 กรกฎาคม 2518). หน้า 20-26.

(TH Lue EC)

ปราณี วงษ์เทศ. 2526/1983. "พิธีกรรมกับการละเล่น." ศิลปวัฒนธรรม 4,6 (2526) : 16-25.

(TH ATL ANAR)

ปราณี วงษ์เทศ. 2530/1987. "การละเล่นและพิธีกรรมในสังคมไทย." วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติ
ความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANAR)

ปราณี วงษ์เทศ. 2534/1991. "ศาสนาของชาวผู้ไท." วารสารเมืองโบราณ. 17,3 (2534) : 50-54. (TH PTh ANBL)

ปรานอม ต้นสุขานันท์. 2539/1996. "นครประวัติศาสตร์ : อนุรักษและพัฒนาเชียงใหม่." ใน สืบสาน 700 ปีสถาปตยกรรมล้านนาสู่อนาคต. เชียงใหม่ : กรมการสถาปนิกล้านนา.

(TH Tyn EG)

ปรานอม ต้นสุขานันท์. 2539/1996. "เอกลักษณ์เรือนพื้นถิ่นภาคเหนือ." วารสารอาษา.

กันยายน 2539 : หน้า 44-47. (Th Tyn ANAR)

ปรีชา พิณทอง. 2513/1970. ธรรมดาสอนโลก. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม. (TH ATL ANFR)

ปรีชา พิณทอง. 2522/1979. รวมวรรณกรรมอีสาน. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.

(TH ATL ANFR)

ปรีชา พิณทอง. 2524/1981. ขุนนางอ้าว. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม. (TH ATL ANFR)

ปรีชา พิณทอง. 2524/1981. ผาแดงนางไอ่. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม. (TH ATL ANFR)

ปรีชา พิณทอง. 2529/1986. ท้าวฮุ่งหรือเจือง. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม. (TH ATL ANFR)

ปรีชา พิณทอง. 2529/1986. ย่าสอนหลาน. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม. (TH ATL ANFR)

ปริญญ์ อนุสุนทร. 2540/1997. "การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ที่ใช้เทคโนโลยีในเทศกาลเข้าพรรษา
ของล้านนา : กรณีศึกษาจาก 4 วัด ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน." วิทยานิพนธ์ศิลป
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)

ปัญญา บริสุทธิ (แปล). 2525/1982. ชนชาติต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีน. มุลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. (TH Sve HT)

ปาระณี ตาละลักษณ์, พลโท (เรียบเรียง). 2513/1970. ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยก่อนตั้งถิ่นฐานในแหลมอินโดจีนจนถึงสมัยอยุธยา. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลโทปาระณี ตาละลักษณ์ ม.ว.ม., ป.ช., ต.จ.ว. ราของครักษ์พิเศษ ณ เมรุหน้าพื้พลลาอิศริยาภรณ์วัดเทพศิรินทราวาส 21 ธันวาคม 2513). (TH ATL HT)

ปาริสุทธิ สาริกะวณิช. 2540/1997. "จิตรกรรมบนแผงคอสองในวิหารหลวง วัดพระธาตุลำปางหลวง." วารสารเมืองโบราณ 23, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2540) : หน้า 46-68). (TH Tyn ANAR)

ปิยะพร วามะสิงห์, พ.ต.หญิง. 2538/1995. โครงการสำนึกในชาติพันธุ์ของลาวพวน. วิทยา นิพนธ์ศิลป ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร., 2538. (TH Phn ET)

เปรมวิทย์ วิวัฒนาเศรษฐ์. 2527/1984. "วรรณกรรมอายุกรรมพื้นบ้านไทยทรงดำ บางระกำ พิษณุโลก : การวิเคราะห์เชิงหน้าที่นิยมและแบบแผนทางชั้นทลักษณ์." ปริญญาานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก. (TH Sng ANFR)

เปรมวิทย์ วิวัฒนาเศรษฐ์. 2529/1986. อาหารพื้นบ้านไทยทรงดำ บางระกำ พิษณุโลก : การวิเคราะห์ตามแนวหน้าที่นิยมและสังคมวิทยา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ. (TH Sng NT)

เปรมวิทย์ วิวัฒนาเศรษฐ์. 2533/1989. หรรษวรรณกรรมไทยทรงดำ พิษณุโลก. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ. (TH Sng ANFR)

เปลติเยร์, อนาโตล โรเซ. 2530/1987. วรรณกรรมไทยเขิน. กรุงเทพฯ : ดวงกมล. (TH Khn ANFR)

เปลติเยร์, อนาโตล โรเซ. 2531/1988. วรรณกรรมไทยเขินเรื่องอลองเจ้าสามลอ. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Khn ANFR)

เปลติเยร์, อนาโตล โรเซ. 2532/1989. "นิทานพื้นบ้านไทเขิน." ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องคติชนเผ่าไท. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Khn ANFR)

เปลติเยร์, อนาโตล โรเซ. 2532/1989. วรรณกรรมไทลื้อไทเขินเรื่อง สมังคละปทุมมชะ. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพาทิศ. (TH Khn ANFR)

เปลติเยร์, อนาโตล โรเซ. (ผู้ปริวรรต) 2533/1990. วรรณกรรมไทยเขินเรื่องกาลาชาเครือดอก. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพาทิศ. (TH Khn ANFR)

เปลติเยร์, อนาโตล โรเซ. 2537/1994. "อักษรและวรรณกรรมไทจีน." เสวนาไทศึกษา ชุดที่ 1.

โครงการเสวนาไทศึกษา สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 198-204. (TH Khn ANFR)

เปลติเยร์, อนาโตล. 2531/1988. อลองเจ้าสามลอ. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง. (TH Tyn ANAR)

เปลติเยร์, อนาโตล. 2534/1991. ตำนานเจ้าฟ้าล้านนาปฐมมุลล. เชียงใหม่ : สุริวงศ์บุ๊คเซนเตอร์. (TH Tyn ANAR)

เปลติเยร์, อนาโตล. 2535/1992. เจ้าบุญหลง. เชียงใหม่ : ดาวคอมพิวกราฟิก. (TH Tyn ANAR)

เปลติเยร์, อนาโตล. 2536/1993. สุทนต์ระวัณหลวง. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง. (TH Tyn ANAR)

เปลติเยร์, อนาโตล. 2537/1994. คำวกลอนขอเชียงตุง. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง. (TH Tyn ANAR)

เปลติเยร์, อนาโตล. 2538/1995. ท้าวนกกะบาเผือก. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง. (TH Tyn ANAR)

เปลติเยร์, อนาโตล. 2538/1995. นางผมหอม. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง. (TH Tyn ANAR)

แปลก สนธิรักษ์. 2514/1971. พิธีกรรมและประเพณี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

(TH ATL ANTR)

ผกา ปรีชาญาณ. 2535/1992. "จำปาสีตัน : การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมล้านนาไทย อีสาน และลาว." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)

ผานิต ณ ลำปาง. 2517/1974. "ภาพจิตรกรรมฝาผนังอีโรติก (erotic) ในล้านนาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)

ผาสุก อินทวรุฑ. 2534/1991. "การฝังศพในโหลของชุมชนโบราณลุ่มแม่น้ำมูล-ชี." เอกสารการประชุมสัมมนาเรื่องความก้าวหน้าและความรู้ใหม่ทางโบราณคดีในประเทศไทย. 21-22 มิถุนายน พ.ศ. 2534. (TH ATL ANTR)

ผาสุก อินทวรุฑ. 2538/1995. "ยุคการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในลุ่มแม่น้ำมูล-ชี : กรณีศึกษาเมืองฟ้าแดดสงยาง พัฒนาการของรัฐในประเทศไทยจากหลักฐานทางโบราณคดี." การประชุมทางวิชาการระดับชาติฝรั่งเศส-ไทย ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า 129-155.

ผิวผ่อง กันทรพิทักษ์. 2535/1992. "การสักราชอิสาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านศรีสุข ตำบลสีสุก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

(TH ATL ANBL)

- ผิวลาวัน อิดาจัน, ผู้เขียน; สมชาย นิลอาธิ, ผู้แปล. 2537/1994. "วรรณคดีอาณาจักรลาว ล้านช้างโดยสังเขป." วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 12, 2 (ก.ค. - ธ.ค. 2537) : หน้า 48-76. (TH ATL ANFR)
- เมธิญ จินสัทธ. ม.ป.ป. พงศาวดารชนชาติไท (ความตัวเมือง). ฉบับตัวอักษรไทยดำ. ม.ป.ท. : ม.ป.พ. (TH Sng ET)
- เมธิญ จินสัทธ. 2527/1984. "อนุสรณ์ไทยลื้อ : จากสิบสองปันนาประเทศ จีนสู่บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน." หนังสือที่ระลึกเนื่องในงานฉลองอนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองหล้า บ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (6-10 ธันวาคม 2527). (TH Lue MI)
- เมตัจ สุขเกษม. 2535/1992. "รูปแบบลิ่มที่พบในจังหวัดหนองคาย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)
- เผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี. 2530/1987. "รูปแบบเรือนพักอาศัยในภาคอีสานริมฝั่งแม่น้ำโขง : กรณีตัวอย่าง จังหวัดหนองคาย." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 158-189. (TH ATL ANAR)
- พ. สิ้นธุเสก. 2511/1968. "ชีวิต-วัฒนธรรม-ประเพณีของไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง)." วารสารวัฒนธรรมไทย. 8, 6 (สิงหาคม 2511) : หน้า 38-42. (TH Sng ANTR)
- พ. สิ้นธุเสก. 2511/1968. "ชีวิต-วัฒนธรรม-ประเพณีของไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง)." วารสารวัฒนธรรมไทย. 8, 7 (กันยายน 2511) : หน้า 51-56. (TH Sng ANTR)
- พงศธร เกษล้าลี. 2535/1992. "เที่ยววัดเมืองเหนือ". วารสารมรดก. 5, (2535) : หน้า 48-61. (TH Tyn TR)
- พงศาวดารเมืองล้านช้าง. 2506/1963 ใน ประชุมพงศาวดาร เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์. (TH Tyn HT)
- พงศาวดารเหนือ. 2506/1963. ใน ประชุมพงศาวดาร เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์. (TH Tyn HT)
- พงษ์สิทธิ์ ศิลปสุวรรณชัย. 2540/1997. "วิหารวัดปราสาทรอยต่อทางยุคสมัยของล้าน." ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 82-93. (TH Tyn ANAR)
- พจนีย์ ศรีธรรมาภรณ์. 2526/1983. "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นผู้ไทย 3 จังหวัด." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH PTh LC)

- พจนีย์ เพ็งเปลี่ยน. 2532/1989. "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณสังข์กุมาร." วิทยานิพนธ์ศิลป ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- พนมนุต จันทรโชติ. 2536/1993. "การศึกษาประติมากรรมรูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรมทางศาสนาเชียงใหม่ในพุทธศตวรรษที่ 24." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- พนิดา เย็นสมุทร. 2524/1981. "คำและความหมายในภาษาลาวไท." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sng LC)
- พรชัย ไจมา. 2537/1994. "ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ประเพณีสิบสองเดือนของลานนาไทย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- พรทิพย์ สารปรัง. 2540/1997. "นิทานพื้นบ้านบ้านมะค่า บ้านนาสีนวน บ้านท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- พรพิไล เทพคำ. 2538/1995. "เพลงคำเมืองกับวัฒนธรรมชาวล้านนา : วิเคราะห์เนื้อหาเพลงคำเมือง ช่วงมกราคม-ธันวาคม 2537." วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANAR)
- พรรณี วันเพียร. 2527/1984. "การศึกษาเชิงพิจารณาวรรณกรรมอีสาน เรื่องหน้าผากไกลกะดัน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- พรสวรรค์ พรมมา 2532/1989. "เปรียบเทียบภาษิตล้านนาจากตำบลดานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย กับภาษาอีสานจากตำบลดุดอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (TH Tyn ANFR)
- พรสวรรค์ อัมรานนท์. 2526/1983. "ตำนานเชียงแสน : การศึกษาเชิงวิจารณ์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)
- พระคุณเจ้าบุญประเสริฐ ณ เชียงใหม่. ม.ป.ป. หายนต์ : ศิลปะไม้แกะสลักของชาวล้านนาไทย. ไม่ปรากฏชื่อเมือง : บันนสตูดิโอ (ผู้จัดพิมพ์). (TH Tyn ANAR)
- พระเทพวิสุทธิเวที (แปล). 2534/1991. "36 พันทนาของเมืองพะเยา." วารสารศิลปวัฒนธรรม 12, 5 (มีนาคม 2534) : หน้า 82-86. (TH Tyn HT)

- พระโพธิวงศาจารย์ (อ้วน ติสโส). 2469/1926. "ว่าด้วยชนชาติไทย แลชาติญ้อ." ใน ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ 18 ตอนที่ 1. พระนคร : โรงพิมพ์โสชาญพิพรรณมณณการ.
(TH PTh HT, Nyw HT)
- พระยาอนูมานราชชน. 2505/1962. ประเพณีเนื่องในการเกิด-ตาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (TH ATL ANTR)
- พลาดิย์ สิทธิธัญกิจ. 2534/1991. "คนไทย." วารสารไทย. 11, 41 (มกราคม-มีนาคม 2534), หน้า 13-22. (TH Sve ANGN)
- พจนหลวง. 2526/1983. คติความเชื่อและประเพณีเกี่ยวกับการสร้างเรือน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาดไทย. (TH ATL ANBL)
- พวงทอง สิริสาส์ (แปล). ชาตวิงศวิทยา. 2509/1966. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอกบริบูรณ์ จุลละจาริตต์ ณ วัดเทพศิรินทราวาส 12 ตุลาคม 2509 47 หน้า.
(TH Sve ET)
- พัชราภรณ์ เสดตสุบรรณ. 2530/1987. เปรียบเทียบคำศัพท์ถิ่นอีสานที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์ไทยกลางกับไท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL LC)
- พัชรี สาริกบุตร. 2538/1995. "ประเพณีการฝังศพที่เมืองโบราณนครจำปาศรี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม." พัฒนาการของรัฐในประเทศไทยจากหลักฐานทางโบราณคดี. การประชุมทางวิชาการระดับชาติ ฝรั่งเศส-ไทย ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า 91-128. (TH ATL ANTR)
- พิชัย พุทธวัฒน์, ร.ต.อ. 2506/1963. "เงี้ยวหรือไทยใหญ่." ใน คำบรรยายเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในบริเวณภาคเหนือ. ดำรวจตระเวนชายแดนค่ายดาราวัศม์ เชียงใหม่ 19-29 เมษายน 2506 จัดทำมอบแก่นักศึกษา วิธีการสำรวจ และวิจัยทางสังคมศาสตร์. (TH yai ANGN)
- พิชัย วาศนาสง. 2533/1990. "คนไทยมาจากไหน." พบโลก. 3, 27 (มกราคม 2533), หน้า 57-58 ; 3, 38 (กุมภาพันธ์ 2533), (เมษายน 2533). หน้า 58-59 ; 3, 31 (พฤษภาคม 2533). หน้า 58-59. (TH Sve HT)
- พิชัย ศรีภูมิ. 2532/1989. "สตรีในวรรณกรรมอีสาน." ปริญญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
(TH ATL ANFR)

- พิเชฐ สายพันธ์. 2539/1996. "นาคาคติ" อีสานลุ่มแม่น้ำโขง : ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย." วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL ANFR)
- พิทักษ์ น้อยวงศ์คลัง. 2531/1988. "ลายสานไม้ไผ่อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)
- พิบูลย์ จินาวัฒน์ และคณะ. 2539/1996. "สิ่งปลูกสร้างตามแบบแผนประเพณีของไทยและจ้วง." ใน โครงการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบวัฒนธรรมประเพณีไทย-จ้วง. เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติ เรื่อง "วัฒนธรรมไทย-จ้วง". 7-9 ตุลาคม 2539. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANAR)
- พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ. 2527/1984. "ภาษานครไทย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL LC)
- พิริยะ ไกรฤกษ์. 2528/1985. "ศิลปสยามกับล้านนาไทย ศิลปกรรมระหว่าง พ.ศ. 2000-2100 (ค.ศ. 1457-1557)." ใน ประวัติศาสตร์ศิลป์ในประเทศไทยฉบับคู่มือนักศึกษา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์. (TH ATL ANAR)
- พิริยะ ไกรฤกษ์. 2533/1990. ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์. (TH ATL ANAR)
- พิศศรี แจ้งไพโร. 2520/1977. "หน่วยเสียงภาษาแพร่." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn LC)
- พิเศษ เจียจันทร์พงษ์ และคณะ. 2530/1987. "เมืองน่าน." กรุงเทพฯ : โมเดอร์นเพรส. (TH Lue ANG)
- พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. 2523/1980. "เมื่อภาพของชาวไทยปรากฏขึ้นในฉากประวัติศาสตร์ไทย." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 1, 7. หน้า 70-72. (TH ATL HT)
- พิษณุ จันทวิหิต. 2539/1996. "ตามรอย ปีแอร์ โอรีต สูเชียงใหม่สมัยพระพุทธเจ้าหลวง." วารสาร ศิลปวัฒนธรรม. 17, 7 (พฤษภาคม 2539) : หน้า 132-139. (TH Tyn HT)
- พุดม บุตรรัตน์. 2530/1987. "ขวัญข้าว แม่โพสพแม่โพศรี." สารคดี. 26 (3) เมษายน : 76-77. (TH ATL ANBL)
- พุดม บุตรรัตน์. 2532/1989. "ไล่ ทัง บั้ง การละเล่นเพื่อพิธีกรรมของชาวไทยโซ่ง." วัฒนธรรมไทย. 28, 4 (เมษายน 2532), หน้า 32-35. (TH Sng ANAR)

- พุดม บุตรรัตน์. 2539/1996. "ข้าวกับพิธีกรรม : ความเชื่อ จารีตประเพณี และความสัมพันธ์ทางสังคมของหมู่บ้านอีสาน." สังคมพัฒนา 2-3 (2539) : 110-115. (TH ATL ANBL)
- เพ็ญพร ตันวัฒนานันท์. 2525/1982. "การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นกักสติดในภาษาถิ่น เชียงใหม่กับตัวแปรทางสังคมบางประการ." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn LC)
- เพ็ญศรี ดูก และ นารี สารสาริกรฤติ. 2529/1986. รายงานผลการวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวลาวเวียงและลาวพวนในอำเภอนมสารคาม และอำเภอสนามชัยเขตตะเข้เกรว. กรุงเทพฯ : โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Wia HT, Phn HT)
- เพ็ญศรี ดูก และคณะ (บก.). 2536/1993. วัฒนธรรมพื้นบ้าน : ภาษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL LC)
- โพธิ์ แชมลำเจียก. 2537/1994. ตำนานไทยพวน. กรุงเทพฯ : สามัคคีสาร (ดอกหญ้า). (TH Phn ANFR)
- โพธิ์ แชมลำเจียก. 2538/1995. วัฒนธรรมและประเพณีไทยพวน. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์. (TH Phn ANGN)
- ไพฑูรย์ ดอกบัวแก้ว. 2539/1996. "ยันต์ล้านนา." เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่. (TH Tyn ANBL)
- ไพฑูรย์ ปิยะปกรณ์. 2537/1994. "ภูมินามการตั้งถิ่นฐานหมู่บ้านชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : วิเคราะห์รูปแบบทางภูมิศาสตร์ของนามทั่วไป." ภาษาและวัฒนธรรม. 13, 2 (2537). หน้า 49-60. (TH ATL LC)
- ไพโรจน์ เพชรสังหาร. 2530/1987. "ลิม." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 191-196. (TH ATL ANAR)
- ไพโรจน์ เพชรสังหาร. 2531/1988. "คติการปลูกเรือนผู้ไทย อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH PTh ANFR)
- ไพโรจน์ สโมสร. 2524/1981. "พ่ออริยานุวัตรกับการสักลาย." ศิลปวัฒนธรรม. 2, 15 (มกราคม 2524) L 42-47. (TH ATL ANBL)
- ไพโรจน์ สโมสร และคณะ. 2532/1989. จิตรกรรมฝาผนังอีสาน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป. (TH ATL ANAR)
- ภาณุพงษ์ เลานสม. 2538/1995. "สถานภาพการศึกษาจิตรกรรมฝาผนัง เชียงใหม่." วารสารเมืองโบราณ 21, 1-4 (มกราคม-ธันวาคม 2538) : หน้า 217-236. (TH Tyn ANAR)

ภาณุพงษ์ เลานสม. 2540/1997. "จิตรกรรมฝาผนังพื้นบ้านลำปาง." วารสารเมืองโบราณ 23, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2540) : หน้า 27-45. (TH Tyn ANAR)

ภาณุพงษ์ เลานสม. 2541/1998. จิตรกรรมฝาผนังล้านนา. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
(TH Tyn ANAR)

ภิญโญ จิตต์ธรรม. 2530/1987. ความเชื่อ. (คติชาวบ้านอันดับ 5) สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์.
(TH ATL ANBL)

ภิญญ์ โชติกันตะ. 2530/1987. "นิยายปรัมปราเรื่องแกน : วิเคราะห์ความเชื่อตามพงศาวดาร
ล้านช้าง". วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANFR)

ม.ศรีบุรุษ (นามแฝง). 2530/1987. ไทยดำรำพัน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ. (TH Sng HT)
มณี พยอมยงค์. 2521/1978. วิถีชีวิตและค่านิยมของชาวล้านนาไทย. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.
(TH Tyn ANTR)

มณี พยอมยงค์. 2523/1980. "ประเพณีสู่ขวัญควาย." วารสารศึกษาศาสตร์. (มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่) 9,2 (2523) : 73-80. (TH ATL ANTR)

มณี พยอมยงค์. 2527/1984. ความเชื่อและประเพณีของล้านนาไทย. เชียงใหม่ : ทิพย์เนตรการ
พิมพ์. (TH Tyn ANBL)

มณี พยอมยงค์. 2529/1986. วัฒนธรรมล้านนาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
(TH Tyn ANGN)

มณี พยอมยงค์. 2530/1987. "ความเชื่อของคนไทย." ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)

มณี พยอมยงค์. ม.ป.ป. ตำราเรียนหนังสือล้านนาไทย. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ED)

มยุรี วัดแก้ว. 2521/1978. "การศึกษาโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่ง." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (TH Sng SS)

มยุรี วัดแก้ว. 2522/1979. "พิธีศพของโซ่ง แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและพิธีกรรม." วารสารสังคม
ศาสตร์. วิทยาลัยครูเพชรบุรี (2) 2, 2522. (TH Sng ANTR)

มยุรี วัดแก้ว. 2522/1979. "สังคมโซ่ง วิเคราะห์จากพิธีเสนเรือน." วารสารสังคมศาสตร์.
วิทยาลัยครูเพชรบุรี (1) 3, 2522. (TH Sng ANTR)

มยุรี วัดแก้ว. 2523/1980. "โครงสร้างสังคมของลาวโซ่ง." เอกสารประกอบการสัมมนาวัฒนธรรม
พื้นบ้าน จังหวัดเพชรบุรี. วิทยาลัยครูเพชรบุรี. (TH Sng SS)

- มะลิวัลย์ บุรณพัฒนา. 2530/1987. "การศึกษาวรรณกรรมคำว้าทางวิทยุภาคเหนือ." ปริญญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร. (TH Tyn ANFR)
- มังกร ทองสุขดี. 2529/1986. สัมภาษณ์คนไทลื้อและไทยหย่าที่แม่สาย. (เอกสารอัดสำเนา).
หน้า 91-94. (TH Tya ANGN)
- มัลลิกา ฤทธิชัย. 2524-2525/1981-1982. วิเคราะห์ภาษาถิ่นย้อ : ระบบเสียง (An Analysis of
Nyo Phonology). อดรรณี : โครงการศึกษาวิจัยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น วิทยาลัยครู
อดรรณี. (TH Nyw Lc)
- มาตนา อิงคนารต. 2529/1986. "ชนชาติไทยและแหล่งกำเนิด". ประวัติศาสตร์ไทยสมัยโบราณ-
กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. (TH
- มาโนช กงกะนันท์. 2526/1983. จักสานราชบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต.
(TH ATL ANAR)
- มารุต อัมรานนท์. 2524/1981. "ลายปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรมในเมืองเชียงใหม่ สมัยราชวงศ์
มังลาย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- มารุต อัมรานนท์. 2527/1984. วัดเจ็ดยอด (มหาโพธาราม) : ศิลปะยุคทองของล้านนา. เชียงใหม่ :
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- มาลัยวัลย์ ดีอ่ำ. 2532/1989. "ศึกษาและตีความคะลำจากอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น."
ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (TH ATL ANFR)
- มีวรรณ สิริวัฒน์ และคณะ. 2525/1982. พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ. คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Sve BB)
- มุนินทรานุวัตต์, พระ (เรียบเรียง). 2511/1968. ชาติไทยและตำนานเมืองสวรรคโลก. ธนบุรี :
เทพนิมิตการพิมพ์.(อนุสรณ์เนื่องในงานฉาบฉวย คุณแม่ปิ่น ถาวรสิริ ณ ฉาบฉวยสถาน
กองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร. (TH
- เมธ รัตนประสิทธิ์. 2508/1965. พจนานุกรมไทยยวน-ไทย-อังกฤษ. พระนคร. (TH Tyn BB)
- แมน เมืองเหนือ. 2499/1956. "ประเพณียกหยอกเขื่อน". วารสารคนเมือง 2,10 (เมษายน 2499) :
141-148. (TH Tyn ANTR)
- โมต, เพรเดอริก. 2509/1966. "ปัญหา ก่อนประวัติศาสตร์ไทย". วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์
ฉบับพิเศษ. 3. (มิถุนายน 2509). หน้า 12-23. (TH ATL HT)

- โมฬี ศรีแสนยงค์. 2533/1990. "การสร้างบทละครเรื่องบุญ-นางอ้ว โดยใช้ชนบละครพื้นทาง." ปริญพณานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- โมเคิล ไรท์. 2529/1986. "เที่ยวเมืองล้านนา." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 7, 9 (กรกฎาคม 2529). หน้า 45-47. (TH Tyn TR)
- โมเคิล ไรท์. 2534/1991. "ผี-พุทธ-พราหมณ์ ตามเล่าของศาสนาสยาม." ศิลปวัฒนธรรม 12,4 (2534) : 118-128. (TH ATL ANBL)
- ยรรยง จิระนคร. 2539/1996. "หลักฐานเรื่องบรรพบุรุษคนไทยอพยพมาจากประเทศจีน." ใน Traditions and Changes At Local/Regional Levels. Proceedings of the 6th International Conference on Thai Studies, Theme IV Volume II. Chiang Mai (14-17 October). (TH Sve MI)
- ยุทธโยธาทหารบก, กรม. 2514/1971. "เรือนไทยโบราณทางภาคเหนือ." ใน เรือนไทย. (จัดพิมพ์เป็นบรรณาการในวาระดิถีคล้ายวันเกิด ฯพณฯ พลเอก ประภาส จารุเสถียร 25 พฤศจิกายน 2514) พระนคร : อักษรสัมพันธ์. (TH Tyn ANAR)
- ยุทธโยธาทหารบก, กรม. 2514/1971. "เรือนลาวโขง." ใน เรือนไทย. (จัดพิมพ์เป็นบรรณาการในวาระดิถีคล้ายวันเกิด ฯพณฯ พลเอก ประภาส จารุเสถียร 25 พฤศจิกายน 2514) พระนคร : อักษรสัมพันธ์. (TH Sng ANAR)
- ยุบล ธนสีลังกุล. 2526/1983. "ส่วนประกอบประเภทเสริมประโยคในภาษาถิ่นอีสาน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL LC)
- ยุพิน เข้มมุกต์, ขนิษฐา โกมลตรี และเรณู อรรฐาเมศร์. 2529/1986. "ศาสนา ความเชื่อ และประเพณีของชาวไทยลื้อ : ศึกษาหมู่บ้านธาตุ บ้านหย่วน และบ้านแวน อ.เชียงคำ จ. เชียงราย." ใน ไทลื้อ : เชียงคำ. รวมบทความทางวิชาการ. หน้า 115-120. เชียงใหม่ : ชมรมล้านนาคดี สหวิทยาลัย ล้านนา วิทยาลัยครูเชียงใหม่. (TH Lue ANBL)
- ยุพิน สุวรรณฤทธิ์. 2529/1986. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์ : วรรณกรรมลาวเรื่อง ไก่แก้ว." วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- ยุริ ไบตระกูล. 2537/1994. "พิธีบุญกำฟ้าของลาวพวน : กรณีศึกษานูบ้านพวน ตำบลบางน้ำเขียว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี." วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537. (TH Phn ANTR)

- ยุรี ไบตระกูล. 2538/1995. "พิธีบุญกำฟ้าของลาวพวน : กรณีศึกษานมูบ้านพวน ตำบลบางน้ำ
เขียว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี." วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
27.1 (มกราคม - มิถุนายน 2538) : 1-20. (TH Phn ANTR)
- ยุวรี อภิรักษ์กุลสิทธิ์. 2526/1983. "คติความเชื่อของคนอีสานโบราณ." ศิลปวัฒนธรรม. 4, 5
(มีนาคม 2526) : 41-43. (TH ATL ANBL)
- เยาวลักษณ์ กิตติชัย. 2533/1990. "ความขัดแย้งในวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านอีสาน." ปริญา
นิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- รพีพร รักมนุษย์. 2528/1985. "การใช้ภาษาของชาวไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน
อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา." ปริญยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Lue LC)
- ระวีวรรณ อินทร์แฮม. 2524/1981. "เสี้ยวवाद : การศึกษาเชิงวิเคราะห์." วิทยานิพนธ์ศิลป
ศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
(TH ATL ANFR)
- รังสรรค์ จันต๊ะ. 2535/1992. "การศึกษาคำเรียกขานในภาษาถิ่นเชียงใหม่ตามแนวภาษาศาสตร์
เชิงสังคม." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn LC)
- ธนี ศรีสุวรรณ. 2536/1993. "ลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
(TH Phn LC)
- ธนี เสนีย์ศรีสันต์. 2526/1983. "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษาพวน
มาบปลาเค้า ของผู้พูดภาษาที่มีอายุต่างกัน." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Phn LC)
- ธพล ปัจจุบันย์. 2538/1995. "กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ."
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Sng ANDR)
- ธนา พรหมพิชัย. 2540/1997. "ไปแควบ้านไทลื้อเชียงคำ." อนุสาร อสท. 38, 4 (พฤศจิกายน
2540) : หน้า 55-57, 59-60, 65-66. (TH Lue TR)
- ธนาพร เศรษฐกุล และคณะ. 2527/1984. การสำรวจทางชาติพันธุ์ของชนเผ่าไท พื้นที่ลุ่มแม่
น้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ. (TH Sve ET)

รัตนพร เศรษฐกุล และเบญจา อ่อนท้วม. 2536/1993. จ้วง ไท ไทย สายใยวัฒนธรรม.

เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยพายัพ. (TH Sve ANGN)

รัตนพร เศรษฐกุล. 2527/1984. "ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างเชียงใหม่และเชียงตุงจนถึงคริสต์วรรษที่ 19." วารสารมนุษยศาสตร์. 12, 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2527) หน้า 18-41. (TH Tyn SS)

รัตนพร เศรษฐกุล. 2536/1993. "จากสิบสองปันนาสู่ล้านนา ชาวลื้อในจังหวัดน่าน." เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง จากทิวาสี สู่ขุนนาง ถึงล้านนา. 8-11 ธันวาคม 2536. ห้องสารนิเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ. (TH Lue HT)

รัตนพร เศรษฐกุล. 2537/1994. "การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของลื้อเมืองน่าน." และ "การปรับตัวทางวัฒนธรรมของลื้อเมืองน่าน." เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องวัฒนธรรมไทยลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. วันที่ 16-17 กันยายน 2537 ณ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Lue MI)

รัตนพร เศรษฐกุล. 2537/1994. "ความเชื่อและพิธีกรรมที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้านไทย-ไท : ศึกษากรณีลื้อ." เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาชาวบ้านไทย-ไท. วันที่ 10-14 มิถุนายน 2537 ณ โรงแรมดวงตะวัน. (TH Lue ANBL)

รัตนพร เศรษฐกุล. 2537/1994. "ประวัติศาสตร์เมืองเชียงตุง." ใน อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และณฤมล เรืองรังษี (บรรณาธิการ) เรื่องเมืองเชียงตุง. เชียงใหม่ : สุวิวงศ์บุคส์. (TH Lue HT)

รัตนพร เศรษฐกุล. 2537/1994. ชาวลื้อในจังหวัดน่าน. งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัย. (TH Lue ANGN)

รัตนพร เศรษฐกุล. 2538/1995. "การคงอยู่และการปรับเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท : กรณีศึกษาชาวลื้อและยอง ตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่." งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (TH Lue SS)

ราชบัณฑิตสถาน, สำนักศิลปกรรม. 2530/1987. วิหารจามเทวี วัดปงยางคก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา. (TH Tyn ANAR)

ราญ ฤณาท และชุลีพร วิมุขตานนท์. 2530/1987. การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวลื้อที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ. (TH Lue ANGN)

- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2533/1990. "รวมเผ่าไทยอีสาน มุกดาหาร." อนุสาร อ.ส.ท. 31, 2 (กันยายน 2533). หน้า 86-95. (TH ATL ANGN)
- รุ่งอรุณ ทิมขุนเหนียว และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2529/1986. "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองสังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาติพันธุ์ : ศึกษากรณีบ้านโนนตะแบก." รายงานวิจัยสนับสนุนโดย USAID. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH Sve SS)
- รุ่งอรุณ ทิมขุนเหนียว และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2532/1989. "ผญา และนิทานชาวบ้าน." ใน รายงานการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้าน ชาติพันธุ์ : ศึกษากรณีไท้อู บ้านโพน. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH Nyw ANFR)
- รจยา อากาศกร, ม.ร.ว. และคณะ. 2538/1995. ไทลื้อ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน. (TH Lue ANGN)
- เรณู วิชาศิลป์. 2534/1991. "คำเล่าขานขวัญผัวเมีย." ใน ภาษา-จารึกฉบับ อำเภอยาย้อย คุรุวัฏ. เนื่องในวาระฉลองอายุครบ 6 รอบ ของ ศาสตราจารย์ และ ดร.ประเสริฐ ณ นคร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาตะวันออก และชมรมรวมใจจารึก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. หน้า 93-106. (TH ATL ANFR)
- เรณู อรรฐาเมศร์. 2528/1985. "โลกทัศน์ชาวล้านนาไทยจากวรรณกรรม." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Tyn ANFR)
- เรณู อรรฐาเมศร์. 2529/1986. "ความเชื่อผีในล้านนา : อดีต ปัจจุบัน." วารสารวัฒนธรรมไทย. 25, 9 (2529) : 70-75. (TH Tyn ANBL)
- เรณู อรรฐาเมศร์. 2537/1994. "ภูมิปัญญาไทยใหญ่กับความเชื่อและพิธีกรรม." เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาชาวบ้านไทย-ไท. วันที่ 10-14 มิถุนายน 2537 ณ โรงแรมดวงตะวัน. (TH ATL ANBL)
- เรณู วิชาศิลป์. 2529/1986. หนังสือไทลื้อ. (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 95-99. (TH Lue LC)
- เรไร สืบสุข. 2524/1981. วรรณกรรมพื้นบ้านไทยทรงดำ อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี : คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี. (TH Sng ANFR)

- เรไร สืบสุข, สุขสมาน ยอดแก้ว และ รัชฎาพรพรณ เศรษฐวัฒน์. 2523/1980. วรรณกรรมบ้านไทย
ทรงดำ อำเภอบ้านเขย้อย จังหวัดเพชรบุรี. โครงการรวบรวมและวิจัยคติชนวิทยาท้องถิ่น
 อันดับหนึ่ง ภาควิชาภาษาไทย คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครู
 เพชรบุรี. โรเนียว, เย็บเล่ม. (TH Sng ANFR)
- เริ่ม เดชะแก้ว. 2528/1985. ประวัติชาวไทลื้อ. เชียงราย : วิทยาลัยครูเชียงราย. (TH Lue HT)
- เรียบ ศรียทองเพชร. 2533/1990. ตำราไสยศาสตร์จากสมุดข่อย. เอกสารปริวรรตของหอศิลป
 วัฒนธรรม หมายเลข 5. อยุธยา : วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา. (TH ATL ANBL)
- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. 2524/1981. "ภาษาไตหย่า (Tai Ya Phonology)." วารสารภาษาและ
วัฒนธรรม. 1.2 (1981). 49-56. (TH Tya LC)
- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. 2531/1988. ภาษาถิ่นตระกูลไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ
 พัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH ATL LC)
- เรืองศักดิ์ กันตบุตร. 2531/1988. "ไท ไต ลาว กับบ้านเรือน." ศิลปวัฒนธรรม. 9 (5) 2531.
 หน้า 52-57. (TH ATL ANAR)
- โรบินสัน, เอ็ดเวิร์ด เรมอนด์. 2537/1994. "การแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตะวันตกเฉียงใต้ที่เป็น
 กลุ่ม 'ป'." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (TH Sve LC)
- ฤทัย ใจจงรัก. 2520/1977. "เยี่ยมหมู่บ้านในจังหวัดแม่ฮ่องสอน." วารสารอาษา 4 (2520) :
 หน้า 26-33. (TH Yai TR)
- ฤทัย ใจจงรัก. 2539/1996. เรือนไทยเดิม. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดพิมพ์.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL ANAR)
- ลดาวลัลลิ่ง วงศ์ศรีวงศ์ และคณะ. ม.ป.ป. ไทลื้อ. กรุงเทพฯ : บริษัท มติชน (มหาชน) จำกัด.
 (TH Lue ANGN)
- ลมูล จันทน์หอม. 2536/1993. "ภาษาและวรรณกรรมไทลื้อในสิบสองปันนา." ใน สิบสองปันนา.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. หน้า 63-80. (TH Lue LC)
- ลมูล จันทน์หอม. 2537/1994. "เรือนกาแลและประเพณีความเชื่อการปลูกเรือนในล้านนา."
เอกสารทางวิชาการร่วมสมโภชนครเชียงใหม่ 700 ปี. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราช
 ภัฏเชียงใหม่ อันดับ 1. (TH Tyn ANAR)
- ลมูล จันทน์หอม. 2537/1994. "คำไกวอุ้งชาวไทยอง." เสวนาไทศึกษา ชุดที่ 1. โครงการเสวนาไท
 ศึกษา สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 165-171. (TH Yng ANFR)

- ลมูล จันทรหอม. 2537/1994. "พิธีกรรมความเชื่อของคนไทย-ไตที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน กรณีศึกษาไทเงิน (การศึกษาเบื้องต้น)." เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาชาวบ้านไทย-ไท. วันที่ 10-14 มิถุนายน 2537 ณ โรงแรมดวงตะวัน. (TH Khn ANTR)
- ลมูล จันทรหอม. 2529/1986. เปรียบเทียบการละเล่นขับลื้อที่เชียงคำและการขอที่เชียงใหม่. (เอกสาร อัดสำเนา), หน้า 127-131. (TH Lue ANAR)
- ลยาศรี หุนทะนะเสวี. 2526/1983. "การศึกษาเชิงพิจารณาชนชาติก้านนาไทยเรื่องกำกาดำ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)
- ลัดดาวัลย์ เพิ่มเจริญ. 2526/1983. บรรณานิทัศน์หนังสือภาษาศาสตร์ ภาษาไทยที่เขียนด้วยภาษาไทย. สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL BB)
- ล้านนาคดี,ชมรม. 2529/1986. ไทลื้อเชียงคำ : รวมบทความทางวิชาการ. เชียงใหม่ : ชมรมล้านนาคดีร่วมกับวิทยาลัยครูเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา. (TH Lue ANGN)
- ลำไพ ทองบุราณ. 2537/1994. "ความสัมพันธ์ของการทำพืมหอดำกับวิถีชีวิตของชาวบ้านเขื่อง ตำบลเขื่อง อำเภอร้อยไร่ จังหวัดร้อยเอ็ด." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANT)
- ลิขิต ยุนตระกูล. 2509/1966. ประวัติการสัมพันธ์ระหว่างชาติไทยกับชาติจีนแต่ยุคโบราณจนถึงสมัยชาติไทยได้มาตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยสว่าง. (TH Sve HT)
- ลิขิต ยุนตระกูล. 2510/1967. หลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับจีน. กรุงเทพฯ : เทพศรีหริศ. (TH ATL HT)
- ลุงก๊อด. 2536/1993. ตำนานคนไต. โสภณ แก้วจันทร์คำ และคณะ (แปล) เดชา เตียงเกตุ. (บก.) มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ร่วมกับมูลนิธิโตโยตา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Sve HT)
- วนิดา พิเศษพงษา. 2539/1996. อักษรในจารึกก่อนสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. (TH ATL LC)

- วรรณัย พงศาชลากร. 2538/1993. "พืชเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาว
ครั้ง : ศึกษากรณีบ้านโคก ตำบลอุ้มทอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Khr EC)
- วรสุมมา คำหมู่. 2535/1992. "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องนางอุทธร." วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- วรรณศักดิ์จิตร บุญเสริม. 2532/1989. "การวิเคราะห์วรรณกรรมท้าวสุ่งหรือเจื่อง." ปรินญา
นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- วรรณภา จันทนาคม. 2526/1983. "ลักษณะของภาษาไทยใหญ่ (ไตอ้อ) ที่อำเภอมะนัง จังหวัด
เชียงราย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Yai LC)
- วรรณภา ลีดิโรจน์ไพบูลย์. 2537/1994. "การสังเคราะห์งานวิจัยทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา."
วิทยานิพนธ์ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาศาสตร์การศึกษา.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL LC)
- วรรณภา เทียนมี. 2526/1983. "วรรณยุกต์ในภาษาถิ่นโคราช." ภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 3
ฉบับที่ 1 (ม.ค. - มิ.ย. 2526), 49-63. (TH ATL LC)
- วรรณภา รัตนประเสริฐ. 2528/1985. "คำและลักษณะคำในภาษาลาวเวียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา."
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Wia LC)
- วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์. 2535/1992. "การศึกษาน้ำบ้นวิหารล้านนาในจังหวัดเชียงใหม่." วิทยา
นิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์. 2537/1994. "หน้าแบบแบบล้านนาของวิหารในจังหวัดเชียงใหม่."
วารสารเมืองโบราณ. 20, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2537) : หน้า 47-63. (TH Tyn ANAR)
- วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์. 2540/1997. "วิหารไม่มีปางเอกในลำปาง." วารสารเมืองโบราณ. 23, 2
(เมษายน-มิถุนายน 2540) : หน้า 70-81. (TH Tyn ANAR)
- วัลลภ รุ่งศิริแสงรัตน์ (เครือเทียนทอง). 2527/1984. "กบฏไทยเงินเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2432."
ลายคราม. ศูนย์หนังสือเชียงใหม่. หน้า 241-256. (TH Khn SS)

- วัลลียา วัชรภรณ์. 2534/1991. "ลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Phn LC)
- วาริน ลีรพันธุ์ และคณะ. 2506/1963. "รายงานการค้นคว้า บ้านภาคเหนือ." วารสารอาษา. 2 (2506) : ไม่มีเลขหน้า. (TH Tyn ANAR)
- วารินทร์ วงศ์หาญเชาวน์ (แปล). 2509/1966. อีสานกับการประชุมวิชาการในต่างประเทศ. ข้อมูลของ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. (TH ATL ANOT)
- วาสนา กุลประสูตร. 2525/1982. "เรื่องของคนไต". อนุสาร อ.ส.ท. 22 (มกราคม 2525). หน้า 25-33. (TH Yai TR)
- วาสนา ขลิบท. 2537/1994. "ความเชื่อเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชาวไทยพวนในอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. (TH ATL ANBL)
- วาสนา สุดตาสอน. 2530/1987. "ลักษณะคำซ้ำของภาษาลาวในภาษาถิ่นญะเยิง". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH ATL LC)
- วาสนา อรุณกิจ. 2528/1985. "พิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่ง". วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sng ANTR)
- วาสนา อรุณกิจ. 2530/1987. "พิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่ง." วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 19, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2530). หน้า 13-42. (TH Sng ANTR)
- วิจิตรมาตรา, ขุน (สง่า กาญจนาคพันธุ์). ม.ป.ป. ลักษณะและวิวัฒนาการของภาษาไทย (คำบรรยาย). ภาษาไทยชั้นสูงของชุมชนภาษาไทยของครูสภา. (TH ATL LC)
- วิจิตรวาทการ, หลวง. 2476/1933. สยามกับสุวรรณภูมิ. พระนคร. (TH ATL HT)
- วิจิตรวาทการ, หลวง. 2513/1970. งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก. (TH ATL HT)
- วิจิตรา ขอนยาง. 2532/1989. "การศึกษาประเพณีจากวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านอีสาน." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- วิจิต คลังบุญครอง และไพโรจน์ เพชรสังหาร. 2530/1987. "เขื่อนอีสาน." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 59-77, 129-136. (TH ATL ANAR)

- วิเชียร วงศ์วิเศษ, พ.อ. 2525/1982. ไทยพวน. (อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางละมัย วงศ์วิเศษ ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร วันพุธที่ 8 ธันวาคม 2525) กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช (TH Phn ANGN)
- วิเชียร วงศ์วิเศษ. 2525/1982. ไทยพวน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช. (TH Phn ANGN)
- วิญญู ผลสวัสดิ์. 2536/1993. "พิธีกรรมการเลี้ยงผีบรรพบุรุษของชาวผู้ไทยตำบลคำชะอี อำเภอดำชะอี จังหวัดมุกดาหาร." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH PTh ANTR)
- วิถี พานิชพันธ์. 2525/1982. "อิทธิพลของรูปแบบวิหารวัดไทยลื้อต่อการสร้างวิหารในลานนายุครัตนโกสินทร์." วารสารมนุษยศาสตร์. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 11, 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2525) : 1-16. (TH Lue ANAR)
- วิถี พานิชพันธ์. 2537/1994. "หายนต์เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย." วารสารสยามอารยะ. 2, 20 (สิงหาคม 2537) : หน้า 122-126. (TH Tyn ANAR)
- วิถี พานิชพันธ์. 2539/1996. "เรือนลัวะและเรือนล้านนา." เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง "สืบสาน 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาสู่อนาคต". 13-15 กันยายน 2539. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- วิทย์ พินคณเงิน. 2507/1964. "ปริทัศน์ ประวัติไทย ไทยใหญ่." มิตรครู. 9, 18 (ปีแรก พฤษภาคม 2507). หน้า 40-42. (TH Yai HT)
- วิทยา นาควิเชียร. 2539/1996. "เล่าชาวผู้ไทย : ศึกษากรณีบ้านหนองสูง ตำบลหนองสูง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH PTh ANAR)
- วิจิต วัฒนาวนูล. 2539/1996. "คนไทยมาจากไหนในมุมมองของการแพทย์ไทย." วารสารเมืองโบราณ. 22, 1 (มกราคม - มีนาคม 2539), หน้า 23-28. (TH Sve HT)
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. 2525/1982. "บรรพบุรุษของคนไทยมาจากไหน." วารสารรวมบทความประวัติศาสตร์ 5 (มิถุนายน 2525). หน้า 1-54. (TH Sve HT)
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. 2534/1991. ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 7 ประมวลจารึกที่พบในประเทศไทย และต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยฯ สำนักนายกรัฐมนตรี. ศักดิ์โสภารพิมพ์. (TH ATL HT)

- วินัย พงศ์ศรีเพียร. 2539/1996. "หนึ่งศตวรรษประวัติศาสตร์ชนชาติไทย : สถานภาพความรู้ในปัจจุบัน". เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง สถานภาพความรู้ประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน. วันที่ 25-26 กรกฎาคม 2539 ณ อาคาร 50 ปี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. (TH ATL HT)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2525/1982. ลิมเก๋ภาคอีสาน-ศิลปินารู้ในสองศตวรรษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ. (TH ATL ANAR)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2529/1986. "จิตรกรรมฝาผนังล้านนา." ใน ศิลปะไทยที่น่ารู้. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์. หน้า 199-208. (TH Tyn ANAB)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2529/1986. "โบสถ์วิหาร ล้านนาไทย." ใน ศิลปะไทยที่น่ารู้. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์. (TH Tyn ANAR)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2531/1988. ผ้าไทย. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา. (TH ATL ANDR)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2532/1989. "บ้านเกาะแรต เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ยังคงอยู่." สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 36, 11 (สิงหาคม 2532). หน้า 38-40. (TH Sng ANGN)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2533/1990. "โพง บางมุ่มวัฒนธรรม." สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 37, 6 (22-28 กรกฎาคม 2533) ใน หน้า 48-49. (TH Sng ANGN)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2533/1990. "พวน สุพรรณบุรี บางมุ่มทางวัฒนธรรม." สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 37, 8 (5-11 สิงหาคม 2533). หน้า 48-49. (TH Phn ANGN)
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2537/1994. เครื่องจักสานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. (TH ATL ANAR)
- วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ. 2538/1995. "การวิเคราะห์วรรณกรรมไทเขิน เรื่องเจ้าบุญหลง." สารนิพนธ์ อักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Khn ANFR)
- วิภาวรรณ อยู่เย็น. 2528/1985. "ไท หรือ ลาว เรียกให้ถูก." ภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 5 ฉ. 1 (ม.ค. - มิ.ย. 2528). 72-78. (TH ATL LC)
- วิมลพรรณ ปิติธวัชชัย. 2516/19733. ผ้าอีสาน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANDR)
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และนิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ. 2533/199. การเข้าทรงและร่างทรง : ความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทที่มีต่อสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. (TH ATL ANBL)
- วิโรจน์ ศรีสุโร. 2510/1967. "บันทึกจากอีสาน." วารสารอาษา. ไม่มีเลขหน้า. (TH ATL ANGN)
- วิโรฒ ศรีสุโร 2530/1987. "สมณะสถาปัตยกรรม." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 109-115. (TH ATL ANAR)

- จิโรฒ ศรีสุโร และธาดา สุทธิธรรม. 2534/1991. รายงานวิจัยเรื่องหลักบ้านในภาคอีสาน.
 ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANBL)
- จิโรฒ ศรีสุโร และธาดา สุทธิธรรม. 2534/1991. ศาสนาคารในกาฬสินธุ์. ขอนแก่น :
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2529/1986. "การพัฒนาทางเทคโนโลยีพื้นบ้านจากอดีต ปัจจุบัน." เอกสาร
 ประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง เมืองและชุมชนโบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
 26-29 สิงหาคม 2529. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANTN)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2531/1988. ธาตุอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2534/1991. สถาปัตยกรรมกลุ่มชนสายวัฒนธรรมไต-ลาว. ขอนแก่น :
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2535/1992. การศึกษาและสำรวจลักษณะและรูปแบบอาคารศาสนาในภาค
 อีสาน. (เฉพาะจังหวัดร้อยเอ็ด) ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ขอนแก่น. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2536/1993. "เรือนไทยภาคอีสาน." ใน เรือนไทย. กรุงเทพฯ : ฉลองรัตน.
 หน้า 119-156. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2536/1993. รายงานวิจัยเรื่อง ส่วนประดับของสถาปัตยกรรมอีสาน กรณีศึกษา
 จังหวัดอุบลราชธานี. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
 (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2536/1993. ส้มอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2537/1994. "วิกฤตสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในดินแดนอีสาน." วารสารอาษา.
 (พฤศจิกายน 2537) : หน้า 81-85. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2538/1995. "บ้านไทยภาคอีสาน." ใน บ้านไทย. กรุงเทพฯ : แอ็ดว็ानซ์ อินเตอร์
 เนชั่นแนล พับลิชชิ่ง เซอร์วิส. หน้า 224-285. (TH ATL ANAR)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2538/1995. "วัฒนธรรมอีสานกับการพัฒนา." วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง.
 3, 1 (มกราคม-เมษายน 2538) : หน้า 20-29. (TH ATL ANOT)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2538/1998. "วิถีไทย : อิงอ้อย หรือโองอ้อย." วารสารอาษา. (กรกฎาคม-
 สิงหาคม 2538) : หน้า 45-46. (TH ATL ANGN)
- จิโรฒ ศรีสุโร. 2540/1997. "รายงานการเดินทางเชื่อมมิตรภาพสถาปนิกไทย-ลาว ณ นครเวียงจันทน์
 และนครหลวงพระบาง." วารสารอาษา (มกราคม 2540) : หน้า 54-61. (TH ATL TR)

- จิโรฒ ศรีสุโร. ม.ป.ป. การศึกษาเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาศิลปะพื้นถิ่นอีสาน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANAR)
- วิลเลียม คลิฟตัน ดอดด์. 2512/1969. ชนชาติไทย. พันเอกหลวงวิจิตรวาทการ (แปล) จาก The Tai Race. กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด. (TH Sve HT)
- วิลลัษณ์ เดชะ. 2530/1987. "ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาไทย 6 ภาษาที่พูดใน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve LC)
- วิลลัษณ์ เมฆารัตน์. 2528/1985. "ประมวลความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่าสยาม." วารสารเมืองโบราณ. 11, 4 (เมษายน-มิถุนายน 2528). หน้า 14-20. (TH ATL LC)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2531/1988. "คำเรียกขวัญ : บันทึกประวัติศาสตร์โบราณ และ สัญลักษณ์และความหมาย". รวมบทความประวัติศาสตร์. ฉบับที่ 10 (กุมภาพันธ์ 2531) 114 – 124. (TH ATL ANFR)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2518/1975. "ภาษาถิ่น 'ผู้ไทย' นครพนม (The Phu Thai Language of Nakhon Phanom)". ใน Studies in Thai Linguistics in Honor of William J. Gedney (1975). pp. 377-386. Edited by J.G. Harris and J.R. Chamberlain Bangkok : Central Institute of English Language. (TH PTh LC)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2519/1976. ภาษาแฉก (The Saek Language). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Sak LC)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2520/1977. ภาษาผู้ไทย (Phu Thai Language). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH PTh LC)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2525/1982. "ถิ่นกำเนิดของคนไทย : การศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์." ในการประชุมสัมมนาของสมาคมประวัติศาสตร์ เรื่อง "เวทีความรู้ประวัติศาสตร์ปัจจุบัน : ความเป็นมาของคนไทย". ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 30-31 มกราคม 2525. (TH Sve LC)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2526/1983. ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ : วิวัฒนาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL LC)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2529/1986. วิวัฒนาการพิธีทำขวัญของคนไทย. (อัดสำเนา). (TH ATL ANTR)
- วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2537/1994. "ขวัญ : มรดกความเชื่อไทโบราณ." ใน คำ : ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)

- วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2518/1975. "สถาปัตยกรรมสกุลลำปางที่วัดปางยางคก." วารสารอาษา. 3, 4 (2518) : หน้า 67-74. (TH Tyn ANAR)
- วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2521/1978. "ประเพณีการปลูกเรือน." ใน เรือนล้านนาไทยและประเพณีการปลูกเรือน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์. หน้า 23-37. (TH Tyn ANTR)
- วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2530/1987. "ภูมิหลังทางวัฒนธรรมการสร้างบ้านแปงเมืองเชียงใหม่ของพระเจ้ามังราย." วารสารเมืองโบราณ. 13, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2530) : หน้า 29-90. (TH Tyn ANGn)
- วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2530/1987. "สังเขปการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ในภาคอีสาน." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 79-95. (TH ATL MI)
- วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2530/1987. "อาคารพักอาศัยล้านนา : คติความเชื่อและประเพณีบางประการเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน การปลูกสร้าง และการวางผัง." ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn ANBL)
- วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2536/1993. "เรือนไทยภาคเหนือ." ใน เรือนไทย. กรุงเทพฯ : คลองรัตน. หน้า 65-118. (TH Tyn ANAR)
- วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2539/1996. "โลกทัศน์ล้านนาและเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมกายภาพของแหล่งพำนักอาศัยและเรือนล้านนา." เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง "สืบสาน 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาสู่ออนาคต 13-15 กันยายน 2539. เชียงใหม่ : กรมการสถาปณิกล้านนา สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์. (TH Tyn EG)
- วิวัฒน์ พันธวุฒิชัย. 2536/1993. "พิธีเลี้ยงผีชุมชนลาวครั้ง วัฒนธรรมผีของชาวพุทธ." สารคดี. 9, 101 (กรกฎาคม 2536) : 40. (TH Khr ANTR)
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. 2533/1990. "คนไตในเมืองหมอก." อนุสาร อ.ส.ท. 30, 6 (มกราคม 2533) หน้า 50-68. (TH Khr ANTR)
- วิศรุต สุวรรณวิเวก. 2524/1981. "ระบบการเขียนของไท." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sng LC)
- วิสุทธิระ เนียมมนาค. 2526/1983. "ความเป็นมาของภาษาตระกูลไท." วารสารมนุษยศาสตร์. วิทยาลัยครูลำปาง. 1 (มีนาคม 2526). 32-46. (TH Sve HT)
- วีระพงศ์ มีสถาน. 2538/1995. "สำนวนภาษาไทยถิ่นอีสาน (อุบลราชธานี) The Idioms of Northeastern Thai dialects (Ubonratchathani)." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH ATL LC)

- วีระพงษ์ ชูชื่นกลิ่น และคณะ. 2527/1984. ทำเนียบหัตถกรรมในหมู่บ้านจักสานไม้ไผ่และสลักไม้
สิ่งทอและสิ่งประดิษฐ์จากสิ่งทอ จังหวัดลำพูน. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. (TH Tyn ANAR)
- เวาน์ เพลงเฮอ (Vagn Plenge), บรรณาธิการ. 2519/1976. ด้วยปัญญาและความรัก. กรุงเทพฯ :
สยามสมาคม และสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (TH Sve ANFR)
- ศรัชัย แสงสุข. 2535/1992. "พระเอกในวรรณกรรมคำขอ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
(TH Tyn ANFR)
- ศรีพิน ศิริวิศิษฐกุล. 2529/1986. "ลักษณะภาษาย่อ(ญ้อ) ที่ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญ
ประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
(TH Nyw LC)
- ศรีมหาโพธิคณาภิรักษ์, พระครู. 2535/1992. เสนกบัณฑิตคำฉันท์ แนวทางการศึกษาวรรณคดีไทย
ไทยพวน. ม.ป.ท. : ม.ป.พ. (TH Phn ANFR)
- ศรียนต์ รัตนพรหม, พระมหา. 2538/1995. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมล้านนาไทยเรื่อง
บัวระวงค์-หงส์อามาตย์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)
- ศรีเลา เกษพรหม. 2538/1995. ประเพณีชีวิตคนเมือง. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ จัดพิมพ์. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์มิ่งเมือง. (TH Tyn ANTR)
- ศรีศักร วัลลิโภดม และสุจิตต์ วงษ์เทศ. 2534/1991. ไทยน้อย ไทยใหญ่ ไทยสยาม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มติชน. (TH ATL HT, Sve HT)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2521/1978. "ความก้าวหน้าในการค้นคว้าเรื่องก่อนประวัติศาสตร์ในเมืองไทย."
วารสารเมืองโบราณ. 4, 4 (กรกฎาคม-กันยายน 2521), หน้า 55-60. (TH ATL HT)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2522-2523/1979-1980. "ลาวในเมืองไทย." วารสารเมืองโบราณ. 6, 2
(ธันวาคม 2522 - มกราคม 2523) : หน้า 55-70. (TH ATL HT)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2525/1982. โบราณคดีไทยในทศวรรษที่ผ่านมา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
เมืองโบราณ, 131 หน้า. (TH ATL HT)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2527/1984. "การถือผีในเมืองไทย." ศิลปวัฒนธรรม. 5, 4 (2527) : 6-17.
(TH ATL ANBL)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2528/1985. "กรุงศรีอยุธยา-ราชธานีแห่งแรกของเมืองไทย." วารสารเมือง
โบราณ. 6, 4 (กุมภาพันธ์ 2528). หน้า 58. (TH ATL HT)

- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2532/1989. "น่านเจ้า-ตาลี หรือน่านเจ้า-สุโขทัย ปัญหาเรื่องคนไทยมาจากไหน." วารสารเมืองโบราณ. 15, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2532). หน้า 29-44. (TH Tyn HT)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2533/1990. "ก่อนเป็นมณูษย์และก่อนเป็นคนไทย ความก้าวหน้าเรื่องก่อนประวัติศาสตร์." วารสารเมืองโบราณ. 16, 4 (พฤศจิกายน 2533) : หน้า 14-40. (TH ATL HT)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2533/1990. "พิธีกรรมที่เปลี่ยนไป." เมืองโบราณ 16,1 (มกราคม-มีนาคม 2533) : 7-10. (TH ATL ANTR)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2534/1991. "ความเชื่อเรื่องแกนในไทยดำ : ศาสนาดั้งเดิมของคนไทย." วารสารเมืองโบราณ. 17, 3 (ก.ค. - ก.ย. 2534) : หน้า 12-35. (TH Sng ANBL)
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2537/1994. "เรือนไทดำ." ใน เรือนไทย บ้านไทย. กรุงเทพฯ : การเคหะแห่งชาติ. (TH
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2537/1994. "เรือนไทยลื้อ." ใน เรือนไทย บ้านไทย. กรุงเทพฯ : การเคหะแห่งชาติ. (TH
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2538/1995. "ลาวในเมืองไทย." ใน บุญพา มลิณทิสุต และจารุวรรณ พรหมวัง ขำเพชร. การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไทย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. (หน้า 150-169). (TH ATL HT)
- ศรีสุตา เอื้อนครินทร์. 2520/1977. "วรรณกรรมพื้นบ้านผู้ไทย ตำบลเรณู จังหวัดนครพนม." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH PTH ANFR)
- ศรีสุพร ชวงสกุล และอาทิตย์ยา จารุจินดา. 2538/1995. บรรณานุกรมการศึกษาเกี่ยวกับชนชาติไทย. ศูนย์ข้อมูลไทยศึกษา สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve BB)
- ศศิธร เผ่าสัจจะ. 2531/1988. "ลายสัก สัญญลักษณ์ลูกผู้ชาย มรดกแห่งความเชื่อที่ยังหลงเหลืออยู่." สารคดี. 4, 41 (กรกฎาคม 2531) : 48-61. (TH ATL ANBL)
- ศศิวรรณ เขียวยิ่ง. 2539/1996. ศิลปบนผ้าไหมมัดหมี่. ไม่ระบุแหล่งพิมพ์. (TH ATL ANBR)
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 2532/1989. "พระพุทธรูปขี้กมในศิลปล้านนา." นิตยสารศิลปากร. 33, 3 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2532) : หน้า 30-35. (TH Tyn ANAR)
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 2532/1989. "พระพุทธรูปหินทรายสกุลช่างพะเยา." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)

- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 2537/1994. "ความสัมพันธ์ด้านรูปแบบระหว่างพระพุทธรูปหินทรายสกุลช่างพะเยากับพระแก้วมรกต." วารสารเมืองโบราณ. 20, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2537) : หน้า 79-83. (TH Tyn ANAR)
- ศิริพร ณ ถลาง. 2539/1996. "ตำนานข้าวในความเชื่อของชนชาติไท." ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง "ชนชาติไทกับวัฒนธรรมข้าว". 2539/1996. 1-2 สิงหาคม 2539. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (TH Sve ANFR)
- ศิริพร ณ ถลาง. 2539/1996. การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของคนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (TH Sve ANFR)
- ศิริพร บางสุด. 2531/1988. "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องพระกิตพระพาน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- ศิริพร ศรีแสง. 2538/1995. "บวชช้าง : ภาษาสะท้อนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวพวน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหาดเลี้ยว อำเภอสรีสะเกษณาลัย จังหวัดสุโขทัย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Phn ANGN)
- ศิริรัตน์ อาสนะ. 2529/1986. "สตรีในวรรณกรรมล้านนา." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Tyn ANFR)
- ศิริลักษณ์ สุภากุล. 2533/1990. "พิธีกรรมพืชมงคลกับการจัดระเบียบทางสังคม." วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANTR)
- ศิริวรรณ แสนมุข. 2521/1978. "วิหารวัดดอนสัก." สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรชั้นสูง ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- ศิริวรรณ อ่อนเกตุ. 2535/1992. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องอลองเจ้าสามลอ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- ศิลป์ พีระศรี. 2504/1961. เครื่องไม้จำหลัก. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร. (TH ATL ANAR)
- ศิลปากร, กรม. 2502/1959. ประชุมพงศาวดารที่ 9 (พระนคร). พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พันตรีหลวงสำแดงศรีผลลาภ (เจือ โกมลขุน) ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร วันที่ 17 ธันวาคม 2502). (TH

- ศิลปากร, กรม. 2506/1963. "พงศาวดารเมืองล้านช้าง." ใน ประชุมพงศาวดาร เล่ม 2. พระนคร : องค์การค้าของคุรุสภา. (TH Tyn HT)
- ศิลปากร, กรม. 2530/1987. ชาวน่าน. กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด. (TH Lue ANGN)
- ศิลปากร, กรม. 2536/1993. การสำรวจแหล่งประติมากรรม เล่ม 1 (ภาคเหนือตอนบน). กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด. (TH Tyn ANAR)
- ศิลปากร, กรม. 2537/1994. การสำรวจแหล่งประติมากรรม เล่ม 2 (ภาคเหนือตอนบน). กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์. (TH Tyn ANAR)
- ศิลปากร, กรม. 2539/1996. จารึกในประเทศไทย เล่ม 1-4. กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร. (TH Sve HT)
- ศิลปากร, กรม. 2539/1996. วัดเจ็ดยอด จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- ศิลปากร, กรม. 2540/1997. ลายปูนปั้น : งานช่างประณีตศิลป์ของไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. (TH ATL ANAR)
- ศิวาพร วัฒนรัตน์. 2532/1989. "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่อง 'นางผมหมอม' ฉบับล้านนา กับฉบับอีสาน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- ศีลธรรม ศรีสุข. 2533/1990. "เปรียบเทียบค่านิยมที่ปรากฏในบทสุภาษิตของพจน ดาบลหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย กับค่านิยมที่พึงประสงค์." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญ์โลก. (TH Phn ANFR)
- ศึกษาธิการจังหวัดลำพูน, สำนักงาน. 2538/1995. มรดกทางวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน. ลำพูน : ณัฐพล การพิมพ์. (TH Tyn ANGN)
- ศุภลักษณ์ วิริยะสุน. 2528/1985. "การศึกษาแบบแผนในการสื่อสารของชาวไทยใหญ่ในหมู่บ้านแม่ลาน้อย ตำบลแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Yai LC)
- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเชียงใหม่. 2539/1996. การแต่งกายพื้นเมืองเชียงใหม่. ไม่ปรากฏแหล่งพิมพ์. (TH Tyn ANDR)
- ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูเชียงราย และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. 2537/1994. การสัมมนาทางวิชาการศิลปวัฒนธรรม 5 เชียง. (เอกสารอัดสำเนา). (TH Sve ANGN)

ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. โลกวรรณไทยภาคใต้. สงขลา : โรงพิมพ์ไชน่า. (TH ATL ANGN)

สงบ จิมพลี. 2529/1986. "ลักษณะการแต่งกาย ชีวิต และความเป็นอยู่ของชาวไทยลื้อที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา." ใน รวมบทความทางวิชาการไทลื้อ : เชียงคำ, เชียงใหม่ : ชมรมล้านนาคดีและวิทยาลัยครูเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา. หน้า 121-126. (TH Lue ANDR)

สงวน โชติสุขรัตน์. 2507/1964. "บันทึกจากเมืองเหนือ : ไทยยวนหรือคนเมือง." วารสารวัฒนธรรมไทย. 4, 10 (ธันวาคม 2507). หน้า 36-39. (TH Tyn ANGN)

สงวน โชติสุขรัตน์. 2510/1967. "การนับถือผีของไทยยวน." วารสารวัฒนธรรมไทย 7, 9 (2510) หน้า 19-25. (TH Tyn ANBL)

สงวน โชติสุขรัตน์. 2512/1969. "ประเพณีชาวไทยเงี้ยว." วารสารวัฒนธรรมไทย. 8, 12 (2512). หน้า 44-48. (TH Yai ANTR)

สงวน โชติสุขรัตน์. 2512/1969. ประเพณีไทยภาคเหนือ. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โอเดียนสโตร์. (TH Tyn ANTR)

สงวน โชติสุขรัตน์. 2517/1974. "บทคำนำรักของไทยเงิน (ไทยเชียงตุง)." วารสารวัฒนธรรมไทย. 13 (มกราคม 2517) หน้า 28-31. (TH Khn ANFR)

สงวน รอดบุญ. 2529/1986. ศิลปกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. (TH ATL ANAR)

สงวน ศรีอรพิมพ์. 2534/1991. "ลำนญาลัยยอหวัดอนตาล." ปริญญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)

สงวน สุขโชติรัตน์. 2515/1972. ประชุมตำนานลานนาไทย. พระนคร : โอเดียนสโตร์. (TH Tyn ANFR)

สงัน สุวรรณเลิศ. 2529/1986. ผีปอบ-ผีเข้า ในวรรณคดีทางจิตเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์. (TH ATL ANBL)

สด แดงเอียด. 2521/1978. "โคกพลับ : แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์." เมืองโบราณ. ปีที่ 4, ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-กันยายน 2521), 17-24. (TH ATL HT)

สดศรี ครน้อย. 2539/1996. "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่อง 'กำกาดำ' ฉบับล้านนาอีสานและไทเงิน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR, ATL ANFR, Khn ANFR)

สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532/1989. คติชนเผ่าไท : เอกสารไทยศึกษา
หมายเลข 3/2532. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(TH Sve ANFR)

สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536/1993. ข้าวกับวิถีชีวิตไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (TH ATL ANG)

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท. ม.ป.ป. ชาวไทยเผ่าต่าง ๆ. มหาวิทยาลัย
มหิดล (อัดสำเนา). (TH Sve ANG)

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ม.ป.ป. นิทานพื้นบ้านล้านนา : เอกสารข้อมูล เล่ม 1-5.
เชียงใหม่ : ฝ่ายวิจัยล้านนา สถาบันวิจัยสังคม ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)

สถิต ดูแก้ว. 2540/1997. "แว่นสายตาพระเจ้า : งานศิลปกรรมที่ควรค่าแก่การทวงแหน." ใน
ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 176-181.
(TH Tyn ANAR)

สถิต เพิ่มเกียรติศักดิ์. 2531/1988. "คนไทยมาจากไหนกันแน่." วารสารไปรษณีย์โทรเลข. 46
(พฤศจิกายน 2531) : หน้า 48-52. (TH ATL HT)

สถิตย์ สุขบท. 2538/1995. "การรักษาพยาบาลพื้นบ้านในชนบทภาคอีสาน : ศึกษากรณีอำเภอ
รัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์". วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา
มานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (TH ATL HL)

สน สีมাত্রัง. 2521/1978. "จิตรกรรมฝาผนังวัดหนองบัว." ใน ศิลปล้านนาไทย หนังสือที่ระลึก
ในงานฉาบปูนกิจ นายจรงก์ พงศ์พิพัฒน์ และนางทิพย์ พงพิพัฒน์ ณ วัดเทพศิรินทราวาส
26 มีนาคม 2521). กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, หน้า 203-238. (TH Tyn ANAR)

สน สีมাত্রัง. 2521/1978. "วิเคราะห์สีในจิตรกรรมฝาผนังเขตจังหวัดเชียงใหม่." วารสารเมือง
โบราณ 5, 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2521) : หน้า 38-71. (TH Tyn ANAR)

สน สีมাত্রัง. 2526/1983. โครงสร้างจิตรกรรมฝาผนังล้านนา เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาการ
พิมพ์. (TH Tyn ANAR)

สนม ครูทเมือง และคณะ. 2530/1987. สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีต เขตหัวเมืองฝ่าย
เหนือ. ไม่ปรากฏแหล่งพิมพ์. (TH ATL ANAR)

สนั่น เมืองวงษ์. 2520/1977. ประวัติศาสตร์ไทย : ยุคก่อนประวัติศาสตร์สู่ขัย. สงขลา :
โรงพิมพ์ไทรย่น. (TH ATL HT)

- สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง และศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง. 2538/1995. เสื้อผ้าถุงเมือง
วัฒนธรรม แต่งกายเมืองลำปาง. ไม่ปรากฏแหล่งพิมพ์. (TH Tyn ANDR)
- สมคิด พรหมจ้อย. 2540/1997. "เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานใต้." เอกสารประกอบการสัมมนา
เรื่องประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของชนชาติไท. 7-9 มิถุนายน 2540. เชียงใหม่ :
โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์. (TH ATL EC)
- สมคิด ศรีสิงห์. 2536/1993. รายงานการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมของไทยฝั่งดำ (ลาวโซ่ง) ในจังหวัด
พิษณุโลกและพิจิตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
(TH Sng ANG)
- สมใจ นิมเล็ก. 2525/1982. "เรือนไทยเดิมภาคเหนือและเรือนชาวเขางามงาม." วารสารน้ำจ้ว.
ฉบับที่ 2 (ปีการศึกษา 2525). หน้า 1-10. (TH Tyn ANAR)
- สมชัย กระบวนแสง และจินตนา ตริสุวรรณ. ม.ป.ป. อักษรไทยภาคเหนือ. แก้ไขเพิ่มเติม โดย
เรืองอุไร กุศลชัย. (TH Tyn LC)
- สมชัย เจียรกุล. 2534/1991. "ศิลปะการทำเทียนพรรษาของชาวจังหวัดอุบลราชธานี". วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)
- สมชัย รักวิจิตร. 2514/1971. ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ
ประเทศไทย. Village Leadership in Northeast Thailand (Thai Version). ศูนย์วิจัย
และพัฒนาการทหารระหว่างไทย-สหรัฐ, ประเทศไทย. (TH ATL SS)
- สมชาติ มณีโชติ. 2535/1992. "คติชนศาสตร์และรูปแบบทางศิลปกรรม." ใน มรดกอีสาน.
กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, หน้า 7-26. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2519/1976. "เรือนโซ่ง บ้านโซ่ง ตำบลสระยายโสม อำเภออุ้มผาง จังหวัด
สุพรรณบุรี." สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2526/1983. "ขอมข้าว". ใน มรดกอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : ศูนย์
ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูมหาสารคาม. หน้า 41-50. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2526/1983. "ลักษณะเรือนอีสาน." ใน สมบัติชนบทอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2
มหาสารคาม : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูมหาสารคาม. หน้า 1-8. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2526/1983. "เถียงนา". ใน สมบัติชนบทอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม :
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูมหาสารคาม. หน้า 20-25. (TH ATL ANAR)

- สมชาย นิลอาธิ. 2527/1984. "เรือนเหยา : เรือนพักผู้ยากไร้หรือ." ใน เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "อีสานศึกษา : ประวัติศาสตร์และวรรณกรรม." 4-6 กรกฎาคม 2527.
นครราชสีมา : วิทยาลัยครูนครราชสีมา. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2527/1984. "ลายสัก : จิตกรรมบนความเจ็บปวด." ศิลปวัฒนธรรม. 6, 2 (ธันวาคม 2527) : 112-124. (TH ATL ANBL)
- สมชาย นิลอาธิ. 2527/1989. "ลิมอีสาน." ใน สมบัติชนบทอีสาน. เล่ม 2 มหาสารคาม : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม วิทยาลัยครุมหาสารคาม หน้า 1-41.
(TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2530/1987. "รอยสักบนผิวหนัง : ร่องรอยของบทบาทและสถานภาพในสังคม." ใน สมบัติชนบทอีสาน 3. มหาสารคาม : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครุมหาสารคาม. หน้า 57-63. (TH ATL ANBL)
- สมชาย นิลอาธิ. 2530/1987. "เรือนอีสานและประเพณีการอยู่อาศัย." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. 137-140. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2530/1987. "เล่าข้าว". ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 147-154. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2531/1988. "สิ่งทอในอีสาน". ใน สมบัติชนบทอีสาน. เล่มที่ 3. เอกสารเผยแพร่ โดยศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม วิทยาลัยครุมหาสารคาม. (TH ATL ANDR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2534/1991. "เถียงนา : ที่พักหลังแรกและหลังที่สองของสังคมเกษตรกรรม." เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "อีสาน-ล้านนา แนวประสานทางสถาปัตยกรรม." 14-15 สิงหาคม 2534. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2535/1992. "ส้วม : ห้องนอนในเรือนอีสาน." วารสารศิลปวัฒนธรรม 14, 1 (พฤศจิกายน 2535) : หน้า 118-121. (TH ATL ANAR)
- สมชาย นิลอาธิ. 2537/1994. "บุญข้าชะ-เบิกบ้าน พิธีกรรมสร้างความบริสุทธิ์เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์." ศิลปวัฒนธรรม. 16, 2 (ธันวาคม 2537) : 109-111. (TH ATL ANTR)
- สมชาย นิลอาธิ. ม.ม.ป. "จากปู่ตาถึงป่าสงวนและวัด." ศิลปวัฒนธรรม : 72-75.
(TH ATL ANBL)
- สมชาย พุ่มสวาด. 2532/1989. ถิ่นไทยในแหลมทอง. กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯ. (TH ATL ET)

- สมโชติ อ๋องสกุล. 2539/1996. "ช่วงในนครเชียงใหม่อดีตและอนาคต." ใน สี่แสน 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาสู่อนาคต. เชียงใหม่ : กรมการศิลปากรโบราณคดี ล้านนา.
(TH Tyn ANAR)
- สมโชติ อ๋องสกุล. 2539/1996. "คุ้มในนครเชียงใหม่." เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง "สี่แสน 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาสู่อนาคต." 13-15 กันยายน 2539. เชียงใหม่ : กรมการศิลปากรโบราณคดี ล้านนา สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์.
(TH Tyn ANAR)
- สมโชติ อ๋องสกุล. 2539/1996. "ผังเมืองเชียงใหม่ในฐานะเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต อดีตและ อนาคต." เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ออกคิด. (TH Tyn ANAR)
- สมโชติ อ๋องสกุล. 2539/1996. "รอยอดีตบนสายคือเมือง 700 ปี ช่วงหลวง ช่วงเมือง." วารสาร ศิลปวัฒนธรรม. 17, 7 (พฤษภาคม 2539) : หน้า 62-103. (TH Tyn ANAR)
- สมโชติ อ๋องสกุล. 2539/1996. "หอคำและคุ้มในนครเชียงใหม่ สถาปัตยกรรมของชนชั้นปกครอง ใน ล้านนา." เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง "สี่แสน 700 ปี สถาปัตยกรรม ล้านนาสู่อนาคต". 13-15 กันยายน 2539. เชียงใหม่ : กรมการศิลปากรโบราณคดี ล้านนา สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. (TH Tyn ANAR)
- สมทรง บุรุษพัฒน์, สุจิตลักษณ์ ดีนดุง และโสภณา ศรีจำปา. 2540/1997. สถานภาพงาน วิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (TH Sve LC)
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2524/1981. การเล่นคอนของลาวโซ่งที่บางกุ้ง. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Sng ANAR)
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2524/1981. การศึกษาการกระจายของคำศัพท์ในจังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
(TH ATL LC)
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2533/1990. บรรณานุกรมวรรณคดีวิเคราะห์. รายงานเสนอสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (TH ATL BB)
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2540/1997. "สถานภาพการศึกษาภาษาตระกูลไท ตามแนวภาษาศาสตร์ เชิงประวัติ : การศึกษาวิวัฒนาการทางภาษา." ภาษาและวัฒนธรรม. 19.1 (มกราคม- มิถุนายน 2540). หน้า 33-62. (TH Sve LC)
- สมบัติ พลายน้อย. 2540/1997. "ความเชื่อเรื่องพญานาค." วารสารไทย. 17, 65 (มกราคม- มีนาคม 2540) : 17-26. (TH ATL ANBL)

- สมบุญ แก่นตะเคียน (บรรณาธิการ). 2525/1982. สมุดเพชบุรี 2525. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525, 412 หน้า. (TH Sng ANGn)
- สมปอง จันทอง. 2530/1987. "วัฒนธรรมภาษาอีสานจากผญา : ศึกษากรณีบ้านหนองเรือ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- สมปอง พิสิฐพัฒน์. 2527/1984. "ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีของบ้านน้ำปาด ตำบลน้ำพาง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน." สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรบัณฑิต สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Lue ANBL)
- สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์, บรรณาธิการ. 2537/1994. เสนาไทศึกษา ชุดที่ 1. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Sve ANGn)
- สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์. 2539/1996. "สามทศวรรษไทศึกษากับไทยศึกษา." ใน รายงานการวิจัยเรื่องสถานภาพไทยศึกษา : การสำรวจเชิงวิพากษ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (TH Sve ANGn)
- สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์. 2540/1997. "ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมใต้(ไทใหญ่)." เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทย. 2-9 มิถุนายน 2540. เชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์. (TH Yai SS)
- สมพงษ์ คันธสายบัว. 2524/1981. "ภาพเขียนสีภายในวิหารน้ำแต้ม วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANAR)
- สมพงษ์ ชีวสันต์ และคณะ. 2531/1988. สถาปัตยกรรมพะเยาและน่าน. เชียงใหม่ : โครงการศึกษาวิจัยศิลปสถาปัตยกรรมล้านนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- สมพงษ์ สุขวงศ์. 2518/1975. ไทยทรงดำ. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ. 22 มิถุนายน 2518, 55 หน้า. (TH Sng ANGn)
- สมพร เกษมสุขจรัสแสง. 2526/1983. "การผสมผสานทางวัฒนธรรมของลาวโซ่งในเขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต และการศึกษาต่อเนื่อง ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sng ANGn)

- สมพร วาร์นาโด (แปล). 2537/1994. "ชาวลื้อคือใคร : ย้อนอดีตชาวลื้อในประเทศลาว ไทย และ จีน." ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 16-17 กันยายน 2537. 18 หน้า. (TH Lue HT)
- สมภพ ภิรมย์, น.อ.,ร.น. 2515/1972. "ลักษณะสถาปัตยกรรมของเจดีย์สมัยเชียงแสน." ใน สถาปัตยกรรมพุทธเจดีย์สยาม (อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนาวาโทหลวงบรรเจิดเรขกรรม ร.นง (ชม ภิรมย์) ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม 24 เมษายน 2515) นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : กรุงเทพมหานครการพิมพ์. (TH Tyn ANAR)
- สมร เจนจิระ. 2525/1982. "วิเคราะห์ลานนาภาสิต." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Tyn ANFR)
- สมศักดิ์ พันธุ์สมบุญ. 2518/1975. "การค้นคว้าเรื่องการอพยพของชนชาติไทยโดยการศึกษา กลุ่มเลือด (A Bioserological Consideration of the Migration of Thai Race)." Journal of the Siam Society. 45 (ตุลาคม 2518). หน้า 55. (TH ATL MI)
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ. 2530/1987. "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในชุมชนบ้านเยอ บ้านไทยดำ และบ้านไทยลาว : การศึกษาเปรียบเทียบ เฉพาะกรณี. รายงานการวิจัย." ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH Sng SS)
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ. 2532/1989. "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ วัฒนธรรม ในชุมชนชาติพันธุ์กวยและญ้อ : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี." รายงานการวิจัย. ขอนแก่น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH Nyw SS)
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และสุวรรณ บัวทวน. 2527/1984. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนสองแห่งในจังหวัดขอนแก่น : หมู่บ้านอัมพวันและหมู่บ้านคางแก้วดอน. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL SS)
- สมศักดิ์ สุวภาพ. 2529. ชนเผ่าไตลื้อ : ทัศนะเปรียบเทียบ. (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 51-64. (TH Lue ANGN)
- สมศักดิ์ เล็งสาย. 2534/1991. "ชื่อบ้านนามเมืองที่ปรากฏในวรรณกรรม เรื่องผาแดงนางไอ่." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)

- สมหมาย เปรมจิตต์ และคณะ. 2524/1981. พระเจดีย์ในลานนาไทย : งานวิเคราะห์และอนุรักษ์ศิลปและสถาปัตยกรรมลานนาไทย. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- สมัย สุทธิธรรม. 2531/1988. ปอยส่างลอง. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา. (TH Yai ANTR)
- สมิทธิ์ สายอุบล. 2531/1988. วัฒนธรรมไทยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษากรณีบ้านโพนสิม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2531. 156 หน้า. (TH Nyw ANG)
- สยามสมาคม. 2537/1994. สยามอารยะ : ข้ามสี่พันดริย่อนเบิ่งเมืองลาว. กรุงเทพฯ : สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์. (TH ATL ANG)
- สร้อยดี อ่องสกุล และสุจิตร์ พิตรากุล. 2539/1996. "ชุมชนโบราณในแอ่งเชียงใหม่ ลำพูน." เอกสารประกอบการประชมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. เชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ฮอติล. (TH Tyn HT)
- สร้อยดี อ่องสกุล. 2539/1996. ประวัติศาสตร์ล้านนา. กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด. (TH Tyn HT)
- สร้อยดี อ่องสกุล. 2539/1996. พื้นเมืองน่านฉบับวัดพระเกิด : ประชุมพงศาวดารราชบุรีภาค 2. กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด. (TH Tyn HT)
- สวัสดิ์ วงศ์วิเศษ. 2518/1975. ตำราเรียนอักษรโบราณ. พระนคร : วงษ์สว่าง. (TH Sve LC)
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และปราณี รุติวัฒนา. 2526/1983. ศาสนาและความเชื่อในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)
- สันติ เล็กสุขุม. 2534/1991. "ความงามกับความหมายของปูชนียวัตถุเมืองเชียงใหม่." วารสารเมืองโบราณ 17, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2534) : หน้า 76-81. (TH Tyn ANAR)
- สันติ เล็กสุขุม. 2534/1991. ศิลปะเชียงแสน (ศิลปะล้านนา) และศิลปะสุโขทัย. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANAR)
- สันติ เล็กสุขุม. 2538/1985. ศิลปะภาคเหนือ : ทรัพยากรชัย-ล้านนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ. (TH Tyn ANAR)
- สันทนา ทิพวงศ์. 2535/1992. "เครื่องดนตรีในวรรณกรรมอีสาน." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม. (TH ATL ANAR)

สันทนี อาบัวรัตน์. 2528/1985. "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องมาลัยหมื่นมาลัยแสน."

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL ANFR)

สามารถ จันทร์แจ่มใส. 2533/1990. "การศึกษาวรรณกรรมไทยเป็นเรื่อง อลงเจ้าสามลอ."

สารนิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Khn ANFR)

สามารถ แจ่มจันทร์. 2538/1985. "ห้ายนต์ : ศิลปชื่อแปลก." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 16, 9 (กรกฎาคม 2538) : หน้า 31-32. (TH Tyn ANAR)

สามารถ สิริเวชพันธุ์ และดุสิต ธรรมโชติ. 2539/1996. "สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคเหนือ."

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "เอกลักษณ์เรือนพื้นถิ่นในภาคเหนือ". 8 สิงหาคม 2539. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)

สามารถ สิริเวชพันธุ์ และเลียม อธิธาณนท์. 2530/1997. สถาปัตยกรรมวัดไทลื้อในเขตจังหวัดน่าน. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Lue ANAR)

สามารถ สิริเวชพันธุ์. 2524/1981. วิหารโถง ชุมโขง สกุลช่างลำปาง. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)

สามารถ สิริเวชพันธุ์. 2534/1991. "วิเคราะห์สถาปัตยกรรมล้านนา." วารสารอาษา. 21 (กันยายน-ตุลาคม 2534) : หน้า 62-68. (TH Tyn ANAR)

สามารถ สิริเวชพันธุ์. 2540/1997. "เรือนพื้นถิ่นภาคเหนือ". ใน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคเหนือ : ประเภทเรือนอยู่อาศัย. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร. (TH Tyn ANAR)

สายสม ธรรมธิ. 2538/1995. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องลายสักไทใหญ่. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Yai ANBL)

สารภี ศิลา. 2518/1975. "เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพฯกับภาษาคุบัว."

สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL LC)

สาโรจ แวมณี (เรียบเรียง). 2537/1994. "การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมน้ำแบบดั้งเดิมของไตลื้อ และความหมายทางสังคมในเขตสิบสองปันนา." ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537, 7 หน้า. (TH Lue EG)

สาวิตรี แสนสว่าง. 2537/1994. "การศึกษาวิเคราะห์คำภาษาตระกูลไทในไตรภูมิภค." วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sve LC)

- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2530/1987. พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออก
เฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ. (TH ATL BB)
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2537/1994. บุชาพญาแก่น. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
(TH ATL ANBL)
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2537/1994. ฮึดฮอยเฮา. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
(TH Sve ANGn)
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2538/1995. การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท.
กรุงเทพฯ : คุรุสภา. (TH Sve ANGn)
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2538/1995. ชีวิตไทยชุดบุชาพญาแก่น. พิมพ์ครั้งที่
2 กรุงเทพฯ : สวช. (TH ATL ANGn)
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ม.ป.ป. ล้านนาสู่ล้านช้าง. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัด อรุณการพิมพ์. (TH Tyn ANGn)
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดน่าน. 2536/1993. ชาวไทยลื้อในจังหวัดน่าน. ศาลากลางจังหวัด
น่าน. (TH Lue ANGn)
- สำเนา วงษ์เทศ 2529/1986. ประเพณีทำศพของไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
(TH ATL ANTR)
- สิงมะ วรรณสัย. 2523/1980. ปริทัศน์วรรณคดีล้านนาไทย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
(TH Tyn ANFR)
- สิทธิ บุตรอินทร์. 2523/1980. "โลกทัศน์ชาวไทยล้านนา." รายงานผลการวิจัย The Southeast
Asian Studies Program, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore.
เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANGn)
- สิทธิศักดิ์ เสือเผ่ง. 2540/1997. "สัตตภัณฑ์ : งานศิลปกรรมแห่งความเชื่อ." ใน ศิลปกรรมล้านนา
กับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 151-165. (TH Tyn ANBL)
- สินธุ์ คิมพะจันทร์. 2528/1985. "ประวัติไทยโซ่ง." ข่าวคริสต์จักร. 53, 417 (มีนาคม 2528),
หน้า 11-17. (TH Sng HT)
- สิริ พิงเดช. 2519/1974. ประวัติลัทธิของผู้ไททรงดำ. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา. (TH Sng HT)
- สิริเพ็ญ พิริยะจิตกรกิจ, สุกัญญา ภัทราชัย และชอบ ดีสวนโดก. 2531/1988. การวิเคราะห์
เรื่อง จริยศาสตร์ในวรรณคดีนิทานอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ. (TH ATL ANFR)

สิริวัฒน์ คำวันสา. 2521/1978. โครงการลุ่มน้ำท่าจีน : ภาษาและวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี."

นครปฐม : ศิลปากร. (TH ATL LC)

ลีลา วีรวงศ์, ปรีวรรต. 2486/1943. ท้าวขุ่ยท้าวเจื่อง. พระเนตร : มิตรไทย. (TH ATL ANFR)

ลีลา วีรวงศ์, ปรีวรรต. 2537/1994. ภาพยนตร์สองฝั่งโขง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
(TH ATL ANFR)

ลีลา วีรวงศ์, สมหมาย เปรมจิตต์(แปล). 2539/1996. ประวัติศาสตร์ลาว. กรุงเทพฯ : พิมพ์
พรินติง เซนเตอร์. (TH ATL ANFR)

สืบแสง พรหมบุญ. 2532/1989. "ร่องรอยของคนไทยในเอกสารจีน : ปัญหาและวิธีการศึกษา."
เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง คนไทย-นอกประเทศ : พรหมแดนความรู้.
กรุงเทพฯ : สมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ฯ ร่วมกับภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (TH Sve HT)

สุกัญญา จันทะสุน. 2538/1995. ภูมิปัญญาชาวบ้านและกระบวนการถ่ายทอด : การศึกษา
"พิธีเสนเรือน" ของชาวลาวโซ่ง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Sng ANTR)

สุกัญญา เป็นสุข. 2534/1991. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมล้านนาไทยเรื่องแสงเมือง
หลงถ้ำ". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)

สุกัญญา ภัทราชัย และคณะ. 2528/1985. องค์ประกอบในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านบ้านเปิด
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL ANGN)

สุกัญญา ภัทราชัย, บรรณาธิการ. 2538/1995. วรรณคดีท้องถิ่นพินิจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANFR)

สุกัญญา ภัทราชัย. 2523/1980. "แบบโครงสร้างเพลงกล่อมเด็กภาคอีสาน." วารสารมนุษยศาสตร์
มข. 1, 3 (2523). (TH ATL ANAR)

สุกัญญา ภัทราชัย. 2532/1989. การศึกษาเปรียบเทียบเพลงและการละเล่นพื้นบ้านภาคเหนือ
และภาคอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (TH Tyn ANAR)

สุกัญญา ภัทราชัย. 2532/1989. "ชีวิตชาวบ้านในรูปแต้มอีสาน." ใน จิตรกรรมฝาผนังอีสาน.
ขอนแก่น : โครงการสำรวจและถ่ายภาพจิตรกรรมฝาผนังอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
(TH ATL ANAR)

สุกัญญา ภัทราชัย. 2533/1990. "อันเนื่องมาแต่พิธีกรรมผ่านกหัสดีลิงค์." วารสารเมืองโบราณ.
16, 3 (ก.ค. - ก.ย. 2533). (TH ATL ANBL)

สุกัญญา ภัทราชัย. ม.ป.ป. "นิทานจากเมืองขอนแก่น." ใน หนังสือจังหวัดขอนแก่น. ม.ป.ท.
(TH ATL ANFR)

สุกัญญา ภัทราชัย. ม.ม.ป. "การปรับเปลี่ยนความเชื่อดั้งเดิมให้เป็นพุทธ : การศึกษาจากวรรณคดีล้านช้าง." วารสารภาษาและวรรณคดีไทย. 11, 1-2 : หน้า 76-88. (TH ATL ANBL)

สุขฤดี เอี่ยมบุตรลบ. 2532/1989. "การศึกษาวรรณกรรมอีสานเรื่องคันคาก." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
(TH ATL ANFR)

สุขสมาน ยอดแก้ว. 2523/1980. "ชนกลุ่มน้อย : โซ่งหรือไทยทรงดำ (An Ethnic Minority : Song or Tai Song Dam)." ใน สมุดเพชรบุรี. เพชรบุรี หน้า 333-342. (TH Sng ANGN)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2520/1977. ประวัติศาสตร์ยิ่งใหญ่ของชนชาติไทยในจารึกพ่อขุนรามคำแหง.
กรุงเทพฯ : การเวก. (TH Sve HT)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2527/1984. "คนไทยไม่ได้มาจากไหน?" ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจ้าพระยา, 244 หน้า. (TH ATL HT)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2529/1986. "คนไทยอยู่ที่นี้." ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ (มีนาคม 2529)
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม, 203 หน้า. (TH ATL HT)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2529/1986. "ผู้คนรุ่นแรก ๆ บนแผ่นดินสยาม." คนไทยอยู่ที่นี้. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม. (TH Sve HT)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2530/1987. "เปิดแหล่งอารยธรรมโลกที่อีสาน." วารสารศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ. (TH ATL ANGN)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2532/1989. ร้องรำทำเพลง : ดนตรีนาฏศิลป์ของชาวสยาม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศิลปากร (TH Sve ANAR)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2533/1990. "แรกนา ใน "นาแซก". ศิลปวัฒนธรรม. 11,7 (2533) : 22-25.
(TH ATL ANGN)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2534/1991. "ไทยน้อย ไทยใหญ่ และไทยสยามก็อยู่ที่นี้." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 12, 10 (สิงหาคม 2534). หน้า 60-64. (TH Sve HT)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2537/1994. "กำเนิดเมืองเชียงใหม่ ไทยทั้งดุ้นจริง ๆ หรือ." วารสารศิลปวัฒนธรรม 5, 9 (กรกฎาคม 2537) : หน้า 11-20. (TH Tyn HT)

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2538/1995. มหากาพย์ของอุษาคเนย์ : ท้าวสูงท้าวเจืองวีรบุรุษสองฝั่งโขง.
กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม. (TH ATL ANFR)

- สุจิตรา วุฒิสถียร. 2532/1989. การสำรวจและจัดทำบรรณานุกรม เอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับความเป็นมาของชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Sve BB)
- สุจินดา คุจาวิธนิช. 2535/1992. "หมอทรงเทวดา : รูปแบบการปรับตัวของหมอพื้นบ้านหรือไม่." วารสารสาธิตานุษยมูลฐาน 7, 1 (2535) : 17-20. (TH ATL HL)
- สุชาติ ภูมิบริรักษ์. 2525/1982. สืบประวัติชาติไทยน่านเจ้า : อาณาจักรของใคร. กรุงเทพฯ : บรรณกรรมเพื่อชีวิต. (TH Tyn HT)
- สุชาติ ภูมิบริรักษ์. 2526/1983. สืบประวัติชาติไทย น่านเจ้า อาณาจักรของใคร พร้อมด้วยรายงานค้นคว้าล่าสุดอาณาจักรอ้ายลาว. กรุงเทพฯ : บรรณกรรมเพื่อชีวิต. (TH Tyn HT)
- สุด แสงวิเชียร. 2509/1966. "รายงานขั้นต้นถึงลักษณะของโครงการควบคุมมนุษย์สมัยใหม่ ที่พบที่หมู่บ้านจังหวัดกาญจนบุรี". วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับพิเศษ 3 (มิถุนายน 2509) หน้า 32-38. (TH ATL HT)
- สุด แสงวิเชียร. 2517/1974. เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ. (TH ATL HT)
- สุด แสงวิเชียร. 2520/1977. "ไทยลงได้ ?". นิตยสารข่าวกรุง. 28, 3. หน้า 118-125. (TH Sve HT)
- สุด แสงวิเชียร. 2529/1986. "หลักฐานเพิ่มเติมที่แสดงว่า คนไทยได้มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยเมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว." วารสารเมืองโบราณ. 5, 3 (กุมภาพันธ์ 2529) : หน้า 108-121. (TH Sve HT)
- สุด แสงวิเชียร. 2531/1988. "คนไทย 4,000 ปี ความคิดเห็นใหม่ของนักโบราณคดีศิลปากร." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 9, 11 (กรกฎาคม 2531) หน้า 32-45. (TH ATL HT)
- สุด แสงวิเชียร. 2532/1989. "ปัญหาการเคลื่อนย้ายและถิ่นกำเนิดของ "คนไท." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 10, 5 (มีนาคม 2532). หน้า 96-105. (TH ATL MI, HT)
- สุด แสงวิเชียร. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. การศึกษาจากประวัติจากบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องหลังการขุดค้นเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ของประเทศโดยคณะไทย-เดนมาร์ก. สำเนาการถ่ายเอกสารจากวารสารศิลปวัฒนธรรม. (TH
- สุทิน สนองผัน. 2534/1991. "ผีเสื้อหรือผีเสื้อสาย." ศิลปวัฒนธรรม. 12, 3 (2534) : 134-137. (TH ATL ANBL)
- สุทิน สนองผัน. 2535/1992. "ผีตาแฮก." ศิลปวัฒนธรรม. 13, 4 (2535) : 134-135. (TH ATL ANBL)

- สุเทพ สุนทรภาส์ช. 2511/1968. "ความเชื่อเรื่องผีปอบในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." ใน สังคมวิทยาของหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)
- สุเทพ สุนทรภาส์ช. 2536/1993. "การศึกษาระบบชาติพันธุ์สัมพันธ์ : แนวความคิดพื้นฐาน." การประชุมไทศึกษา : การเสวนาครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. (TH Sve ET)
- สุเทพ สุนทรภาส์ช (บรรณาธิการ). 2513/1970. สังคมและวัฒนธรรมล้านนาไทย. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 180 หน้า. (TH Tyn SS)
- สุธรรม ชมชื่น และคณิดา (นามแฝง). 2506/1963. "บนเส้นทางสู่...ถิ่นภูไท." อนุสาร อ.ส.ท. (TH PTh TR)
- สุธาทิพย์ สว่างผล. 2531/1988. "วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านของชาวไทยยวนบ้านคลองน้ำไหล จังหวัดกำแพงเพชร." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรม ล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH PTh TR, Tyn ANFR)
- สุธิดา โกบประยูร. 2529/1986. "วรรณยุกต์ภาษาไทยโย้ย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Yoy LC)
- สุนทร ดุลยสุข. 2530/1987. "ชุมชนชนบทและบ้านชนบทในภาคอีสาน." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 29-77. (TH ATL SS)
- สุนทร สุรวาทกุล. 2531/1988. "การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไทยที่พูดภาษาลาว และเขมร ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANGN)
- สุนันท์ ศาสตรวาทา. 2523/1980. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องกาฬะเกษ." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANFR)
- สุนันท์ อุดมเวช. 2528/1985. วรรณกรรมไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 232 หน้า, ไรเยียวเย็บเล่ม. (TH Sng ANFR)
- สุนันท์ อุดมเวช. 2528/1985. วรรณกรรมไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี : ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูเพชรบุรี. (TH Sng ANFR)
- สุนันท์ อุดมเวช. 2534/1991. "ไทยทรงดำชนเผ่าไทยในเพชรบุรี." เมืองโบราณ. 17, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2534), หน้า 52-56. (TH Sng ANGN)

สุนัย ณ อุบล และสมชาย นิลอาธิ. 2535/1992. "ผ้าทอเมืองอุบล." วารสารศิลปวัฒนธรรม.

13, 9 (กรกฎาคม 2535) : หน้า 136-157. (TH ATL ANDR)

สุนีย์ เลียวเพ็ญวงศ์, มัทนาวดี ยาเจริญ และสุบรรณ แก้วกันยา. 2534/1991. "ความเชื่อเกี่ยวกับต้นไม้ของชาวบ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านโนนอ้านวย อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ และหมู่บ้านทุ่งสว่าง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ." มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์. 9, 1 (มกราคม-ตุลาคม 2534) : 47-54. (TH ATL ANBL)

สุนทร ชูตินทรานนท์. 2534/1991. "ถิ่นกำเนิดของชนชาติไทย : ความต่างของระนาบทางความคิด." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 12.3 : 142-155. (TH ATH HT, Sve HT)

สุนทร วีรภัทร. 2538/1995. "ผลของชาวผู้ไทย ถึงอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร".
ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH PTh ANFR)

สุพจน์ พรหมมาโนช. 2534/1991. "โนนหมากลา : แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์บริเวณหุบเขาวงพระจันทร์." เอกสารการประชุมสัมมนาเรื่องความก้าวหน้าและความรู้ใหม่ทางโบราณคดีในประเทศไทย. 21-22 มิถุนายน พ.ศ. 2534. (TH ATL HT)

สุพจน์ สุวรรณภักดี. 2533/1990. "การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังวัดสวนวาริพัฒนาราม บ้านหัวหนอง ตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น." ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANAR)

สุพรรณ ทองคล้าย. 2523/1980. "ลักษณะร้อยกรองพื้นถิ่นอีสาน." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANFR)

สุพัตรา จิรนนทนากรณ์. 2536/1993. วงจรรศพีทในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทยพวน. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2530. 105 หน้า. ได้รับทุนจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (TH Phn LC)

สุพิน ฤทธิ์เพ็ญ. 2539/1996. "สุวัณณะวัณหลวง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทที่มีต่อสังคม." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)

สุภณ สมจิตตปัญญา. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. ท้าวเก่าแก่ด้า. มหาสารคาม : บริษัทการพิมพ์. (TH ATL ANFR)

- สุภณ สมจิตศรีปัญญา. 2530/1987. "โลกทัศน์ชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากหนังสือ
ก้อม ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านหนองหล่ม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม." ปริญญานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม. (TH ATL ANGN)
- สุภณ สมจิตศรีปัญญา. 2535/1992. ปลั่งกะสา ย่าสังกะสี : จากหนังสือก้อม. มหาสารคาม :
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูมหาสารคาม. (TH ATL ANFR)
- สุภาว สุวรรณ. 2537/1994. "การศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์และการออกเสียงคำศัพท์ใน
ภาษาถิ่น อุบลฯ ของบุคคลสองระดับอายุ." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH ATL LC)
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. 2514-2515/1971-1972. "ประวัติชนชาติไทยตามทัศนคตินักปราชญ์ต่าง
ประเทศ." วารสารแถลงงานประวัติศาสตร์เอกสารโบราณคดี. 5, 3 (1 กันยายน 2514).
หน้า 1-15. 6, 1 (1 มกราคม 2515). หน้า 1-14. (TH ATL ANAR)
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, ม.จ. 2518/1975. "สมัยเชียงแสน." ใน ศิลปในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
กรุงสยามการพิมพ์. (พิมพ์ครั้งแรก 2506). (TH ATL ANAR)
- สุภาพร รอดวรรณะ. 2536/1993. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเรื่องลินทอง."
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- สุภาวดี กองสุวรรณ. 2531/1988. "การศึกษาการกระจายของคำศัพท์ในจังหวัดเลย." วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL LC)
- สุภาวดี ตุ่มเงิน. 2538/1995. "การทอดผ้าแพรวาที่บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์."
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANDR)
- สุนา ธารีเขียว. 2531/1988. "การแปลงคำโดยแปลงเสียงสระในภาษาอีสาน." วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL LC)
- สุนา บุญปัญญา. 2535/1992. "บทสัมภาษณ์อันเนื่องมาจากผ้าพระราชทาน." มรดกอีสาน.
กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์. หน้า 83-90. (TH ATL ANDR)
- สุมาลย์ ไหมส์. 2529/1986. รายงานวิจัยเรื่องผ้าและประเพณีการใช้ผ้าไทย. กรุงเทพฯ : สถาบัน
ไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL ANDR)

- สมิตร ปิติพัฒน์ และเสมอชัย พูลสุวรรณ. 2540/1997. รายงานวิจัยเรื่องลาวโซ่ง : พลวัตระบบ วัฒนธรรมในสองทศวรรษ. กรุงเทพฯ : สกว. (TH Sng ANGN)
- สมิตร ปิติพัฒน์, บัณฑิต อ่อนคำ และพูนสุข ธรรมาภิมุข 2521/1978. ลาวโซ่ง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Sng ANGN)
- สมิตร ปิติพัฒน์. 2518/1975. "ศาสนาและความเชื่อของไทยดำ." จุลสารโครงการตำราสังคม ศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2(14) : 27-40. (TH Sng ANBL)
- สมิตร ปิติพัฒน์. 2534/1991. "ศาสนาและความเชื่อของไทยดำ." เมืองโบราณ. 17,3 (กรกฎาคม - กันยายน 2534) : 42-49. (TH Sng ANBL)
- สมิตร ปิติพัฒน์. 2538/1995. "ข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาชาวโซ่งและไทดำในประเทศไทย." ใน การศึกษาวรรณกรรมชนชาติไทย. สำนักงานคณะ กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. หน้า 170-192.
- สมิตร ปิติพัฒน์. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ "ศาสนาและความเชื่อของไทยดำ." จุลสารโครงการตำรา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2, 4 หน้า 27-40. (TH Sng ANBL)
- สุรพล ดำริห์กุล. 2521/1978. "ภาพจิตรกรรมที่ค้นพบใหม่กับแนวความคิดที่เกี่ยวกับศิลปกรรมใน ภาคอีสาน." นิตยสารศิลปากร 21, 5 (มกราคม 2521) : หน้า 13-22. (TH ATL ANAR)
- สุรพล ดำริห์กุล. 2522/1979. "การนับถือผีในหมู่บ้านภาคเหนือ." เมืองโบราณ 5,4 (2522) : 25-35. (TH Tyn ANBL)
- สุรพล ดำริห์กุล. 2540/1997. "พัฒนาการของงานศิลปะล้านนา." ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 1-39. (TH Tyn ANAR)
- สุรพล ดำริห์กุล. 2540/1997. "ลายคำประดับตกแต่งวิหารล้านนาช่วงก่อน พ.ศ. 2300." วารสารเมืองโบราณ. 23, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2540) : หน้า 83-111. (TH Tyn ANAR)
- สุรวดี วรรณ. 2540/1997. "ปูนปั้นเมืองลำพูน : พัฒนาการจากหริภุญชัยสู่ความเป็นล้านนา." ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 126-138. (TH Tyn ANAR)
- สุรศักดิ์ ศรีสำอาง. 2530/1987. "ประวัติศาสตร์และศิลปะ." ใน เมืองน่าน : โบราณคดี ประวัติ ศาสตร์ และศิลปะ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป. หน้า 39-242. (TH Tyn HT)
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ม.ล. 2534/1981. กิจกรรมวัดยางหลวง : บทบาทศิลปะพม่า-ล้านนาในชุมชน แม่แจ่ม. เชียงใหม่ : คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ม.ล. 2537/1994. "จิตรกรรมฝาผนังวัดบ้านปาง สังคมล้านนาที่ขาดหายไป." วารสารเมืองโบราณ. 20, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2537) : หน้า 23-46. (TH Tyn ANAR)

- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ม.ล. 2539/1996. "การอนุรักษ์โบราณสถานและวัดในจังหวัดเชียงใหม่." เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ม.ล. 2540/1997. "การอนุรักษ์โบราณสถานและวัดในเชียงใหม่." วารสารเมืองโบราณ. 23, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2540) : หน้า 155-169. (TH Tyn ANAR)
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ม.ล. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. วิหารลายคำ : ลักษณะประวัติความเป็นมา และแนวทางการอนุรักษ์. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- สุรัตน์ วรางค์รัตน์. 2524/1981. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบประเพณีวัฒนธรรมของชาวผู้ไท-ชาวไซศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพรรณานิคม และอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยาลัยครูสกลนคร. (TH PTH ANTR)
- สุรัตน์ วรางค์รัตน์. 2531/1988. การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : กระเจิง. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (TH Klg ET)
- สุรัตน์ วรางค์รัตน์. 2537/1994. "ความเชื่อที่มีต่อการตั้งถิ่นฐาน และสถาปัตยกรรมบ้านเรือน" ใน ศิลปวัฒนธรรมสกลนคร. สกลนคร : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูสกลนคร. หน้า 104-129. (TH ATL ANBL)
- สุรัตน์ วรางค์รัตน์. 2537/1994. "สีหน้าเขื่อนอีสาน". ใน ศิลปวัฒนธรรมสกลนคร. สกลนคร : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสกลนคร. หน้า 138-140. (TH ATL ANAR)
- สุรัตน์ วรางค์รัตน์. 2537/1994. "เขื่อนอีสานแถบสกลนคร." ใน ศิลปวัฒนธรรมสกลนคร. สกลนคร : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสกลนคร. หน้า 130-146. (TH ATL ANAR)
- สุริยา รัตนกุล. 2514/1971. "ข, ค หายไปไหน." วารสารธรรมศาสตร์. ปีที่ 2, เล่มที่ 1 (มิถุนายน-ตุลาคม 2514) หน้า 29-60. (TH ATL LC)
- สุริยา รัตนกุล. 2514/1971. "ปัญหาเรื่องวรรณยุกต์ในภาษาไทย." วารสารธรรมศาสตร์. ปีที่ 1 เล่มที่ 2 (พฤศจิกายน 2514) หน้า 149-182. (TH ATL LC)
- สุริยวรรณ เล็กตระกูล. 2529/1986. "การศึกษาชำระวรรณกรรมล้านนาเรื่องโคลงหงส์มาดำ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn ANFR)
- สุริรัตน์ หาญคำ. 2527/1984. "สุริวงศ์ วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)

- สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (แปล). 2525/1982. "ปัญหาก่อนประวัติศาสตร์ของไทย". ใน การประชุมสัมมนาของสมาคมประวัติศาสตร์เรื่อง "เวทีความรู้ประวัติศาสตร์ปัจจุบัน : ความเป็นมาของคนไทย. ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 30-31 ธันวาคม 2525. (TH ATL HT)
- สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. "ควายกับเสือ : นิทานในสังคมเกษตรกรรม." วารสารภาษาและวรรณคดีไทย. 3, 3 (ธันวาคม 2529) : หน้า 57-64. (TH ATL ANFR)
- สุวรรณี อุดมผล. 2527/1984. ความเชื่อทางไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ในวรรณกรรมเพื่อความบันเทิงสมัยอยุธยา. งานวิจัยโครงการวิจัยเสริมหลักสูตรคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL ANBL)
- สุวัฒนา คำขำ. 2538/1995. "การใช้คำและการแปรของภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนลาวโซ่ง." รำลึกพระคุณ. เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 199-220. (TH Sng LC)
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ และกันทิมา วัฒนประเสริฐ. 2536/1993. "วิเคราะห์การใช้คำและการแปรภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน." รายงานผลการวิจัยโครงการ ศึกษาลุ่มน้ำท่าจีนระยะที่ 3 : การศึกษาทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม. (TH ATL LC)
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ. 2532/1989. "สถานภาพการศึกษาภาษาในภูมิภาคตะวันตก." วารสารภาษาและวัฒนธรรม. 8, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2532) หน้า 82-96. (TH Sve LC)
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ. 2534/1991. "การจัดกลุ่มภาษาลาวพวนโดยให้เสียงวรรณยุกต์." เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง ภาษาและวัฒนธรรม : ปัจจุบัน-อนาคต. สถาบันวิจัยภาษาและ วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Phn LC)
- สุวิทย์ จิตรพลี. 2524/1981. "คัทนาม การศึกษาเชิงวิเคราะห์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL LC)
- สุวิทย์ จิระมณี. 2521/1978. "เรือนพื้นบ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม." สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรชั้นสูง ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANAR)
- สุวิทย์ จิระมณี. 2530/1987. "ประเพณี คติความเชื่อที่มีอิทธิพลต่องานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 1-7. (TH ATL ANBL)

สุวิทย์ จิระมณี. 2533/1990. "สัมพันธ์อีสานตอนกลาง" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

(TH ATL ANAR)

สุวิทย์ อิศาสวัต และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2539/1986. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง
สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน : ศึกษากรณีบ้านโนนตะแบก. ขอนแก่น : คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (TH ATL SS)

เสฐียรโกเศศ (นามแฝง). 2524/1981. การศึกษาเรื่องประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
บพิธการพิมพ์. (TH ATL ANTR)

เสฐียรโกเศศ (อนุমানราชธน, พระยา). 2522/1979. นิรุกติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์คลังวิทยา. (TH Sve LC)

เสฐียรโกเศศ. 2506/1963. ขวัญและประเพณีการทำขวัญ. พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า.
(TH ATL ANTR)

เสฐียรโกเศศ. 2508/1965. ลัทธิธรรมเนียมและประเพณีไทย. พระนคร : บรรณาการ.
(TH ATL ANTR)

เสฐียรโกเศศ. 2510/1967. ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน. พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
(TH ATL ANGN)

เสฐียรโกเศศ. 2512/1969. ประเพณีปลูกเรือน-แต่งงาน. พระนคร : บรรณาการ.
(TH ATL ANTR)

เสฐียรโกเศศ. 2515/1972. การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวไทยสมัยก่อน. พระนคร :
คลังวิทยา. (TH ATL ANTR)

เสฐียรโกเศศ. 2515/1972. เมืองสวรรค์และผีसाงเทวดา. พระนคร : บรรณาการ.
(TH ATL ANBL)

เสน่ห์ ขาวขมิ้น. 2521/1978. "ภาษาไทยยวนที่ตำบลท่าช้าง อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี."
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Tyn LC)

เสน่ห์ บุญรักษ์. 2517/1974. "วรรณกรรมคำวของภาคเหนือ." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(TH Tyn ANFR)

เสนอ นาระดล. 2521/1978. "ชาวภูไท." อีสานคดี. สิริวัฒน์ คำวันสา บรรณาธิการ กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ไพศาลศิริ, หน้า 150-177. (TH PTh ANGN)

เสนอ นิลเดช. 2506/1963. "เรือนไทย." วารสารอาษา. 2 (2506) : ไม่มีเลขหน้า.

(TH ATL ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2515/1972. "เรือนไทยโบราณ." ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายเกษม จิยะพันธ์. (ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร 25 กันยายน 2515). นครหลวง

กรุงเทพธนบุรี : โรงพิมพ์พระจันทร์, หน้า 41-50. (TH ATL ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2515/1972. "วัดพระธาตุลำปางหลวง." ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายเกษม จิยะพันธ์. (ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร 25 กันยายน 2515)

นครหลวงกรุงเทพ ธนบุรี : โรงพิมพ์พระจันทร์. หน้า 55-58. (TH Tyn ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2521/1978. "ภาพชุดศิลปล้านนาไทย." ใน ศิลปล้านนาไทย. (หนังสือที่ระลึกในงานฌาปนกิจนายจรงรัก พงศ์พิพัฒน์ และนางทิพย์ พงศ์พิพัฒน์ ณ วัดเทพศิรินทราวาส

26 มีนาคม 2521) กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. หน้า 76-135. (TH Tyn ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2521/1978. "เรือนไทยลื้อ." ใน ศิลปล้านนาไทย. (หนังสือที่ระลึกในงานฌาปนกิจ นายจรงรัก พงศ์พิพัฒน์ นางทิพย์ พงศ์พิพัฒน์ ณ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ 26

มีนาคม 2521). กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. หน้า 197-202. (TH Lue ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2525/1982. "ศิลป-สถาปัตยกรรมเชียงใหม่." ใน ลานนาปริทัศน์. (ในวาระครบรอบปีคล้ายวันมรณะนางกิมฮ้อ นิมนานเหมินท์ 2525). ไม่ปรากฏชื่อเมือง : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. หน้า 116-178. (TH Tyn ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2526/1983. "ศิลปสถาปัตยกรรมเชียงใหม่". วารสารหน้าจั่ว. หน้า 87-117.

(TH Tyn ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2526/1983. ศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

(TH Tyn ANAR)

เสนอ นิลเดช. 2527/1984. ศิลปะล้านนาไทย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์. (TH Tyn ANAR)

เสนอ อนุรัตน์วิชัยกุล. 2536/1993. "การศึกษาเครื่องแต่งกายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังโบสถ์ วัดหน้าพระธาตุ อำเภอปักษ์ไชย จังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

(TH ATL ANDR)

เสนอชัย พูลสุวรรณ. 2537/1994. "บรรพบุรุษของคนไทยมาจากไหน : การวิเคราะห์และตีความจากหลักฐานใหม่ทางพันธุศาสตร์." วารสารธรรมศาสตร์. 20, 2 (พฤศจิกายน-สิงหาคม

2537) หน้า 74-103. (TH ATL HT)

- เสรี ชมภูมิ่ง. 2526/1983. "โต ชุมชนเผ่าใหญ่ในอาณาจักรแหลมทอง." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 4.3 : 37-40. (TH Sve ET)
- เสรี นิลประพันธ์. 2517/1974. "การอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ เชียงใหม่." นิตยสารศิลปากร. 18, 1 (พฤษภาคม 2517) : หน้า 66-70. (TH Tyn ANAB)
- เสรี พงศ์พิศ. 2537/1994. "ผี." ใน คำ : ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)
- เสรี เวโรหา. 2518/1975. เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลื้อ (Tones in Lue)." ใน Studies in Tai Linguistics in honor of William J. Gedney (1975). pp. 387-419. Edited by Jimmy G. Harris and Janes R. Chamberlain. Bangkok : Central Institute of English Language, Office of State Universities. (TH Lue LC)
- เสรี อาจสาลี. 2506/1963. 15 เผ่าในไทย. พระนคร : พิศยาการ. (TH Sve ET)
- เสาวลักษณ์ พงษา. 2537/1994. "สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน." วารสารอาษา. (พฤศจิกายน 2537) : หน้า 57-63. (TH ATL ANAR)
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (บรรณาธิการ). 2526/1983. วัดพระสิงห์. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองรัตน์. (TH Tyn ANAR)
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (บรรณาธิการ). 2529/1986. วัดภูมินทร์และวัดหนองบัว. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์พลชัย. (TH Lue ANAB)
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. "พิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองลำ บ้านไธลื้อ." สารคดี. 7, 78 (สิงหาคม 2534) : 126-136. (TH Lue ANBL)
- แสน เมืองมา. 2518/1975. ผู้คำเมือง คู่มือหัดพูดภาษาไทยพายัพ. เชียงใหม่ : สงวนการพิมพ์. (TH Tyn LC)
- แสง มาละแซม. 2538/1995. "ศาสตร์การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาวยองในเมือง ลำพูน (พ.ศ. 2348-2445)." ปริญญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn MI)
- แสง มาละแซม. 2540/1997. "คนยอง : คนไทยในแอ่งที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน." เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539. เชียงใหม่ : โรงแรมเชียงใหม่ฮอคิด. (TH Yng ANG)
- แสง มาละแซม. 2540/1997. คนยองย้ายแผ่นดิน : การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาวยองในเมืองลำพูน (พ.ศ. 2348-2445). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Yng ET)

- แสง มาละแซม. 2540/1997. คนของยายแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. (TH Yng MI)
- โสมรสมิ (นามแฝง). 2509/1966. "พิธีเซ่นสรวงผี "ตายาย" ของชาวปักชีใต้." วารสารวัฒนธรรม
ไทย 5 (2509) : 20-22. (TH ATL ANBL)
- โสพล ศิริไสย์. 2531/1988. "แกนฟ้า แกนหลวง ร่องรอยวัฒนธรรมดึกดำบรรพ์ของชนชาติไท-
ไต." ภาษาและวัฒนธรรม. 7,1 (มีนาคม – มิถุนายน 2531) : 32-41. (TH ATL ANTR)
- โสพล ศิริไสย์. 2532/1989. "รายงานผลการสำรวจจำนวนประชากรของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ใน
ประเทศไทย". ภาษาและวัฒนธรรม. 8, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2532) หน้า 90-111.
(TH Sve PP)
- หทัยวรรณ ไชยะกุล. 2539/1996. "การสร้างมุขตลกในเรื่องข้ามชั้นของล้านนา." วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- หนานเต้จา. 2517/1974. ประเพณีล้านนาไทย. เชียงใหม่ : ประเทืองวิทยา. (TH Tyn ANTR)
- หลวงวิจิตรวาทศิลป์. 2495/1952. อุบายงามยามดีกับพิธีมงคลต่าง ๆ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างสมุด.
(TH ATL ANBL)
- หวง ยู่ คุณ. 2531/1988. "การค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักร 'สยาม-ไต' โบราณ." ใน วารสารรวม
บทความประวัติศาสตร์. ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ : สมาคมประวัติศาสตร์. หน้า 140-158.
(TH ATL HT)
- หวัง ก้วเสียง. 2529/1986. "การสืบทอดและการพัฒนาของวรรณกรรมไทลื้อ." เอกสารประกอบ
การประชุมทางวิชาการ หมายเลข 20. จัดโดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Lue ANFR)
- อนุภา อัครปิยานนท์. 2528/1985. "การศึกษามหาเวสสันดรชาดกฉบับท้องถิ่นอีสาน จากต้น
ฉบับวัดกลางโคกค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจารึก
ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- อนันต์ วิริยะพนิจ. 2533/1990. งานเขียนเส้นของเพื่อ หริพิทักษ์ : การศึกษาวิจัยเอกลักษณ์ศิลป
กรรม ล้านนาไทย พ.ศ. 2507-2510. กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.
(TH Tyn ANAR)
- อนันต์ วิริยะพนิจ. 2517/1974. "คนไทยมาจากไหน." ประชาชาติ. 1, 1 (31 มกราคม 2517).
หน้า 62-63. (TH Yoy ANDR)

- อนันตสิทธิ์ ชามาตย์ และคณะ. 2534/1991. รายงานวิจัยเรื่องผ้าทอชาวย้าย อำเภอพังโคนและ
วานรนิวาส จังหวัดสกลนคร. (เอกสารพิมพ์ดีด). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (TH Yoy ANDR)
- อนุมานราชธน, พระยา. 2499/1956. นิรุกติศาสตร์ ภาค 1. ราชบัณฑิตยสถาน. (TH ATL ET, LC)
- อนุมานราชธน, พระยา. 2513/1970. เรื่องของชาติไทย. กรุงเทพฯ : ประจักษ์วิทยา. (TH Sve ET)
- อนุมานราชธน, พระยา. 2520/1977. เรื่องเจดีย์. (อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนางทองอยู่
เวชชวิบูล ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม 4 ธันวาคม 2520) ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ (พิมพ์
ครั้งแรก 2503). (TH ATL ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล และวิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2521/1978. เรือนล้านนาไทยและประเพณีการ
ปลูกเรือน. กรุงเทพฯ : สมาคมสถาปนิกสยาม. (TH ATL ANTR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2515/1972. "วัดอินทราวาส และวัดนางดัง." วารสารอาษา. 1, 2
(ธันวาคม 2515) : หน้า 48-54. (TH Tyn ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2518/1975. "เรือนล้านนาไทย." วารสารบ้าน. ฉบับที่ 22 (กรกฎาคม
2518). (TH Tyn ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2519/1976. "บทวิเคราะห์เรือนล้านนาไทย (ตอน 1)." วารสารสถาปนิก.
ฉบับที่ 3 ปีที่ 1 (2519) : หน้า 32-37. (TH Tyn ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2519/1976. "บทวิเคราะห์เรือนล้านนาไทย (ตอน 2)." วารสารสถาปนิก.
ฉบับที่ 4 ปีที่ 1 (2519) : หน้า 53-57. (TH Tyn ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2519/1976. "บทวิเคราะห์เรือนล้านนาไทย (ตอน 3)." วารสารสถาปนิก.
ฉบับที่ 5 ปีที่ 1 (2519) : หน้า 26-33. (TH Tyn ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2519/1976. "เรือนไทยในภาคเหนือ." ใน เรือนไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์
การพิมพ์, หน้า 29-53. (TH Tyn ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2530/1987. "จุดเด่นในงานสถาปัตยกรรมอีสาน." ใน สถาปัตยกรรมอีสาน.
กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส. หน้า 197-210. (TH ATL ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2534/1991. "สถานภาพล้านนาศึกษา : สถาปัตยกรรมล้านนา (ประวัติ
ศาสตร์สถาปัตยกรรมล้านนา)." วารสารหน้าจั่ว. ฉบับที่ 11 (ปีการศึกษา 2534) : หน้า
56-86. (TH Tyn ANAR)
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. 2536-2537/1993-1994. "เล่าเรื่องการสำรวจหมู่บ้านปรางค์กู่ อำเภอ
ปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2517-18." วารสารหน้าจั่ว. ฉบับที่ 12 (ปีการศึกษา
2536-2537) : หน้า 60-63. (TH ATL ANFR)

- อภิวันท์ ใจแจ่ม. 2540/1997. "ลวดลายสลักไม้ล้านนากับศรัทธาของบรรพชน". ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า 106-117. (TH Tyn ANAR)
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2538/1995. คำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อของชาวจ้างและชาวไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL LC)
- อมรา ศรีสุชาติ. 2529/1986. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (TH ATL BB)
- อมรา ศรีสุชาติ. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. "ภูมิหลัง : ประเทศไทยกับโลก". คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียระบบสัมผัส นิทรรศการถาวรเรื่องประเทศไทยกับโลก หอไทยนิทัศน์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (TH ATL SS)
- อมรา พงศาพิชญ์ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ และธเนศ วงศ์ยานนาวา. 2522/1979. "การศึกษาเปรียบเทียบผู้อพยพทางบกในค่ายอพยพคนลาว คนเขมร และคนเวียดนาม." รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 138 หน้า. (TH ATL MI)
- อมรา พงศาพิชญ์. 2529/1976. "กลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์." ใน วารสารเอเชียปริทัศน์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. หน้า 50-61. (TH Sve ET)
- อมรา พงศาพิชญ์. 2530/1987. "ปัญหานุรณาการในสังคมไทย." เอกสารเสนอในการประชุมทางวิชาการ "ยุทธศาสตร์ของไทยกับความมั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า". จัดโดยสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 20-21 พฤษภาคม 2530. (เอกสารโรเนียว). (TH ATL SS)
- อมวสี เกียรติถาวร. 2532/1989. "เจ้าพ่อศรีนครเตา : บทบาทและความสำคัญของการถือผีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาโบราณคดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANBL)
- อรไท ผลดี. 2528/1985. "การศึกษาเชิงพิจารณาคุณค่าล้านนาเรื่องชุมพวงราชแดงเขียว." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจากกรีกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL ANFR)
- อรพรรณ ห่องสังวาลย์. 2538/1995. "วรรณกรรมนิทานพื้นบ้านอีสาน เรื่องจำปาสดัน." ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)

- อรศิริ ปาณินท์ และคณะ. 2528/1985. คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพ
ประเภทวัด เล่มที่ 2 : วัดในภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย. (TH Tyn YR)
- อรศิริ ปาณินท์ และคณะ. 2530/1987. "การศึกษาเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง
ด้านกายภาพประเภทวัด : วัดในภาคอีสาน." วารสารหน้าจั่ว. ฉบับที่ 7 (ปีการศึกษา
2530) : หน้า 49-79. (TH ATL TR)
- อรศิริ ปาณินท์ และคณะ. 2530/1987. คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพ
ประเภทวัด เล่มที่ 3 : วัดในภาคอีสาน. กรุงเทพฯ : กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย. (TH ATL TR)
- อรศิริ ปาณินท์ และคณะ. 2538-2539/1995-1996. "การศึกษาเพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเมือง
แม่ฮ่องสอนและบริเวณเกี่ยวเนื่อง." วารสารหน้าจั่ว. ฉบับที่ 13 (ปีการศึกษา 2538-2539)
: หน้า 117-172. (TH Yai TR)
- อรศิริ ปาณินท์ และคณะ. 2539/1996. รายงานวิจัยเรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเมือง
แม่ฮ่องสอนและบริเวณเกี่ยวเนื่อง. กรุงเทพฯ : กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย. (TH Yai TR)
- อรศิริ ปาณินท์ และสมคิด จิระทัศนกุล. 2535/1992. "ความเหมือนและความต่างของบ้านไถลื้อ
สิบสองปันนาและไถลื้อเมืองน่าน." ใน การศึกษาเปรียบเทียบเรือนไทยลื้อในสิบสองปันนา
กับเรือนไทยลื้อในจังหวัดน่าน. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "เรือนพื้นถิ่น
ไทยในภูมิภาคต่าง ๆ : รูปแบบและบทบาทในสังคม". 5-6 พฤศจิกายน 2535. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH Lue ANAR)
- อรศิริ ปาณินท์. 2536/1993. "ตลาดพื้นบ้านลานนา." วารสารหน้าจั่ว. 3 (ปีการศึกษา 2536) :
หน้า 231-246. (TH Tyn EC)
- อรศิริ ปาณินท์. 2537/1994. "พัฒนาการของคนหลายกลุ่มที่บ้านแม่สามแลบ." วารสารอาษา.
(กันยายน 2537) : หน้า 92-95. (TH Sve ET)
- อรศิริ ปาณินท์. 2537/1994. "หมู่บ้านและบ้านไต่ (ไทใหญ่) ที่บ้านปางหมู อำเภอเมือง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน." วารสารอาษา (ตุลาคม 2537) : หน้า 96-107. (TH Yai ANGN)
- อรศิริ ปาณินท์. 2538/1995. "บ้านไต่ยวน ที่ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่." วารสารอาษา.
(มีนาคม-เมษายน 2538) : หน้า 102-110. (TH Tyn ANGN)
- อรศิริ ปาณินท์. 2538/1995. "บ้านไต่ยวนที่ดอยสะเก็ด เชียงใหม่." ใน บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Tyn ANGN)

อรศิริ ปาณินท์. 2538/1995. "บ้านไต้ลื้อ ที่บ้านปางสา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน." วารสาร อาษา. (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2538) : หน้า 92-104. (TH Lue ANGN)

อรศิริ ปาณินท์. 2538/1995. "บ้านไต้ลื้อ ที่บ้านปางสา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน." ใน บ้าน และหมู่บ้านพื้นถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH Lue ANGN)

อรศิริ ปาณินท์. 2538/1995. "หมู่บ้านและบ้านไต้ (ไทใหญ่) ที่บ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน." ใน บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์. (TH Yai ANGN)

อรศิริ ปาณินท์. 2539/1996. บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรม ราชูปถัมภ์จัดพิมพ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (TH ATL ANAR)

อรศิริ ปาณินท์. 2539/1996. สถาปัตยกรรมไต้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประชาชน. (TH Sve ANAR)

อรศิริ ปาณินท์. และคณะ. 2538-2539/1995-1996. "การศึกษาเพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เมืองแม่ฮ่องสอนและบริเวณเกี่ยวเนื่อง." วารสารหน้าจั่ว. 13 (ปีการศึกษา 2538-2539) : หน้า 117-172. (TH Yai TR)

อรสม สุทธิสาคร. 2539/1996. "การคลอডพื้นบ้าน." สารคดี. 12, 141 (2539) : 91-110. (TH ATL HL)

อร่ามจิต ชินช่าง. 2532/1989. "กาพย์เซิ้งบั้งไฟ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารี, พระ. 2526/1983. "คติความเชื่อชาวอีสาน." ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติ ความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH ATL ANBL)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, เจริญชัย ชนโพโรจน์ และจากรุวรรณ ธรรมวัตร. 2525/1982. ประเพณีและวรรณคดีเก่าอีสาน. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมหนังสือตามพระราชดำริ. (TH ATL ANBL)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2511/1968. มัคคะสงสารเทศนา. มหาสารคาม : อักษรทองการพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2512/1969. พระเชตุพน. พระนคร : โรงพิมพ์เลียงเชียง. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2513/1970. นกกะจอก. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภักดิ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2513/1970. พระยาคำภองสอนไพร่. ขอนแก่น :

โรงพิมพ์ศิริภักดิ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2528/1985. สาส์นลีปบุญ. มหาสารคาม : อภิชาติ

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2533/1990. ภาพพระมุนี. มหาสารคาม อภิชาติ

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2533/1990. ประวัติศาสตร์ข้า-ขอม. มหาสารคาม :

อภิชาติการพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2512/1969. ท้าวคำสอน. มหาสารคาม : อักษรทอง

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2512/1969. สุพรรณโมกขา. มหาสารคาม : อภิชาติ

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2513/1970. สีทนมนิราห์. มหาสารคาม : อักษรทอง

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2513/1970. สุทธะนุชาดก. มหาสารคาม : อักษรทอง

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2525/1982. ชนะสันตะยอดคำสอน. มหาสารคาม :

อภิชาติการพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2525/1982. เสียวสวาด. มหาสารคาม : อภิชาติ

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2527/1984. สาส์นสมที่คิด. มหาสารคาม : อภิชาติ

การพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ, ผู้ปริวรรต. 2518/1975. พระลักพระลาม. มหาสารคาม : อักษร

ทองการพิมพ์. (TH ATL ANFR)

อรุณ เวชสุวรรณ. 2518/1975. พุทธศาสนากับไสยศาสตร์. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.

(TH ATL ANBL)

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ. 2539/1996. พจนานุกรมศัพท์ล้านนา เฉพาะคำที่ปรากฏใน

ใบลาน. เชียงใหม่ : สุริวงศ์โปรดักชั่นเตอร์.

- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และศรีเลา เกษพรหม. 2539/1996. "พระพุทธรูป : แนวคิดของชาวล้านนา." เอกสารประกอบการประชุมนานาชาติไทยศึกษา ครั้งที่ 6. 14-17 ตุลาคม 2539 : เชียงใหม่. (TH Tyn BB)
- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. 2540/1997. "หอคำ เวียงแก้ว ในเชียงใหม่." เอกสารประกอบนิทรรศการเนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย 2 เมษายน 2540. เชียงใหม่ : หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่. (TH Tyn ANAR)
- อะรุณี รัตนกุล. 2529/1986. "คำลักษณะนามในภาษาถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น สระบุรี และสุราษฎร์ธานี." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve LC)
- อัศวพงษ์ สัจจวาทิต และคณะ. 2528/1985. รายงานวิจัย เรื่องวิถีการผลิตหม้อและน้ำดันเมืองลุง. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Sve LC)
- อัญชนา พานิช. 2537/1994. "คำลงท้ายในภาษาลาวโซ่ง (Final Particles in Lao Song)." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Sng LC)
- อัญชลี นูรณสิงห์. 2531/1988. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยโซ่ง." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล. (TH Sng LC)
- อัน นิมมานเหมินท์. 2506/1963. "เรือนไทย." วารสารอาษา 2 (2506) : ไม่มีเลขหน้า. (TH ATL ANAR)
- อัน นิมมานเหมินท์. 2512/1969. "เรือนไทยแบบดั้งเดิม." วารสารอาษา 2 (2512) : หน้า 45-53. (TH ATL ANAR)
- อัน นิมมานเหมินท์. 2521/1978. "เรือนไทยแบบดั้งเดิม." ใน ศิลปล้านนาไทย. (หนังสือที่ระลึกในงานฉาบปณิก นายจรงรัก พงศ์พิพัฒน์ และนางทิพย์ พงศ์พิพัฒน์ ณ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ 26 มีนาคม 2521). กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, หน้า 137-149. (TH ATL ANAB)
- อัน นิมมานเหมินท์. 2524/1981. "หมู่บ้านภาคเหนือหรือ 'บ้านไทล่านนา'." วารสารสถาปนิกฉบับพิเศษ. ครบรอบ 7 ปี สมาคมฯ (2524) : หน้า 113-119. (TH ATL ANAR)
- อานันท์ กาญจนพันธุ์ และฉลาดชาย รมิตานนท์. 2533/1990. "พิธีกรรมและความเชื่อล้านนา : การผลิตใหม่ของอำนาจทางศีลธรรม." ใน สมุดสังคมศาสตร์. 12 (พฤศจิกายน-มกราคม 2533) : 123-139. (TH ATL ANBL)

- อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2532/1989. "ปัญหาและวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ชนชาติไท." รวมบทความประวัติศาสตร์. 11 (2532) หน้า 1-15. (TH Sve HT)
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2536/1993. "สถานภาพการวิจัยพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมไทใหญ่." ใน นุญา มลิณทสูต และจรรววรรณ พรหมวัง-ข้าเพชร : การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไทย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว (หน้า7-17). (TH Yai ANGN)
- อำนวย อุ่นคำเมือง. 2523/1980. "วิเคราะห์วรรณกรรมล้านนาไทย เรื่องโคลงมั่งทรา." ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (TH Tyn ANFR)
- อิรวดี ไตลังคะ. 2525/1982. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำสอนพระยามังราย." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn ANFR)
- อุดม บัวศรี. 2535/1992. "วัฒนธรรมเกี่ยวกับผ้าของชาวอีสาน." ที่ระลึกผู้เสีย 35 เทศกาลไหมกาชาดขอนแก่น. ขอนแก่น : ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน. หน้า 83-90. (TH ATL ANDR)
- อุดม บัวศรี. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. "เขื่อนอีสาน." วารสารอาษา. 9 (มกราคม-กุมภาพันธ์) : หน้า 61-67. (TH ATL ANAR)
- อุดม พรประเสริฐ 2529/1986. "คำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาอีสาน." วิทยานิพนธ์ปริญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (TH ATL LC)
- อุดม รุ่งเรืองศรี. 2518/1975. "การอ่านอักษรไทยกลางที่ถอดจากภาษาล้านนา." มนุษยศาสตร์. 6, 1 (เมษายน 2518) 5-7. (TH Tyn LC)
- อุดม รุ่งเรืองศรี. 2525/1982. "วรรณกรรมล้านนาไทยเรื่องหงส์หินของเจ้าสุริยวงศ์." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Tyn ANFR)
- อุดม รุ่งเรืองศรี. 2526/1983. วรรณกรรมล้านนา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- อุดม รุ่งเรืองศรี. 2526-2527/1983-1984. "วรรณกรรมล้านนาไทย." ล้านนาไทย. อนุสรณ์พระราชพิธีเปิดพระบรมราชานุสรณ์สามกษัตริย์. เชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)
- อุดม รุ่งเรืองศรี. 2529/1986. จารัตินิยมในการแต่งวรรณกรรมคำวขอ. เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (TH Tyn ANFR)

อุดม รุ่งเรืองศรี. 2538/1985. เจ๊ยก้อม : เรื่องข้าชั้นล้านนา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

(TH Tyn ANFR)

อุดม สมพร. 2540/1997. ผ้าจากไท-ยวน-ราชบุรี. ไม่ปรากฏแหล่งพิมพ์. (TH Tyn ANDR)

อุดม หนูทอง. 2524/1981. วรรณกรรมสดดีและแหล่งทำขวัญของภาคใต้. สงขลา : สถาบัน

ทักษิณคดีศึกษา. (TH ATL ANFR)

อุดร ดวงพิมพ์. 2540/1997. "การตกแต่งผนังด้านหลังหรือส่วนหลังพระประธาน...ถ้าจะเป็นแค่อดีต". ใน ศิลปกรรมล้านนากับคุณค่าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป. เชียงใหม่ : เซนต์. หน้า

139-150. (TH Tyn ANAR)

อุทัยทอง จันทกรณ์. 2535/1992. องค์ประกอบสถาปัตยกรรมอีสาน. สกลนคร : ศูนย์ศิลป

วัฒนธรรม วิทยาลัยครูสกลนคร. (TH ATL ANAR)

อุทัยวรรณ ตันหยง. 2522/1979. "ลักษณะการออกเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรีและสิงห์บุรี

(Some Characteristics of Lopburi Phuan Pronunciation)." ละโว้. 1 (2522). 7-10.

(TH Phn LC)

อุทัยวรรณ ตันหยง. 2526/1983. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของสามระดับอายุใน

ภาษาพวน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร. (TH Phn LC)

อุทัยวรรณ ตันหยง. 2522/1979. ระบบเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรี. โครงการศึกษาและ

รวบรวมวรรณกรรมท้องถิ่น ใน 3 จังหวัด (ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี). วิทยาลัยครูเทพสตรี

จังหวัดลพบุรี. (TH Phn LC)

อุบล นกตารา. 2538/1995. "เครื่องแต่งกายหมอลำเพลิน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

(TH Phn ANAR)

อุบลทิพย์ จันทรเนตร. 2537/1994. "ความสัมพันธ์ระหว่างเพลงกล่อมเด็กกับโลกทัศน์ของ

ลาวพวน : กรณีศึกษาหมู่บ้านวัดกุฎีทอง จังหวัดสิงห์บุรี." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร

มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Phn ANAR)

อุราลักษณ์ สติธิบุตร. 2526/1983. "มณฑลอีสาน และความสำคัญในทางประวัติศาสตร์."

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(TH ATL HT)

- เอ .ปี. กริสโวลด์. 2525/1982. "สถาปัตยกรรมและปฏิมากรรมล้านนาไทยสมัยโบราณ." ใน ล้านนาปริทัศน์. (ในวาระครบรอบปีคล้ายวันมรณะนางกิมฮ้อ นิมนานเหมินท์, 2525)
ไม่ปรากฏชื่อเมือง : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. หน้า 84-114. (TH Tyn ANAR)
- เอ็ดเวิร์ด เรมอนด์ โรบินสัน. 2537/1994. "การแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาไทยตะวันตกเฉียงใต้ที่เป็นกลุ่ม 'ป'." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (TH Sve LC)
- เอี่ยม ทองดี. 2538/1995. "คติพื้นบ้านเกี่ยวกับข้าว." ใน ข้าว : วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : มติชน. (TH ATL ANFR)
- เอื้อ มณีรัตน์. 2533/1990. "มีทั้งไตกับไทแล้วใครคือลาว." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 11, 7 (พฤษภาคม 2533). หน้า 113-14. (TH
- โสภาส วลลิกากร. 2526/1983. "สถาปัตยกรรมล้านนาร่วมสมัยรัตนโกสินทร์." วารสารอาษา. 11, 7 (กุมภาพันธ์ 2526) : หน้า 109-112. (TH Tyn ANAR)
- โสภ ปุตรมาศรี. 2538/1995. "ภาพสะท้อนของสังคมอีสานจากกลอนลำของหมอลำเคนดาเหล่า." ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (TH ATL SS)
- อันธ เพนซ์ 2526/1983. ประวัติความเป็นมาของล้านนาไทย. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม. (TH Tyn HT)
- อันธ เพนซ์ 2535/1992. "จารึกวัดกานโถมและความเป็นมาของอักษรไทย." จุลสารคลังข้อมูลจารึกล้านนา. ฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 6-15. (TH Tyn HT)
- อันธ เพนซ์, อุดม รุ่งเรืองศรี และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. 2529/1986. เวียงลอ : ศึกษาจากถาวรสารวจตำนานและจารึก. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 144-152. (TH Tyn ANAR)

ภาษาอังกฤษ

- An Chunyang and Lui Bohua. 2528/1985. Where the Dai People Live. Neijing : Dalian Printing House. (TH Sve HT)
- Andrews, IV, James M. Gordon T. 2486/1943. Bowles, Carleton S. Coon and others "Evolutionary Trends in body Build Data from Thailand (Siam)" in Studies in the Anthropology of Oceania and Asia. Papers of the Peabody Museum of

- American Archaeology and Ethnology, Harvard University, Vol.XX, หน้า 102-121, มีแผนที่ และตาราง. (TH ATL ET)
- Anirut Tanlaput. 2531/1988. "Tonal Variation of Lampang Kham Muang". M.A. Thesis. Mahidol University. (TH Tyn LC)
- Anuman Rajadhon, Phraya. 2498/1955. "Me Posop, The Rice Mother". Journal of the Siam Society. 43,1 (1955) :55-61. (TH ATL ANBL)
- Anuman Rajadhon, Phya. 2499/1956. The Cultures of Thailand. Bangkok : The National Culture Institute, 16 หน้า. (TH ATL ANBL)
- Anuman Rajadhon, Phya. 2505/1962. Thailand and the Thai People, An Adress given to the 2nd Groups of Peace Corps Volunteers to Thailand, at Ann Arbor, Michigan Univ., on Tuesday, 24th July, 1962. pp. 1-3. (TH ATL ANGN)
- Anuman Rajadhon, Phya. 2511/1968. "The Nature and Development of the Thai Language". Essay on Thai Folklore. Bangkok : The Social Science Association Press, pp. 1-102. (TH ATL LC)
- Anuman Rajadhon, Phya. ๒๕๑๒. The "phi". Journal of the Siam Society 41 (2) : 153-178. (TH ATL ANBL)
- Areeluck Tisapong. 2528/1985. "Aphonological description of the Kaloeng language of Ban Dong Ma Fai, Sakon-Nakhorn". M..A. Thesis. Mahidol University. (TH Klg LC)
- Baba Yuki. 2536/1993. "The Ritual of Gardian Spirit of the Tai-Lue and Its Social Background : A Case Study in Nan Province of Northern Thailand". In Proceeding of the 5th International Conference on Thai Studies. London. (TH Lue ANBL)
- Baccam Don. 2529/1986. Tai Dam - English, English – Tai Dam Vocabulary Book. Baccam Don : Summer Institute of Linguistics the United States of America. (TH Sng BB)
- Be Viet Dang. 2533/1990. "Some Questions on Tay and Thai ethnics histories and main cultural features". In Proceeding of the 4th International Conference of Thai Studies. (Kunming). 11-13 (May 1990). (TH ATL ANGN)

- Bell Barry and Team. 2538/1995. Mae Hong Son'95 : Development and Cultural Ecology. Canada : Carlton University School of Architecture. (TH Yai EG)
- Benedict, Paul K. 2485/1942. "Thai, Kadai and Indonesian : a new alignment in Southeastern Asia". AA 44. pp. 576-601. (TH Sve HT, ATL HT)
- Benedict, Paul K. 2519/1976. Austro-Thai Language and Culture. with a Glossary of Roots. New Haven : HRAF Press. (TH Sve LC)
- Benedict, Paul K. 2522/1979. "Linguistic Prediction : The Case of Saek". Paper presented at the 12th International Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics. (TH Sak LC)
- Bowie Katherine A. 2533/1990. "Labor Organization and Textile Trade in Northern Thailand in Nineteenth Century". In Proceeding of the 4th International Conference on Thai Studies. Kunming. (11-13 May). (TH ATL ANDR)
- Bowring, Sir John. 2512/1969. The Kingdom and People of Siam. London : Oxford University Press. (TH ATL SS)
- Brown, J. Mervin. 2508/1965. From Ancient Thai to modern Dialects. Bangkok : Social Science Association Press of Thailand. (TH ATL LC)
- Chalong Eam-Eium. "the phonological description of Phuan at Tambon Hat Siaw, Si Sat Chanalai district Sukhothai province". M.A. Thesis Mahidol University. (TH Phn LC)
- Chamberlain, James R. 2515/1972. "Tone Borrowing in Five Northeastern Dialects". Tai Phonetics and Phonology. Edited by Jimmy G. Harris and Richard B. Noss. Bangkok : Central Institute of English Language. (TH Sve LC)
- Chamberlain, James R. 2517/1974. "Tone System Patterns and Classification of Tai Languages : How Reliable are they ?". Paper read at the Tai Linguistics symposium. Bangkok. (TH Sve LC)
- Chantavilasvong, Santi. 2530/1987. "The Spirit Cults and Superstition in Thai Habitation : A Case Study in Northern Region". Thesis (Ph.D.), University of Michigan. (TH ATL ANBL)

- Cholthira Satyawadha. 2538/1995. "Ethnic Inter-Relationships in the History of Lanna : Reconsidering the Law Role in the Lanna Scenario". Research Paper Submitted for the 6th International Conference on Thai Studies. Chiang Mai Thailand.
(TH Tyn ET)
- Cholthira Satyawadha. 2538/1995. "Tamnan Muang : Ethnic Inter-Relationships in the History of Lanna." In Wannakam-Silapa Sadudee. Bangkok : Kasetsart University. (pp. 23-55). (TH Tyn ANFR)
- Climent, Pierre. 2525/1982. "The Lao House among the Thai Houses : A Comparative survey and a preliminary classification". East and Fareast Asia : Anthropological Aspects. Scandinavian Institute of Asian Studies, pp. 71-80 (TH ATL ANAR)
- Cohen, Paul 2527/1984. T. "Are The Spirit Cults of Northern Thailand Descent Groups?" Mankind. 14, 4 (August 1984) : 293-299. (TH Tyn ANBL)
- Colquhoun, Archibald Ross. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Amongst the Shans. 392 หน้า, เขียนเป็นภาษาอังกฤษ. (TH Yai ANGK)
- Credrer, Withelm. 2478/1935. Siam, des land der Tai. Stuttgart : J. Engelhorn's.
- Cunningham, Clark E. 2510/1967. Urgent Research in Northern Thailand. Vienna : .
Bulletin of the International Committee for Urgent Anthropological and Ethnological Research, vol. 8, Vienna. (TH Tyn ANGK)
- Damrong, Prince" 2457-2458/1914-1915. "The Story of the Records of Siamese History" Translated by O. Frank-furter. Journal of the Siam Society. 11, 12 (1914-15): 1-20. (TH ATL HT)
- Dao Guodong. 2533/1990. "Astetic Standards and Life Customs of the Dai People". In Proceeding of the 4th International Conference on Thai Studies. Kunming. (11-13 May). (TH ATL ANTR)
- Dhawat Poonotoke. 2538/1995. "A Comparative Study of Isan and Lanna Thai Literature". In Thai Literary Traditions. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (TH ATL ANFR)
- Diller, Anthony. 1976/2519. "Anote on PT ml.". In Tai Linghistics in Horrour o Fang-kuei , Li. Edited by Thomas W Gething, et al. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (TH

- Diskul, Subhadradis M.C. 2529/1986. Art in Thailand : A Brief History. Bangkok :
Amarin Press. (TH ATL ANAR)
- Dood, William Elifton. 2466/1923. The Tai Race : Elder Brother of the Chinese. Iowa :
The Torch Press. (TH Sve ET)
- Dodd, William Clifton. 2539/1996. The Tai Race : Elder Brother of the Chinese. Second
Published Bangkok, Thailand : White Lotus Co., Ltd. (TH Sve ET)
- Don, Baccam et als. 2532/1989. Tai Dam-English Englis-Tai Dam Vocabulary Book.
Summer Institute of Linguistics. (TH Sng BB)
- Dumaray Jacques. 2530/1987. The House in South-East Asia. Singapore : Oxford
University Press. (TH Sve ANAR)
- Durrenberger, Paul E. 2523/1980. "Annual Non-Buddhist Religious Observance of Mae
Hong Son Shan". Journal of the Siam Society. 68,2 (1980) : 48-56. (TH Yai
ANBL)
- Egerod, Soren. 2500/1957. Essentials of Khun Phonology and Script. University of
Copenhagen. (TH Khn LC)
- EH. Parker. 2437/1894. "The Old Thai Empire". The Chinese Recorder. (March 1894).
(TH
- Embree, John F. 2493/1950. "Shan (Burmese Tai)" In Ethnic Groups of Northern
Southeast Asia. Yale University, Southeast Asia Studies, New Haven, pp. 50-
57. (TH Yai ET)
- Embree, John F. 2493/1950. Thailand : A Loosely Structured Social System. The
American Anthropologist, Vol. 52 No.2. (TH ATL SS)
- Fippinger, Dorothy Crawford. 2514/1971. "Kinship Terms of the Black Tai people".
Journal of the Siam Society. 59, 1 (Jan. 1971). 65-73. (TH Sng SS)
- Fitzsimmons Thomas (editor). 2501/1958. Thailand its people its society its culture.
Country Survey Series, Human Relations Area Files, Inc., Box 2054 Yale Station,
New Haven, Connecticut. (TH ATL SS)
- Foreign Area Studies. ๓.๑.๑. U.S. Army Area Handbook for Thailand The American
University 5010, Wisconsin Avenue, N.W., Washington, D.C., 20016.
(TH ATL SS)

Gedney, William J. 2507/1964. "A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai".

The Social Science Review Special number 14 (Dec.1964) : 1-47. (TH Sng ANGN)

Gedney, William J. 2507/1964. A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai.

Bangkok : Social Sciences Review Special Publication 1. (TH Sve ANGN)

Gedney, William J. 2508/1965. "Saek, a Displaced Northern Thai Language". Presented
and the Winter Meeting of the Linguistic Society of America. (TH Sak LC)

Gedney, William J. 2509/1966. Linguistic Analysis of Thai Language and Dialects. The
University of Michigan, May, 1-51. (TH Sve LC)

Gedney, William J. 2513/1970. "The Saek Language of Nakhon Phanom Province".

Journal of the Siam Society. Vol. 58 Part I January 1970, pp. 67-87.

(TH Sak LC)

Gedney, William J. 2513/1970. "The Saek Language of Nakhon Phanom Province".

Journal of the Siam Society 68.1 (1970) : 67-87. (TH Sak LC)

Graham, M.R.A.S., W.A. 2467/1924. "The Races of Siam". SIAM. Part II. London :

Alexander Moring Limited. The Dela More Press to Clifford Street, W. I, pp. 102-
177. (TH ATL ET)

Griswold, A.B. 2518/1975. Wat Pra Yun Reconsidered. The Siam society No. 4.

(TH Tyn ANAR)

Griswold, Alexander B. 2503/1960. "The Architecture and Sculpture of Siam". In The

Arts of Thailand. Meriden, Conn : Meriden Gravre. (TH ATL ANAR)

Haagensen Hans. 2519/1976. "Ban Mae Mai, A Northern Thai Village : A Socio-

Agricultural Case Study." In Lampang Report. Soren Egerrod and Per Sorensen
eds. Bangkok : Craftman press. (TH Tyn ANGN)

Haagensen, Hans. 2525/1982. "A Socio-Architectural Case Study of North Thailand".

In The House in East and Southeast Asia : Anthropological and Architectural
Aspects. London and Malmo : Curzon Press. pp. 103-114. (Th Tyn ANAR)

Hans, Penth. 2527/1984. "Inscriptions and Images on the Pra Maha That in Lamphun".

In Proceeding of the 2nd International Conference on Thai Studies. Bangkok.
(22-24 August). (TH Tyn ANAR)

- Harris, George L., Giddens, Jackson A., and Lux, Thomas E. 2509/1966. "Ethnic Groups" Area Handbook for Thailand U.S. Government Printing Office Washington D.C., pp. 51-74. (TH Sve ET)
- Harris, Jimmy G. 2515/1972. "Phonetic Notes on Some Siamese Consonants" In Tai Phonetics and Phonology, pp. 8-22 Edited by Jimmy G. Harris and Richard B. Noss Bangkok : CIEL. (TH ATL LC)
- Harris, Jimmy G. and Chamberlain, James R. 2510/1967. Studies in Tai Linguistics. Central Institute of English Language office of State Universities Bangkok, pp. 419. (TH ATL LC)
- Henriksen Merete Aagaard. 2519/1976. "A Preliminary Note on Some Northern Thai Woven Patterns". Lampang Report. Soren Egerrod and Per Sorensen, eds. Bangkok : Craftman Press. (TH Tyn ANGN)
- Hill Ronald C. 2533/1990. "Where and What was Yonok". In Proceeding of the 4th International Conference on Thai Studies. Kunming. (11-13 May). (TH Tyn ET)
- Howard Michael. 2539/1996. "Identity and Traditional Based Tai Textiles in contemporary Thai Society". In Proceeding of the 6th International Conference on Thai Studies. Chiangmai. (14-17 October). (TH ATL ANDR)
- Kanittanan, Wilaiwan and James Placzek. 2529/1986. "Historical and Contemporary meanings of Thai kwan : the use of lexical meaning change as an indicator of culture change". In Religion, values, and Development in Southeast Asia. Edited by Bruce Mattnews and Judith Nagata, Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, National University of Singapore. (TH ATL ANBL)
- Kirsch, Thomas A. 2506/1963. Development and Mobility among the Phu Thai of Northeast Thailand. Haward University Press. (TH PTh SS)
- Kirsch, A Thomas. 1990/2533. "The Quest for Tai in Tai Context". Crossroads 5:1. pp. 69-79. (TH ATL SS)
- Kirsch, A. Thomas. 2520/1977. "Complexity in the Thai Religious System : An Interpretation". Journal of Asian Studies. 36 (1977). (TH ATL ANBL)
- Kirsch, A. Thomas. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. "Phu Thai Religious Syncretism : A Case Study of Thai Religion and Society". Thesis (Ph.D.) Harvard University. (TH PTh SS)

- Krairiksh, Piriya. 2527/1984. "The Earliest Datable Buddha Image of Lan Na ThaiW. In Proceedings of the 2nd International Conference on Thai Studies. Bangkok (22-24 August). (TH Tyn ANAR)
- Krug, Sonia and Shirley Duboff. 2525/1982. The Kamthieng House : Its History and Collections. Bangkok : Allied Printer. (TH Tyn ANAR)
- Kunstadter, Peter. 2510/1967. "Thailand : Introduction". Thailand, from Southeast Asian Tribes, Minorities, and Nations, pp. 369-400. (TH Sve ET)
- Lebar, Frank M., Hickey, Gerald C., and Musgrave, John K. 2507/1964. LU from Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia Human Relation Area Files Press New Haven, pp. 206-213. (TH Lue ET)
- Lebar, Frank M., Hickey, Gerald C., Musgrave, John K. 2507/1964. "Yuan" Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia. Human Relations Area Files Press. (TH Tyn ET)
- Li Fang-Kuei. 2520/1977. A Trandbook of Comparative Tai. Honolulu : University Press of Haweii. (TH Sve ANGN)
- Marlowe, D.H. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Chieng Mai Hill Tribe Area Maps. (TH Sve MS)
- MASPERO, H. 2514/1971. "La societe et la religuir des chinois anciens et celles des Tai Modernes" dans le Taoisme et les religious chinoirese Paris : Gallimard
ตีพิมพ์ขึ้นจากบทความที่นำเสนอในการประชุมที่โตเกียวเมื่อปี 1929/2472. (TH ATL SS)
- Maul Robert Bruce. 2533/1990. "Comment on the History and Culture of Haripunchai". In Proceeding of the 4th International Conference on Thai Studies. Kunming. (11-13 May). (TH Tyn HT)
- Moerman, Michael. 2509/1966. Kinship and Commerce in A Thai-Lue Village. Center for Southeast Asia Studies, Institute of International Studies University of California, Berkeley, California, Ethnology Vol. V, Nov. 4 Oct., pp. 360-364. (TH Lue SS)
- Moerman, Michael. 2510/1967. "A Minority and Its Government : the Tai-Lue of Northern Thailand." In Peter Kunstadter, ed. Southeast Asian Tribes, Minorities, and Nations. Princeton : Princeton university. pp. 401-424. (TH Lue SS)

Moerman, Michael. 2510/1967. "Being Lue : Uses and Abuses of Ethnic Identification"
University of California at Los Angeles The Problems of Tribe in Contemporary
Sociopolitical Contexts, pp. 153-169. (TH Lue ET)

Moerman, Michael. 2511/1968. Agricultural Change and Peasant Choice in a Thai
Village University of California Press, Berkley and Los Angeles, pp. 1-227.
(TH ATL SS)

Moerman, Michael. 2511/1968. Analysis of Lue Conversation : Providing Accounts
Finding Breaches and Taking Sides University of California, pp.1-101.
(TH Lue LC)

Moerman, Michael. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. A Minority and Its Government : the Thai-Lue of
Northern Thailand. Southeast Asia Series Berkeley California : Center for
Southeast Asia Studies, Institute of International Studies University of California,
pp. 401-425. (TH Lue SS)

Myers, Raymond W. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. "Lu" Ethnographic Study Series Minority
Groups in Thailand (ch. 7) Cultural Information Analysis Center, pp. 1-41.
(TH Lue ET)

Nimmanahaeminda, Kraisri. 2509. "Ham yon, The Magic Testicle". In The Kamthieng
House : An Introduction. Bangkok : the Siam Society. (TH Tyn ANAR)

Nookul Chompoonich and Wanida Pisespongsa. B.E. 2529 (1966) 2529/1996. A Cultural
Study of the Thai Song in Mu-Ban Koh Raet, Amphoe Bang Kan, Changwet Nakorn
Pathom A final report of the Study Submitted to UNESCO. (TH Sng ANGN)

O'Connor, Richard A. 2533/1990. "Siamese Tai in Tai Context". Crossroads. 5 : 1. pp.
1-21. (TH ATL ANGN)

Orapin Maneewong. 2530/1987. "A Comparative Phonological Study of Lao Song in
petchburi and Nakorn Pathom Provinces". M.A. Thesis in Linguistics Faculty of
Graduate Studies, Mahidol University. (TH Sng LC)

Ornsiri Panin. 2539/1996. "The Study for the Conservation of Tourism Attactions in Mae
Hong Son and It's Vicinity : Case Study of Ban Maung Pon". In Proceeding of
the 6th International Conference on Thai Studies. Chiangmai. (14-17 October).
(TH Yai LC)

- Pairat Warie. 2522/1979. Some Sociolinguistic Aspects of Language Contact in Thailand. Ph.D. dissertation submitted to the University of Illinois at Urbana Champaign, 1979, 182 หน้า, เขียนเป็นภาษาอังกฤษ, มีบรรณานุกรม. (TH ATL LC)
- Panida Rosset. 2530/1987. Kham Yong : Etude synchronique et diachronique d'un parler de la famille Tai. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์), มหาวิทยาลัย Paris, 2 volumes, 429 หน้า, เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส. (TH Yng LC)
- Pedersen, Lise Rishoj. 2525/1982. "The Influence of Spirit World on The Habitation of the Lao Song Dam, Thailand". In The House in East and Southeast Asia : Anthropological and Architectural Aspects. London and Malmo : Curzon Press. pp. 115-128. (TH Sng ANBL)
- Phulphong Thongrat. 2531/1988. "A Comparative Phonological Study of Thai Phuan at Suphanburi and Sukhothai Province". M.A. Thesis in Linguistics, Mahidol University. (TH Phn LC)
- Placzek, James A. 2533/1990. "Phii miang : Black Thai Symbols of State and Leadership" In Proceedings of the 4th International Conference on Thai Studies. pp. 48-68. Kunming (11-13 May). (TH Sng ANBL)
- Prakong Nimmanahaeminda. 2538/1995. "Heroism and Epic Verse-Form : A Study From Lilit Yuan Phai and The Epic of Thao Cheung". In Thai Literary Traditions. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (TH ATL ANFR)
- Prasong Eiam-Anant. 2540/1997. "Guidelines on Conservation of Northern Thai Vernacular Houses". In Proceeding of the International Conference on Conservation and Revitatzation of Vernacular Architecture. Bangkok. (13-18 May). (TH Tyn ANAR)
- Ratanaporn Sethakul. 2532/1989. "Political, Social, and Economic Changes in the Northern Stste of Thailand, Resulting from the Chiang Mai Treaties of 1874 and 1883", Ph.D. Dissertation, Northern Illinois University. (TH Tyn SS)
- Renard, Ronald D. 2533/1990. "Tai Lu Self, House, Village, and Moeng". Crossroads. 5 : 1, pp. 43-58. (TH Lue ANAR)
- Renard, Ronald D. Changing. 2537/1994. "Perspectives on the Lu : Preliminary Thoughts." Paper to be presented at the Conference on Thai Lu Culture and

- Adaptation in the Current of Change, ChiangMai University, Sept. 1994 pp. 1-20. (TH Lue ANGN)
- Renard, Ronald D., ed. 2531/1988. Changes in Northern Thailand and the Shan States 1886-1940. Singapore : Southeast Asian Studies Program Report No.1. (TH Yai SS)
- Rhum, Michael R. 2532/1989. "The Lords of AVA : Spirit Rites in northern Thailand". Crossroads. 4, 2 (1989) :53-62. (TH Tyn ANBL)
- RISPAUD, Jean. 2465/1922. "Les noms a elements numeraux des principautes tai." Journal of The Siam Society 29, Pt. II. (TH ATL LC)
- Ritchie Mark A. 2536/1993. "A Village in Context : Arenas of Social Action and Historical Change in Northern Thai Peasant Classes". In Proceeding of the 5th International Conference on Thai Studies. London. (TH Tyn SS)
- Ruiyao, Cheng. 2533/1990. "On Tattoo of the Dai Nationality". In Proceedings of the 4th International Conference on Thai Studies. Kunming (11-13 May). (TH ATL ANBL)
- Ruthjaporn Prachadetsuwat. 2533/1990. "The Influnce of Chistianity on Tai Ya in Chiang Rai Province". In Proceedings of the 4th International Conference on Thai Studies. Vol. 3 : 450-457. Institute of Southeast Asian Studies, Kunming China. (TH Tya ANBL)
- Samart Sirivechapunt. 2540/1997. "Northern Thai Vernacular Architecture". In Proceeding of the International Conference on Conservation and Revitalization of Vernacular Architecture. Bangkok. (13-19 May). (TH Tyn ANAR)
- Samran Taechakumput (แปล). ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. History of The Phu Thai, Renu Nakorn in Brief. (TH PTh HT)
- Sams, Bert F. 2530/1987. Traditional and Modernity in a Lao Song Village of Central Thailand (Black Tai)". (TH Sng SS)
- Sams, Bert F. 2531/1988. "Black Tai and Lao Song Dam : The Divergence of Ethnoultmlol Identities." Journal of the Siam Society Vol. 76 Nov. 1988. pp. 100-116. (HT Sng ET)

- Santi Chantavilasvong. 2530/1987. "The Spirit Cults and Superstition in Thai Habitation : A Case Study in Northern Region". Unpublished Ph.D. dissertation. Ann Arbor, Michigans University of Michigan. (TH Tyn ANBL)
- SATYAVADHNA, C. 2538/1995. "Tamnan Muang : Ethnic Inter-relationships in the History of Lanna". (TH Tyn ANFR)
- Seidenfaden, E. 2478/1935. "Anthropological and Ethnological Research Work in Siam". Journal of the Siam Society. 28, 1 (1935) : 15-18. (TH ATL ET)
- Seidenfaden, Erik. 2501/1958. The Thai People. Bangkok : Siam Society. (TH ATL SS)
- Serasin, Fritz. 2476/1933. "Prehistorical Researches in Siam". Journal of the Siam Society. 26, 2 (1933). 171-202. (TH ATL HT)
- Smalley, William A. 2508/1965. Teaching Thai in Hill Tribes Schools. Minisitry of Education, July, p.16. (TH ATL ED)
- Smith, Harvey H., Dormier, Donald W., Bunge, Freederica M., Rintz, Frances Chadwick, Shinn, Rim-Supard Telebi. 2511/1968. Suzanne "Language and Communication" AREA HANDBOOK for THAILAND Washington D.C. Printing office, pp. 89-105. (TH ATL LC)
- Sukhumbhand Paribatra and Chai-anan Smudavanija. 2526/1983. Factors Behind Armed Separatism: A Framework for Analysis Paper presented at Workshop on Armed Separatist Movements, Organized by the Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 7-9 December, 1983 เอกสารไวเนียว 14 หน้า, (drafted paper only; not to be cited without prior approval from the authors) เขียนเป็นภาษาอังกฤษ. (TH ATL SS)
- Sumet Jumsai. 2513/1970. Seen : Architectural Forms of Northern Siam and Old Siamese Fortification. Bangkok : Thai Watana Panich Press. (TH Tyn ANAR)
- Sumitr Pitiphat. 2523/1980. "The Religion and Beliefs of the Black Tai, and a Note on the Study of Cultural Origins". Journal of the Siam Society 68,1(1980) : 29-37. (TH Sng ANBL)
- Suvanna Kriengkraipetch. 2532/1989. "Thai Folk Beliefs about Animals and Plants and Attitudes toward Nature". In Culture and Environment in Thailand. pp. 195-211. Bangkok : Siam Society. (TH ATL EG)

- Tambiah, S.J. 2513/1970. Buddhism and the Spirit Cults in Northeast Thailand.
Cambridge : Cambridge University Press. (TH ATL ANBL)
- Tanabe, Shigeharu. 2534/1991. "Spirits, Power and the Discourse of Female Tender :
The Phi Meng Cult in Northern Thailand". In Thai Construction of Knowledge.
Edited by manas Chitakasem and Andrew Turton. London : SOAS.
(TH Tyn ANBL)
- Tanabe, Shigeharu. 2534/1991. Religious Traditions among Tai Ethnic Groups. A
Selected Bibliography. Ayutthaya Historical Study Centre, Bangkok : Amarin
Printing Group Co. (TH Sve ANTR)
- Tanakorn Sungkep. 2526/1983. "A Phonological Study of Lao Ngaeo with
Comparisons to Five Tai Dialects". M.A. Thesis in Linguistics Faculty of
Graduate Studies, Mahidol University. (TH Ngw LC)
- Tannenbaum, Nicola. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. "Agricultural Decision Making Among the Shan
of Maehongson Province, Northwestern Thailand." Thesis (Ph.D.) University of
Iowa. (TH Yai EG)
- Terwiel, B.J. 2521/1978. "The Origin and Meaning of the Thai 'City Pillar'. Journal of the
Siam Society. 66, 2 (1978) : 159-171. (TH ATL ANBL)
- Terwiel, B.J. 2523/1980. The Tai of Assam and Ancient Tai Ritual Vol. 1-2. The Centre
for Southeast Asian Studies, Gaya, India, pp. 188-192. (TH Sve ANBL)
- Textor, Robert Bayard. 2503/1960. "An Inventory of Non-Buddhist Supernatural Objects
in a Central Thai Village" Thesis (Ph.D.), Cornell University. (TH ATL ANTN)
- Thada Suthitham. 2540/1997. "Vernacular Architecture : Indigenous Architecture of the
Environment, the Case of the Northeastern Thailand". In Proceeding of the
International Conference on Conservation and Revitalization of Vernacular
Architecture. Bangkok. (13-18 May). (TH ATL ANAR)
- Thai Studies Program, Chulalongkorn Univ. 2527/1984. Religion and Beliefs from
International Conference on Thai Studies. August 22-24, 1984. (TH ATL ANBL)

- Thepbangon Boonsner. 2527/1984. "The Phonological Description of Yooy".
 วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์, สถาบันวิจัยภาษาและ
 วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 192 หน้า,
 เขียนเป็นภาษาอังกฤษ. (TH Yoy LC)
- Thompson, Virginia. 2510/1967. Thailand : The New Siam. 2nd Ed. Paragon Book
 Reprint Corporation New York, pp. 865 หน้า. (TH ATL ET)
- Thomsen, Jorgen Rahbek. 2525/1982. "Two House in Thailand". In The House in East
 and Southeast Asia : Anthropological and Architectural Aspects. London and
 Malmo : Curzon Press. pp. 81-102. (Th ATL ANAR)
- Turton, Andrew. 2515/1972. "Matilineal Descent Groups and Spirit Cults of the Thai-
 Yuan in Northern Thailand". Journal of the Siam Society. 60, 2 (1972) : 217-256.
 (TH ATL ANOT)
- Vandergeest Peter. 2536/1993. "National Identity and the Village in Rural Development".
 In Proceeding of the 5th International Conference on Thai Studies. London.
 (TH ATL ANOT)
- Velder, Christian. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. "Chao luang muak kham (the royal master with the
 golden Crown) : Report on the forest spirit of ban Saliem". "Journal of the Siam
 Society". 51 (1) : 85-92. (TH Tyn ANBL)
- Ward, F.K. 2530/1987. "Yunnan and the Thai Peoples". "Journal of the Royal Central
 Asian Society." (TH ATL HT)
- Welhem G. Sothem. 2507/1964. "Thailand and Prehistory". Sipakorn. 8 (1964) : 42-47.
 (TH ATL HT)
- Wilaiwan Khanittanan. 2532/1989. "The Order of the Natural World as Recorded in Tai
 Languages" In Culture and Environment in Thailand. pp 233-242, Bangkok :
 Siam Society. (TH Sve LC)
- Wutichai Jodking. 2523/1980. "Some Characteristics of the Yo Language at Sakon
 Nakhon". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ เสนอต่อศูนย์
 ศึกษาภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ (ต่อมาเป็นสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
 เพื่อพัฒนาชนบท) และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 160 หน้า, เขียนเป็นภาษา
 อังกฤษ. (TH Yoy LC)

- Yuji Baba. 2536/1993. "The Ritual of the Guardian Spirits of the Tai Lue and Its Social Background : The Case Study of Nan Province in Northern Thailand". Paper presented at the 5th international Conference of Thai Studies. (TH Lue ANBL)
- Yuji Baba. 2539/1996. "Migration and Spirit Cult : The Case Study on the Tai-Lue Villages in Nan Province, Northern Thailand. In Proceedings of the 6th International Conference on Thai Studies. Theme II, pp. 27-47. Chiang Mai (14-17 October). (TH Lue ANBL)
- Zang Gongin and Ngampit Jagacinski. 2533/1990. "Agricultural Sacrefice and Village Culture of Dai People". In Proceeding of the 4th International Conference on Thai Studies. Kunming. (11-13 May). (TH Sve ANTR)
- Zimmerman, Carle C. 2480/1937. "Some Phrases of Land Utilization in Siam". The Geographical Review. Vol. XXVII, No.3. The American Geographical Society, New York. หน้า 378-393. (TH ATL LC)
-

บรรณนิทัศน์

บรรณนิทัศน์ เอกสารที่ศึกษาในชนกลุ่มไทในประเทศไทย

TH ALT ANGN 2499/1956. Anuman Rajadhon, Phya The Cultures of Thailand
Bangkok : The National Culture Institute, 16 หน้า

เอกสารเล่มนี้ พระยาอนุนามราชธนะได้เขียนเล่าเป็นภาษาอังกฤษให้รู้จักวัฒนธรรมไทยโดยกว้าง ๆ นับแต่อดีตตั้งแต่อพยพมาจากจีน โดยแบ่งพื้นที่เป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ อีสาน กลาง และใต้ แล้วเล่าประวัติศาสตร์ชนชาติไทยโดยย่อ ศาสนา กลุ่มชนต่าง ๆ ในไทย และประเพณีต่างๆ โดยย่อ

TH ATL ANGN 2533/1988. โสฬส ศิริโสภ. "แกนฟ้า-แกนหลวง : ร่องรอยวัฒนธรรมดึกดำบรรพ์ของชนชาติไท-ไต" วารสารภาษาและวัฒนธรรม, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2531), หน้า 32-41.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องแกนฟ้า-แกนหลวง ซึ่งเป็นร่องรอยของวัฒนธรรมสำคัญที่สามารถสืบสาวไปหาต้นตอของวัฒนธรรมไทยปัจจุบัน ผู้เขียนนำเสนอเฉพาะการประกอบพิธีแบบบุญบังไฟขอฝน เพื่อเป็นตัวอย่างสะท้อนวิถีคิดของชาวอีสานและวิถีชีวิตที่ต้องผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับวัฒนธรรมปัจจุบัน

TH ATL ANGN 2538/1995. ธวัช ปุณโณทก. กลุ่มชนในภาคอีสาน. โครงการวิจัยเรื่องประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ในการประชุมเชิงวิชาการครั้งที่ 1 เมื่อ 27 ตุลาคม 2538 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท กับสก., 20 หน้า.

บทความนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชนไทยลาวในภาคอีสานของประเทศไทย 19 จังหวัด ชาวอีสานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว มีภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยลาวหรือภาษาอีสาน อีกหลายภาษา ได้แก่ ไทยย้อ ผู้ไทย ไทยแสก รวมทั้งไทยโคราชด้วย ผู้เขียนได้อธิบายกลุ่มชนเหล่านี้ด้านวัฒนธรรมทั่วไป และเน้นว่ากลุ่มชนไทยลาวเป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุดในภาคอีสาน มีวัฒนธรรมเหนือกว่าไทยลาวกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะการมีจารีต ประเพณี "ฮิตสิบสอง" (กิจประเพณีในรอบ 12 เดือน) ซึ่งกลุ่มชนอื่น ๆ ในอีสานได้ยึดถือปฏิบัติตามสืบมาจนปัจจุบัน

TH ATL ANT 2525/1982. Climent, Pierre . "The Lao House among the Thai Houses : A Comparative survey and a preliminary classification." East and Far East Asia : Anthropological Aspects. Scandinavian Institute of Asian Studies, pp. 71-80

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงลักษณะภายในบ้านของบ้านลาวและบ้านไท เป็นการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มลาวหลวงพระบาง - ลาวแม่น้ำแดง - ลาวเวียงคานาม กับกลุ่มไทลื้อ ไทดำ ไทขาว มีภาพประกอบเป็นแผนผังภายในบ้านของชนกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว

TH ATL ANTR 2524/1981. เสฐียรโกเศศ (นามแฝง). การศึกษาเรื่องประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์. 206 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวมบทบรรยายของ พระยาอนุนามราชธน ซึ่งได้บรรยายเรื่องประเพณีไทยแก่นิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเวลาหลายปี จนถึง พ.ศ. 2505 จึงได้รวบรวมพิมพ์เป็นเล่ม ได้รับการตีพิมพ์หลายครั้ง ในเล่มแบ่งเป็น 2 ภาค คือ ภาค 1 เรื่องประเพณีไทย และภาค 2 เรื่องชนชาติ ประวัติศาสตร์ และศาสนาของไทย.

TH ATL ET 2504/1961. นริศรานุกัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาและดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาและดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาและดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาและดำรงราชานุภาพ. เล่ม 6, พิมพ์ครั้งที่ 1. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

หนังสือเล่มนี้ (เฉพาะหน้า 15-42) กล่าวถึงข้อวินิจฉัยว่าด้วยชนชาติไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับชนชาติต่าง ๆ ได้แก่ ละว้า มอญ เขมร ฉาน ลื้อ เขิน ลาว และชาวสยาม ข้อวินิจฉัยนี้ทั้งสองพระองค์ทรงแลกเปลี่ยนความเห็นกันในการโต้ตอบจดหมาย ฉบับลงวันที่ 5 กันยายน พุทธศักราช 2478 และวันที่ 14 กันยายน พุทธศักราช 2478

TH ATL ET 2533/1990. ปิ.เจ.เทอร์วิล, แอนโทนี คีลเลอร์ และชลธิรา สัตยาวัฒนา. คนไทย(เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงตำนานและทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของชนชาติไท ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และกำเนิดของชนชาติไท พร้อมด้วยตัวอย่างแสดงวิถีการศึกษา 3 เรื่อง ได้แก่ การโยนไฟเสี่ยงทาย การสร้างบ้านของชนชาติไท และการสลักร่างกายของชนชาติไท ซึ่งแสดงให้เห็นการศึกษาต้นตอของวัฒนธรรมไทตามแนวการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไทด้านการจัดกลุ่มภาษา และแนวคิดแบบอุปลักษณ์

TH ATL ET ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. ชาร์ลส เอฟ ไคส์. ลักษณะทางชาติพันธุ์และความมั่งคั่ง
ของชาวบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

บทความนี้กล่าวถึงลักษณะทางชาติพันธุ์ของชาวบ้านในภาคอีสานซึ่งมี
ลักษณะผูกพันอยู่กับถิ่นกำเนิดของตนมากและอย่างมั่นคง แม้จะไปใช้ชีวิตอยู่ในถิ่นอื่น
เช่น กรุงเทพฯ ก็ไม่ทำให้คนอีสานลืมชาติพันธุ์ของตน ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นทำ
ให้คนอีสานผูกพันและเกาะกลุ่มกันได้ และยังรู้สึกว่าเป็นคนไทยมากกว่าคนลาว

TH ATL HL 2486/1943. Andrews, IV, James M. Gordon T. Bowles, Carleton S.
Coon and others. "Evolutionary Trends in body Build Data from Thailand
(Siam)". in Studies in the Anthropology of Oceania and Asia. Papers of the
Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology, Harvard University.
Vol.XX, หน้า 102-121, มีแผนที่ และตาราง.

บทความนี้รายงานผลการวิจัยการวัดทางมานุษยวิทยาภาพคนจำนวน
เกือบ 4,000 คน ในประเทศไทย ใน ค.ศ. 1934-1935 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์
ลาว-ไทย ที่อยู่ตอนกลางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยามีลักษณะทางกายภาพใหญ่โตกว่ากลุ่มชาติ
พันธุ์ลาว ซึ่งอยู่ทางเหนือ ซึ่งเรื่องนี้อาจมีผลมาจากพฤติกรรมทางโภชนาการ

TH ATL HP 2510/1967. Osborn, G. Myles T. "Government and the Hill Tribes of
Laos." from Southeast Asian Tribes, Minorities and Nations. Princeton University.
Center of International Studies, May, pp. 259-270.

บทความนี้กล่าวถึงลักษณะและความเป็นอยู่ของชาวเขาของลาวในปัจจุบัน
(1967) และความเป็นมาในอดีตที่สืบเนื่องถึงสภาพของความเป็นกลุ่มชนอิสระ ต้องสู้รบ
กับฝ่ายรัฐบาล และสภาพของความขาดแคลน ด้อยพัฒนาทุกอย่าง ข้อมูลเหล่านี้ผู้เขียน
ได้จากการศึกษาในระยะที่เข้าไปอยู่ในลาว 20 เดือน ในฐานะที่ปรึกษาของรัฐบาลลาว
ในองค์กรเกี่ยวกับชาวเขาลาวเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชาวเขาในประเทศ
ลาว ซึ่งรวมถึงชาวลาวในประเทศไทยด้วย

TH ATL HT 2480/1937. Zimmerman, Carle C. "Some Phrases of Land Utilization in Siam". The Geographical Review. Vol. XXVII, No.3, The American Geographical Society, New York. หน้า 378-393.

บทความนี้กล่าวว่าใน ค.ศ. 1929 มีประชากรในประเทศไทย 11.5 ล้านคน และการตั้งถิ่นฐานประชากรในประเทศไทยเป็นการอพยพลงมาจากทางเหนือซ้อนทับกันเป็นชั้นๆ โดยมีพวกนิกรอยด์ลงมาตั้งถิ่นฐานก่อน ต่อมาพวกไทยฉานเข้ามา แล้วจึงมีพวกออสโตรเนเซียน คือพวกกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษามลายูเข้ามา ส่วนมอญ-เขมรตามมาเป็นระลอกหลัง ซ้อนทับด้วยคนไทยในปัจจุบัน บทความนี้กล่าวถึงการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ไม่มีบรรณานุกรม เขียนเป็นภาษาอังกฤษ

TH ATL HT 2505/1962. Anuman Rajadhon, Phya. Thailand and the Thai People. An Address given to the 2nd Groups of Peace Corps Volunteers to Thailand, at Ann Arbor, Michigan University. on Tuesday, 24th July, 1962. pp. 1-3.

คำปราศรัยนี้พระยาอนุমানราชธนได้กล่าวเป็นภาษาอังกฤษแก่อาสาสมัครสันติภาพที่จะมาปฏิบัติงานในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2505 เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับคนไทยด้านความหมาย ที่มากลุ่มชนต่างๆ ในไทย ประเพณี ความเชื่อของคนไทย ศาสนา และวัฒนธรรมต่าง ๆ

TH ATL HT 2524/1981. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. เรื่องของสองเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว. 311 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมบทความทางประวัติศาสตร์ของภาษาสมัยสุโขทัย และ อโยธยา เกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง รวม 10 บทความ

TH ATL HT 2525/1982. ศรีศักร วัลลิโภดม. โบราณคดีไทยในทศวรรษที่ผ่านมา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ. 131 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการศึกษาโบราณคดีของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2508-2520 โดยเน้นการศึกษาสำรวจแหล่งชุมชนโบราณ แบ่งเป็นบท ๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม กลุ่มน้ำเจ้าพระยา นครปฐม อุตะภา ทวารวดี สุพรรณภูมิ ตริภูมิ แคว้นทวารวดี เป็นต้น

TH ATL HT 2526/1983. อูราลักษณ์ สติกรบุตร. "มณฑลอีसान และความสำคัญในทางประวัติศาสตร์." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 239 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับเขตพื้นที่เมืองอีसान ได้แก่ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สภาพภูมิอากาศ การขยายดินแดนของฝรั่งเศส บทบาทของกรุงเทพฯ ที่มีต่อมณฑลอีसान ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีการกล่าวถึงเรื่องของชาวลาว และชาว ผู้ไทยหรือญไทยอยู่ 2 หัวข้อคือ ด้านความสัมพันธ์ของมณฑลอีसानกับชาวลาวและชาวผู้ไทยหรือ ญไทย โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์ด้านเชื้อชาติและภาษาเท่านั้น อธิบายสั้น ๆ ว่าเป็นใครมาจากไหน ภาษาเป็นอย่างไร อักษรจะมีรูปร่างเป็นอย่างไร

TH ATL HT 2527/1984. สุจิตต์ วงษ์เทศ. "คนไทยไม่ได้มาจากไหน?" ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจ้าพระยา. 244 หน้า.

หนังสือเรื่องนี้เป็นหนังสือประเภทสารคดีที่อ้างถึงวิชาการอันได้มาจากการเดินทางไปศึกษาเกี่ยวกับชนชาติไทยลื้อที่สืบสองพันนาและดินแดนอันเคยเป็นศูนย์กลางของอาณาจักร น่านเจ้า ซึ่งอยู่ในมณฑลยูนนาน ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย ผู้เขียนให้ความเห็นว่าประวัติศาสตร์ไทยควรเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ของชาติเมือง ที่มีพัฒนาการยาวนาน และไม่ควรไปจำเพาะเจาะจงอยู่แต่เรื่องเชื้อชาติว่ามาจากไหน แต่ควรคำนึงถึงบรรพบุรุษที่อาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทยทุกวันนี้มาแต่ดั้งเดิม

TH ATL HT 2529/1986. ต้วน ลี เติ้ง. ประวัติศาสตร์ไทยในทัศนะของชาวจีน : พลิกต้นตระกูลไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย. จำนวน 251 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนเป็นชาวจีน เกิดที่เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนานของจีน สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านภาษาไทยจากมหาวิทยาลัยปักกิ่ง และปริญญาโทด้านประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ จากมหาวิทยาลัยจงซาน (ซุนยัตเซ็น) ที่เมืองกวางโจว ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนประวัติศาสตร์ไทยในมหาวิทยาลัยจงซาน หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยในทัศนะของชาวจีน โดยอ้างอิงหลักฐานที่เป็นเอกสารโบราณของจีน เรื่องที่เขียนเริ่มตั้งแต่ประวัติศาสตร์ไทยก่อนสมัยอยุธยา จนถึงธนบุรี และพูดถึงชาวมุเซอด้วย รวมทั้งความเป็นมาของคนไทยในสิบสอง พันนา

TH ATL HT 2529/1996. สุจิตต์ วงษ์เทศ. "คนไทยอยู่ที่นี้." ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ. (มีนาคม 2529). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม. 203 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของชาวสยามในเมืองไทย โดยแบ่งเป็น 3 บทใหญ่ ๆ คือ ภาคแรกกล่าวถึง ผู้คนรุ่นแรก ๆ บนแผ่นดินสยาม ภาคที่ 2 กล่าวถึง แคว้นแคว้นบนแผ่นดินสยาม และภาคสุดท้าย กล่าวถึง กว่าจะเป็น "ราชอาณาจักรสยาม" แต่ละบทให้รายละเอียดเกี่ยวกับเชื้อชาติไทย ประวัติศาสตร์ไทย ความเป็นอยู่ และประเพณีไทย ตลอดจนศาสนา ภาษา วรรณกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ

TH ATL HT 2531/1988. คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีนในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (แปล). ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอนที่ 1. สำนักนายกรัฐมนตรี 119 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นตอนที่ 1 เป็นฉบับแปลจากภาษาจีนซึ่งศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียงเป็นผู้แต่ง ในบทนำและบทที่ 2 กล่าวถึงความเป็นมาของชนชาติ โดยเฉพาะชนชาติต่าง ๆ ของกลุ่มภาษาจ้วง-ไท ที่มีแหล่งกำเนิดจากพวกเยวโบราณ วิวัฒนาการของชนไปเยวเผ่าต่าง ๆ เผ่าอู๋ หลี่ เหล่า พวกผู่ ลักษณะพิเศษร่วมกันของกลุ่มชน และได้กล่าวถึงบรรพบุรุษและเขตที่อยู่อาศัยของชนชาติไทในเอกสารทางประวัติศาสตร์ 14

TH ATL HT 2531/1988. หวง ชุย คุณ. "การค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักร 'สยาม-ไต' โบราณ." ในวารสารรวมบทความประวัติศาสตร์. ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ : สมาคมประวัติศาสตร์. หน้า 140-158.

บทความเรื่องนี้ รสสุคนะ ชันธนะภา แปลจาก "A Research on Ancient 'Siam-Dai' Kingdom" ซึ่งเป็นเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง "วัฒนธรรมล้านนา กับสิบสองปันนา ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง" ผู้เขียนเป็นนักวิชาการประจำสถาบันชนกลุ่มน้อยยูนนานได้กล่าวถึงความเป็นมาของคำว่า สยาม และ ไต ซึ่งปรากฏหลักฐานในเอกสารของจีน ชื่อประวัติศาสตร์ราชวงศ์ถังฉบับใหม่ (618-907 A.D.)

TH ATL HT 2534/1991. คณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับจีนในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (แปล). ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอนที่ 2. สำนักนายกรัฐมนตรี, 188 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นตอนต่อจากตอนที่ 1 เป็นฉบับแปลจากภาษาจีน ของศาสตราจารย์เจียงอิงเหลียง กล่าวถึงการรวมกลุ่มของชนพื้นเมืองและอำนาจนายทาส การรวมกลุ่มของชนชาติเข้มแข็งสองชนชาติ คือประเทศโกสัมพี กล่าวถึงประเทศสื่อในแคว้นสิบสองพันนา การปกครองเขตชนชาติไทในสมัยราชวงศ์หยวน มีการกล่าวถึงการสร้างสังคมศักดินาในยุคแรก และวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ

TH ATL LC 2509/1966. Gedney, William J. Linguistic Analysis of Tai Language and Dialects. The University of Michigan. May, 1-51.

งานวิจัยเรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาวิเคราะห์ภาษากลุ่มไทและภาษาถิ่นต่าง ๆ ประกอบด้วยแบบสอบถาม โครงสร้างภาษาไท การเปรียบเทียบลักษณะของเสียงในภาษาไทกับภาษาถิ่น ลักษณะทางกายภาพของภาษาไท และภาษาถิ่น บทสรุป

TH ATL LC 2510/1967. Harris, Jimmy G. and Chamberlain, James R. Studies in Tai Linguistics. Central Institute of English Language office of State Universities Bangkok, pp. 419.

หนังสือเรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ในภาษาตระกูลไท ทั้งด้านโครงสร้างของภาษา ลักษณะของเสียง และลักษณะทางกายภาพของภาษาไทย

TH ATL LC 2511/1968. Smith, Harvey H., Dormier, Donald W., Bunge, Frederica M., Rintz, Frances Chadwick, Shinn, Rim-Supard Telebi, Suzanne. "Language and Communication" AREA HANDBOOK for THAILAND. Washington D.C. Printing office, pp. 89-105.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงภาษาที่ใช้สื่อสารในภาษาไทยทั้งเป็นภาษาราชการ และเป็นภาษากลุ่มอื่น ๆ ภาษาราชการใช้ภาษาไทยที่พูดกันในกรุงเทพฯ ส่วนภาษาอื่น ๆ ที่มีในภาษาไทยด้วย ได้แก่ ภาษาถิ่นต่าง ๆ ในทุกภาคของไทย และภาษาต่างประเทศที่เข้ามามีอิทธิพลต่อภาษาไทย เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามาลายู ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาเขมร เป็นต้น

TH ATL LC 2511/1968. Anuman Rajadhon, Phya. "The Nature and Development of the Thai Language." Essay on Thai Folklore. Bangkok : The Social Science Association Press, pp. 1-102.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะของธรรมชาติและ พัฒนาการของภาษาไทย 3 ด้านคือ ด้านคำและประโยค ด้านพัฒนาการของภาษาพูด เขียน จากภาษาตระกูลต่าง ๆ และด้านอักษรไทย ซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากอักษรสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช จนเป็นแบบอย่างแต่ละสมัย เช่น สมัยพระนารายณ์ สมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงสมัยปัจจุบัน

TH ATL LC 2522/1979. เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). นิรุกติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา. 300 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความหมายและขอบเขตเนื้อหาของวิชานิรุกติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาว่าด้วยภาษา แบ่งเนื้อหาเป็น 7 หมวดใหญ่ ได้แก่ ตำนานของนิรุกติศาสตร์ กำเนิดคำในภาษา ภาษาและรูปคำของภาษา การแบ่งภาษา เสียง และการกลายเสียงของคำในภาษาแนวเทียบ และความหมาย และการกลายความหมายของคำในภาษา ในหมวดการแบ่งภาษาได้กล่าวถึงภาษาตระกูลต่าง ๆ คือ ภาษาตระกูลอินเดีย-ยุโรป ภาษาตระกูลอูรัล-อัลไตอิก ภาษาตระกูลมลาโย-โปลินีเซียน ภาษาตระกูลทิเบต-พม่า ภาษาตระกูลมอญ-เขมร และภาษาตระกูลไทย-จีน การยกตัวอย่างอธิบายในหมวดต่าง ๆ เน้นภาษาไทยเป็นหลัก

TH ATL LC 2523/1980. กาญจนา พันธุ์คำ. "ลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาว ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม". วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 213 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาว ที่คนไทยเชื้อสายลาวในอำเภอเมืองนครปฐมใช้พูดในชีวิตประจำวัน ซึ่งแบ่งออกเป็นภาษาย่อย 4 ภาษา คือ ภาษาลาวโซ่ง ภาษาลาวครั่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง โดยศึกษาเสียงวรรณยุกต์ เสียงพยัญชนะ และเสียงสระของแต่ละภาษา เพื่อเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างของลักษณะของเสียงเหล่านี้ในภาษาย่อยดังกล่าว แล้วนำไปเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน

TH ATL MI 2522/1979. อมรา พงศาพิชญ์, พลศักดิ์ จิรไกรศิริ และธเนศ วงศ์ยานนาวา. "การศึกษาเปรียบเทียบผู้อพยพทางบกในค่ายอพยพคนลาว คนเขมร และคนเวียดนาม" รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 138 หน้า.

รายงานการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวลาวในศูนย์หนองคาย ผู้ลี้ภัยชาวเวียดนามในศูนย์สีคิ้ว และผู้ลี้ภัยชาวเขมรในศูนย์เขาอีต้งหรือสระแก้ว โดยการศึกษาเชิงมานุษยวิทยาเกี่ยวกับปัญหาของผู้ลี้ภัย ลักษณะของผู้ลี้ภัยในอินโดจีนในประเทศไทยก่อน พ.ศ. 2518 ลักษณะของผู้ลี้ภัยในศูนย์อพยพ 3 ศูนย์ดังกล่าว และฐานะของผู้ลี้ภัยในอนาคต

TH ATL SS 2493/1950. Embree, John F. Thailand : A Loosely Structured Social System. The American Anthropologist. Vol. 52, No.2.

บทความนี้กล่าวถึงลักษณะของคนไทยที่มีโครงสร้างทางสังคม ซึ่งมีลักษณะหลวม สบาย ๆ เป็นวิถีชีวิตของคนไทยที่ชอบทำอะไรแบบสบาย ๆ จนดูเหมือนไม่เอาจริง เอาจริง

TH ATL SS 2504/1961. Moerman, Michael H. A Memorandum A Northern Thai Village. USIS Bangkok. May. pp. 1-19.

รายงานฉบับนี้เป็นการรายงานเชิงบันทึกการเยี่ยมชมหมู่บ้านทางภาคเหนือของไทยเมื่อปี พ.ศ. 2503-2504 (ค.ศ.1960-1961) โดยบันทึกเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของภาคเหนือ โดยเฉพาะในอำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของหมู่บ้านและอำเภอ การปกครอง และวัฒนธรรม

TH ATL SS 2510/1967. Thompson, Virginia. Thailand : The New Siam. 2nd Ed. Paragon Book Reprint Corporation. New York. pp. 865 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ 1941 (พ.ศ. 2484) เป็นต้นมา ซึ่งแตกต่างกับประเทศสยามในอดีตเป็นอย่างมาก ผู้เขียนจึงได้แบ่งงานเป็น 3 ตอนใหญ่ ๆ ตอนแรกว่าด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของสยาม ประชากร ประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ และการรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย ตอนที่สองว่าด้วยภูมิประเทศและประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ การเกษตรกรรม การพาณิชย์ อุตสาหกรรม สาธารณูปโภค การเงิน และแรงงาน ตอนสุดท้ายว่าด้วยศาสนา องค์การในสังคม ปัญหาสังคม สาธารณสุข วัฒนธรรม การศึกษา และสื่อมวลชน

TH ATL SS 2513/1970. สุเทพ สุนทรเกสซ์ (บรรณาธิการ). สังคมและวัฒนธรรมล้านนาไทย. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 180 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมบทความเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมล้านนาไทย บทความเกี่ยวกับชาวเขาและปัญหาทางด้านความสัมพันธ์กับประชากรชาวไทยในพื้นที่ราบกับชาวเขา รวมทั้งประเพณี ศาสนา และความเชื่อของชาวเขา โดยผู้เขียนบทความทั้งหมดเป็นชาวต่างประเทศ ได้แก่ ควัก คีแนร์ เขียนเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ เอ็ดเวิร์ด แวน รอย เขียนเรื่องเศรษฐกิจการทำเหมือง มิเชล มอร์แมน เขียนเรื่องวัดบ้านปิง ศูนย์กลางสังคมหมู่บ้านไทลื้อ คอนแรต คิงส์ฮิลล์ เขียนเรื่องคติเจ็ดประการของกุ่มแดง ปีเตอร์ กุนสตัดเตอร์ เขียนเรื่องประชากรชาวเขาและชาวพื้นราบในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย ฮันส์ เพนธ์ เขียนเรื่องคำเรียกเกี่ยวกับพระบรมธาตุจอมทอง และดักกลาส ไมล์ เขียนเรื่องการทำไร่เลื่อนลอย ปัญหา และอนาคต ทั้งหมดนี้เป็นการแปลจากบทความในหนังสือ Tribesmen and Peasant in Northern Thailand โดยนักวิชาการคนไทย มีสุเทพ สุนทรเกสซ์ เป็นบรรณาธิการในการพิมพ์ครั้งนี้

TH Khn HT 2527/1984. วัลลภ รุ่งศิริแสงรัตน์ (เครือเทียนทอง). "กบฏไทยเงินเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2432." ลายคราม. ศูนย์หนังสือเชียงใหม่. หน้า 241-256.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงกบฏไทยเงินเมืองเชียงใหม่ หรือกบฏพระยาปราบสงคราม ซึ่งเป็นเรื่องการแสดงออกถึงการคัดค้านการปฏิรูปการปกครองล้านนาไทยของเจ้านายและราษฎรในหัวเมืองเหนือต่อรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเกิดขึ้นในเมืองเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2431 ถึงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2432 เหตุการณ์ครั้งนี้ไม่ปรากฏว่ามีหนังสือประวัติศาสตร์ไทยเล่มใด ๆ กล่าวถึงเลย อาจจะเป็นความสนใจของรัฐบาลไทยในเวลานั้นที่ต้องการจะปกปิดเรื่องราวดังกล่าว เพราะเกรงว่าจะส่งอิทธิพลให้แก่หัวเมืองประเทศราชอื่น ๆ

Th Khn LC 2500/1957. Egerod, Soren. Essentials of Khun Phonology and Script. University of Copenhagen.

หนังสือเรื่องนี้กล่าวถึงลักษณะของภาษาไทยเงิน ด้านความเป็นมา ถิ่นที่พูดเสียง วรรณยุกต์ สระ พยัญชนะ ระบบการเขียน และตัวอย่างคำ ตัวอย่างอักษรไทยเงิน

Th Khr EC 2537/1994. คณิงนุช มียะบุญ. "การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้ง ที่บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาภาพรวมของชุมชนระดับหมู่บ้านที่บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสังคมเกษตรกรรมที่เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแบบเศรษฐกิจ ด้วยอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการรับเอาสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชนระดับหมู่บ้านเป็นอย่างมาก

Th Khr EC 2538/1993. วรณัย พงศาชลากร. "พืชเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม. ในชุมชนลาวครั้ง : ศึกษากรณีบ้านโคก ตำบลอุ่มทอง อำเภออุ่มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง บ้านโคก ตำบลอุ่มทอง อำเภออุ่มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาแสดงให้เห็นปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบดังกล่าว คือ การผสมผสานทางวัฒนธรรม การติดต่อทางวัฒนธรรม การเป็นชุมชนชาวนา การเพิ่มประชากร ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การเร่งรัดพัฒนาชนบท การเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การศึกษา การสื่อสาร และมาตรการต่าง ๆ ของระบบราชการ

TH Khr LC 2529/1986. จินดา ชาติวงษ์. "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวครั้งที่ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของภาษาลาวครั้งที่ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ระบบเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ระบบคำ วลี และประโยค

TH Klg LC 2528/1985. Areeluck Tisapong. "A Phonological Description of the Kaloeng Language at Ban Dong Ma Fai, Sakon-Kakhorn." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 300 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาระบบเสียงภาษาไทยกะเลิงที่บ้านดงมะไฟ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พรรณนาทำนองเสียง คำ พยางค์ และหน่วยเสียง มีภาคผนวกคำภาษาไทยกะเลิงแปลเป็นภาษาอังกฤษประมาณ 2,400 คำ

TH Lue ANAR 2529/1986. ดิเรกชัย มัทธนะสิน. ระบำรำฟ้อน : ไทลื้อปี 2529. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 132-139.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง การฟ้อนของชาวไทลื้อ ที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยกล่าวถึงท่าฟ้อน การจัดขบวน การแต่งกาย และดนตรีประกอบ มีภาพเขียนประกอบบทความนี้จำนวนหลายภาพ

Th Lue ANAR 2529/1986. ลมูล จันทน์หอม. เปรียบเทียบการละเล่นขับลื้อที่เชียงคำและการชอที่เชียงใหม่. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 127-131.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง การเปรียบเทียบการละเล่นขับลื้อกับการชอของเชียงใหม่ ซึ่งมีส่วนคล้ายคลึงกัน ผู้เขียนได้อธิบายถึงความหมายของการขับลื้อและการชอ รวมถึงลักษณะของดนตรีที่ประกอบการขับลื้อและการชอ พร้อมทั้งทำนองของเพลงและพิธีกรรมก่อนการขับลื้อและการชอ

TH Lue ANBL 2537/1994. รัตนาพร เศรษฐกุล. "การปรับตัวของวัฒนธรรมไทลื้อในนาน." ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. 10 หน้า.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน สามารถปรับตัวเข้ากับโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดน่านได้ เพราะความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมเดิมของสิบสองปันนา ล้านนา โดยเฉพาะด้านความเชื่อในการนับถือผีและนับถือศาสนาพุทธ นิกายเถรวาท เช่นเดียวกับไทยวน ความเชื่อทางศาสนาใช้เป็นเครื่องมือทางสังคมในการควบคุมประชาชนให้เชื่อเรื่องกรรม และความเชื่อเรื่องผีเมือง หรือเสื้อเมือง เป็นผิอารักษ์ของเมืองซึ่งเจ้าหลวงหรือพระเจ้าแผ่นดินเป็นผู้ประกอบพิธีบวงสรวง ผู้บ้านจะคุ้มครองหมู่บ้าน และผีปู่ย่าทำหน้าที่คุ้มครองและดูแลคนในตระกูล

TH Lue ANDR 2529/1986. ทรงศักดิ์ ปรารภวัฒนากุล. ชาวไทลื้อในล้านนา : ข้อสังเกตเบื้องต้น. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 65-90.

บทความเรื่องนี้เป็นการกล่าวถึงวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของชาวไทลื้อในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยกล่าวถึงข้อสังเกตบางประการจากประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้มีโอกาสศึกษาเชิงสำรวจชาวไทลื้อในเขตเมืองน่าน เปรียบเทียบกับชาวไทลื้อในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย และอำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ข้อสังเกตที่ผู้เขียนกล่าวถึงคือ รูปร่างหน้าตาของชาวไทลื้อ ภาษา การแต่งกาย การทอผ้า (โดยเฉพาะการทอผ้าขึ้นแบบต่าง ๆ) ลักษณะบ้านเรือน ลักษณะวิหารในวัดไทลื้อ และการนับถือผีและพิธีเข้ากรรมของชาวไทลื้อ บทความนี้มีภาพประกอบจำนวนหลายภาพ

TH Lue ANDR 2529/1986. สงบ จิมพลีย์. ลักษณะการแต่งกาย ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ ที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 121-126.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึงลักษณะการแต่งกาย ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ ที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยเน้นชนบประเพณี การแต่งกาย ของสตรีชาวไทลื้อ เช่น สีของเสื้อผ้าที่นิยมแต่ง ลักษณะของลวดลายผ้าถุงของผู้หญิงชาวไทลื้อ มีภาพประกอบทั้งลวดลาย และการแต่งกายชาวไทลื้อแบบเต็มยศ กล่าวถึงการเกล้ามวยผม การสักหมึก (tattoo) ทุ่งย่าม ช้างติบ (ตะกร้าใส่ของ) ฝาเรือน ยุงข้าว และลักษณะความเป็นอยู่ในบ้านเรือนของชาวไทลื้อ

TH Lue ANDR 2537/1994. ทรงศักดิ์ ปรารภวัฒนากุล และ แพทรีเซีย ซีสเมน แน่นหนา. "ผ้า ไทลื้อ : การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม." ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. 14 หน้า.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงการแปรเปลี่ยนของศิลปะการทอผ้าของชาวไทลื้อในถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทย ลาว จีน และเมียนมา ด้วยอิทธิพลของสังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจของโลกยุคใหม่ โดยแบ่งหัวข้อเป็นความหมายของผ้าทอต่อผู้หญิงไทลื้อ ลักษณะเฉพาะของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง กระแสลมที่วนกลับ : กรณีวัฒนธรรมไทลื้อในประเทศไทย รูปแบบการผลิตที่บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ความเป็นมาของดินแดนสิบสองปันนา และประชากรชาวไทลื้อ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของดินแดนนี้ และได้กล่าวรวมถึงลักษณะทางภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทลื้อด้วย

TH Lue ANFR 2529/1986. ทวี สว่างปัญญางกูร. ตำนานพื้นเมืองสิบสองพื่นนา. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 107-114.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึงตำนานพื้นเมืองสิบสองพื่นนา ที่ผู้เขียนได้ปริวรรตมาจากอักษร ไทลื้อ ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงความเป็นมาของบรรพบุรุษชาวไทลื้อ รวมเป็นตำนาน 16 เรื่อง และได้บันทึกรายชื่อเจ้าแผ่นดินสิบสองพื่นนา ตั้งแต่พญาเจิงถึงหม่อมคำลื้อ รวม 45 คน

TH Lue ANFR 2529/1986. ฮันส์ เพนธ์, อุดม รุ่งเรืองศรี และอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. เวียงลอ: ศึกษาจากการสำรวจตำนานและจารึก. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 144-152.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาสำรวจความเป็นมาของชาวไทลื้อในเขตเวียงลอ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะของภูมิประเทศปัจจุบันที่ยังมีหลักฐานแสดงให้เห็นวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ เช่น ลักษณะเนินดิน ลักษณะกำแพงเวียง และลักษณะพื้นที่เป็นปอเป็นหลุม นอกจากนี้ยังกล่าวถึงตำนานเมืองลอ ตั้งแต่สมัยพญาเจิง (พญาเจิง) ถึงสมัยพระไชยเชษฐาธิราช รวมทั้งศิลาจารึกที่กล่าวถึงเวียงลอและการพบเวียงลอ

TH Lue ANFR 2539/1996. เจริญ มาลาโรจน์. "วิเคราะห์วรรณกรรมไทยลื้อเรื่องคำขับลังกาสิบหัว." วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2529.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาระบบอักษรไทยลื้อ ภาษาไทยลื้อ และองค์ประกอบทางวรรณกรรม จากวรรณกรรมเรื่องคำขับลังกาสิบหัว ผลการศึกษาแสดงให้เห็นระบบอักษรไทยลื้อ ประกอบด้วยอักขระ และอักขระเฉพาะตัว รูปวรรณยุกต์ สระ ซึ่งมีลักษณะคล้ายภาษาไทยมากกว่าภาษาบาลี สันสกฤต

TH Lue ANGN 2529/1986. เรณู วิชาศิลป์. หนังสือไทลื้อ. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 95-99.

บทความเรื่องนี้ เป็นบันทึกข้อสังเกตเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับหนังสือของไทลื้อที่ผู้เขียนได้พบเห็นที่บ้านสบแวน เป็นหนังสือเกี่ยวกับตำรายา รายชื่อสมุนไพร ตำราเกี่ยวกับโหราศาสตร์ และคาถาภาษาบาลีที่เกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งได้กล่าวถึงลักษณะของอักษรไทลื้อทั้งด้านรูปพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์

TH Lue ANGN 2535/1992. ประชัน รักพงษ์ และคณะ. การศึกษาหมู่บ้านไทลื้อในจังหวัดลำปาง. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูลำปาง สหวิทยาลัยล้านนา. 157 หน้า.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้กล่าวถึง การศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ ที่ตำบลกล้วยแพะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน ชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและความเชื่อ ภาษา ระบบครอบครัว เครือญาติ การแต่งงาน ศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจ อาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนไทลื้อกับชุมชนอื่น

TH Lue ANGN 2537/1994. จารุวรรณ พรหมวัง "การปรับตัวของวัฒนธรรมไทลื้อในเชียงใหม่" ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. 8 หน้า.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษากระบวนการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทลื้อว่าจะยอมรับวัฒนธรรมใหม่ที่ตนติดต่อกับอย่างไร โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมด้านประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อ การแต่งกาย และภาษา ในบ้านทุ่งมอก หมู่ 5 ตำบลบ้านบาง อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมด้านการแต่งกายมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ภาษามีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ส่วนประเพณีและความเชื่อยังคงปฏิบัติอยู่ แต่มีการปรับปรนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน

TH Lue ANGN 2537/1994. สมพร วารณาโต (แปล). "ชาวลื้อคือใคร : ย้อนอดีตชาวลื้อในประเทศไทย และจีน." ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. 18 หน้า.

บทความเรื่องนี้แปลจากบทความของ ชาลส์ ไคย์ส (Prof. Charler R. Keyeo) กล่าวถึงการศึกษาทบทวนสืบค้นหาคำตอบจากคำถาม "ชาวลื้อคือใคร?" ที่มอร์แมน (Michael Moerman) ได้เขียนไว้เมื่อปี ค.ศ. 1965 การศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้เข้าไปศึกษาในมณฑลยูนนานของจีน และในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของลาวกับภาคเหนือของไทยในระหว่าง ค.ศ. 1990-1991 ผลการศึกษารูปได้ว่าการพยายามตั้งคำถามหรือหาคำตอบว่าชาวลื้อเป็นใคร คงจะไม่ทำให้ชาวลื้อปรับเปลี่ยนชนชาติได้ตามถิ่นที่อาศัยในประเทศหนึ่ง ๆ ชาวลื้อก็ยังเป็นลื้ออยู่อย่างมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง

TH Lue ANGN ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ล้านนาสู่ล้านช้าง. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์. 118 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือรวมบทความของผู้ร่วมโครงการศึกษามรดกสิ่งทอไทลื้อกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ดำเนินงานร่วมกับศูนย์วัฒนธรรมใน 7 จังหวัดในล้านนาไทย คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แพร่ น่าน ลำปาง และพะเยา ผู้ร่วมโครงการนี้ได้เดินทางไปศึกษาวัฒนธรรมที่ล้านช้าง ได้แก่ เมืองเวียงจันทน์ หลวงพระบาง และไชยบุรี และได้เขียนบทความ 7 เรื่อง ได้แก่ ตามรอยสิ่งทอไทลื้อจากล้านนาสู่ล้านช้าง : บทนำและข้อสังเกตเบื้องต้น สืบสานสัมพันธ์ล้านนาล้านช้าง คนไทในล้านช้าง ไทลื้อในล้านช้าง การเปรียบเทียบอักษรธรรมล้านนากับอักษรลาว ล้านนาสู่ล้านช้าง และมรดกสิ่งทอไทลื้อกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป : กรณีบ้านผานม

TH Lue ANGN ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. ลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์ และคณะ. ไทลื้อ. กรุงเทพฯ : บริษัท มติชน (มหาชน) จำกัด.

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของชาวไทลื้อในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ ที่มาของไทลื้อ ภาษาไทลื้อ ตัวอักษรไทลื้อ วิถีชีวิตชาวไทลื้อ ศาสนา การทอผ้า การแต่งกาย บ้าน (เฮิน) ลื้อ ประเพณี และพิธีกรรม มีภาพประกอบสวยงามตลอดทั้งเล่ม

TH Lue EC 2511/1968. Moerman, Michael. Agricultural Change and Peasant Choice in a Thai Village. University of California Press. Berkley and Los Angeles. pp. 1-227.

หนังสือเล่มนี้เป็นผลจากการวิจัยในระดับปริญญาเอกและจากการได้ใช้ชีวิตในประเทศไทย นับแต่ปี 1959-1966 โดยเฉพาะการศึกษาภาคสนามที่บ้านปิง อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย เป็นเวลา 20 เดือน ผู้วิจัยได้กล่าวถึงความเป็นมาของชาวบ้านปิง วิถีชีวิตซึ่งขึ้นอยู่กับข้าวเป็นสำคัญ ลักษณะของชาวลื้อในอดีต ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำนา ลักษณะชาติพันธุ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้อธิบายอย่างละเอียดเกี่ยวกับวิธีการทำนา ทั้งแบบเก่าและแบบใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย

TH Lue ET 2507/1964. Lebar, Frank M., Hickley, Gerald C. and Musgrave, John K. "Lu." Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia. Part III. Tai-Kadai. New Haven : Human Relations Area Files Press. pp. 206-213.

บทความในหนังสือนี้กล่าวถึงลักษณะของชาวลื้อด้านความเป็นอยู่ทั่วไป แบบแผนการตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจ ระบบเครือญาติ การแต่งงานและการมีครอบครัว ศาสนา และความเชื่อ

TH Lue ET 2507/1964. Lebar, Frank M., Hickey, Gerald C., and Musgrave, John K. LU from Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia. Human Relation Area Files Press New Haven. pp. 206-213.

บทความนี้กล่าวถึงชาวลื้อในด้านเอกลักษณ์และถิ่นที่อยู่ ด้านรูปแบบของบ้านเรือน ด้านเศรษฐกิจ ระบบเครือญาติ ระบบครอบครัว องค์การทางวัฒนธรรม และศาสนา ความเชื่อ

TH Lue ET 2510/1967. Moerman, Michael. "Being Lue : Uses and Abuses of Ethnic Identification" University of California at Los Angeles. The Problems of Tribe in Contemporary Sociopolitical Contexts. pp. 153-169.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลื้อ โดยศึกษาที่ อ.เชียงคำ จ.เชียงใหม่ เมื่อปี 1962 การศึกษาครั้งนี้มี 3 ประเด็น คือ ลื้อคืออะไร, ทำไมเป็นลื้อ และเมื่อไรจึงเป็นลื้อ

TH Lue ET 2529/1986. รัตนาพร เศรษฐกุล. การสำรวจทางชาติพันธุ์ของชนเผ่าไทในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ. 2527. 84 หน้า. (รายงานการวิจัย; ฉบับที่ 1). ได้รับทุนจากทบวงมหาวิทยาลัย.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ศึกษาการตั้งถิ่นฐานและชีวิตความเป็นอยู่ของไทยลื้อบ้านเมืองหลวง ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษากลุ่มแรกเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาชนเผ่าไทในกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

TH Lue ET 2537/1994. Renard, Ronald D. Changing. "Perspectives on the Lu : Preliminary Thoughts." Paper to be presented at the Conference on Thai Lu Culture and Adaptation in the Current of Change. ChiangMai University, September 1994. pp. 1-20.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับมุมมองที่กำลังเปลี่ยนไปต่อชาวไทลื้อ ในด้านการถูกผสมกลมกลืนโดยชนชาติที่ชาวไทลื้อเข้าไปอาศัยอยู่ ทำให้ชาวไทลื้อสูญเสียเอกลักษณ์ของตนไป โดยเฉพาะชาวไทลื้อในประเทศจีน ลาว พม่า และไทย ในศตวรรษที่ 20 นี้

TH Lue HP 2537/1994. สาโรจ แวมณี (เรียบเรียง) "การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมน้ำแบบดั้งเดิมของไตลื้อ และความหมายทางสังคมในเขตสิบสองปันนา" ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. 7 หน้า.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงระบบการแบ่งปันน้ำในแคว้นสิบสองปันนา ซึ่งมีพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

TH Lue HT 2529/1986. ไกรศรี นิมมานเหมินท์ และประกาย นิมมานเหมินท์. ปกิณณกะไทลื้อในอดีต. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 45-50.

บทความเรื่องนี้ เป็นการบันทึกการไปทัศนศึกษาความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีเนื้อหากล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวไทลื้อ ขนบประเพณีด้านต่าง ๆ วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทลื้อทั้งชายและหญิง และการทำมาหากินของชาวไทลื้อในพื้นที่ทั้งสองแห่ง

TH Lue HT 2529/1986. มังกร ทองสุชาติ. สัมภาษณ์คนไทลื้อและไทยย้าที่แม่สาย. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 91-94.

บทความเรื่องนี้ เป็นการสัมภาษณ์ชาวไทลื้อและไทยย้า ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย รวม 6 คน ได้แก่ เจ้าหม่อมมหาวัง เจ้าก้วนคำลื้อ เจ้านานคำมูล หรือเจ้ามหาขานานคำมูล เจ้าจัม นายหล้า มาวิน และนายยี (ไม่ทราบนามสกุล) เนื้อหาของการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับความเป็นมาของชาวไทลื้อ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 6 ท่าน ประสบพบเห็นมากกว่า 30 ปีแล้ว

TH Lue HT 2529/1986. จิตราภรณ์ สุทธาวาส. "ประวัติความเป็นมาของสิบสองปันนา."
ล้านนาคดีสัญจร. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 29-44.

สัมพันธ์กับตลาด การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในโครงสร้างของผ้าทอที่ผลิตซ้ำ
และผ้าทอประเภทอื่นๆ ของชาวไทลื้อ

TH Lue HT 2529/1986. สมศักดิ์ สุวภาพ. ชนเผ่าไตลื้อ : ทัศนะเปรียบเทียบ. (เอกสาร
อัดสำเนา). หน้า 51-64.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับชาวไทลื้อ ซึ่งผู้เขียนเรียกว่าไต
ลื้อโดยตลอด มีเนื้อหาเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาษาไตลื้อเก่าและภาษาไตลื้อใหม่ กับภาษา
ไทยกลาง รวมทั้งวัฒนธรรมการสร้างบ้าน วิถีชีวิตประจำวัน นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน
และลักษณะเฉพาะของคนชนชาวไตลื้อ

TH Lue LC 2511/1968. Moerman, Michael. Analysis of Lue Conversation :
Providing Accounts Finding Breaches and Taking Sides. University of California.
pp.1-101.

งานวิจัยเรื่องนี้กล่าวถึงการวิเคราะห์บทสนทนาภาษาลื้อ ด้านการจับจ่ายใช้
สอย การบัญชี การจัดตั้งองค์กร และการอธิบายเรื่องมานุษยวิทยากายภาพ ความรู้เกี่ยวกับ
กำเนิดของชาวลื้อ และข้อสังเกตต่าง ๆ

TH Lue LC 2529/1986. นันทริยา ลำเจียกเทศ. ลื้อ ๆ ยอง ๆ : พื้น้องชาวไทย. (เอกสารอัด
สำเนา). หน้า 100-106.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึง ความหมายของคำว่า "ลื้อ" และคำว่า "ยอง" และ
อธิบายลักษณะภาษาลื้อและภาษายองในด้านเสียงพยัญชนะ เสียงสระ คำศัพท์พื้นฐาน
ร่วมกัน (Basic word) และการเรียงคำเข้าประโยค ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างประกอบ
พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับภาษากรุงเทพฯ เฉพาะคำที่สำคัญไม่กี่คำเท่านั้น

TH Lue,MI 2536/1993. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดน่าน. ชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน.
ศาลากลางจังหวัดน่าน. 66 หน้า.

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิต และวัฒนธรรม
ของชาวลื้อ เฉพาะในเขตจังหวัดน่าน รวม 8 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ ในปี พ.ศ. 2536 เป็น
การศึกษาวิจัยเรื่องประวัติความเป็นมา กระบวนการอพยพ การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี
วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวลื้อ

TH Lue MI 2537/1994. ประชัน รักพงษ์. "ลื้อในลาว." ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง วัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. 14 หน้า.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงลื้อในประเทศลาว แต่ได้กล่าวถึงชาวไทลื้อในประเทศไทย ด้านการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัด เชียงราย พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ ตามนโยบาย "เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง" ของเจ้าผู้ครองนครล้านนาในอดีต ซึ่งได้กวาดต้อนไทลื้อจากสิบสองพันนามาไว้ในบ้านเมืองจำนวนมาก บางส่วนได้อพยพเข้ามาเพิ่มเติมภายหลังเพื่อค้าขาย ติดตามญาติพี่น้อง แต่งงาน และแสวงหาที่ทำกินที่เหมาะสม รวมทั้งอพยพเข้ามาด้วยเหตุผลทางศาสนาและการจาริกแสวงบุญ

TH Lue MI 2537/1994. รัตนาพร เศรษฐกุล. "การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของลื้อเมือง น่าน." ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 16-17 กันยายน 2537. 11 หน้า.

บทความเรื่องนี้ศึกษากระบวนการอพยพและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาวลื้อในจังหวัดน่านซึ่งมีการอพยพและการตั้งถิ่นฐานอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ก่อนสมัยราชวงศ์มังรายเรื่อยมาจนถึงสมัยของพระเจ้าเจ็ดตน เป็นการอพยพย้ายถิ่นและการตั้งถิ่นฐานอย่างเสรีเนื่องจากแต่ละรัฐไม่มีพรมแดนทางการเมืองที่แน่นอนและไม่มีการแบ่งแยกชาติพันธุ์อย่างชัดเจน เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดน่านที่แยกไม่ออกกว่าเป็นลื้อ หรือยวน หรืออื่น ๆ

TH Lue NT 2529/1986. บุญผา จิระพงษ์ และนันทนา อัครนิธิน. เยี่ยมครัวไทลื้อ. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 140-143.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง รายการอาหารที่น่าสนใจของชาวไทลื้อในเขตอำเภอ เชียงคำ จังหวัดพะเยา เช่น น้ำพริกแดง แกงส้มผักกาด แกงฮียะฮียะ แกงขมเส้นแห้ง เจียวเตา ส้าผัก หรือส้าเนื้อสัตว์ต่าง ๆ ข้าวข่ายแสงน้ำปู ถั่วเน่าแค้น และของหวาน เช่น ขนมหูปาด ขนมหั่วต้ม เป็นต้น นอกจากนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึงสถานที่ประกอบอาหารหรือ ครัวของไทลื้อ รวมทั้งส่วนประกอบในครัว เช่น เตา หม้อข้าว-หม้อแกง ห้าง (แผงไม้ไผ่ผูกเชือกแขวนไว้เหนือเตาไฟใช้เก็บของเครื่องครัว เช่น พริก หอม กระเทียม ปลาแห้ง ที่ต้องการหนีมด)

TH Lue SS 2497/1954. บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. ไทยสิบสองปันนา. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา. 626 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน หรือบริเวณที่เรียกว่าสิบสองปันนา คือ กลุ่มไทลื้อในมณฑลทั้งหมด 36 มณฑลในแคว้นสิบสองปันนา โดยอธิบายถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ตำนานเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ จารีตประเพณี ศาสนา อักษรศาสตร์ ศิลปกรรม วรรณคดี ของชาวไทลื้ออย่างละเอียด

TH Lue SS 2509/1966. Moerman, Michael. Kinship and Commerce in A Thai-Lue Village. Center for Southeast Asia Studies. Institute of International Studies University of California, Berkeley. California. Ethnology Vol. V. November. 4 October. pp. 360-364.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงระบบเครือญาติและการค้าขายในหมู่บ้านไทลื้อทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยผู้เขียนได้ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ด้วยวิธีทางมานุษยวิทยา ณ บ้านปิง จังหวัดเชียงราย และได้เสนอบทความนี้ต่อที่ประชุมของ American Anthropological Association เมื่อ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) บทความนี้พูดถึง 2 ประเด็นคือ การค้าขายหรือเศรษฐกิจของหมู่บ้านซึ่งจะเป็นไปตามฤดูกาล ถ้าถึงฤดูกาลที่มีมากราคาก็ถูกลง หรือแบ่งปันกันหรือแลกเปลี่ยนกัน ในประเด็นนี้ถือว่าสิ่งของมีราคาเสมอ ส่วนประเด็นที่ 2 เป็นการให้สิ่งของกันโดยไม่คิดเงิน เพราะถือว่าเป็นพี่น้อง ญาติกัน หากใครคิดเงินหรือซื้อขายก็จะถูกกล่าวหาว่าขี้เหนียวหรือภาษาไทลื้อว่า “ขี้ตี” และเป็นสิ่งที่ไม่ดี (ไม่ดี) พี่น้องไม่ควรทำ บทความนี้กล่าวถึงข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมที่อธิบายให้เข้าใจลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์ไทและเวียดนาม กลุ่มชาติพันธุ์ไท ได้แก่ ไทยหรือสยาม ลาว ลื้อ ขาน และผู้ไท ส่วนกลุ่มเวียดนาม เป็นชาติพันธุ์ในอินโดจีน ข้อมูลทางวัฒนธรรมที่ผู้เขียนนำมาอธิบายชนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ ที่ตั้ง (ภูมิประเทศ) ที่มา ประชากร อาชีพ การศึกษา ภาษา การปกครอง และศาสนา

Th Lue SS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Moerman, Michael. A Minority and Its Government: the Thai-Lue of Northern Thailand. Southeast Asia Series. Berkeley California : Center for Southeast Asia Studies, Institute of International Studies. University of California. pp. 401-425.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงชาวไทลื้อทางภาคเหนือของประเทศไทย ในด้านการตั้งถิ่นฐาน ความเป็นมา โครงสร้างของสังคม โดยใช้ตัวอย่างการศึกษาชาวไทลื้อในบ้านปิงมาอธิบายเป็นส่วนใหญ่

TH Lue SS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Myers, Raymond W. "Lu". Ethnographic Study Series Minority Groups in Thailand. (ch. 7). Cultural Information Analysis Center. pp. 1-41.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงชาวไทลื้อในตอนใต้ของจีน (South China) ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวไทยมาก และมีจำนวนไม่น้อยที่อพยพลงมาตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือของไทย การเขียนครั้งนี้พูดถึงความเป็นมา ลักษณะเฉพาะ โครงสร้างสังคม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา เศรษฐกิจ การปกครอง การสื่อสาร และข้อแนะนำสำหรับผู้จะทำงานกับชาวไทลื้อ

TH Lue TR 2529/1986. ทิว วิชัยชัทกะ และคุณหญิงสวาท รัตนวราหะ. "ล้านนาคดีสัญจร สู่ชาวไทลื้อหรือ ไตลื้อ ที่แม่สาย และเชียงคำ." ขมรมล้านนาคดี. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า 15-28.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึงความเป็นมาของชาวไทลื้อที่อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย รวมถึงบันทึกการเดินทางไปเยี่ยมเจ้านายและข้าราชการไตสิบสองปันนา ที่อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงคำ ในบันทึกนี้กล่าวถึงบรรพบุรุษชาวสิบสองปันนา ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวไทลื้อในปัจจุบัน และกล่าวถึงลักษณะของชาวไทลื้อในอำเภอแม่สาย

TH Ngw LC 2526/1983. Tanakorn Sungkep. "A Phonological Study of Lao Ngaeo with Comparisons to Five Tai Dialects." M.A. Thesis in Linguistics Faculty of Graduate Studies. Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาษาลาวแฉ่ง นครไทย หล่มสัก ลาวครั่ง ลาวใต้ และลาวเวียง ข้อมูลภาษาลาวแฉ่ง ผู้วิจัยรวบรวมเองที่บ้านปลงหนองโดน จังหวัดสระบุรี ส่วนภาษาอื่นรวบรวมมาจากการวิจัยของผู้วิจัยคนอื่น ๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น ของ กาญจนา (2522) เป็นต้น

TH Ngw LC 2528/1985. นงนุช ปึงเผ่าพันธ์. "ลักษณะของภาษาลาวแฉ่ง ที่ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของภาษาลาวแฉ่ง ในจังหวัดสิงห์บุรี เฉพาะที่ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี โดยศึกษา 9 ลักษณะ ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ โครงสร้างและลักษณะพยางค์ ลักษณะการลงน้ำหนักเสียงในคำลักษณะการขึ้นลงของเสียงในประโยค ลักษณะการสร้างคำประสม-คำซ้อน-คำซ้ำ ชนิดของวลี และการเรียงคำในประโยค

TH Nyw ANG 2531/1988. สมิทธิ์ สายอุบล. "วัฒนธรรมไทยย่อในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษากรณีบ้านโพนสิม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 2531. 156 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทยย้อยด้านคติธรรม เนติธรรม สหธรรม และวัตถุธรรม ตลอดจนการผสมกลมกลืน และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมไทยย้อย หมู่บ้านโพธิ์สิน ตำบลหัวนาคำ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 155 ครอบครัว ผลการศึกษาปรากฏว่ามีการสืบวัฒนธรรมไว้บางส่วน โดยเฉพาะเนติธรรม ส่วนวัฒนธรรมอีก 3 ด้าน มีการผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมเมืองมาก

TH Nyw LC 2523/1980. Wutichai Jodking. "Some Characteristics of the Yo Language at Sakon Nakhon." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษา ศาสตร์ เสนอต่อศูนย์ศึกษาภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์. (ต่อมาเป็นสถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท) และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 160 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาลักษณะพื้นฐานทางวากยสัมพันธ์ของภาษาไทยอ พุดที่ พระธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ศึกษาอนุภาคและวลี หมวดคำ ประโยค การศึกษาในระดับปริจเฉท และวัจนะมีบ้างเล็กน้อยพร้อมด้วยตัวอย่าง

TH Phn ANFR 2537/1994. โพธิ์ แคมลำเจียก. ตำนานไทยพวน. กรุงเทพฯ : บริษัท สามัคคีสาร (ดอกหญ้า) จำกัด. 272 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ เป็นการรวบรวมเรื่องเล่าเกี่ยวกับการสร้างถิ่นฐานของชาวไทย พวนในประเทศไทย นับแต่สมัยกรุงธนบุรี ถึงกรุงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน และกล่าวถึง ประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคล ตลอดจนประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทยพวนด้วย

TH Phn ANFR 2537/1994. อุบลทิพย์ จันทระเนตร. "ความสัมพันธ์ระหว่างเพลงกล่อมเด็ก กับโลกทัศน์ของลาวพวน : กรณีศึกษานู๋บ้านวัดกุฎีทอง จังหวัดสิงห์บุรี." วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร-มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาโลกทัศน์ของชาวลาวพวน ในหมู่บ้านวัดกุฎีทอง ใน เขตจังหวัดสิงห์บุรี โดยบันทึกเพลงกล่อมเด็กที่ใช้ขับร้องระหว่างเดือนมกราคม 2535 - พฤษภาคม 2536 ผลการศึกษาปรากฏว่า คำในเพลงกล่อมเด็กทั้งภาษาลาวพวนและ ภาษาไทยสะท้อนโลกทัศน์หลายประการ.

TH Phn ANGN 2517/1974. วิเชียร วงศ์วิเศษ, พ.อ. ไทยพวน. อนุสรณ์เนื่องในงานทอด กรฐิณขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ณ วัดหาดเลี้ยว อำเภอศรีสังขณาลัย จังหวัด สุโขทัย. 27 ตุลาคม 2517. 159 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงชาวพวนในเมืองไทยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ถิ่นฐานเดิม เหตุ ที่ชื่อ "พวน" การมาตั้งภูมิลำเนาในประเทศไทย ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับชาวพวน การ สร้างบ้านเรือน การแต่งกาย อาชีพ การแต่งงาน การรักษาพยาบาล การทำศพ และ ชนบประเพณีต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ กำฟ้า กำเกียง ทานข้าวสะ เป็นต้น

TH Phn ANTR 2529/1986. สำเนา วงษ์เทศ. ประเพณีทำศพของไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เรือนแก้ว. 356 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสืออนุสรณ์ในการมาปณิกิจศพ นายสำเนา วงษ์เทศ ผู้เขียนได้เขียนด้วยลายมือของตนเองขณะยังยวชเป็นพระจำพรรษาอยู่ที่วัดเทพธิดาราม โดยบอกขั้นตอนการทำศพของคนไทยตั้งแต่โกศตาย ตายแล้ว อาบน้ำศพ สวด เภา และ เก็บกระดูก จนถึงการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย เนื่องจากผู้ตายเป็นคนไทย เชื้อสายลาวพวน เจ้าภาพจึงได้รวบรวมบันทึกเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประเพณี ความเชื่อ และ วิถีชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นชาวพวน มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัด ฉะเชิงเทรา ประเพณีของชาวพวนนี้ เช่น พิธีทำบุญบ้านสมัยโบราณของพวน ประเพณี เทศน์มหาชาติ (โดยเฉพาะวิธีการแห่ของผู้เขียน) ประเพณีการเซ็งบั้งไฟของภาคตะวันออก (ผู้เขียนเป็นผู้ให้ข้อมูล) เป็นต้น

TH Phn ANTR 2530/1987. อธิภาพ โลหิตกุล. "ชมสาวงามบ้านหมี่ รอยอดีตไทยพวนเมือง ละโว้" วารสาร อ.ส.ท. 28.4 : 48-62.

สารคดีเรื่องนี้ กล่าวถึง ประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทยพวนในอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เช่น ประเพณีลงขวง-เช่นฝ้าย บุญก่าฟ้า งานบุญเทศน์มหาชาติ เป็นต้น โดยผู้เขียนให้รายละเอียดของงานตั้งแต่ความเป็นมา วิธีการและประโยชน์ของการ จัดงาน มีภาพประกอบสวยงาม เพราะเป็นการเตรียมการให้บันทึกภาพและเรื่อง เป็นการเชิญชวนให้ท่องเที่ยว อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี รูปแบบการเขียน ใช้ตัวละครเป็น สื่อนำไปสู่การเล่าเรื่องต่าง ๆ

TH Phn ANTR 2534/1991. นักศึกษาปริญญาโท วัฒนธรรมสาธาณสุข รายงานการศึกษา ชุมชนชาวพวน. สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา ชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. 175 หน้า.

รายงานฉบับนี้เป็นการศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชาว พวน บ้านเกาะหวาย หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ระหว่างวันที่ 1-18 เมษายน 2534 โดยเป็นการศึกษาภาคสนามในด้านสภาพทาง ภูมิศาสตร์ สภาพสังคม ประเพณี พิธีกรรม ที่สำคัญ เช่น พิธีโกนผมไฟ และหมั้นหม้อ พิธี บวช พิธีเผาศพ พิธีสู่ขวัญ พิธีหิ้งข้าว พิธีกรรมในการแพทย์พื้นบ้าน เป็นต้น

TH Phn ANTR 2537/1994. ยური โบตระกูล. "พิธีบุญกำฟ้าของลาวพวน : กรณีศึกษาหมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี." วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 144 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาพิธีบุญกำฟ้าที่แสดงให้เห็นการจัดระเบียบสังคมของลาวพวน ที่หมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และศึกษาบทบาทหน้าที่ของพิธีบุญกำฟ้าในฐานะที่เป็นการแสดงเอกลักษณ์ของลาวพวนที่ยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน เป็นพิธีที่แสดงถึงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ สะท้อนโครงสร้างสังคม การจัดระเบียบสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เครือญาติ และการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของลาวพวน

TH Phn ANTR 2538/1995. ยური โบตระกูล. "พิธีบุญกำฟ้าของลาวพวน : กรณีศึกษาหมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี." วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 27.1 (มกราคม - มิถุนายน 2538) : 1-20.

รายงานการวิจัยนี้กล่าวถึงพิธีบุญกำฟ้าของชุมชนลาวพวน ในหมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นโครงสร้างและการจัดระเบียบสังคม วิถีชีวิตในสังคมเกษตรกรรม ระบบเครือญาติ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนและความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ลัทธิพราหมณ์ และความเชื่อดั้งเดิมของชาวพวน

TH Phn ANTR 2538/1995. ศิริพร ศรีแสง. "บวชช้าง : ภาษาสะท้อนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวพวน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย." วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาประเพณีบวชช้างในฐานะที่เป็นภาพสะท้อนมิติทางวัฒนธรรมและสังคมของชาวพวน บ้านหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาสะท้อนความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมทุกเพศทุกวัยทุกระดับ ความเชื่อจากชาดก ค่านิยม ทศนคติ วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งองค์ประกอบของพิธีกรรม การบวชช้างและพิธีบวชช้าง

TH Phn ANTR ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ชีวิตไทย
ชุดยี่ดยอยเฮา. 291 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวมสารคดีชุดชีวิตไทย ฉบับภาคเหนือ ซึ่งฝ่ายวัฒนธรรม
พื้นบ้าน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้รวบรวมและเลือกสรรจากผู้เขียน
สารคดีเกี่ยวกับประเพณีและความเชื่อของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือทั้ง 17 จังหวัด มา
พิมพ์รวมได้จำนวน 30 เรื่อง ในจำนวนนี้มีสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอยู่ 4 เรื่อง
เรื่องแรกคือ “กำฟ้า : ประเพณีที่มนุษย์

TH Phn ET 2538/1995. ปิยะพร วามะสิงห์, พ.ต.หญิง. “โครงการสำนึกในชาติพันธุ์ของ
ลาวพวน”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. 97 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาความสำนึกในชาติพันธุ์ของลาวพวนว่ายังสำนึกใน
ชาติพันธุ์ของตนมากน้อยเพียงใด และมีแนวโน้มทั้งในอดีตที่ผ่านมาและในอนาคตว่าจะ
เป็นอย่างไร การศึกษาเอกลักษณ์ให้มีผลบวกหรือผลลบแก่ชาวพวนอย่างไร โดยเฉพาะที่
อำเภอปากพลี จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าชาวพวนสำนึกในชาติพันธุ์ใน
ท้องถิ่นของตน ทำให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างชาวพวนกับ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ

TH Phn LC 2520/1977. หัตไย อารมย์สุข. “การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษา
พวนกับภาษาไทยมาตรฐาน” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ ประสานมิตร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เปรียบเทียบภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน

TH Phn LC 2522/1979. อุทัยวรรณ ตันหยง. ระบบเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรี.
โครงการศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมท้องถิ่น ใน 3 จังหวัด (ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี)
วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี.

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาลักษณะการออกเสียงภาษาพวนในจังหวัดลพบุรี
สิงห์บุรี และสระบุรี โดยศึกษาจากวรรณกรรมท้องถิ่นภาษาพวนของทั้งสามจังหวัด

TH Phn LC 2525/1983. จารุวรรณ สุขปิติ. "การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาวิเคราะห์ระบบเสียง ระบบคำ และโครงสร้างของวลีและประโยคของภาษาลาวพวน ที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี ศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวน ซึ่งคนไทยเชื่อว่าลาวพวนใช้พูดในชีวิตประจำวัน โดยเก็บข้อมูลจากผู้ออกภาษาในตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 3 คน ผลการศึกษาปรากฏว่าหน่วยเสียงภาษาลาวพวนมี 20 หน่วยเสียง มีสระเดี่ยว สระผสม วรรณยุกต์ พยางค์ คำ โครงสร้างวลี และการเรียงคำในประโยคคล้ายภาษาไทยมาตรฐาน

Th Phn LC 2526/1984. อุทัยวรรณ ต้นหยง. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและความหมายของคำในภาษาพวน โดยเปรียบเทียบการใช้คำของคนสามระดับอายุ คืออายุน้อย (15-30 ปี) อายุปานกลาง (31-49 ปี) และอายุมาก (50 ปีขึ้นไป) ในเขตจังหวัดลพบุรีและสิงห์บุรี ปรากฏผลการศึกษาว่า มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะและความหมายของคำจริง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาษาไทยกรุงเทพซึ่งเป็นภาษาของทางราชการ และระดับอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

Th Phn LC 2531/1988. Phutphong Thongrat. "A Comparative Phonological Study of Thai Phuan at Suphanburi and Sukhothai Province." M.A. Thesis in Linguistics, Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เปรียบเทียบภาษาพวนที่บ้านโพธิ์ศรี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และที่บ้านหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาพวนตั้งแต่ระดับคำ จนถึงระดับหน่วยเสียงตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่าระบบเสียงคำและพยางค์เหมือนกัน ส่วนพยัญชนะควบกล้ำและการรวมตัวการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A และช่อง C ต่างกัน

TH Phn LC 2534/1991. สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. "การจัดกลุ่มภาษาลาวพวนโดยใช้เสียงวรรณยุกต์." เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง ภาษาและวัฒนธรรม : ปัจจุบัน-อนาคต. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

บทความเรื่องนี้เป็นการศึกษาระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวน 13 ถิ่น ที่มีผู้วิจัยไว้แล้ว และใช้หลักเกณฑ์ 2 ประการ ในการจัดกลุ่มภาษาลาวพวนทั้ง 13 ถิ่นนี้คือ จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ และลักษณะการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ด้วยหลักเกณฑ์แรกสามารถจำแนกภาษาลาวพวนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาลาวพวนกลุ่ม 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 วรรณยุกต์ 7 วรรณยุกต์ 8 วรรณยุกต์ ผู้วิจัยยืนยันว่า การใช้ระบบวรรณยุกต์ในการจัดกลุ่มย่อยของภาษาสามารถทำได้ละเอียดและใกล้เคียงกว่าการใช้ระบบเสียงพยัญชนะหรือสระ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเสนอว่า ควรจะเรียกภาษาลาวพวนว่า "ไทพวน" หรือ "ไทยพวน" เพราะมีระบบวรรณยุกต์ตรงกับลักษณะวรรณยุกต์ของกลุ่มไทยดั่งที่กล่าวข้างต้น

TH Phn LC 2536/1993. สุพัตรา จิรนนทนภรณ์. วงจรรศพ์ที่ในวัฒนธรรมการทอผ้าของไทพวน. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2530. 105 หน้า. ได้รับทุนจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาวัฒนธรรมการทอผ้าของไทพวนสองหมู่บ้าน คือ บ้านป่าแดง จังหวัดพิจิตร และบ้านหาดเลี้ยว จังหวัดสุโขทัย เป็นการศึกษาศัพท์ที่ใช้ในการทอผ้าที่สัมพันธ์กับเทคนิค วิธีการทอ ลวดลายการทอ เครื่องมือและวัสดุการทอ ประเพณีและพิธีกรรม ความเชื่อจากวัฒนธรรมการทอ โดยศึกษาวงคำศัพท์ 400 คำ แยกเป็นรูปภาพประกอบคำศัพท์และการจัดหมวดคำศัพท์ตามชนิดของคำนาม ลักษณะนาม และคำกริยา.

TH PTh ANAR 2530/1987. เจริญชัย ชนโพธิ์โรจน์. "ดนตรีผู้ไทย." วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 19.1 (มกราคม - มิถุนายน 2530) : 11-46.

รายงานการวิจัยนี้ กล่าวถึงดนตรีของชาวผู้ไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร และสกลนคร ทั้งด้านดนตรีประเภทบรรเลง และดนตรีประเภทขับร้อง ที่เรียกว่า "ลำผู้ไทย" รวมทั้งกล่าวถึงความเป็นมาของคำว่า "ผู้ไทย" ตลอดจนการดำรงชีวิตของชาวผู้ไทยด้วย

TH PTh ANTR 2518/1975. นันทวัฒน์ ปัญญาจวิวัฒน์. "การศึกษาประเพณีและความเชื่อของชาว ภูไทชะเงย" สารนิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 62 หน้า.

สารนิพนธ์เรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ ของชาวภูไทชะเงย (หนึ่งในหลาย ๆ เผ่าของภูไท เช่น เผ่าไทหอ ไทวัง ไทกระแต่น ไทกระป่อง) ของภูไท ในหมู่บ้านบัวน้อย บัวใหญ่ ตำบลสว่าง อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร เรื่องที่ศึกษาได้แก่ ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งกาย รำภูไท เล่นลาว ลงช่วง กินดอง บายศรีสู่ขวัญ ลงแขก สวดสรวงกัญญา ทำบุญประทายเป็น ช้าว เอ็นดี ความเชื่อเรื่องผีสงเทวดา, ผีปู่ตา เลี้ยงผี หมอยา หมอเป่า ผีปอบ ฯลฯ

TH PTh ANTR 2524/1981. สุรัตน์ วรางค์รัตน์. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบประเพณีวัฒนธรรมของชาว ผู้ไท-ชาวโซ่ : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพรหมานิคม และอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร วิทยาลัยครูสกลนคร, 113 หน้า.

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะความเป็นมา ระบบความเชื่อ ประเพณีแต่งงานและระบบเครือญาติ ความเจ็บป่วย การรักษาพยาบาล และประเพณีการทำศพ ของชาวผู้ไทใน อ. พรหมานิคม และชาวโซ่ ใน อ. กุสุมาลย์ จ. สกลนคร

TH PTh ANTR 2529/1986. ขนิษฐา สุวรรณชาติ. "จากสิบสองจุไท... มาสู่ถิ่นไทยเดียวกัน" วารสาร อ.ส.ท. 26.12 : 84-94.

สารคดีเรื่องนี้ กล่าวถึง กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคอีสาน เช่น ไทย-ลาว ผู้ไท ไทยย้อ ไทยแสก ไทยกระโซ่ แต่ได้กล่าวละเอียดเฉพาะชาวผู้ไท โดยเน้นประเพณีเหยาหรือพิธีเหยา ของชาวผู้ไท บ้านหนองสูง กิ่งอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร และกล่าวถึงการแต่งกาย ภาษา และประเพณีอื่น ๆ บ้าง ของชาวผู้ไทและกลุ่มอื่น ๆ เช่น งานบุญวิสาขะ งานบุญออกพรรษา เป็นต้น ซึ่งมีภาพประกอบสวยงาม แต่ไม่มีรายละเอียด รูปแบบการเขียนเป็นการคิดคำนึงของตัวละคร ที่ฟังพ่อ-แม่เล่าให้ฟัง

TH PTh HT 2485/1942. เขียน จิตสโร, พระมหา. บันทึกประวัติฟูไท. พิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานบำเพ็ญกุศล นายสังข์ ภูสาล์ส. พระนคร : โรงพิมพ์สมศรีไทย. 17 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นบันทึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวผู้ไท หรือฟูไท ตั้งแต่อพยพมาจากจีนภาคใต้จนเข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ผู้เขียนบันทึกว่าชาวฟูไทในประเทศไทยนี้เข้ามาจากเมืองต่าง ๆ ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ทิศใต้ของสิบสองจุไทย เช่น เมืองวัง เซโปน ฟิน นอง มหาชัย เป็นต้น ปัจจุบันถิ่นที่ชาวผู้ไทตั้งถิ่นฐานอยู่ได้แก่ บ้านโพน บ้านหนองช้าง และบ้านหนองยาง ต.โพน อ.สหัสขันธ์ และ อ.กุฉินารายณ์ จ.มหาสารคาม

TH PTh HT ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Samran Taechakumput (แปล). History of The Phu Thai. Renu Nakorn in Brief.

บทความนี้แปลจากประวัติของชาวผู้ไท ซึ่งนายประพิศ อินทสนต์ อาจารย์โรงเรียนบารกหินแห่ ต.เรณู อ.ธาดูพนม จ.นครพนม ได้เขียนไว้เป็นภาษาไทยโดยไม่บอก พ.ศ. ที่เขียน ผู้แปล (สมาน เตชกัมพูชา) ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ กล่าวถึงประวัติ ตำนาน ของเมืองที่ชาวผู้ไทอพยพมาอยู่ รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ การแต่งกาย และอาชีพ

TH PTh LC ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. ศรีสุตา เอนครินทร์. วรรณกรรมพื้นบ้านผู้ไทย ตำบลเรณูนคร จังหวัดนครพนม. 350 หน้า.

หนังสือเรื่องนี้กล่าวถึงวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ ของชาวผู้ไทย ที่ตำบลเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นการรวบรวมและเรียบเรียงมาเล่าให้ฟังเป็นภาษาไทย

TH PTh MI 2521/1978. เสนอ นาระดล. "ชาวภูไท." อีสานคดี. สิริวัฒน์ คำวันสาบรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไพศาลศิริ. หน้า 150-177.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงความเป็นมาและการอพยพเข้าสู่ดินแดนไทย ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาเพราะถูกกวาดต้อนจากประเทศลาว คือ จากเมืองวัง เมืองเซโปน เมืองมหาชัย และเมืองอื่น ๆ เข้ามาอยู่เป็น 3 สาย คือ สายที่ 1 ชาวภูไท อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สายที่ 2 ชาวภูไทในเขตบ้านเรณู อำเภอคำชะอี อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม และสายที่ 3 ชาวไท อำเภอวาริชภูมิ และ อำเภอดอนนาหว้า จังหวัดนครพนม

TH PTh HT 2485/1942. เขียน จิตสโร, พระมหา. บันทึกประวัติฟูไท. พิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานบำเพ็ญกุศล นายสังข์ ภูสาล. พระนคร : โรงพิมพ์สมศรีไทย. 17 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นบันทึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวฟูไท หรือฟูไท ตั้งแต่อพยพมาจากจีนภาคใต้จนเข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ผู้เขียนบันทึกว่าชาวฟูไทในประเทศไทยนี้ข้ามมาจากเมืองต่าง ๆ ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ทิศใต้ของสิบสองจุไทย เช่น เมืองวัง เซโปน ฟิน นอง มหาชัย เป็นต้น ปัจจุบันถิ่นที่ชาวฟูไทตั้งถิ่นฐานอยู่ได้แก่ บ้านโพน บ้านหนองช้าง และบ้านหนองยาง ตำบลโพน อำเภอสหัสขันธ์ และอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดมหาสารคาม อำเภอพนสนธิคม จังหวัดสกลนคร และ อำเภอ Mukdahan จังหวัดนครพนม

Th PTh HT ม.ป.ป. Samran Taechakumput (แปล). History of The Phu Thai. Renu Nakorn in Brief.

บทความนี้แปลจากประวัติของชาวฟูไท ซึ่งนายประพิศ อินทสนต์ อาจารย์โรงเรียนบ้าน กกหินแห ตำบลเรณู อำเภอธาดุพนม จังหวัดนครพนม ได้เขียนไว้เป็นภาษาไทยโดยไม่บอก พ.ศ. ที่เขียน ผู้แปล (สมาน เตชะกัมพูช) ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษกล่าวถึงประวัติ ตำนาน ของเมืองที่ชาวฟูไทอพยพมาอยู่ รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ การแต่งกาย และอาชีพ

TH PTh LC ม.ป.ป. ศรีสุตา เอื้อนครินทร์. วรรณกรรมพื้นบ้านฟูไทย ตำบลเรณูนคร จังหวัดนครพนม. 350 หน้า.

หนังสือเรื่องนี้กล่าวถึงวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ ของชาวฟูไทยที่ตำบลเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นการรวบรวมและเรียบเรียงมาแล้วให้ฟังเป็นภาษาไทย

TH PTh SS 2506/1963. Kirsch, Thomas A. Development and Mobility among the Phu Thai of Northeast Thailand. Haward University Press.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงการพัฒนาความสามารถของชายฟูไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ผู้เขียนได้เสนอความเห็นในการประชุมทางวิชาการเรื่องภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย สรุปได้ 2 ประเด็น คือ ประเพณีในวิถีชีวิต และการต่อสู้เพื่อให้ชีวิตดีขึ้น ซึ่งเห็นได้ชัดใน 4 เรื่อง ได้แก่ การบวชในพระพุทธศาสนา การมีสถานภาพที่ถูกต้องทางราชการ การศึกษาเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง และการไปเที่ยวหางานทำในเมือง โดยเฉพาะในภาคกลาง คือกรุงเทพฯ

TH PTh SS 2509/1966. วารินทร์ วงศ์หาญเชาวน์ (แปล) อีสานกับการประชุมวิชาการในต่างประเทศ ข้อมูล อ. โนนสูง จ. นครราชสีมา.

บทความที่เสนอในการประชุมวิชาการเฉพาะที่เกี่ยวกับกลุ่มชนชาติไทยมีเรื่องเดียวคือ พัฒนาการและการยกฐานะของชาวผู้ไทยแห่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผู้เขียนได้แปลจากบทความเรื่อง (Development and Mobility among the Phu Thai of Northeast Thailand) ซึ่ง Thomas Kkirsch เป็นผู้เขียน และสรุปได้ว่าการยกฐานะทางสังคมของชาวผู้ไทยมี 4 ช่องทาง ได้แก่ ทางพุทธศาสนา ทางรับราชการ ทางรับการศึกษา และทางท่องเที่ยว ถ้ารัฐบาลพัฒนาชนบท ควร ดำเนินถึง 4 ช่องทางนี้ด้วย ถ้าไม่รอบคอบอาจเป็นภัยต่อบ้านเมืองได้

TH PTh TR 2506/1963. สุธรรม ชมชื่น และคณิดา (นามแฝง). "บนเส้นทางสู่...ถิ่นภูไท." อนุสาร อ.ส.ท.

สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงการเดินทางไปศึกษา สำรวจ เชียงทองเกี่ยวกับชาวภูไทใน อำเภอห้วยซันธุ์ และ อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หัวข้อที่ศึกษาได้แก่ สภาพบ้านเรือน ที่ตั้ง ประชากร การแต่งกาย โบราณสถานต่าง ๆ วัด บ้าน ภาษา เป็นการเล่าสิ่งที่พบเห็นให้ฟัง ไม่มีรายละเอียดมากนัก

TH Sak LC 2513/1970. Gedney, William J. "The Saek Language of Nakhon Phanom Province." Journal of the Siam Society. Vol. 58 Part I January 1970. pp. 67-87.

บทความเรื่องนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเข้าไปศึกษาภาษาไทยแสดที่บ้านอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เป็นเวลา 1 ปี (1964-1965) การศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้ศึกษาเรื่องโครงสร้างของภาษาแสด ความเป็นมาของภาษาแสด ที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มภาษาไท ตัวอย่างของโครงสร้างภาษาแสดและวากยสัมพันธ์ซึ่งไม่แตกต่างมากนักกับภาษาลาวและไทย ลักษณะของเสียง สระ พยัญชนะ และตัวสะกดด้วย

TH Sng ANAR 2526/1983. ดันหยง ม่วงไหมทอง และ ลำลี มามีสุข. "รำแคน" วิทยานิพนธ์ เสนอต่อวิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์. 66 หน้า. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ กล่าวถึงการศึกษาที่จะมุ่งศึกษาทำรำแคนของชาวไทยทรงดำ รวมถึงเครื่องดนตรี เพลงที่ใช้ประกอบในการเล่นแคน และเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่าทำรำของรำแคนนั้น ไม่มีทำรำที่เป็นแบบแผนเหมือนอย่างทำรำชนิดอื่นๆ รำแคนเป็นเครื่องขับร้องให้เร้าทราบถึง วัฒนธรรมต่างๆ ของชาวไทยซึ่งเผ่าหนึ่งที่อยู่พหุมาอยู่ในประเทศไทย รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนความเชื่อต่างๆ

TH Sng ANBL 2537/1994. สุมิตร ปิตพัฒน "ศาสนาและความเชื่อของไทยดำ." ในการ สัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมชนชาติไท : สิบสองจุไท. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ สวช. 19 ส.ค. 2537. 16 หน้า.

บทความเรื่องนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อระหว่างปี พ.ศ. 2515 - 2516 โดยเน้นเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี เรื่องขวัญ และพิธีกรรมทางศาสนา รวมทั้งมโนภาพเกี่ยวกับจักรวาลของไทยดำ ทั้งหมดแตกต่างกับลัทธิศาสนาที่มาจากอินเดีย

TH Sng ANDR 2535/1992. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ไท-กะได : เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับสตรี ไทยดำ-ต้ง-หลี่. ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 28 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการเสนอผลงานส่วนหนึ่งในโครงการ ชื่อ "ไท-กะได : ภาษาและเครื่องแต่งกายสตรี" ซึ่งรวมอยู่ในโครงการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมของชนเผ่าไท-กะได ในวโรกาสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา ในปี พ.ศ. 2535 ในหนังสือนี้กล่าวถึงเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของสตรีเผ่าไทดำ เผ่าต้ง และเผ่าหลี่ เฉพาะเผ่าไทดำ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มย่อยได้ 3 กลุ่มตามลักษณะการแต่งกาย คือ ก. กลุ่มเมืองแถน ได้แก่กลุ่มไทดำในประเทศเวียดนาม ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บ้านนาป่าหนาด จังหวัดเลย และบ้านดอนมะเกลือ จังหวัดสุพรรณบุรี ข. กลุ่มบ้านเสือเขี้ยว แขวงหมากจ๋าน และ ค. กลุ่มบ้านยาง ม้าเหอ แขวงเหียนเจียง มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

TH Sng ANGN 2522/1979. ม.ศรีบุษรา. ไทยดำรำพัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศิริพรการพิมพ์. 193 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง พงศาวดารล้านช้าง, ประวัติศาสตร์ไทยดำ, ชีวประวัติของไทยดำ ไทยขาว, พงศาวดารเมืองไล, ไทยอพยพเข้าพึ่งไทย, พบกับไทยดำที่หนองคาย, บ้านทีกของผู้ลี้ภัยชาวไทยดำ, ไทยดำในประเทศไทย, การอพยพผู้ไทยเข้าสู่ประเทศสยาม, ไทยดำรำพัน, บทเรียนภาษาไทยดำ

TH Sng LC 2537/1994. ทวี สว่างปัญญางกูร. "อักขระและวรรณกรรมของไทยดำและไทยขาว." ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมชนชาติไท : สิบสองจุไท. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ สวช. 19 ส.ค. 2537. 37 หน้า.

บทความเรื่องนักกล่าวถึงอักขระไทยดำและไทยขาวลักษณะต่าง ๆ ทั้งตัวเขียนและตัวพิมพ์ รวมทั้งวรรณกรรม เช่น นิยาย ตำนานเมือง เรื่องราวของเมืองสำนวนต่าง ๆ กวีนิพนธ์ เป็นต้น มีตัวอย่างอักขระทั้งสระและพยัญชนะแสดงให้เห็น และมีแผนที่แสดงที่ตั้งถิ่นฐานของไทยดำและไทยขาวในเวียดนามด้วย

TH Sng ANFR 2528/1985. สุนันท์ อุดมเวช. วรรณกรรมไทยทรงดำ อำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบุรี. ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 232 หน้า, โรเนียวเย็บเล่ม.

ผลงานวิจัยเล่มนี้กล่าวถึงวรรณกรรมมุขปาฐะของไทยทรงดำ เนื้อเรื่องแสดงถึงสภาพสังคมเกษตรกรรม มีร่องรอยของการล้าสัต์วิหาของป่ายู่เล็กน้อย นอกจากนี้ยังแสดงถึงความเชื่อในเรื่องผีสาทเทวดา การยอมรับอำนาจการดูแลแนะนำของพระภิกษุ ยกย่องคนฉลาดมีคุณธรรม คนซื่อสัตย์ มีน้ำใจ ปังชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะของชาวไทยทรงดำในแง่ของความเจ้าบทเจ้ากลอน

TH Sng ANGN 2518/1975. สมพนธ์ สุขวงศ์. ไทยทรงดำ. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ. 22 มิถุนายน 2518. 55 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชาวไทยทรงดำด้านความเป็นมา การอพยพสู่ประเทศไทย ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ

TH Sng ANGN 2521/1978. สุมิตร ปิติพัฒน์, บัณฑร อ่อนคำ และพูนสุข ธรรมาภิมุข. ลาวโซ่ง. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือเรื่องนี้กล่าวถึงชาวลาวโซ่งในประเทศไทย รวมทั้งความเป็นมาและวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ

TH Sng ANGN 2522/1979. นิพนธ์ เสนาพิทักษ์. ชมรมไทยโซ่ง. งานรวมน้ำใจไทยโซ่ง. 7 เมษายน 2522.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชาวไทยโซ่งในประเทศไทย และชมรมไทยโซ่งในจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งประเพณีในงานของชาวไทยโซ่งซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ที่จังหวัดเพชรบุรี

TH Sng ANGN 2525/1982. สมบูรณ์ แก่นตะเคียน (บรรณาธิการ). สมุดเพชรบุรี 2525. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์. 412 หน้า.

หนังสือนี้รวบรวมเรื่องต่าง ๆ จากผู้แต่งหลายคนเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรีในทุกแง่มุม มีบทความของ สุขสมาน ยอดแก้ว เกี่ยวกับไทยโซ่ง ในหน้า 333-342 บทความของจันทร์ศิริ แทนมณี เกี่ยวกับมอญในหน้า 342-352 และบทความของมยุรี วัดแก้ว ที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวกะเหรี่ยงที่บริเวณเหนือแก่งกะจาน อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี และการสัมภาษณ์ที่กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง เพชรบุรี หน้า 352-356

TH Sng ANGN 2529/1996. Nookul Chompoonich and Wanida Pisespongsa. B.E. 2529 (1966). A Cultural Study of the Thai Song in Mu-Ban Koh Raet, Amphoe Bang Kan, Changwet Nakorn Pathom. A final report of the Study Submitted to UNESCO. 206 หน้า.

งานวิจัยเรื่องนี้ ทำเป็นภาษาอังกฤษเสนอ UNESCO กล่าวถึงการศึกษาวัฒนธรรมไทยโซ่งที่หมู่บ้านเกาะแรด อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไป และประวัติความเป็นมาของไทยโซ่งใน จังหวัดนครปฐม ทั้ง 6 อำเภอ แล้วศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมของชาวไทยโซ่งที่หมู่บ้านเกาะแรด อำเภอบางเลน ด้านความเชื่อ และประเพณี วิถีชีวิต และภาษาไทยโซ่ง

TH Sng ANG N ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. สมคิด ศรีสิงห์. วัฒนธรรมของไทยไทดำ(ลาวโซ่ง) ใน จังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 171 หน้า. ได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาประวัติ ความเป็นมา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ดั้งเดิมและปัจจุบัน และวิเคราะห์การปฏิบัติทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ในปัจจุบันของไทยไทดำ(ลาวโซ่ง) ในเขตจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร ในหมู่บ้านไทย ไทดำในอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง และอำเภอสว่างมุง จังหวัดพิจิตร รวมจำนวน 39 หมู่บ้าน.

TH Sng ANTR 2517/1974. จิรพร เจริญสุข. "พิธีศพของลาวโซ่ง" ปรินิพนธ์คณะ โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปรินิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึงพิธีศพของลาวโซ่ง ตลอดทั้งกระบวนการ รวมทั้ง แนวคิดและความเชื่อของลาวโซ่งที่แสดงออกในพิธีศพนี้

TH Sng ANTR 2522/1979. มยุรี วัดแก้ว. "พิธีศพของโซ่ง แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและ พิธีกรรม" วารสารสังคมศาสตร์. วิทยาลัยครูเพชรบุรี. (2) 2,2522.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและพิธีกรรมในพิธีศพของชาว ไทยโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี

TH Sng ANTR 2522/1979. มยุรี วัดแก้ว. "สังคมโซ่ง วิเคราะห์จากพิธีเสนเรือน." วารสาร สังคมศาสตร์. วิทยาลัยครูเพชรบุรี. (1) 3,2522.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงสังคมของชาวไทยโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษา จากพิธีเสนเรือน หรือพิธีขึ้นบ้านใหม่ของชาวไทยโซ่ง

TH Sng ANTR 2523/1980. บังอร โกวิท. "กำฟ้าที่บ้านวังรอก." วารสาร อ.ส.ท. 21.5 : 54-61.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึง ชาวโซ่ง และชาวพวน ที่บ้านวังรอก ตำบลวังนาคกร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ โดยกล่าวถึงงานประเพณีบุญกำฟ้า การทำพิธี บายศรีสู่ขวัญ และการเล่นเข้าทรงผีต่าง ๆ เช่น ผีนางกวก ผีกะลา ผีแคน ผีนางต้อ เป็นต้น ซึ่งเป็นประเพณีของชาวพวน ส่วนประเพณีของชาวไทยโซ่งมีการกล่าวถึงพิธีแต่งงาน และการเล่นมะคอน ซึ่งมักจะเล่นในวันสงกรานต์ อันเป็นการละเล่นที่เปิดโอกาสให้ หนุ่มสาวชาวไทยโซ่งได้รู้จักคุ้นเคยกัน บทความเรื่องนี้มีภาพประกอบหลายภาพ

TH Sng ANTR 2529/1986. คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี, การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรี, 177 หน้า. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

มีบทความสำคัญคือ ประเพณีงานปีผีמד หน้า 40, สนิท บุญทรง วรรณกรรม ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี หน้า 47, สุพันธ์ อุดมเวช และวรรณกรรม พื้นบ้านไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี หน้า 54 สุขสมาน ยอดแก้ว, รัชฎา พรพน ศรชฐวัฒน์, เรไร สืบสุข

TH Sng ANTR 2538/1995. สุกัญญา จันทะสุน. "ภูมิปัญญาชาวบ้านและกระบวนการถ่ายทอด : การศึกษา "พิธีเสนเรือน" ของชาวลาวโซ่ง จังหวัดพิษณุโลก." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านและกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ห้องถิ่นลาวโซ่งจังหวัดพิษณุโลก ในด้านองค์ประกอบวัฒนธรรม ลักษณะการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และเนื้อหาสาระภูมิปัญญาที่ได้รับ รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อให้เกิด โดยศึกษาจากพิธีเสนเรือนและพิธีกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาปรากฏว่า พิธีเสนเรือนเป็นพิธีกรรมเช่นไหว้บรรพบุรุษที่ตายไปแล้ว ต้องกระทำทุกปีในทุกครอบครัว ปีละครั้ง เป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ และเชื่อว่าจะมีผลกระทบให้ทุกคนในครอบครัวมีความสุข เป็นสิริมงคลแก่บ้านเรือน

TH Sng LC 2523/1980. เรไร สืบสุข, สุขสมาน ยอดแก้ว และ รัชฎาพรพน ศรชฐวัฒน์. วรรณกรรมบ้านไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. โครงการรวบรวมและวิจัยคติชนวิทยาท้องถิ่น อันดับหนึ่งภาควิชาภาษาไทย คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี, 204 หน้า, โรเนียว, เย็บเล่ม.

ผลงานวิจัยเล่มนี้รวบรวมวรรณกรรมมุขปาฐะของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และนำมาจำแนกเป็นประเภทต่างๆ คือ นิทาน ปริศนาคำทาย เพลงขับ ข้อยห้ามคำสอน สุภาษิต จากนั้นได้ศึกษาและพยายามสังเกตภาพสะท้อนต่างๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรม อันได้แก่ ประวัติของกลุ่มชน ความเชื่อ ค่านิยม การจัดระเบียบสังคม ประเพณีและพิธีกรรม เช่น พิธีเสนเรือน พิธีป่าตง ลงของ และอื่นค่อน

TH Sng LC 2524/1982. พนิดา เย็นสมุทร. "คำและความหมายในภาษาลาวโซ่ง." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาวิเคราะห์ภาษาลาวโซ่งหลายลักษณะ ได้แก่ ลักษณะของคำ การเรียงคำ รูปประโยค ความหมายของคำ และเปรียบเทียบคำและความหมายในภาษาลาวโซ่งกับภาษาไทยมาตรฐาน โดยศึกษาเฉพาะภาษาลาวโซ่งที่ตำบลหนองสองห้อง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

TH Sng LC 2530/1987. Orapin Maneewong. "A Comparative Phonological Study of Lao Song in Petchburi and Nakorn Pathom Provinces." M.A. Thesis in Linguistics Faculty of Graduate Studies. Mahidol University.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาลาวโซ่งที่พูดในจังหวัดเพชรบุรี กับจังหวัดนครปฐม

TH Sng LC 2530/1987. ม. ศรีบุษรา. ไทยดำรำพัน. หนังสือรางวัลชมเชยในการประกวดหนังสือประเภทสารคดีปี 2529. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ. 310 หน้า.

กล่าวถึงภาษาคำพูดมีคำเรียกญาติพี่น้อง, คำกริยา, คำวิเศษณ์, คำนาม และคำเบ็ดเตล็ดของภาษาไทยดำ ลาวโซ่ง และผู้ไทย และกล่าวถึงภาษาคำพูดของคนไทยสมัยพอขุนรามคำแหง ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของพี่น้องไทยดำ

TH Sng LC 2531/1988. อัญชลี บุรณะสิงห์. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยโซ่ง. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 2531.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ศึกษาวิเคราะห์ และมีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการใช้คำของคน 3 ระดับอายุว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคำและความหมายในภาษาไทยโซ่ง โดยใช้ศัพท์ในการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจำนวน 604 คำ ซึ่งมีทั้งคำนามและคำกริยา ผลการศึกษาปรากฏว่ามีทั้งการเปลี่ยนแปลงและไม่มีการเปลี่ยนแปลงในคำศัพท์เหล่านี้.

TH Sng LC 2537/1994. อัญชนา พานิช. "คำลงท้ายในภาษาลาวโซ่ง." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้กล่าวถึงคำลงท้ายในภาษาลาวโซ่ง โดยเปรียบเทียบกับคำลงท้ายในภาษาไทย

TH Sng MT 2532/1989. นำพวัลย์ กิจรักษ์กุล. การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานประชากร เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ของลาว-โซ่ง ในจังหวัดนครปฐม. นครปฐม : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2532. 205 หน้า. ได้รับทุนจาก มศก. (สถาบันวิจัยและพัฒนา).

รายงานการวิจัยเล่มนี้ศึกษารูปแบบการกระจายของหมู่บ้านลาวโซ่ง ลักษณะการตั้ง ถิ่นฐาน ประชากร เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของลาวโซ่ง ผลการศึกษาปรากฏว่าโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่งมีผู้นำเรียกว่าผู้ท้าว และมีสมาชิกเรียกว่าผู้น้อย อาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และหัตถกรรม วัฒนธรรมส่วนใหญ่ยังรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่ เช่น การแต่งกาย ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ

TH Sng SS 2521/1978. มยุรี วัดแก้ว. "การศึกษาโครงสร้างสังคมของลาวโซ่ง" วิทยานิพนธ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อความสมบูรณ์แห่งศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). 93 หน้า. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้กล่าวถึงการศึกษาโครงสร้างสังคมของลาวโซ่ง โดยศึกษาจากพิธีกรรมทางศาสนาตามทฤษฎี และวิธีการศึกษาของ Leach ซึ่งนำมาใช้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นคือส่วนที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม สำหรับพิธีกรรมที่นำมาใช้ศึกษาถึงโครงสร้างสังคมของลาวโซ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้นำพิธีกรรมมาเพียงสามพิธีเท่านั้น คือ พิธีเสนเรือน พิธีแต่งงาน และพิธีศพ ทั้งๆ ที่ลาวโซ่งมีพิธีกรรมมากกว่านี้ เหตุผลก็คือข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมอื่นๆ นอกจากสามพิธีนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย

TH Sng SS 2523/1980. มยุรี วัดแก้ว. "โครงสร้างสังคมของลาวโซ่ง" เอกสารประกอบการสัมมนาวัฒนธรรมพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี.

บทความเรื่องนี้ศึกษาลักษณะโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่ง โดยศึกษาจากพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ พิธีเสนเรือน พิธีแต่งงาน และพิธีศพ

TH Sng SS 2530/1987. สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนบ้านเยอ บ้านไทยดำ และบ้านไทยลาว. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2530 (17). 372 หน้า. ได้รับทุนจากยูเนสโก (ทุนวิจัยพัฒนาชนบท).

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบประวัติศาสตร์ของชุมชน ลักษณะนิเวศวิทยา และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนบ้านเยอ บ้านไทยดำ และบ้านไทยลาว ของจังหวัดศรีสะเกษ เลย และชัยภูมิ ตามลำดับ ผลการวิจัยปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม มีความคล้ายคลึงกันทั้งสามชุมชนเช่นเดียวกับทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ และ สาธารณสุข ส่วนประวัติศาสตร์ของชุมชนมีความเป็นมาเฉพาะ แตกต่างกันแต่ละชุมชน อายุของชุมชนบ้านเยอมากกว่าบ้านไทยดำ และบ้านไทยลาว ตามลำดับ

TH Sng SS 2531/1988. Sams, Bert F. "Black Tai and Lao Song Dam : The Divergence of Ethnolmol Identities." Journal of the Siam Society. Vol. 76. November 1988. pp. 100-116.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาด้านขนบการการเมือง การปกครอง และ สังคมของลาวทรงดำในภาคกลางของประเทศไทย ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของไทดำจาก ทางเหนือของลาวและทางตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม ผู้เขียนได้พยายามแบ่ง ชนชาติ ลาวโซ่ง ไทดำ ในเชิงความเข้าใจว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรในด้านต่าง ๆ เช่น ประเพณี ถิ่นที่อยู่ปัจจุบัน ภาษา เป็นต้น

TH Sng TR 2530/1987. ทวีป คล้าประเสริฐ. "กิดอง-เสนเฮือนของไทโซ่ง." น.ส.พ. มติชนรายวัน. 28 มิ.ย. 2530. หน้า 9.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทโซ่งใน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ประเพณีงาน (กิดอง) ผู้ศึกษาเล่าถึงขั้นตอน การแต่งงาน พร้อมภาพประกอบ โดยเน้นการแต่งกายของชาวไทโซ่ง และพิธีไว้ผี บรรพบุรุษ "พิธีเสนเฮือน" ทำในทุกปีเดือนใดก็ได้ยกเว้น เดือน 9-10 เพราะเชื่อว่า เดือนเก้าผีเฮือนต่างไปผัวเถื่อน พิธีนี้มีการเลี้ยงผีเป็นหลัก

TH Sve ANBL 2499/1956. Kuhn, Isobel. Ascent to the Tribes Pioneering in North Thailand. Achina Inland Mission Book, Moody Press. Chicago, 315 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงผลงานการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ของ China Inland Mission หลังจากที่ถูกกีดกันไม่ให้เผยแผ่ศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน CIM และ OMF ได้เผยแผ่ศาสนาในแปดกลุ่มชาติพันธุ์คือ ลีซอ มูเซอ เย้า ม้งน้ำเงิน ม้งขาว ไทฉาน กะเหรี่ยงปาร์ และอีก้อ

TH Sve ANBL 2523/1980. Terwiel, B.J. The Tai of Assam and Ancient Tai Ritual. Vol. 1-2. The Centre for Southeast Asian Studies. Gaya, India. pp. 188-192.

หนังสือเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มชาวไทอัสสัม ในเล่มแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต (Life-cycle Ceremonies) ซึ่งมีพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การรักษาโรค การแต่งงาน การตาย และได้พูดถึงกลุ่มไทอื่น ๆ ด้วย เช่น ชาน (ไตใหญ่) ลื้อ ยวน ไทย ลาว ไทดำ ไทขาว ไทแดง ไทให้ ส่วนในเล่มที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบูชาวิญญาณ พิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวอาหม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทกลุ่มต่าง ๆ เช่น ชาน ลื้อ ยวน ไทยสยาม ไทขาว ไทแดง เป็นต้น

TH Sve ANBL 2527/1984. Thai Studies Program, Chulalongkorn Univ. Religion and Beliefs from International Conference on Thai Studies. August 22-24, 1984.

รวมบทความในการประชุมวิชาการครั้งนี้เป็นบทความเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำนวน 13 บทความ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มไทพวน ไทในนครพนม ไทโบราณ (Ancient Tai) ม้งขาว ขมุ และคนไทยในปัจจุบัน

TH Sve ANBL 2531/1988. วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. "คำเรียกขวัญ : บันทึกประวัติศาสตร์โบราณ และสัญลักษณ์และความหมาย." รวมบทความประวัติศาสตร์. ฉบับที่ 10 (กุมภาพันธ์ 2531) 114 – 124.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึงความเชื่อเรื่องขวัญของคนไทกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ไทลื้อ ไทเม้า ไทพากะ และไทดำ โดยเฉพาะในพิธีเรียกขวัญ ซึ่งมีคำเรียกขวัญเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์คำเรียกขวัญนี้ 2 ด้าน คือ ถิ่นที่อยู่ของคนไทโบราณ และชีวิตที่มีความสุขในอุดมคติของคนไทโบราณ

TH Sve ANGN 2520/1977, Keyes, Charles F. The Golden Peninsula culture and adaptation in mainland Southeast Asia. Macmillan Publishing Col, Inc, New York and London. 370 หน้า. มีบรรณานุกรม ดรชนี้ และภาคผนวก.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคมในเอเชียอาคเนย์ กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น เขมร จีน และกะเหรี่ยง กล่าวถึงพัฒนาการของสังคมพุทธนิกายเถรวาท กล่าวถึง สังคมชนบทและสังคมเมือง การปฏิวัติในเวียดนาม และการเกิดเมืองใหญ่ในเอเชียอาคเนย์

TH Sve ANGN 2526/1983. เสรี ชมภูมิ่ง.. "ไต ชุมชนเผ่าใหญ่ในอาณาจักรแหลมทอง." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 4.3 : 37-40.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทเผ่าต่าง ๆ ในทวีปเอเชียอาคเนย์หรือแหลมทอง โดยกล่าวถึงชาวไตหรือชาวไทย ที่อพยพและเคลื่อนย้ายกระจายอยู่ตามประเทศต่างๆ

TH Sve ANGN 2533/1990. จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. "รวมเผ่าไทยอีสาน-มุกดาหาร. วารสาร อ.ส.ท. 31. 2 : 86-95.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงกลุ่มชนชาวอีสาน 4 กลุ่มวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมไทยหรือไทยโคราช วัฒนธรรมไทย-ลาว วัฒนธรรมมอญ-เขมร และวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยกล่าวถึงลักษณะที่ตั้งบ้านเรือน รูปแบบของบ้านเรือน การแต่งกาย อาหารการกิน งานประเพณีพิธีกรรมที่สำคัญ การละเล่นพื้นบ้าน และภาษา (เน้นสำเนียงพูด) ของชนแต่ละกลุ่มเป็นสำคัญ ๆ ไปจนจบทั้ง 4 กลุ่ม แต่เป็นการกล่าวถึงอย่างย่อเท่านั้น ไม่ลงรายละเอียดของแต่ละลักษณะ มีภาพประกอบหลายภาพ

TH Sve ANGN 2537/1994. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูเชียงราย และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. การสัมมนาทางวิชาการศิลปวัฒนธรรม 5 เชียง. (เอกสารอัดสำเนา). 251 หน้า.

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องนี้กล่าวถึง การศึกษาหาข้อมูลทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น 5 เชียง อันได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย เชียงของ(หลวงพระบาง) เชียงรุ่ง และเชียงตุง ซึ่งอยู่ในประเทศไทย ลาว จีน และพม่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นในเขต 5 เชียง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาพื้นที่ใน

เขต 5 เชียง อย่างสัมพันธ์กับศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่าง ไทย จีน ลาว และพม่า และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยมีเนื้อหาของเอกสาร บทความต่าง ๆ เกี่ยวกับ ความเป็นมาของเชียงหรือเมือง ความสัมพันธ์ของ 5 เมือง ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม ภาษา 5 เชียง ตลอดจนวัฒนธรรมของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมในพื้นที่ 5 เชียง

TH Sve ANOT 2526/1983. Sukhumbhand Paribatra and Chai-anan Smudavanija. 1983 Factors Behind Armed Separatism: A Framework for Analysis. Paper presented at Workshop on Armed Separatist Movements. Organized by the Institute of Southeast Asian Studies. Singapore. 7-9 December. เอกสารโรเนียว. 14 หน้า.(drafted paper only; not to be cited without prior approval from the authors) เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

บทความนี้ให้กรอบความคิดเกี่ยวกับปัจจัยแห่งกระบวนการแบ่งแยกดินแดน กล่าวถึงประวัติศาสตร์และภูมิหลังและสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในทศวรรษต่อไป

TH Sve ANOT 2530/1987. อมรา พงศาพิชญ์. ปัญหามุขานการในสังคมไทย. เอกสารเสนอในการประชุมทางวิชาการ “ยุทธศาสตร์ของไทยกับความมั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษหน้า” จัดโดยสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 20-21 พฤษภาคม 2530, เอกสารโรเนียว 20 หน้า, มีบรรณานุกรม เขียนเป็นภาษาไทย.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ของไทยที่ควรคำนึงถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความมั่นคงของประเทศไทย

TH Sve ANOT ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Kunstadter, Peter. Hill and Valley Populations in Northwestern Thailand. ร่างรายงานการวิจัย Draft for private circulation-not for publication or quotation. โรเนียวเย็บเล่ม. 28 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

รายงานการวิจัยนี้กล่าวถึงชาวเขาเผ่าต่างๆ ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีทั้งกะเหรี่ยง ละว้า ไทขาน และดองซู ความสัมพันธ์ระหว่างชนในที่สูงกับชนในที่ราบ งานพัฒนาของหน่วยราชการที่เกี่ยวกับชาวเขา กล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจของชาวเขา ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างชนในที่สูงกับชนในที่ราบ

TH Sve EC 2530/1987. Prasert Bhandhachat, G. Lamar Robert, Sinth Sarobol and Ronald D. Renard. 1986 Crop Year Rice Production Survey in the Project Area of the Thai-German Highland Development Programme. Payap Research and Development Center, payap University, Chiangmai. Thailand. April 1987. 79 หน้า.

รายงานนี้เสนอข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างชาวนาที่ได้รับการอบรมวิธีการปลูกข้าวจากโครงการไทย-เยอรมันเพื่อพัฒนาที่สูงกับชาวนาที่ไม่ได้รับการอบรม มีตารางแสดง กลุ่มประชากรที่ศึกษาได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ มูเซอ อีเก้อ กะเหรี่ยง ไทใหญ่ และไทย

TH Sve ED 2508/1965. Smalley, William A. Teaching Thai in Hill Tribes Schools. Minisity of Education. July. p.16.

บทความนี้ได้จัดกลุ่มภาษาของชาวเขาเปรียบเทียบกับภาษาไทย แล้วอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับ ความแตกต่างของพยัญชนะต้น พยัญชนะตัวสะกด สระ และวรรณยุกต์ รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับศัพท์และไวยากรณ์ ตลอดจนการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 เพื่อให้อ่านและเขียนภาษาไทยได้

TH Sve ET 2467/1924. Graham, M.R.A.S., W.A. "The Races of Siam" SIAM Part II. London : Alexander Moring Limited, The Dela More Press to Clifford Street, W. I, pp. 102-177.

ส่วนที่ 2 หรือ ภาค 2 ของหนังสือเรื่องสยามนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ของประเทศสยาม ได้แก่ Negrito Mon-Annam, Tibeto Burman, Siamese Lao-Tai, และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในแต่ละชาติพันธุ์ ผู้เขียนได้กล่าวถึงถิ่นกำเนิด วิถีชีวิต ประเพณี สำคัญ เช่น การเกิด การแต่งงาน และการตาย โดยอธิบายอย่างสั้น ๆ พอเข้าใจ

TH Sve ET 2493/1950. Embree. John F. and Thomas William L., Jr. "Thai People and The Vietnamese." Ethnic Groups of Northern Southeast Asia. Yale University, Southeast Asia Studies. New Haven. pp. 60-67 and 128-137 TH Sve HL Barnes. Thomas J. 1963. Mobile Information Term Field Trip 11 : Revisit to Chiangrai Province. Ministry of Interior Inspector. March 11-24. pp. 1-9.

บทความนี้เป็นการสรุปผลการเดินทางไปเยี่ยมเยียนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ 11-24 มีนาคม 2506 โดยขบวนรถยนต์ของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และ American Mission การเยี่ยมเยียนครั้งนี้เป็นการเยี่ยมชาวบ้าน จำนวน 7 อำเภอ 11 หมู่บ้าน ในเขตจังหวัดเชียงราย ขบวนรถยนต์ได้แวะเยี่ยมและค้างคืนหมู่บ้านละ 1 คืน มีการฉายหนังกลางแปลงเกี่ยวกับเรื่องของกองทัพไทย ลูกเสือ และงานรื่นเริงต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และการแสดงนาฏศิลป์ของชาติ (National Ballet) พร้อมกันนั้นก็มีการตรวจสุขภาพและรักษาโรคแก่ชาวบ้านโดยหมอในขบวนนี้ ประมาณได้ว่ามีชาวบ้านมารับการรักษาครั้งนี้ทั้งหมดรวม 650 คน และมีชาวบ้านรวมชาวเขาเผ่าแม้ว เย้า และอีกก่อ มาดูหนังประมาณ 5,200 คน ชาวบ้านส่วนใหญ่สุขภาพดี ไม่ค่อยมีโรคภัยไข้เจ็บ

TH Sve ET 2501/1958. Fitzsimmons Thomas (editor). Thailand its People its Society its Culture. Country Survey Series. Human Relations Area Files, Inc., Box 2054 Yale Station. New Haven. Connecticut. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

หนังสือเล่มนี้มี 24 บท ให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยอย่างกว้างๆ ในเกือบทุกแง่มุม ในบทที่สี่ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่นคนไทย ไทยมุสลิม เขมร ส่วยหรือญ้อ ผู้ไท มอญ กะเหรี่ยง ไทยฉาน และกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ลื้อ กะโลง (Kalong) โซ ขมุ แสก และข่าเบรา (Kha Brao) มีที่กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีน อินเดีย เวียดนาม และชาวยุโรปในตอนท้ายของบท มีกล่าวถึงภาษาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ใช้อย่างคร่าวๆ

TH Sve ET 2509/1966. Harris, George L., Giddens, Jackson A., and Lux, Thomas E. "Ethnic Groups" Area Handbook for Thailand U.S. Government. Printing Office Washington D.C.. pp. 51-74.

บทความนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย เมื่อปี 1960 ได้แก่ ไทย (ภาคกลาง), ลาว, ชาน, ผู้ไทและไทกลุ่มต่าง ๆ (Non-Thai lowlands), ไทย-อิสลาม, ไทย-มาเลย์, ไทย-มุสลิม, เขมร, กูย (Soai), เขมรกลุ่มอื่น ๆ, มอญ, ชาวเขา, กะเหรี่ยง, แม้ว (Miao-Meo), เย้า, อีเก้อ, มูเซอ, ลีซอ, ละว้า, จีน, อินเดีย, ปากีสถาน, เวียดนาม และ ชาวตะวันตก

TH Sve ET 2509/1966. พวงทอง สิริสาตี (แปล). ชาตวงศ์วิทยา. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอกบริบูรณ์ จุละจาริตต์ ณ วัดเทพศิรินทราวาส 12 ตุลาคม 2509 47 หน้า.

หนังสือเรื่องชาตวงศ์วิทยานี้ เป็นตอนหนึ่งในหนังสือชุด มี 22 ตอน นายแพทย์ เอ คาร์ร อดีตเจ้ากรมพฤกษศาสตร์ เป็นผู้รวบรวมจัดทำ และพันตรีอิริค ไฮเดน ฟาเดน แห่งกรมตำรวจภูธรเดิม ได้ชำระและเรียบเรียงใหม่เป็นภาษาอังกฤษให้ชื่อเรื่องว่า Thailand Nature and Industry ซึ่งกรมการสนเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ ได้ตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อปี 2493 ต่อมากรมศิลปากรได้มอบหมายให้ พวงทอง สิริสาตี แปล และพระยาอนุমানราชชนตรวงแก้วและทำเชิงอรรถอธิบายเพิ่มเติม ในหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงกลุ่มชนต่าง ๆ ที่อยู่ในเมือง ตามที่ผู้เขียนได้ค้นคว้าไว้ดังนี้ เผ่านิกริโต (เงาะ) Semang (เซมัง) Tongka (ตองก้า) เผ่าอินโดเนเซียน (มลายู-ชาวน้ำ-โมแกน) เผ่ามอญ-เขมร ญวน เผ่าทิเบต-พม่า เผ่าไทย-ลาว เผ่าจีน และมีตองเหลืองหรือยุมบรี (Yumbri) โดยอธิบายคร่าว ๆ ถึงจำนวนประชากร รูปร่างลักษณะ การแต่งกาย และลักษณะที่อยู่อาศัย พร้อมการหาอาหารเพื่อยังชีพ ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลเก่าประมาณ พ.ศ. 2493

TH Sve ET 2510/1967. Cuningham, Clark E. Urgent Research in Northern Thailand Vienna : Bulletin of the International Committee for Urgent Anthropological and Ethnological Research. vol. 8. Vienna.

รายงานวิจัยเรื่องนี้กล่าวถึงการวิจัยชนกลุ่มต่างๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยกล่าวถึงลักษณะทางชาติพันธุ์และปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ประสบอยู่ในสังคม กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ได้แก่ ลีซอ, กะเหรี่ยง, แม้ว, มูเซอ, เย้า, อีเก้อ, ยุมبری (Yumbri), ชาน, สอ, ชาวไทยภูเขา (Hill Thai), ชาวจีนแผ่นดินต่ำ, ละว้า และ ลาว ปัญหาต่าง ๆ ที่แต่ละชาติพันธุ์ประสบและควรแก้ไขโดยด่วน เช่น การสื่อสารระหว่างชาวเขาและคนพื้นราบ เศรษฐกิจ ศาสนาหรือความเชื่อต่าง ๆ โครงสร้างของครอบครัว การศึกษา การอพยพย้ายถิ่น เป็นต้น

TH Sve ET 2510/1967. Seidenfaden, Major Erik. The Thai Peoples Book 1. The Origins and Habitats of the Thai Peoples with A sketch of Their material and spiritual Culture. พิมพ์ที่ สยามสมาคม. 162 หน้า, มีบรรณานุกรม. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

ต้นฉบับของหนังสือเล่มนี้เขียนเสร็จตั้งแต่ ค.ศ. 1955 โดยนายพันตรี เอริก ไฮเดนฟาเดิน ซึ่งเป็นนายตำรวจชาวเดนมาร์กที่มารับราชการในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่หก หนังสือประกอบด้วย 8 บท บทที่หนึ่งกล่าวถึงถิ่นกำเนิดดั้งเดิมของชนเผ่าไทย บทที่สองกล่าวถึงคนไทยกลุ่มต่างๆ และลักษณะทางกายภาพมีการกล่าวถึงแนวความคิดใหม่ๆ ตามแบบของ Paul K. Benedict (1942) ซึ่งจำแนกไทยไว้ในตระกูลภาษา Kadai บทที่สามกล่าวถึง กลุ่มไทยในประเทศจีน บทที่สี่กล่าวถึงกลุ่มไทยในประเทศอินเดียและพม่า บทที่ห้ากล่าวถึงกลุ่มไทยในประเทศจีนและเวียดนามรวมทั้งบนเกาะไหหลำ บทที่หกกล่าวถึงกลุ่มไทยในประเทศลาวและในประเทศไทย บทที่เจ็ดกล่าวถึงกลุ่มชนที่ไม่พูดภาษาไทยในประเทศไทย อันได้แก่พวกเนกริตา เขมร-กูย ของ มอญ ละว้า ขมุ ไช่ ส่วย แสก มาเลย์ โมแกน กะเหรี่ยงขาว และกะเหรี่ยงแดง มูเซอ อีเก้อ และก้อ ลีซอ แม้ว-เย้า จีน-เวียดนาม สอ ยุมبری เป็นต้น บทที่แปดกล่าวถึงลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย หนังสือเล่มนี้มีแผนที่ประกอบ 2 แผ่น และภาพประกอบจำนวนมาก หนังสือเล่มนี้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ มีบรรณานุกรมค่อนข้างดี ที่กล่าวถึงงานที่แต่งก่อน ค.ศ. 1955

TH Sve Et 2529/1976. อมรา พงศาพิชญ์. "กลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์." ใน วารสารเอเชียปริทัศน์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. หน้า 50-61.

บทความเรื่องนี้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยมุ่งชี้ให้เห็นสภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยมุ่งชี้ให้เห็นสภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนดั้งเดิม และชี้ให้เห็นวิธีการปรับตัวของกลุ่มให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมที่อยู่ข้างเคียง ผู้เขียนได้สรุปให้เห็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์ คือ การที่กลุ่มชาติพันธุ์เดิมสามารถรับวัฒนธรรมกระแสหลักสามกระแส (อินเดีย จีน และมุสลิม) และผนวกกันเข้าได้อย่างไม่ขัดแย้งนัก

TH Sve HP 2508/1965. กรมประชาสงเคราะห์ (แปล). ชนชาวเขาในประเทศไทย. กระทรวงมหาดไทย. 22 หน้า.

เอกสารนี้เป็นคำปราศรัยเรื่อง The Hill Tribes of Thailand ของ Dr. William R. Geddes อดีตที่ปรึกษาคุณวิชัยชาวเขา จ. เชียงใหม่ การปราศรัยนี้มีขึ้นในการสัมมนาว่าด้วยการพัฒนาชุมชน เมื่อ 23 ก.ค. 2508 ณ ศาลาสันติธรรม กรุงเทพฯ คำปราศรัยแบ่งเป็น 4 เรื่อง เรื่องแรกว่าด้วยความเป็นมาและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาชุมชนชาวเขา เรื่องที่ 2 กล่าวถึงการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก การปลูกฝิ่น และการให้ความจูงใจแก่อดีตเจ้าของบ้าน เรื่องที่ 3 กล่าวถึงโครงการเพื่อสวัสดิการและความก้าวหน้าของชาวเขา และเรื่องสุดท้ายเป็นเรื่องปัญหาและข้อขัดข้องบางประการในอนาคต

TH Sve HP 2508/1965. ชิตพงษ์ สยามเนตร. "การบริหารงานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา." วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 132 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานพัฒนาและ สงเคราะห์ชาวเขา ของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย นับแต่เริ่มวางนโยบายและวางแผนพัฒนาสงเคราะห์ชาวเขา ปัญหาโครงสร้างของส่วนงาน และปัญหาอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ของชาวเขา จนกระทั่งได้ข้อเสนอแนะแก้ไขเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกรมประชาสงเคราะห์

TH Sve HT 2511/1968. นิเพทย์นิติสรรรถ (ฮวดหลี นุดะโกวิท), หลวง. (แปลและเรียบเรียง) ไทย. พระนครโรงพิมพ์พระจันทร์. 235 หน้า.

หนังสือเรื่อง "ไทย" นี้ หลวงนิเพทย์นิติสรรรถ (ฮวดหลี นุดะโกวิท) แปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง The Tai Rac : The Elder Brother of the Chinese ของ Dr. William Clifton Dodd พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนายสุรเทิน บุณนาค เมื่อ 20 ก.ค. 2511 ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส มีข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและลักษณะความเป็นอยู่ของคนไทกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในเมืองต่าง ๆ ทางตอนล่างของจีน ได้แก่ ในมณฑลเสฉวน มณฑลไกวเจา แคว้นเชียงตุง ในยูนนาน มณฑลกวางซี ในแถบแม่น้ำยาลี่ ในตังเกี๋ย ไทจีน ไทเหนือ ไทลื้อในสิบสองปันนา ไทจีน ไทตะวันตก ไทลาว และไทญวน ลักษณะของคนไทเหล่านี้เป็นเหตุการณ์ที่หมอดอดด์เดินทางไปพบเห็นด้วยตนเองเพื่อเยี่ยมเยียนและทำความรู้จักคนไทกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่นอกประเทศไทย โดยเดินทางจากทางตอนเหนือของไทยขึ้นไปตามเมืองต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นระยะทางประมาณ 2,000 ไมล์ และเป็นระยะเวลาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2460

TH Sve HT 2525/1982 ปัญญา บริสุทธี (แปล). ชนชาติต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีน. มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 214 หน้า.

หนังสือเรื่องนี้แปลจากหนังสือเรื่อง Les Peuples de la Peninsule Indochinoise ซึ่งศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ (G.Coedis) เป็นผู้เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของรัฐต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีน คือ พม่า ไทย ลาว เขมร และเวียดนาม ผู้เขียนได้กล่าวถึงกำเนิดความเป็นมา การขยายตัว และความเสื่อมของประเทศเหล่านี้ สำหรับในประเทศไทย ผู้เขียนได้แยกออกเป็นบทเฉพาะให้ชื่อว่าประเทศสยาม หรือประเทศไทย เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาวสยามและคนไทยเผ่าต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ บทความเรื่องนี้ กล่าวถึงชนเผ่าไต ว่าเป็นชนชาติใหญ่และเก่าแก่ของโลกเผ่าหนึ่ง ซึ่งมีถิ่นกำเนิดหรืออพยพมาจากไหนยังไม่เป็นที่ประจักษ์ชัด ผู้เขียนได้จัดชนกลุ่มต่าง ๆ อยู่ในกลุ่มเผ่าไตว่าได้แก่ กลุ่มชนในสิบสองปันนา ในรัฐฉาน ซึ่งเรียกว่าไทยใหญ่ เผ่าไตขาว ไตดำ และไตแดง ในเวียดนาม เผ่าไตยวนหรือไทยยวน และไตน้อยหรือไตสยาม ในประเทศไทย และเผ่าไตอาหมในแคว้นอัสสัมของอินเดีย กลุ่มชนเหล่านี้มีลักษณะเด่นเป็นของตนเอง คือ การแต่งกาย การปลูกสร้างบ้านเรือน การเพาะปลูก ทำนา การรวมกลุ่มในหมู่บ้าน (การปกครอง) การแต่งงาน และตัวอักษรไต ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นว่ารูปแบบตัวหนังสือแบบฝักราม ทำให้สันนิษฐานได้ว่า กลุ่มชนชาวไตไม่ได้อพยพมาจากไหน แต่มีกำเนิดอยู่บริเวณประเทศไทยนี้เอง

TH Sve LC 1964/2507. Gedney, William J. "A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai" The Social Science Review. Special number 14 (Dec. 1964) : 1-47 .

2508/1965. Saek, a Displaced Northern Tai Language" Presented and the Winter Meeting of the Linguistic Society of America.

2513/1970. "The Saek Language of Nakhon Phanom Province" Journal of the Siam Society. 68.1 (1970) : 67-87.

หนังสือทั้ง 3 เล่มนี้ เป็นงานที่ศึกษาภาษาไทถิ่นต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทขาว ไทดำ ไทแดง ที่พูดในทางใต้ของเวียดนาม และในเวียงจันทน์ ประเทศลาว โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทยกลางในประเทศไทย และภาษาแสดที่พูดที่หมู่บ้านอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จุดประสงค์ในการเปรียบเทียบภาษา ไทขาว ไทดำ ไทแดง และไทยกลาง ก็เพื่อศึกษาหาเสียงปฏิกาดในภาษา เพื่อหาคำร่วมกำเนิดเดียวกัน (cognates) งานชิ้นนี้ได้ให้วิธีการเปรียบเทียบภาษาตระกูลไทอย่างชัดเจน ไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการ เข้าใจ นอกจากนี้ความรู้ในภาษาไทขาวและไทแดง ยังช่วยในการตีความ ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงให้ถูกต้องอีกด้วย

TH Sve LC 2515/1972. Harris, Jimmy G. "Phonetic Notes on Some Siamese Consonants." in Tai Phonetics and Phonology. pp. 8-22 Edited by Jimmy G. Harris and Richard B. Noss Bangkok : CIEL.

หนังสือเล่มนี้ เป็นการรวมบทความเกี่ยวกับงานทางด้านภาษาตระกูลไท และมีบทความที่เด่น ๆ ของ Gedney, Haudricourt, Brown, Court และ Chamberlain ในรวมบทความเล่มนี้ ได้สนับสนุนข้อเสนอของ Brown ที่ว่าลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์เป็นเรื่องที่ยึดกันได้ แต่ระบบการรวมตัวหรือแยกตัวของวรรณยุกต์เป็นเรื่องที่ยึดกันไม่ได้ เขาได้ศึกษาภาษาถิ่นไท 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาแสด ภาษาญ้อ ภาษาไย ภาษาผู้ไท และภาษาลาวที่พูดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับภาษาลาวที่เวียงจันทน์

TH Sve LC 2519/1976. ทองคุณ หงส์พันธุ์. ภาษาถิ่นแถบภูพาน. วิทยาลัยครู สกลนคร. 136 หน้า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมบทความเกี่ยวกับภาษาถิ่นใน จังหวัดสกลนคร นครพนม และกาฬสินธุ์ รวม 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยแสก ภาษาไทยโซ ภาษาไทยข่า ภาษาภูไท และภาษาย้อ โดยศึกษา 3 ประเด็นเหมือนกันทุกบทความ คือประวัติโดยสังเขป ประมวลคำในภาษา และตัวอย่างคำสนทนา กำเนิดเชื้อสาย ลักษณะภูมิ ลำเนาและเคหะสถาน ตัวอย่างคำศัพท์เปรียบเทียบกับภาษาไทยกลางและไทยอีสานให้เห็นทุกคำ และได้ยกตัวอย่างคำสนทนาด้วยการเปรียบเทียบเช่นกัน เพื่อให้รู้ความหมายและเข้าใจคำต่าง ๆ เหล่านั้น

TH Sve LC 2520/1977. โครงการวิจัยภาษา. บรรณานุกรมการศึกษาภาษาตระกูลไตไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ. ทบวงมหาวิทยาลัย. (ไม่ทราบจำนวนหน้า).

หนังสือเรื่องนี้ เป็นการรวบรวมรายชื่อหนังสือและบทความภาษาไตที่มีเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วในหนังสือของ Shorto, Jacob & Simmonds Bibliographies of Mon-Khmer and Tai Linguistics, London: Oxford University Press, 1963 บรรณานุกรมประกอบด้วยรายชื่อหนังสือ และบทความภาษาไตที่เพิ่มขึ้นจากหนังสือดังกล่าว จนถึง พ.ศ. 2519 ซึ่งเขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ว่าด้วยสัทศาสตร์ภาษาไต ภาษาศาสตร์ภาษาไต พจนานุกรม และไวยากรณ์ นอกจากนี้ยังได้รวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่เรียบเรียงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

TH Sve LC 2522/1979. Pairat Warie. Some Sociolinguistic Aspects of Language Contact in Thailand. Ph.D. dissertation submitted to the University of Illinois at Urbana Champaign. 1979. 182 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ, มีบรรณานุกรม.

วิทยานิพนธ์ทางภาษาศาสตร์เชิงสังคมเล่มนี้ กล่าวถึงการถ่ายทอดทางภาษาระหว่างภาษาอื่นกับภาษาไทยในระยะเวลาต่าง ๆ นับจากอดีตมาจนปัจจุบัน เน้นบทบาทของภาษาอังกฤษ แต่ในบทที่สองได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย และสถานะพหุภาษาในประเทศไทย

TH Sve LC 2526/1983. วรรณา เทียนมี. "วรรณยุกต์ในภาษาถิ่นโคราช." ภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (ม.ค. - มิ.ย. 2526). 49-63.

บทความเรื่องนี้ เป็นการศึกษาระบบวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นโคราช ผลการศึกษาพบว่า อาจแบ่งระบบวรรณยุกต์ได้เป็น 3 ระบบ คือ ระบบวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง 5 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง ภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในเมืองไทย ยกเว้นภาษาแฉก อาจแยกได้เป็นภาษาไทย กลุ่มไทย และกลุ่มลาว

TH Sve LC 2528/1985. Kalaya Tingsbadh. Tai Dialectology up to the Year 1984.

บทความเรื่องนี้ เป็นการศึกษาสถานภาพงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ทางด้านภาษาไทยถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 ถึง ปี พ.ศ. 2527 ภาษาไทยถิ่นที่สำรวจประกอบด้วย ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือ ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ รวมทั้งภาษาถิ่นย่อยของแต่ละถิ่น เนื่องจากภาษาไทยมาตรฐานไม่ได้จัดว่าเป็นภาษาถิ่นเพราะมีสถานะทางสังคม ที่มีลักษณะเฉพาะตัว จึงไม่รวมอยู่ในการศึกษาครั้งนี้ แต่สำหรับผลงานเชิงเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นจะนำมาศึกษาด้วย

TH Sve LC 2528/1985. จิภาวรรณ อยู่เย็น. "ไท หรือ ลาว เรียกให้ถูก." ภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (ม.ค. - มิ.ย. 2528). 72-78.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึง การใช้ระบบวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ในการกำหนดว่าภาษาที่มีคำนำหน้าว่า "ลาว" นั้น จัดอยู่ในกลุ่มลาวหรือกลุ่มไทย เพื่อที่จะได้เรียกชื่อให้ถูกว่า "ไท" หรือ "ลาว" ภาษาเหล่านี้ได้แก่ ลาวยวน ลาวโซ่ง ลาวครั่ง ลาวใต้ และลาวเวียง และจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า การแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวครั้งที่ Brown (1965) ศึกษาไว้ใกล้เคียงกับลาวกลุ่มหลวงพระบาง ลักษณะการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวโซ่ง ที่พูดในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยดำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาษาลาวโซ่งไม่ใช่ภาษากลุ่มลาว ดังนั้นจึงควรเรียกว่า "ไทโซ่ง" หรือ "ไทขงดำ" และภาษาลาวยวนก็เช่นเดียวกัน ควรจะเรียกว่า "ไทยวน"

Th Sve LC 2529/1976. ปราณี กุลละวณิชย์. "ภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้." ใน วารสารเอเชียปริทัศน์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. หน้า 63-72.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงภาษาต่าง ๆ ที่พูดกันอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งบริเวณนี้มีชนชาติหลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดตระกูลภาษา เพราะภาษาแต่ละตระกูลไม่มีลักษณะเด่นชัดพอที่จะตัดสินให้เด็ดขาดว่าเป็นภาษาตระกูลใด แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนได้แบ่งตระกูลภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นี้ออกเป็น 5 ตระกูลภาษา ได้แก่ ภาษาตระกูลไทโน-ทิเบตัน ภาษาตระกูลมอญ-เขมร ภาษาตระกูลมั่วเย้า ภาษาตระกูลไต และภาษาตระกูลมาลาโยโปลินีเซียน

TH Sve LC 2530/1987. วิไลลักษณ์ เดชะ. "ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทย 6 ภาษาที่พูดในอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทย 6 ภาษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ภาษาลาวได้ ลาวเวียง ลาวครั่ง ลาวเงี้ยว ลาวพวน และลาวโซ่ง ที่พูดในบริเวณอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

TH Sve LC 2531/1988. กันทิมา วัฒนประเสริฐ และสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ "ระบบเสียงภาษาลาวของกลุ่มน้ำท่าจีน." รายงานผลการวิจัยในโครงการศึกษากลุ่มน้ำท่าจีนระยะที่ 2 : ศึกษาทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม.

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาษาลาวโซ่ง ลาวครั่ง ลาวเวียง ลาวได้ ลาวพวน ที่พูดอยู่ในจังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร

TH Sve LC 2531/1988. เรืองเดช บันเขื่อนขัตติย์. ภาษาถิ่นตระกูลไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย. 244 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ความหมาย และลักษณะของภาษาถิ่นตระกูลไทย โดยแบ่งเนื้อหาของหนังสือเป็น 27 เรื่อง มีบรรณานุกรม และมีภาคผนวกแสดงภาษาตระกูลต่าง ๆ ในประเทศไทยที่นอกเหนือจากภาษาตระกูลไทย เนื้อหาของภาษาถิ่นตระกูลไทยในหนังสือเล่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นการอธิบายความหมายและลักษณะพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ของภาษาไทยกลุ่มต่าง ๆ ที่แบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ และที่แบ่งตามหลักการของนักภาษาศาสตร์ชาติต่าง ๆ ผู้เขียนได้แบ่งภาษาถิ่นที่อยู่ในตระกูลภาษาไทย ในประเทศไทย ออกเป็น 19 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทยสยาม ไทยถิ่นใต้

ไทยตากใบ ไทยถิ่นอีสาน ไทยญ้อ ไทยโย้ย ไทยพวน ผู้ไทย ไทยกะเลิง นครไทย ไทยเสก ไทยถิ่นเหนือ ไทยใหญ่ ไทยหย่า ไทยซิ่น ไทยลื้อ ไทยอง ไทยดำ และไทยแดง ผู้เขียนใช้คำว่า “ไทย” เป็นคำกลาง ๆ สำหรับใช้แทนคำว่า Tai หรือ Thai ส่วนคำว่า “ไท” หรือ “ไต” จะใช้เมื่อต้องการบ่งบอกให้ผู้อ่านทราบว่าภาษาไทยถิ่นนั้นจัดอยู่ในกลุ่มไท (Thai Group) หรือกลุ่มไต (Tai Group)

TH Sve LC 2532/1989. สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ. สถานภาพการศึกษาภาษาในภูมิภาคตะวันตก. ไม่ทราบสถานที่พิมพ์.

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาลงานวิจัยเชิงภาษาศาสตร์ในจังหวัดแถบภูมิภาคตะวันตก 8 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้แบ่งผลงานวิจัยออกเป็น 3 กลุ่มคือ การศึกษาภาษาตระกูลไต การศึกษาภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก และการศึกษาภาษาตระกูลจีน-ทิเบต

TH Sve LC 2537/1994. LaPolla, Randy J. and John B. Lowe. Bibliography of the International Conferences on Sino-Tibetan Languages and Linguistics I-XXV.

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยที่เสนอเป็นบทความในการประชุมนานาชาติเรื่องภาษาและภาษาศาสตร์ของตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ซึ่งจะมีผลงานวิจัยภาษาตระกูลไทรวมอยู่ด้วย ในส่วนแรกของบรรณานุกรมเล่มนี้จะมีข้อมูลของการประชุมตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 25 ในแต่ละครั้งจะระบุสถานที่ เดือน ค.ศ. ที่จัดการประชุม รวมทั้งชื่อของผู้จัด และให้รายชื่อผู้ที่เสนอผลงานวิจัยเรียงตามลำดับอักษร รวมทั้งหัวข้อเรื่องของผลงานวิจัย ในส่วนต่อไปเป็นบรรณานุกรมของบทความทั้งหมดที่เสนอในที่ประชุมเรียงตามตัวอักษรของชื่อผู้เสนอบทความ แต่ละรายการจะระบุปี ค.ศ. และครั้งที่ประชุม รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาขาวิชาของบทความนั้นและตระกูลภาษาที่ศึกษา จากนั้นจะเป็นดัชนีผู้เขียนบทความ และตามด้วยส่วนสำคัญที่นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือส่วนที่เป็นดัชนีเนื้อเรื่อง ซึ่งได้แยกให้เห็นผลงานวิจัยภาษาตระกูลไทที่นำมาใช้สังเคราะห์

TH Sve LC 2537/1994. ชีระพันธ์ ล. ทองคำ. บรรณานุกรมภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 147 หน้า.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากห้องสมุดต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร จากการติดต่อสอบถาม และขอความช่วยเหลือจากนักภาษาศาสตร์ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้อมูลที่รวบรวมได้มีการจัดหมวดหมู่ตามตระกูลภาษา การเรียงลำดับบรรณานุกรมจะเริ่มต้นด้วยบรรณานุกรมที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามแนวภาษาศาสตร์ และตามด้วยบรรณานุกรมภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ตระกูลภาษาไทย ตระกูลภาษามอญ-เขมร ตระกูลภาษามลายู-โพลินีเซียน (ออสโตรนีเซียน) และตระกูลภาษาแม้ว ม้ง เย้า

TH Sve LC 2539/1996. Dodd, William Clifton. The Tai Race : Elder Brother of the Chinese. Second Published, Bangkok, Thailand : White Lotus Co., Ltd. 353 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ เป็นฉบับที่พิมพ์ขึ้นใหม่ในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2539 หลังจากการพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2496 เนื้อหาแบ่งเป็น 2 ตอน ในตอนแรก (Part I) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวไทยในยุคนานทางตอนใต้ของจีน ตอนที่ 2 (Part II) กล่าวถึง ชาวไทใน 4 ประเทศ คือ จีน พม่า ลาว และสยาม ในตอนท้ายกล่าวถึงด้านสังคมและศาสนาของชาวไทย รวมทั้งประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ

TH Sve LC 2539/1996. สมทรง บุรุษพัฒน์, สุจิตลักษณ์ ดีผดุง และโสภณา ศรีจำปา. รายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. จำนวน 457 หน้า.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเนื้อหาสาระ และแนวโน้ม ของการวิจัยภาษาตระกูลไทเชิงภาษาศาสตร์ในรอบ 3 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นการศึกษาความลุ่มลึกของงานวิจัย ในด้านขอบเขตเนื้อหา และวิธีวิจัย เพื่อเสนอทิศทางการวิจัยที่ควรจะได้ดำเนินการในอนาคต และศึกษาผลกระทบของงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ที่มีต่อวงวิชาการและสังคม ในงานวิจัยเรื่องนี้กล่าวถึงภาษาตระกูลไทกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทถิ่นต่าง ๆ ภาษาจีน ญ้อ ไทยดำ ไทยหย่า ไทยใหญ่ ไทยซอง ไทยลื้อ ผู้ไทย พวน ยอง ลาวครั่ง ลาวเวียง ลาวใต้ และแสก

TH Sve MI 2534/1991. สุเนตร ชุตินธรานนท์. "ถิ่นกำเนิดของชนชาติไท : ความต่างของระนาบทางความคิด." วารสารศิลปวัฒนธรรม. 12.3 : 142-155.

บทความนี้กล่าวถึง ถิ่นกำเนิดของชนชาติไท ซึ่งผู้เขียนถือว่าเป็นปัญหาที่ถกเถียงกันมานานนับศตวรรษ แต่ยังหาข้อยุติไม่ได้ แต่ก็ยังสรุปว่า หากพิจารณาอย่างผิวเผินก็ดูคล้ายกับว่าจะมีแนวคิดแปลกแยกหลายทฤษฎี แต่จริง ๆ แล้วมีแค่ 3 ระนาบเท่านั้น คือ ระนาบแรก เป็นเรื่องของทฤษฎีอพยพ ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง "การโยกย้าย" และ "การตั้งถิ่นฐาน" ระนาบที่ 2 เป็นการมองปัญหาที่ตัดประเด็นเชื้อชาติออกไปแล้วหันมามองวัฒนธรรม และบูรณการของบ้านเมือง และระนาบที่ 3 เป็นการชี้แนะว่าระนาบที่สองควรมีมิติทางประวัติศาสตร์เข้ามาร่วมพิจารณาเกี่ยวกับการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย

TH Sve MS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Marlowe, D.H. Chiang Mai Hill Tribe Area Maps.

แผนที่ชุดนี้มี 3 แผ่น แสดงถิ่นที่อยู่ของชาวเขาในเขตจังหวัดตามอำเภอต่าง ๆ แผ่นแรก แสดงพื้นที่ที่ได้สำรวจ (Survey Area) เป็นภาพรวมของจังหวัด แผ่นที่ 2 เป็นบริเวณที่ ชาวกะเหรี่ยงสะกออพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานใน อ. สะเมิง แม่แจ่ม และจอมทอง แผ่นที่ 3 แสดงถิ่นที่อยู่ของชาวเขาเผ่ามั่ว และชาวไทลื้อในเขต จ. เชียงใหม่

TH Sve SS ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Foreign Area Studies" U.S. Army Area Handbook for Thailand. The American University 5010, Wisconsin Avenue. N.W., Washington. D.C., 20016, 557 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ มีบรรณานุกรม อภิธานศัพท์ และดัชนี.

หนังสือนี้เป็นการกล่าวถึงประเทศไทยในแง่มุมต่าง ๆ รวม 26 บท กล่าวถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครอง ประชากร ภาษา ศาสนา การศึกษา การสาธารณสุข ภูมิอากาศ การแบ่งการปกครอง เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม แรงงาน การเงินการคลัง การคมนาคม ฯลฯ ในบทที่ 5 (หน้า 69-89) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท และกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาอื่น เช่น จีน เวียดนาม มอญ-เขมร-กูย และอื่นๆ มีกล่าวถึงชาวเขาบ้างเล็กน้อย กล่าวถึงนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อชนกลุ่มน้อยในหน้า 87-88

TH Sve SS 2510/1967. Kunstadter, Peter. "Thailand : Introduction." Thailand from Southeast Asian Tribes, Minorities, and Nations. pp. 369-400.

บทนำนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงชาวเขา ชนกลุ่มน้อย และกลุ่มชนชาติต่าง ๆ ในประเทศไทย รวมทั้งถิ่นที่อยู่ตามภาคต่าง ๆ จำนวนประชากร ภาษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับชาวเขา ได้แก่ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ตำรวจตระเวนชายแดน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข องค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งมิชชันนารีอเมริกันด้วย

TH Sve SS 2515/1972. กวี เพ็งศรี. "ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพและเศรษฐกิจเขตสุขาภิบาล อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย" สารนิพนธ์โครงการการศึกษาชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูงบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 45 หน้า.

สารนิพนธ์เรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาเขตสุขาภิบาลอำเภอเชียงคำ ในเรื่องโครงสร้างทางกายภาพและเศรษฐกิจ เฉพาะในพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากร 3,259 คน ลักษณะของการศึกษาเป็นการรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์เกี่ยวกับที่ตั้งและวิวัฒนาการของสุขาภิบาลอำเภอเชียงคำ การคมนาคม สถานที่ราชการและสถานที่สาธารณะ ร้านค้า ตลาด แหล่งเกษตรกรรม การสื่อสาร ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวแม้ว เย้า และไทลื้อ ทั้งหมดเป็นข้อมูลปี 2515

TH Sve SS 2526/1983. McKinnon, John and Wanat Bhru-ksasri. Highlanders of Thailand. Kuala Lumpur : Oxford University Press.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ทางภาคเหนือของไทย ทั้งด้านประชากร เศรษฐกิจ การศึกษา ปัญหาในการดำรงชีพ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น การตาย และการท่องเที่ยว

TH TYn HT 2510/1967. สงวน โชติสุขรัตน์. ไทยยวน-คนเมือง. พระนคร : โอเดียนสโตร์. 356 หน้า.

หนังสือเล่มนี้ เป็นการเขียนเชิงสารคดี กล่าวถึงความเป็นมาและความเป็นอยู่ของชาวไทยในภาคเหนือของไทย ซึ่งเรียกกันว่าคนเมือง แต่ผู้เขียนเรื่องนี้เรียกว่าไทยยวน โดยอ้างอิงหลักฐานต่าง ๆ แล้วสรุปว่า คำว่า ไทยยวนมาจากคำว่า ไตยวน ซึ่งชาวเงี้ยวเรียกคนเมืองจนต่อมาจึงเพี้ยนเป็นไตยวน หรือไทยยวน ในตอนท้ายของเล่ม ได้รวบรวมและเปรียบเทียบคำในภาษาไทยยอง (ไตลื้อ) ไทยยวน (คนเมือง) และลัวะ หรือละว้า กับไทยกลางไว้พอประมาณ

TH TYn LC 2530/1987. อรทัย เจือจันอัด. "ระบบเสียงภาษาถิ่นยวนที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นการศึกษาภาษาถิ่นยวนที่พูดในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และเปรียบเทียบกับภาษาถิ่นยวนที่พูดในเขตอำเภอสาบไถ่ จังหวัดสระบุรี และภาษาถิ่นเชียงใหม่ การเปรียบเทียบพบว่าระบบเสียงส่วนใหญ่เหมือนกัน ยกเว้นพยัญชนะควบที่ภาษาถิ่นเชียงใหม่มีแตกต่างออกไป ทำให้ภาษาถิ่นยวนสีคิ้วมีลักษณะเหมือนกับภาษาถิ่นยวนสาบไถ่มากกว่าภาษาถิ่นเชียงใหม่

TH TYn MI 2507/1964. Lebar, Frank M., Hickey, Gerald C., Musgrave, John K. Yuan." Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia. Human Relations Area Files Press.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของชาวยวน หรือไทยวน หรือ ล้านนา ไท ซึ่งปัจจุบันอาศัยอยู่ ในจังหวัดทางภาคเหนือของไทย ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน และแพร่ มีประชากร 2 พันคน เมื่อปี 1935 และได้กล่าวถึงประวัติการย้ายมาสู่ประเทศไทย รวมทั้งความสัมพันธ์ในสังคมไทยด้วย

TH Wia ANDR 2538/1995. ชนิดา ดังถาวรศิริกุล. "ลวดลายผ้า : สื่อสัญลักษณ์ของลาวเวียง (จันท)". วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาลวดลายผ้าในฐานะสื่อสัญลักษณ์ของกลุ่มคน โดยศึกษาจากกลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่าลาวเวียง ซึ่งใช้ลวดลายผ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารสองระดับ ได้แก่ ระดับปัจเจกบุคคล มุ่งแสดงคุณสมบัติของตนเอง และระดับกลุ่ม มุ่งแสดงความสมบูรณ์ของสังคมอันเป็นอุดมคติหลัก เชื่อมโยงความเชื่อของลาวเวียง (จันท) ในหมู่บ้านทับคล้อ ตำบลทับหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

TH Wia LC 2528/1985. วรณา รัตนประเสริฐ. "คำและลักษณะคำในภาษาลาวเวียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาลักษณะคำ หมวดคำ และการเรียงคำในภาษาลาวเวียงที่ใช้พูดกัน ในตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

TH Yai ANGN ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. Colquhoun, Archibald Ross. Amongst the Shans 392 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการเดินทางไปในดินแดนไทชาน ในบทที่ห้ากล่าวถึงถิ่นที่อยู่ของกะเหรี่ยงด้วย กล่าวถึงบ้านและวัฒนธรรมประเพณีของไทชาน หนังสือเล่มนี้มีบทนำ โดยศาสตราจารย์ T. de Lacouperie เรื่องถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมของไทชาน และตอนท้ายของหนังสือได้มีบทเสริมอีก 2 ภาค แต่งโดย Holt S. Hallett เรื่องประวัติศาสตร์ของฉานเหนือ และประวัติศาสตร์ของฉานใต้

TH Yai ANTR 2539/1996. จีรภาพ โลหิตกุล. "คนไตเมืองป๋อน." วารสาร อ.ส.ท. 37.4 : 78-91.

สารคดีเรื่องนี้ กล่าวถึง การอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่เมืองป๋อน หรือ "ไต" เมืองป๋อน" อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน อันได้แก่ ร้านกึ่งกาหล่า ในประเพณีออกพรรษา หรือ "ปอยเหลินสิบเอ็ด" (ปอยเดือน 11) การฟื้นฟูการสวมเสื้อไตของชาวเมืองป๋อน การบวชลูกแก้วหรือบวชเณร หรือ "ปอยสร้างลง" ของชาวไทยใหญ่ แม่ฮ่องสอน และพิธีกรรมเกี่ยวกับงานศพ สารคดีนี้เป็นรูปแบบกึ่งบันทึกและกึ่งเรื่องสั้น มีภาพประกอบหลายภาพ.

TH Yai ET 2493/1980. Embree, John F. "Shan (Burmese Tai). in Ethnic Groups of Northern Southeast Asia. Yale University, Southeast Asia Studies, New Haven. pp. 50-57.

บทความเรื่องนี้กล่าวถึงกลุ่มคนไท "ฉาน" หรือชาวไทยพม่า ในด้านถิ่นที่ตั้งบ้านเรือน ประชากร ที่ตั้งของหมู่บ้าน ภาษา ศาสนา เศรษฐกิจ การติดต่อกับคนภายนอก และชื่อกลุ่มคน ในฉาน

TH Yai ET 2506/1963. พิชัย พุทธวัฒน์, ร.ต.อ. "เงี้ยวหรือไทใหญ่" ใน คำบรรยายเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในบริเวณภาคเหนือ. ตำรวจตระเวนชายแดนค่ายดาราวัคมี. เชียงใหม่. 19-29 เมษายน 2506. จัดทำมอบแก่นักศึกษา วิธีการสำรวจ และวิจัยทางสังคมศาสตร์.

ในคำบรรยายนี้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์เงี้ยวหรือไทใหญ่ เกี่ยวกับประวัติ ความหมายของเผ่า ภาษา อุปนิสัย ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือผีสง การแต่งกาย การเลี้ยงชีพ และภูมิประเทศ บ้านเรือนที่ตั้ง เอกสารประกอบคำบรรยาย ที่ใช้คำสั้น ๆ และสำนวนภาษาง่าย ๆ เป็นส่วนใหญ่

TH Yai HT 2508/1965. Sao Saimong, Mangrai. The Shan States and the British Annexation. Data Paper No.57 Southeast Asia Program. Cornell University, July 1965. 313 หน้า. มีบรรณานุกรม และภาคผนวกมาก, เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

หนังสือเล่มนี้แต่งโดยเจ้าสายเมืองมั่งราย ซึ่งเป็นเจ้าไทชาน แสดงประวัติของดินแดนที่มีชนไทชานและเรื่องเกี่ยวกับชนไทชานทั้งหมด กล่าวถึงความสัมพันธ์กับพม่า กะเหรี่ยง ไทยสยาม ฝรั่งเศส และจีน ภาคผนวกแสดงถึงลำดับกษัตริย์ชาน เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองเม้า รายชื่อเมืองไทชานทั้งหมดใน ค.ศ. 1925 เรื่องของเมืองเชียงตุง สนธิสัญญา ค.ศ. 1960 ระหว่างจีน และพม่า ฯลฯ

TH Yai HT 2536/1993. เดชา เตียงเกตุ (บรรณาธิการ). ตำนานคนไต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 168 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนไต นับแต่อาณาจักรน่านเจ้า จนอพยพจากเหนือลงมาได้ ถึงอาณาจักรล้านช้าง อโยธยา และไตสยาม หรือเมืองไตในปัจจุบัน หนังสือเล่มนี้เดิมเป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษ โดย Mr. Golt หรือ "ลุงก๊อด" เป็นผู้เขียน และมีผู้แปลเป็นภาษาไทยใหญ่ คือ จายมิงม่าว เมืองน้ำคำ มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้มอบให้นายโสภณ แก้วจันทร์คำ (คนไทยใหญ่ที่บ้านถ้ำลอด กิ่งอำเภอปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน) และคณะเป็นผู้แปล มีนายเดชา เตียงเกตุ เป็นบรรณาธิการตรวจแก้ต้นฉบับภาษาไทย

TH Yai HT 2537/1994. ธิดา สาระยา. กว่าจะเป็นคนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม. 144 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงพัฒนาการของรัฐชนชาติไตในภาคเหนือ สมัยพญามังราย ระหว่าง ค.ศ. 1239-1311 สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในอินโดจีน คริสตศตวรรษที่ 8-12 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และหลักฐานทางโบราณคดีในที่ราบลุ่มเชียงใหม่และเชียงราย และการเกิดรัฐสมัยพญามังราย อันเป็นผลของการรวมตัวของชนเผ่าจนเกิดเป็นชนชาติไต มีอาณาบริเวณของรัฐอยู่ทางตอนเหนือของที่ราบลุ่มเชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา

TH Yai LC 2513/1970. บรรจบ พันธุเมธา. ลักษณะภาษาไทยใหญ่เทียบกับภาษาไทย
กรุงเทพฯ. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (Dec. 14, 1972).

สารคดีเรื่องนี้ กล่าวถึง การเดินทางไปเยี่ยมชมความเป็นอยู่และลักษณะของ
บ้านเมือง ในอำเภอปง และอำเภอเชียงม่วน จังหวัดเชียงราย ผู้เขียนเล่าถึงสภาพการ
เดินทาง ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความเป็นมา และประชากรของอำเภอปง และ
อำเภอเชียงม่วน โดยได้กล่าวโดยละเอียดเฉพาะชาวไทยลื้อในอำเภอเชียงม่วนซึ่งทาง
อำเภอจัดมาต้อนรับ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตทั่ว ๆ ไป สภาพ
บ้านเรือน พิธีแต่งงาน และสิ่งของเก่าแก่ของบรรพบุรุษ เช่น ตำราภาษาลื้อ ดาบผาง
กลาง เป็นต้น สารคดีนี้เป็นการเขียนเชิงแนะนำให้ไปเที่ยวอำเภอเชียงม่วน จังหวัด
เชียงราย

TH Yai LC 2526/1983. วรรณา จันทนาคม. "ลักษณะของภาษาไทยใหญ่ (ไตอ้อ) ที่
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษา
ตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร. 322 หน้า. เขียนเป็นภาษาไทย.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาลักษณะทั่วไปของภาษาไทยใหญ่ (ไตอ้อ) ระบบเสียง
ระบบคำของภาษาไทยใหญ่ ความหมายและการเรียงคำ

TH Yai TR 2533/1990. กองบรรณาธิการ. "คนไตในเมืองหมอก." วารสาร อ.ส.ท.
30.6 : 50-62.

สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มคนชาวไตในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เฉพาะเท่าที่ผู้เขียนได้สังเกตเห็นชัดและบันทึกภาพไว้ ได้แก่ ลักษณะการก่อสร้างบ้าน
เรือน วัด ศาลาการเปรียญ และการฟ้อนรำต่าง ๆ เช่น ฟ้อนชุดสัตว์นานาจากป่าหิม
พานต์ ที่หน้าวัดจองคำ ฟ้อนกิ่งกะหล่ำหรือฟ้อนกินรี ที่วัดม่วยต่อ รำหม่องส่วยยี
 เป็นต้น ผู้เขียนได้ให้ความหมายของคนไตในที่นี้ว่า หมายถึงชาวไทยใหญ่ที่อพยพมา
จากพม่า ศิลปวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นแบบไทยใหญ่หรือแบบพม่า และผู้เขียนเน้นภาพ
ประกอบสวยงามเพื่อแนะนำการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

TH Yng ET 2527/1984. ทวี สว่างปัญญางกูร. ตำนานเมืองยอง. ปรีวรรตจากอักษรไทยคือ MONG YAWNG CHRONICLE. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 80 หน้า.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติและที่มาของเมืองยอง ซึ่งเป็นการปรีวรรตอักษรของเขตไทยลื้อออกมาเป็นอักษรไทยและภาษาไทย เป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะทางภูมิศาสตร์และเขตแดนของเมืองยอง รวมถึงประวัติศาสตร์การครอบครองเมืองยองของเจ้าครองนครองค์ต่าง ๆ และให้รายละเอียดเกี่ยวกับปฐนียวัตถุทางศาสนาของเมืองยอง ตลอดจนคตินิทาน การสร้างเมือง การสร้างพระธาตุ ความเชื่อ และจารีตประเพณีต่าง ๆ

TH Yng LC 2528/1985. วิสุทธิระ เนียมมนาค. "ระบบเสียงภาษายองซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน : การศึกษาเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาวิเคราะห์ระบบเสียงของภาษายองในกลุ่มคนของจังหวัดลำพูน จำนวน 5 หมู่บ้าน คือ บ้านศรีทรายมูล ต. ท่าปลาตุก อ. แม่ทา, บ้านป่าเหียง ต. บ้านธิ อ. เมือง ลำพูน, บ้านต้นแจะ ต. ประตูป่า อ. เมืองลำพูน, บ้านมะกอก ต. มะกอก อ. ป่าซาง, และบ้านหล่ายแก้ว ต. ศรีเตี้ย อ. บ้านโฮ้ง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นภาษายองถิ่นตะวันออกของ จ. ลำพูน (ต. ท่าปลาตุก และ ต. บ้านธิ) และกลุ่มที่ 2 เป็นภาษายองถิ่นตะวันตกของ จ. ลำพูน (ต. ประตูป่า ต. มะกอก และ ต. ศรีเตี้ย) ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงของทั้ง 2 กลุ่มนี้พบความแตกต่าง 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ ความแตกต่างของเสียงย่อยของหน่วยเสียงพยัญชนะ และความแตกต่างของเสียงย่อยของหน่วยเสียงพยัญชนะ

TH Yng LC 2530/1987. Panida Rosset. "Kham Yong : Etude synchronique et diachronique d'un parler de la famille Tai". วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)" มหาวิทยาลัย Paris 2 volumes. 429 หน้า. เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้พรรณนาระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ภาษาไทยของที่บ้านโขงงาม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เล่มที่สองเป็นรายการคำศัพท์ภาษายองเขียนด้วยสัทอักษร มีคำแปลเป็นภาษาไทย และภาษาฝรั่งเศส รวม 163 หน้า

TH Yoy LC 2527/1984. Thepbangon Boonsner. "The Phonological Description of Yooy." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 192 หน้า. เขียนเป็นภาษาอังกฤษ.

TH Yoy LC 2529/1986. สุธิดา โกบประยูร. "วรรณยุกต์ภาษาไทยโย้ย" วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหิดลวิทยาลัยมหิดล.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการศึกษาลักษณะทางสัทศาสตร์ ของเสียงวรรณยุกต์ ในภาษาไทยโย้ย พูดในหมู่บ้านจำนวน 15 หมู่ ในจังหวัดสกลนคร เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระบบเสียงวรรณยุกต์ และเปรียบเทียบวรรณยุกต์ของคน 2 รุ่นอายุ รวมทั้งเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ซึ่งผู้พูดมีถิ่นอาศัยร่วมกับชาวไทยโย้ย เพื่อดูแนวโน้มการได้รับอิทธิพลสอดแทรกทางภาษาจากภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ

ภาคผนวก ก

โครงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ฝ่ายความสัมพันธ์ข้ามชาติและทางเลือกในการพัฒนา

1. **ชื่อโครงการวิจัย** ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

Body of Knowledge of Ethnic Groups in Thailand.

2. **ประวัติและผลงานของคณะผู้วิจัย**

2.1 หัวหน้าโครงการ ศาสตราจารย์ คุณหญิงสุริยา รัตนกุล

Doctorat de l'Universite de Paris, Sorbonne, France สาขาภาษาศาสตร์

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9

ที่ทำงาน สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่อยู่ 45/3 ถนนลาดพร้าว ซอย 92 แขวงวังทองหลาง เขตบางกะปิ

กรุงเทพฯ 10310

ผลงานและประสบการณ์ในการวิจัย

ทำงานวิจัยทางด้านภาษาและวัฒนธรรมมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย เช่น ม้ง กะเหรี่ยง ละว้า มัล เป็นต้น รวมทั้งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีกด้วย นอกจากงานวิจัยยังสอนวิชาต่าง ๆ ในสาขาภาษาศาสตร์แก่นักศึกษาในหลักสูตรภาษาศาสตร์ระดับปริญญาโทและเอกทั้งมหาวิทยาลัยในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาภาษาและภาษาศาสตร์เอเชียอาคเนย์ และภาษาตระกูลไท

ผลงานวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ :

2515 พจนานุกรมไทย-ม้ง (แม้วขาว). กรุงเทพฯ : เกษมสัมพันธ์การพิมพ์

2516 Thai – White Meo Dictionary and English – White Meo Dictionary.

พจนานุกรมทั้งสองเล่มนี้ได้รับรางวัลงานวิจัยยอดเยี่ยม จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

- 2519 สุนทรียภาพในวรรณกรรมของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ กรุงเทพฯ : คลังวิทยา
200 หน้า
- 2529 พจนานุกรมภาษาไทย-กะเหรี่ยงสะกอ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2529 พจนานุกรมภาษาละว้า-ไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา
ชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. 421 หน้า. (งานวิจัยร่วมกับ ลักษณะ ดาวรัตนหงษ์)
- 2530 พจนานุกรมภาษาไทย-ละว้า. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา
ชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. 501 หน้า. (งานวิจัยร่วมกับ ลักษณะ ดาวรัตนหงษ์)
- 2531 นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1. ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก และ
ตระกูลจีน-ทิเบต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล.

และบทความวิชาการทางภาษาและวัฒนธรรมอีกประมาณ 40 เรื่อง

2.2 ผู้ร่วมโครงการ

2.2.1 นางสาวสุวิไล เปรมศรีรัตน์

คุณวุฒิ อ.บ. (อังกฤษ, ประวัติศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ.ม. (ภาษาอังกฤษ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ph.D. (Linguistics), Monash University, Australia

ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์ ระดับ 9

ที่อยู่ 89/282 หมู่บ้านชัยพฤกษ์ พุทธมณฑลสาย 2 แขวงบางไผ่ เขตภาษีเจริญ
กรุงเทพฯ

ผลงานและประสบการณ์ในการวิจัย

สอนและวิจัยทางภาษาและวัฒนธรรมมาตั้งแต่ พ.ศ. 2526 งานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับกลุ่มชนที่พูดภาษาขมุ เขมร ลัวะ และปักษ์ (ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก) ปัจจุบันมีความชำนาญเป็นพิเศษเกี่ยวกับงานภาษาศาสตร์ภาคสนาม และทำงานวิจัยเกี่ยวกับตระกูลออสโตรเอเชียติกอย่างต่อเนื่อง และยังมีประสบการณ์ด้านงานวิจัยฐานข้อมูลภาษาของกลุ่มชนต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่แผนที่ภาษาแสดงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังร่วมรับผิดชอบงานบรรณานุกรมวารสารนานาชาติ Mon-Khmer Studies อีกด้วย

ผลงานวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ :

- 2531 บทสนทนาการแพทย์และสาธารณสุข : ภาษาลัวะ-ปรัย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2532 ชีวิตชาวขมุจาก 50 บทสนทนา. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
- 1989 "Khmu : A Minority Language of Thailand" (Khmu Grammar and a Study of Thai and Khmu Cutting Words) Papers in Southeast Asia Linguistics, No.10, Pacific Linguistics, Series A – No. 75, Canberra, Australia.
- 2533 การพัฒนาระบบเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย. โครงการพัฒนาสื่อภาษาพื้นบ้าน สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (งานวิจัยร่วมกับ ไสภนา ศรีจำปา).
- 2533 การแพทย์พื้นบ้านขมุและสนทนาสาธารณสุขขมุ-ไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- 1992 "The Khmu Colour System and Its Elaboration" Mon-Khmer Studies 2.
- 2536 พจนานุกรมไทย-ขมุ-อังกฤษ. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- 1994 "Phonological Variation and Change in Khmu Dialects of Northern Thailand", Scandinavian (Nordic) Institute of Asian Studies, Cuzon Press.

และบทความวิชาการทางภาษาและวัฒนธรรมอีกประมาณ 20 เรื่อง

2.2.2 นางสาวลักขณา ดาวรัตนหงษ์

คุณวุฒิ อ.บ. (ภาษาไทย), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์และภาษาเอเชียอาคเนย์), มหาวิทยาลัยมหิดล
 Diplome d'Etudes Approfondies (Ethnologie), EHESS, Paris
 Doctorat De l'EHESS (Anthropologie sociale et ethnologie), Paris

ตำแหน่ง นักวิจัย ระดับ 5

ที่ทำงาน สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่อยู่ 53 ถนนพิษณุโลก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ผลงานและประสบการณ์ในการวิจัย

ทำงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลทิเบต-พม่า มอญ-เขมร (ออสโตรเอเชียติก) และภาษาตระกูลไท โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชนที่พูดภาษาลีซอ

- 1982 A Contrastive Study on Lisu and Thai Phonology. M.A.Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, 149 pages.
- 2527 "การเปลี่ยนแปลงความหมายในภาษาไทย." วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 หน้า 1-23.
- 2529 พจนานุกรมภาษาละว้า-ไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. 421 หน้า (งานวิจัยร่วมกับ รศ.ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล).
- 2530 พจนานุกรมภาษาละว้า-ไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. 501 หน้า (งานวิจัยร่วมกับ รศ.ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล).
- 2531 อาหารแสลงโรคและบริโภคนิสัยของชาวกะเหรี่ยงสะกอ. สถาบันวิจัยและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล 92 หน้า (งานวิจัยร่วมกับ รศ. ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล)
- 2532 "พิธีไหว้ผีดินของชาวลีซอ." วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 หน้า 104-129.
- 1994 La culture lissoue a travers les classificateurs dans la vie quotidienne et dans la tradition orale. These du doctorat de l'EHESS, Pasis, 465 pages.
- 2537 "พิธีไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวลีซอ" วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 หน้า 82-91.

ฯลฯ

2.2.3 นางสาวชिरาภรณ์ วรรณดี

คุณวุฒิ อ.บ. (ภาษาไทย), มหาวิทยาลัยศิลปากร
 อ.ม. (ภาษาบาลี-สันสกฤต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ ระดับ 6

ที่อยู่ 135/9 หมู่ 6 ตำบลศาลายา กิ่งอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ผลงานและประสบการณ์ในการวิจัย

- 2532 นามานุกรมศิลปเพลงไทยในรอบ 200 ปีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว (งานวิจัยร่วม)
- 2535 การใช้สื่อพื้นบ้านในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบทอีสาน. กรุงเทพฯ : ก.ร.ป.กลาง (งานวิจัยร่วม).
- 2535 การใช้สื่อสอนจริยธรรมและความเชื่อในโรงเรียนสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพฯ : ก.ร.ป.กลาง (งานวิจัยร่วม).
- 2535 ประกันสังคม : ความพร้อมของโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (งานวิจัยร่วม).
- 2536 โครงการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าสงขลา. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (งานวิจัยร่วม)
- 2534-ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของบทร้องเพลงไทยและเพลงลูกทุ่ง ระหว่างปีพุทธศักราช 2500-2534. (งานวิจัยร่วม)
- 2535-ปัจจุบัน การสำรวจและจัดทำบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์ทางวิชาการดนตรีในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2500-2535.

3. รายละเอียดของโครงการวิจัย

3.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย

ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติของชนในประเทศต่าง ๆ เป็นเรื่องน่าสนใจ ประเทศที่สามารถจัดการปกครองให้คนเหล่านี้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จะเป็นประเทศที่มีแต่ความสงบสันติ นอกจากนี้ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและภาษาเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีสีสัน ในประเทศไทยนอกจากชาวไทยแล้วยังมีคนไทยเชื้อสายอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น คนไทยเชื้อสายเขมร มอญ เวียดนาม มลายู ฯลฯ และมีชนเผ่าไทกลุ่มอื่น ๆ ที่เพิ่งอพยพมาอยู่เมืองไทยไม่นานนัก เช่น ชาวไทลื้อ ไทดำ ไทเขิน ฯลฯ นอกจากนั้น ยังมีชนชาวเขาซึ่งพูดภาษาตระกูลทิเบต-พม่าและมั่ว-เย้า ซึ่งมีที่อยู่อาศัยตามบริเวณภูเขาทางภาคเหนือของไทยอีกด้วย ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เป็นกลุ่มชนที่รัฐบาลจะต้องเอาใจใส่ดูแล ศึกษาให้เข้าใจวัฒนธรรมและแนวทางการดำรง

ชีวิตของเขา เพื่อให้รัฐบาลจะสามารถดำเนินนโยบายการปกครองเขาได้เป็นอย่างดี ทำให้ชนเหล่านี้อยู่ร่วมกับคนไทยได้อย่างสงบสุข

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยจึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังอยู่อย่างกระจัดกระจาย ผู้ที่สนใจจะศึกษาค้นคว้าไม่สามารถทราบได้โดยละเอียดว่า มีงานวิจัยทางด้านใดบ้างเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย และงานวิจัยในแต่ละสาขามีมากน้อยเท่าใด คุณภาพเป็นอย่างไร ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะจัดทำประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยขึ้น เพื่อเป็นคู่มือของนักวิจัยที่มีความประสงค์จะค้นคว้าในเรื่องนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ศึกษาสถานภาพองค์ความรู้เรื่องชนกลุ่มน้อยที่ผ่านมา โดยผู้วิจัยจะสำรวจวรรณกรรมสำคัญเป็นกลุ่ม ๆ ตามเนื้อหาวิชาการ ดังนี้คือ

1. ชชาติพันธุ์ - ลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์ การจัดกลุ่มชาติพันธุ์
2. แผนที่ / สถิติ - แผนที่ สถิติ ข้อมูลทางสถิติ
3. ประวัติ - ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และพัฒนาการของกลุ่มชน
4. การปกครอง / สังคม - การปกครอง การเมือง โครงสร้างและรูปแบบของสังคม บทบาทของคนในสังคม โครงสร้างทางครอบครัว ระบบเครือญาติ
5. เศรษฐกิจ - อาชีพ - รายได้-รายจ่าย การประกอบอาชีพ เช่น เกษตรกรรม การหาปลา การล่าสัตว์
6. การอพยพเคลื่อนย้าย - การเข้าสู่เมืองไทย การอพยพเข้าสู่เมือง
7. ประชากรศึกษา - จำนวนประชากร การคุมกำเนิด ภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย
8. นิเวศวิทยา - ภูมิประเทศ ถิ่นฐานบ้านเรือน สิ่งแวดล้อม
9. สาธารณสุข - การแพทย์พื้นบ้าน โรคภัยต่าง ๆ การเลี้ยงดูเด็ก / คนแก่
10. โภชนาการ - โภชนานิสัย อาหารและน้ำดื่ม
11. ภาษา / การสื่อสาร - ภาษา การติดต่อกับภายนอก
12. การศึกษา - การเรียน การสอน หลักสูตร
13. ความช่วยเหลือ - ความช่วยเหลือจากภายในและภายนอกประเทศ
ความช่วยเหลือทางด้านสาธารณสุขโรค
14. การท่องเที่ยว - แหล่งท่องเที่ยว ปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
15. มานุษยวิทยาวัฒนธรรม :
- วัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป

- ความเชื่อ ได้แก่ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติ จักรวาลวิทยา
- ประเพณี จารีต ขนบธรรมเนียม พิธีกรรม
- การแต่งกาย ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย การประดับตกแต่งร่างกาย
- การประดิษฐ์ ได้แก่ เทคนิคในการสร้างและประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เช่น วิธีการทอ จักสาน แกะสลัก ฯลฯ
- วรรณกรรม ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน ตำนาน เรื่องปรัมปรา
- ศิลปะ ได้แก่ สิ่งที่ทำให้สุนทรีย์รส เช่น ดนตรี การแสดง การวาดภาพ

ฯลฯ

สิ่งที่คณะผู้วิจัยได้สำรวจนั้นเป็นหนังสือ บทความ วิดีทัศน์ จำนวนประมาณ 1,500 ชิ้น นับเป็นการสำรวจด้านปริมาณ เพราะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา งานต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นงานที่มีความสำคัญ ซึ่งจากการสำรวจได้พบข้อมูลโดยสรุปดังนี้

1. ในภาคเหนือซึ่งมีกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลธิเบต-พม่า (ได้แก่ ลีซอ มูเซอ อีก้อ) ภาษากะเหรี่ยง (ได้แก่ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มต่าง ๆ) ภาษาแม้ว-เย้า (ได้แก่ชาวม้งหรือแม้ว และชาวเย้าหรือเมี่ยน) มีกลุ่มที่พูดภาษามอญ-เขมร (หรือออสโตรเอเชียติก) ได้แก่ ชาวละว้า ถิ่น ขมุ มอญ ปะหล่อง ชาวบน (ญัฮกุร) ฯลฯ มีกลุ่มชนชาวไทยซึ่งอพยพมาอยู่เมืองไทยได้ไม่นานนัก เช่น ชาวไทลื้อ ไทใหญ่ ไทจีน ฯลฯ และมีกลุ่มชนที่พูดภาษาจีน ได้แก่ ชาวจีนฮ่อ งานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ หากเกี่ยวกับชาวเขา (ลีซอ มูเซอ อีก้อ ม้ง เย้า และกะเหรี่ยง) และทำโดยนักวิจัยชาวไทย ส่วนใหญ่จะเป็นด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ เนื่องด้วยกลุ่มชนเหล่านี้มีรายได้ต่ำ มีสภาพความเป็นอยู่ไม่ดีนัก รัฐบาลต้องการให้ความช่วยเหลือในเรื่องการทำมาหากิน กับทั้งต้องการให้คนเหล่านี้เปลี่ยนวิธีการจากการเพาะปลูกแบบดั้งเดิม คือ โค่นถางและเผาป่าเพื่อเพาะปลูกมาเป็นการใช้พื้นที่เพาะปลูกถาวร งานวิจัยเกี่ยวกับการเกษตรของชาวเขาจึงมีมาก และที่มีมากพอกันก็คือ งานวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนเหล่านี้ในแง่ต่าง ๆ สำหรับการวิจัยของนักวิจัยชาวต่างประเทศ มักเป็นงานวิจัยทางด้านภาษาและมานุษยวิทยาวัฒนธรรม

สำหรับกลุ่มชนที่ไม่ใช่ชาวเขา งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นในด้านการจัดแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ งานด้านวัฒนธรรม (ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม) การประกอบอาชีพ ภาษา และเรื่องเกี่ยวกับสังคม และการปกครอง สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับชาวจีนฮ่อมีอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะปะปนอยู่กับงานวิจัยเกี่ยวกับชาวเขาโดยทั่ว ๆ ไป

2. ในภาคใต้ ซึ่งมีกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลมลายู-โพลีนีเซียน (ได้แก่ ภาษา มาลาญถิ่นต่าง ๆ ภาษาโมแกน) ภาษาตระกูลมอญ-เขมร (ได้แก่ ภาษาชาไก) งานวิจัยเกี่ยวกับ กลุ่มแรกจะเป็นเรื่องทางด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป) และเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคม การเมือง การปกครองมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับความมี ลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์ และเรื่องการประกอบอาชีพ สำหรับกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูล มอญ-เขมร มีงานวิจัยเกี่ยวกับชนเหล่านี้เพียงประปราย เพราะเป็นกลุ่มชนที่มีจำนวนน้อยมาก งานที่มีมักเป็นในด้านภาษาและวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป

3. สำหรับภาคอื่น ๆ นอกจากเหนือและใต้ งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นในด้านวัฒนธรรม (ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิตทั่ว ๆ ไป) และเป็นงานวิจัยในด้านภาษา

ตารางต่อไปนี้ เป็นการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเพื่อให้เห็นวิธีการ จัดกลุ่มงานวิจัยตามสาขาความรู้ต่าง ๆ คือ

ชื่อชนกลุ่มน้อย	กะเหรี่ยง	ม้ง/มั่ว	เย้า	ลีซอ	มูเซอ	อาข่า/อิเกอ	ไทย-ใหญ่	จีนฮ่อ	ละว้า	ขมุ	มอญ	ไทย-มาเลย์	ชาไก
สาขาวิชาการที่มีการวิจัย													
ชาติพันธุ์	***	*	*	*	*	*	***	*	***	**	*	**	*
แผนที่ / สถิติ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ประวัติ	*	*	*	*	*	*	**	*	*	*	**	*	*
การปกครอง / สังคม	***	*	*	*	*	*	***	*	***	*	*	***	*
เศรษฐกิจ / อาชีพ	***	**	**	**	**	*	***	*	***	*	*	**	*
การอพยพเคลื่อนย้าย	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ประชากรศึกษา	**	*	*	*	*	*	*	*	**	*	*	*	*
นิเวศวิทยา	***	*	*	*	*	*	***	*	***	*	*	*	*
สาธารณสุข	**	*	*	*	*	*	*	*	**	*	*	*	*
โภชนาการ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ภาษา / การสื่อสาร	**	**	**	*	**	*	**	*	**	*	**	**	*
การศึกษา	***	*	*	*	*	*	*	*	**	*	*	**	*
การท่องเที่ยว	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ความช่วยเหลือ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
มานุษยวิทยาวัฒนธรรม	***	**	***	**	**	**	***	*	**	**	***	***	*

ตารางแสดงปริมาณงานวิจัยสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยง ม้ง เย้า ลีซอ มูเซอ อิเกอ ไทยใหญ่ จีนฮ่อ ละว้า ขมุ มอญ ไทย-มาเลย์ และชาไก

- *** หมายถึง มีปริมาณมาก (เกินกว่า 20 ชิ้นงาน)
 ** หมายถึง มีปริมาณปานกลาง (11-12 ชิ้นงาน)
 * หมายถึง มีปริมาณน้อยหรือไม่มีเลย (0-10 ชิ้นงาน)

(2) ศึกษาโครงการวิจัยต่าง ๆ ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ได้จัดตั้งขึ้นในนามโครงการศึกษาวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ ใน พ.ศ. 2517 ตั้งแต่เริ่มแรกที่มีการจัดตั้งก็ได้สนใจศึกษาภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยเริ่มทำการวิจัยภาษากะเหรี่ยง ภาษาลัว และภาษาลัวะใน พ.ศ. 2518 และเปิดหลักสูตรมหาบัณฑิตซึ่งศึกษาภาษาที่สำคัญ 5 ตระกูลภาษาของเอเชียอาคเนย์ ใน พ.ศ. 2519 ภาษา 5 ตระกูลภาษาของเอเชียอาคเนย์ที่ได้ทำการสอนในหลักสูตรนี้ ได้แก่

1. ภาษาตระกูลไท (Tai language family) ใช้อักษรย่อว่า Tai
2. ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan language family) ใช้อักษรย่อว่า S
3. ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic language family) ใช้อักษรย่อว่า AA ภาษาตระกูลนี้มีชื่อสามัญที่รู้จักกันทั่วไปว่าตระกูลภาษามอญ-เขมร
4. ภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน (Austronesian language family) ใช้อักษรย่อว่า AN ตระกูลภาษานี้มีชื่อสามัญที่รู้จักกันทั่วไปว่า ตระกูลมาลาโย-โพลีเนเซียน
5. ภาษาตระกูลม้งเย้า (Hmong-Yao หรือ Hmong-Mien language family) ใช้อักษรย่อว่า Hm-Y

ภาษาที่จัดว่าเป็นภาษาของชนกลุ่มน้อยที่พบในประเทศไทยเป็นภาษาใดภาษาหนึ่งใน 5 ตระกูลภาษานี้ ดังนี้ วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตทางภาษาศาสตร์ที่นักศึกษาสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทเขียน ซึ่งนับถึงปัจจุบันมี 147 เรื่อง จึงมีเกี่ยวกับภาษาของชนกลุ่มน้อยเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้ในตารางแสดงผลงานวิจัยของอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาของสถาบันฯ ดังนี้

	ตระกูลไท	ตระกูล AA	ตระกูล AN	ตระกูล Hm-Y	ตระกูล ST
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต	16	37	22	3	20
ผลงานวิจัยของอาจารย์สถาบันฯ	5	19	8	4	8

หมายเหตุ

1. หน่วยนับเป็น : เรื่อง
2. ผู้สนใจงานของสถาบันฯ โปรดขอขอยกขออนุมัติงานวิจัยข้างต้นได้ที่สถาบันฯ

โดยภาพรวมในระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2517-2537) งานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล มีส่วนพัฒนางานองค์ความรู้ทางด้านภาษาเป็นพิเศษ มีงานวิจัยที่ลงลึก ทั้งทางการศึกษาเรื่องเสียง เรื่องคำศัพท์ เรื่องไวยากรณ์ของภาษาชนกลุ่มน้อยภาษาต่าง ๆ รวมทั้งการรวบรวมคำเป็นพจนานุกรมแบบทวิภาษา (Bilingual Dictionaries) ซึ่งแปลจากภาษาของชนกลุ่มน้อยเป็นภาษาไทยกรุงเทพด้วย ส่วนงานวิจัยทางด้านวัฒนธรรมขณะนี้ยังมีน้อย เพราะเพิ่งเริ่มต้นใน พ.ศ. 2533 ในอนาคตแนวโน้มงานวิจัยทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยของสถาบันฯ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมสารานุกรม

(3) ฐานข้อมูลที่จะสำรวจเพื่อประมวลความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

Disussion เกี่ยวกับคำว่า “ชนกลุ่มน้อย”

ในงานวิจัยภาคสมบูรณจะได้ศึกษาคำว่าชนกลุ่มน้อย (minority groups) ที่ปรากฏในงานของนักวิชาการต่าง ๆ แต่ในขณะนี้ขอทำความเข้าใจเบื้องต้นว่า คำว่า “ชนกลุ่มน้อย” หมายถึง กลุ่มชนที่มีลักษณะแตกต่างจากคนไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศในแง่

1. ภาษา
2. วัฒนธรรม
3. ที่มาทางประวัติศาสตร์

กล่าวคือ ชนกลุ่มน้อยส่วนมากจะไม่พูดภาษาตระกูลไท (Tai language family) และจะมีลักษณะทางวัฒนธรรมและที่มาทางประวัติศาสตร์แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากคนไทย ในงานวิจัยนี้จะไม่จำแนกคนที่พูดภาษาไทยท้องถิ่นต่าง ๆ ว่าเป็นชนกลุ่มน้อย เช่น จะไม่จำแนกว่าคนที่พูดภาษาไทยแบบล้านนาหรือแบบขอนแก่นว่าเป็นชนกลุ่มน้อย แต่จะจัดผู้ที่พูดภาษาของชาวเขาภาษาต่าง ๆ เช่น อีเก้อ มูเซอ ลีซอ รวมทั้งเขมรถิ่นไทย มลายู และคนพูดภาษาตระกูลไทนอกประเทศที่เพิ่งอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยไม่นานนัก คนเหล่านี้ยังมีชื่อเรียกภาษาและวัฒนธรรมของตน ซึ่งต่างไปจากคนไทยท้องถิ่น เช่น กลุ่มไทลื้อ ไทยใหญ่ ผู้ไท ญ้อ ไยย ฯลฯ

ในงานวิจัยนี้ ฐานข้อมูลที่จะสำรวจเพื่อประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยจะแยกออกเป็น 16 หัวเรื่องใหญ่ คือ

1. ชชาติพันธุ์	9. สาธารณสุข
2. แผนที่ / สถิติ	10. โภชนาการ
3. ประวัติ	11. ภาษา / การสื่อสาร
4. การปกครอง / สังคม	12. การศึกษา
5. เศรษฐกิจ-อาชีพ	13. ความช่วยเหลือ
6. การอพยพเคลื่อนย้าย	14. การท่องเที่ยว
7. ประชากรศึกษา	15. มานุษยวิทยาวัฒนธรรม
8. นิเวศวิทยา	16. เรื่องอื่น ๆ (จะเพิ่มเติมเมื่อคณะ
ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแล้ว)

ภาษาของฐานข้อมูลที่จะศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่พบได้ในประเทศไทยนั้น เป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทยเกือบทั้งหมด ที่เป็นภาษาอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น จีน ฯลฯ หาได้ยากมาก ทั้งนี้ เพราะภาษาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นภาษาที่คนไทยน้อยคนจะได้เรียนรู้ ดังนั้น หนังสือในห้องสมุดสำคัญ ๆ ในประเทศไทย จึงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอื่นนอกเหนือจากนี้ มักเป็นหนังสือเกี่ยวกับภาษาและวรรณคดีของชนชาตินั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ จากการสำรวจ เราพอสรุปได้ว่าฐานข้อมูลเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยมีเขียนเป็นภาษาต่าง ๆ ดังนี้

ข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษมีประมาณ	60 %
ข้อมูลที่เป็นภาษาไทยมีประมาณ	39 %
ข้อมูลที่เป็นภาษาอื่น ๆ มีประมาณ	1 %

ช่วงเวลาที่จะศึกษา

งานวิจัยนี้ จะศึกษาเฉพาะข้อมูลสำคัญ ๆ โดยแบ่งงานดังกล่าวออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ

(1) ข้อมูลที่เขียนก่อนปี ค.ศ. 1960

ก่อน ค.ศ. 1960 มีงานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยน้อยมาก เพราะจำนวนผู้วิจัยมีน้อย และความสนใจเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยยังมีไม่มากนัก งานวิจัยในช่วงนี้มีเพียงประปราย ผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นชาวตะวันตกที่ทำงานเป็นนักสำรวจเส้นทางในประเทศแถบอินโดจีน หรือเป็นหมอสอนศาสนา อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานี้มีไม่มากนัก แต่งานแต่ละชิ้นนับว่ามีค่ามาก เพราะทำให้ผู้อ่านสมัยปัจจุบันได้แลเห็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ

ทั้งในประเทศไทย เขมร ลาว เวียดนาม พม่า และจีน และหากเปรียบเทียบกับสภาพความเป็นไป
ในปัจจุบัน เราก็จะเห็นความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย

(2) ข้อมูลที่เขียนระหว่าง ค.ศ. 1961-1990

งานวิจัยในช่วงเวลานี้มีมากกว่าช่วงแรก เพราะความสนใจศึกษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยมีมากขึ้นกว่าเดิม กับทั้งเรื่องชนกลุ่มน้อยเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัย
ของประเทศ (ได้แก่ชนกลุ่มน้อยที่เป็นไทยมุสลิมในภาคใต้ ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในภาคเหนือ และ
คนไทยเชื้อสายเขมรและเวียดนามทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น" รัฐบาลเห็นความสำคัญ
ในเรื่องนี้ จึงได้จัดตั้งหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในด้านต่าง ๆ เช่น สถาบันวิจัยชาว
เขา ทำงานวิจัยเกี่ยวกับชาวเขาเพื่อป้อนข้อมูลให้รัฐบาลนำไปใช้ในการพัฒนาชาวเขา, หน่วยงาน
ทางทหารบางหน่วย เช่น สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ ทำงาน
วิจัยและผลิตหนังสือสำหรับเป็นคู่มือในการทำงานติดต่อกับชาวเขา เป็นต้น

นอกจากนี้ การวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้เติบโตก้าวหน้าขึ้น
เป็นอันมาก จึงมีนักวิจัยชาวต่างชาติ เช่น อเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ฯลฯ เข้ามาทำงานวิจัยเกี่ยวกับ
ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยใน 2 สาขาวิชานี้พอประมาณ ส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยเพื่อเขียนเป็น
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกและโท ส่วนนักวิชาการไทยก็มีอาจารย์และนักวิจัยในมหาวิทยาลัย
หลายแห่งทำงานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย และมีนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับกลุ่มชนเหล่านี้นี้
มากพอสมควร เช่น สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
เปิดหลักสูตรทางภาษาศาสตร์เกี่ยวกับภาษาตระกูลทิเบต-พม่า ตระกูลมอญ-เขมร ตระกูลมลายู-
โพลินีเซียน และตระกูลไท มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 งานวิจัยของอาจารย์ นักวิจัย และนัก
ศึกษาของสถาบันฯ จึงเป็นงานเกี่ยวกับภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยเกือบทั้งสิ้น

นอกจากนั้น งานวิจัยทางด้านภาษาและมานุษยวิทยาวัฒนธรรมอีกส่วนหนึ่ง เป็น
ผลงานของชาวตะวันตกที่ทำงานทางด้านเผยแพร่ศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นศาสนาคริสต์นิกาย
โปรเตสแตนต์ เช่น กลุ่ม SIL (Summer Institute of Linguistics) เป็นกลุ่มที่มุ่งศึกษาภาษาของ
ชนกลุ่มน้อยเพื่อจัดทำพระคัมภีร์ไบเบิลที่เขียนด้วยภาษาของกลุ่มชนเหล่านี้ ภาษาที่สมาชิกของ
SIL ศึกษานั้น ส่วนใหญ่เป็นภาษาตระกูลมอญ-เขมร เช่น ภาษาบรู ไล่ ส่วย ซาไก ภาษาเขมร
ถิ่นต่าง ๆ ฯลฯ กับทั้งยังศึกษาภาษาตระกูลอื่น ๆ เช่น ภาษากะเหรี่ยง ฯลฯ

(3) ข้อมูลที่เขียนจาก ค.ศ. 1991-ปัจจุบัน

การจัดแบ่งข้อมูลช่วงนี้ทำขึ้นเพื่อให้เห็นองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ในระยะที่ใกล้ที่สุด ซึ่งจากการสำรวจขั้นต้น พอจะเห็นได้ว่างานวิจัยในระยะนี้มีออกมาไม่มากนัก อาจเป็นเพราะว่าปัญหาเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของประเทศอันเนื่องมาจากชนกลุ่มน้อยได้ลดน้อยลงไปมาก ต่างจากเมื่อกว่า 10 ปีที่แล้ว ประกอบกับประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ได้เปิดประตูต้อนรับชาวต่างชาติ ความสนใจของนักวิจัยจำนวนไม่น้อยในเมืองไทยจึงเบนออกไปหาประเทศเหล่านี้ ทั้งในด้านการศึกษาภาษากลุ่มไท และการศึกษาภาษาราชการในประเทศดังกล่าว นอกจากนั้น นักวิจัยต่างชาติอื่น ๆ ก็มีโอกาที่จะเข้าไปทำงานวิจัยในประเทศเหล่านี้ด้วย และเนื่องจากว่าประเทศในอินโดจีนเหล่านี้มีเรื่องราวที่ชวนให้ศึกษาเรียนรู้เนื่องจากปิดตัวเองมานาน ความสนใจที่จะทำงานวิจัยเกี่ยวกับดินแดนเหล่านี้จึงยังมีมาก

(4) ลักษณะพิเศษของงานวิจัยนี้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

1. เนื่องจากงานวิจัยนี้เมื่อทำเสร็จและพิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่มแล้ว จะมีลักษณะเป็น Detailed Annotated Bibliography ซึ่งลงลึกในรายละเอียดมากกว่า Bibliography and Index of Mainland Southeast Asian Languages and Linguistics ของ Franklin E. Huffman (1986) และงานวิจัยนี้จะครอบคลุมงานที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยตามเนื้อหาวิชาการถึง 16 หัวเรื่องใหญ่ ดังที่ได้จำแนกไว้แล้ว คณะผู้วิจัยมองภาพว่า ใน entry แต่ละ entry จะให้คำบรรยายผลงานชิ้นนั้นอย่างย่อ ๆ ราว 3 บรรทัดถ้ากล่าวถึงงานชิ้นเล็ก ถ้ากล่าวถึงงานชิ้นใหญ่ก็จะกล่าวถึงให้มากขึ้นตามส่วน เช่น 1-3 ย่อหน้า โดยผู้วิจัยจะต้องมีโอกาสดำรงงานนั้นจริง ๆ จึงจะนำมาสรุปบรรยายได้ ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จะเน้นหนักที่ผลงานที่เขียนเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ซึ่งเป็นภาษาที่คณะผู้วิจัยมีความถนัด ส่วนผลงานที่เขียนเป็นภาษาอื่น ๆ นั้น คณะผู้วิจัยจะบรรยายเท่าที่ปรากฏใน abstract ผลงานนั้นเท่านั้น

2. การจัดแบ่งเนื้อหาของงานวิจัยตามสาขาวิชาการต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย สามารถเลือกอ่านงานที่มีเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ค้นคว้าได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3. งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นฐานข้อมูล อันได้แก่ หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในด้านต่าง ๆ สถาบัน สำนัก และศูนย์ที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย รวมถึงห้องสมุดของสถานศึกษาและสถาบัน สำนัก ศูนย์เหล่านี้ ซึ่งนับเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ที่มีความสนใจต้องการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

4. งานวิจัยชิ้นนี้ยังได้รวบรวมงานวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ อันจะช่วยให้ผู้ที่ต้องการเสนอหัวข้อวิจัยได้ทราบว่า ปัจจุบันมีใครกำลังศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในเรื่องอะไรบ้าง เมื่อทราบเช่นนี้ก็จะได้ไม่ทำงานวิจัยซ้ำซ้อน กับทั้งจะได้เห็นความสนใจของนักวิจัยทางด้านนี้ ว่ามีแนวโน้มไปในทางใดบ้าง¹

5. ดรรชนีภาษาต่างๆ ที่คณะผู้วิจัยจะจัดทำครั้งนี้ จะคำนึงถึงชื่อทุกชื่อที่เรียกต่าง ๆ กันของชนกลุ่มน้อยแต่ละกลุ่ม จึงนับเป็นประโยชน์ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้นคว้าในการหาชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตนสนใจ เพื่อจะได้ศึกษาได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

6. นอกจาก Detailed Annotated Bibliography แล้ว ในการกล่าวถึงชนกลุ่มน้อย ที่พูดแต่ละตระกูลภาษาจะมีบทความซึ่งเป็นบทวิเคราะห์ในภาพรวม กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยนั้น ๆ ราว 30 หน้า ซึ่งจะให้ความรู้อย่างรวดเร็วแก่ผู้ที่ต้องการหาความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง

งานวิจัยในลักษณะใกล้เคียง ซึ่งส่วนมากจะไม่มีบรรณนิทัศน์ มีดังต่อไปนี้

ถาวร พู่เฟื่อง. 2536. บรรณานุกรมชาวเขา-ชนกลุ่มน้อย สถาบันวิจัยชาวเขา.

(บรรณานุกรมหัวเรื่อง) เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยชาวเขา.

DESSAINT Alain Y.

1971. Lisu Annotated Bibliography, Behavior Science Notes, VI(2),
New Haven, HRAF, pp. 71-94.

1980. Minorities of Southwest China : an Introduction to the Yi(Lolo) and
Related Peoples and Annotated Bibliography, New Haven,
HRAF, 373 pages.

HUFFMAN Franklin E. 1986. Bibliography and Index of Mainland Southeast Asian
Languages and Linguistics, New Haven and London, Yale University
Press.

LEBAR Frank M., Gerald C. Hickey et John D. MUSGRAVE ("ds."). 1964. Ethnic Groups
of Mainland Southeast Asia. New Haven, Human Relations Area Files
Press.

3.3 ขั้นตอนและระยะเวลาในการทำวิจัย

1. จัดการประชุมครั้งที่ 1 โดยเชิญนักวิชาการชั้นนำด้านชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดล ตลอดจนผู้กำหนดนโยบายระดับสูงเด่น ๆ ที่ทำงานทางด้านนี้ มาร่วมประชุมกัน เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ของการศึกษาด้านชนกลุ่มน้อยของประเทศไทย โดยคณะผู้วิจัยนำเรื่องการทำวิจัยนี้ ขอคำปรึกษาจากที่ประชุมอย่างเป็นทางการว่า ควรจะดำเนินการอย่างไรจึงจะเป็นประโยชน์สูงสุด และผู้วิจัยจะนำความเห็นจากการประชุมไปปรับปรุงโครงการวิจัยนี้

เวลาที่จัดประชุม เดือนตุลาคม 2538

2. รวบรวมรายชื่องานวิจัยที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยค้นจากห้องสมุดและศูนย์เอกสารต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่น ห้องสมุดสยามสมาคม ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาลัยครู และหน่วยงานทางการศึกษาวิจัยต่าง ๆ

ระยะเวลาในการวิจัย กันยายน-กุมภาพันธ์ 2538 (6 เดือน)

3. นำรายชื่องานวิจัยที่รวบรวมมาแล้วพิมพ์เข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วจัดแยกกลุ่มงานเหล่านี้ ตามตระกูลภาษาของชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น ภาษาตระกูลมอญ-เขมร ตระกูลทิเบต-พม่า ตระกูลมลายู-โพลีนีเซียน ฯลฯ จากนั้น จึงเรียบเรียงภาษาของแต่ละตระกูลให้เป็นระเบียบ

ระยะเวลาในการวิจัย ทำพร้อมไปกับขั้นตอนที่ 4 คือ

ธันวาคม 2538 – มีนาคม 2539 (4 เดือน)

4. ภาษาของแต่ละกลุ่มชน จะมีรายชื่องานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดงานเหล่านี้เข้าเป็นกลุ่มตามเนื้อหาของการวิจัย เช่น งานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ มานุษยวิทยาวัฒนธรรม งานด้านภาษา ฯลฯ และในแต่ละเนื้อหาใหญ่ๆ นี้ จะแบ่งออกไปตามเนื้อหาย่อย เช่น งานวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรมแบ่งออกเป็นเรื่อง : โครงสร้างสังคม ระบบเครือญาติ ความเชื่อ ประเพณี การประกอบอาชีพ วิธีการผลิตแบบพื้นบ้าน การรักษาโรคแบบดั้งเดิม วรรณกรรมท้องถิ่น ฯลฯ, งานวิจัยทางภาษาศาสตร์ แบ่งออกเป็นเรื่อง : ระบบเสียง ไวยากรณ์ อรรถศาสตร์ ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ ภาษาศาสตร์เชิงสังคม ฯลฯ

หลังการทำงานขั้นที่ 4 นี้ ผู้อ่านจะได้เห็นภาพรวมของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ของกลุ่มชนต่าง ๆ ว่าทำกันในด้านใดบ้าง และงานสาขาใดทำมาก สาขาใดทำน้อย ภาพนี้จะนำเสนอในรูปแบบของตารางสรุป เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย ผู้อ่านจะรู้ได้โดยเร็วว่า ความรู้เรื่องใด ขาดยังเป็นจุดที่ขาดแคลนเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

5. เลือกงานวิจัยที่เด่น สำคัญ หรือน่าสนใจมาศึกษา แล้วสรุปหรือบรรยายงานนั้น กับทั้งอาจให้ความเห็นเกี่ยวกับงานชิ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่

การศึกษาค้นคว้าของนักวิจัย งานส่วนนี้จะจัดไว้ในภาคผนวก มีลักษณะเป็นบรรณานุกรมที่มีคำบรรยายประกอบ (annotated bibliography)

ระยะเวลาในการวิจัย กันยายน 2538 – ตุลาคม 2539 (1 ปี 2 เดือน)

6. ผู้วิจัยเขียน "คำนำเสนอ"เชิงวิเคราะห์ (analytical overview) เพื่อเสนอภาพรวมของการวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย โดยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการวิจัยในเรื่องนี้ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน และให้เหตุผลว่าเหตุใดการวิจัยในปัจจุบันจึงมีลักษณะดังที่เป็นอยู่นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะให้ความเห็นและข้อเสนอแนะโดยละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยในอนาคต ว่าควรเป็นไปในรูปแบบใดแนวใด ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ และเพื่อทำให้เกิดความเจริญมาสู่แก่กลุ่มชนที่มาอยู่ในร่มพระบรมโพธิสมภารเหล่านั้นด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยจะจัดทำ Index ของภาษาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยนี้ค้นหางานเกี่ยวกับภาษาที่ตนต้องการศึกษาได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ระยะเวลาในการวิจัย พฤศจิกายน 2539 – มีนาคม 2540 (5 เดือน)

3.4 ระยะเวลาในการทำวิจัย

กันยายน 2538 – สิงหาคม 2540 (2 ปี)

3.5 สถานที่ที่ทำวิจัยและเก็บข้อมูล

ค้นและรวบรวมรายชื่องานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย จากห้องสมุดและศูนย์เอกสารต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู และหน่วยงานทางการศึกษาวิจัยต่าง ๆ และค้นจากห้องสมุดหรือองค์การเอกชน ด้วย

แหล่งข้อมูลที่จะศึกษา

1. สถาบัน สำนัก ศูนย์ฯลฯ ที่ทำงานวิจัยทางด้านภาษา วัฒนธรรม และสังคม ซึ่งมีอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งราชการและเอกชน เช่น

สถาบันวิจัยชาวเขาเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถาบันวิจัยสังคม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถาบันวิจัยและพัฒนา	มหาวิทยาลัยพายัพ
สถาบันวิจัยและพัฒนา	มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี
 สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
 สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
 ศูนย์วิจัยและพัฒนา สถาบันราชภัฏทั่วทุกภาคของประเทศ
 หอสมุดสภาวิจัยแห่งชาติ
 ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ
 มูลนิธิสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
 หน่วยงานเอกชนที่ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม เช่นธนาคารกรุงเทพ
 ธนาคารไทยพาณิชย์ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย ฯลฯ

2. หอสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศ หอสมุดของหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ และหอสมุดของหน่วยงานเอกชนที่ทำงานเพื่อสังคมหรือส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรม เช่น

ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันเป็นหน่วยงานหนึ่งของสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ศูนย์นี้จัดได้ว่ามีหนังสือเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยมากกว่าหอสมุดใด ๆ การจัดเก็บ การทำบรรณานุกรมและบทคัดย่อ ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

หอสมุดของกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ

หอสมุดของกรมตำรวจ

หอสมุดของสยามสมาคม, SPAFA, UNICEF, UNESCO

3. หน่วยงานทั้งราชการและเอกชนที่ทำงานด้านสงเคราะห์และพัฒนาชุมชนที่อยู่ใกล้ความเจริญ เช่น

กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ (ศศน.) ศูนย์นี้จะผลิตงานที่เกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนชาวเขา เช่น สร้างบทเรียนสำหรับสอนภาษาไทยให้แก่ชาวเขา ทำหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

สำหรับเป็นคู่มือครูสอนชาวเขา การดำเนินงานของ ศศน. มักได้รับ

ทุนอุดหนุนจากองค์การต่างประเทศอยู่เสมอ

4. งานวิจัยบางส่วนจะได้จากตัวผู้วิจัยโดยตรง เนื่องด้วยงานเหล่านี้ผลิตในรูปเอกสารอัดสำเนา ที่ทำดั่งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีเงินทุนที่จะพิมพ์ หรือเป็นงานวิจัยเบื้องต้นที่ยังจะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นก็ได้ จึงมิได้พิมพ์เผยแพร่ไปในวงกว้าง ผู้วิจัยงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานในสถานศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา

มีข้อสังเกตประการหนึ่งก็คือ ปัจจุบันได้มีงานวิจัยที่ผลิตโดยครู-อาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาของทางราชการ งานเหล่านี้ทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการสอนในโรงเรียน งานวิจัยประเภทนี้ ผู้วิจัยจะนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการขอเพิ่มคุณวุฒิได้ คือให้ขอปรับจากตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 เป็นอาจารย์ 3 ระดับ 8 หรืออาจจะใช้เป็นผลงานประกอบการพิจารณาความดีความชอบก็ได้ เช่นกัน

5. งานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่มีลักษณะเป็นเอกสารสำคัญ หายาก หรือเป็นเอกสารโบราณที่ไม่สามารถซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิมได้ จะถูกบันทึกในรูปไมโครฟิล์ม มีอยู่ตามห้องสมุดของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง และอยู่ที่ห้องสมุดสำคัญ ๆ ของประเทศ เช่น หอสมุดแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์สำคัญต่าง ๆ เป็นต้น

6. งานวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่บันทึกในรูปของภาพยนตร์ วีดิโอเทป สไลด์ จะดูได้เป็นครั้งคราวจากสถานีโทรทัศน์ของไทยทุกช่อง โดยปรากฏในรายการต่าง ๆ เช่น สู่โลกกว้าง รอยไทย รักษ์ไทย โลกสลัสสี ชีพจรลงเท้า ฯลฯ สำหรับเรื่องเกี่ยวกับชาวเขา ค้นได้ที่พิพิธภัณฑ์ชาวเขาของสถาบันวิจัยชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนสไลด์มีอยู่ตามหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ และมักอยู่ที่ผู้วิจัยแต่ละคนด้วย เพราะเป็นสิ่งที่ผลิตได้ง่าย

รายชื่อวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

1. ข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา. วารสารไตรมาส จัดทำโดยสถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.
2. เสียงภูเขา. สารรายสามเดือน สื่อสถานการณ์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาของคนบนดอยสูง จัดทำโดย โครงการประสานและสนับสนุนเครือข่ายงานพัฒนาชาวเขา, สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ได้รับการสนับสนุนจาก กองทุนพัฒนาสังคมและองค์กรเอกชนพัฒนาชาวเขา
3. เพื่อนชาวดอย. วารสารเพื่อการศึกษาสำหรับชุมชนในเขตภูเขา. จัดทำโดย ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนภาคเหนือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

4. ข่าวกองพัฒนาเกษตรที่สูง. (Highland Agriculture Development Division) จัดทำโดย กองพัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มีเรื่องเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรของชาติ โครงการจัดการลุ่มน้ำ สถานการณ์และแนวทางการพัฒนาที่สูง ฯลฯ
5. จดหมายข่าวโครงการพัฒนาเขตพื้นที่สูงไทย-ออสเตรเลีย. จัดทำโดย สำนักงานบริหารโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนที่สูง (ไทย-ออสเตรเลีย) จังหวัดเชียงใหม่ กองสังคมสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์.
6. วารสารรากแก้ว. จัดทำโดย สำนักงานบริหารโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนที่สูง จังหวัดเชียงใหม่ กองสังคมสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์
7. จดหมายข่าวล้านนาคดีศึกษา. จัดทำโดย โครงการข้อเสนอเทศล้านนาคดีศึกษา. ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
8. วารสารวิจัยสังคม. จัดทำโดย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
9. วารสารศูนย์วิจัยพันธุ์เพื่อการศึกษา. จัดทำโดย ศูนย์พันธุ์เพื่อการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
10. วารสารศิลปวัฒนธรรม.
11. วารสารภาษาและวัฒนธรรม. จัดทำโดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
12. วารสารอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
13. วารสารอักษรศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
14. วารสารวัฒนธรรมไทย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
15. วารสารธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
16. วารสารนิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
17. Mon-Khmer Studies. จัดทำโดยมหาวิทยาลัยมหิดล และ Summer Institute of Linguistics (USA)

3.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. งานวิจัยนี้จะเป็นเสมือน “คู่มือการวิจัย” สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า หรือ ทำวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย บรรณานุกรมที่มีคำบรรยายประกอบจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้อ่าน ช่วยให้ผู้อ่านได้รู้จัดงานวิจัยที่สำคัญ ๆ โดยย่อ และสามารถเลือกงานวิจัยที่น่าสนใจมาศึกษาโดยละเอียด

2. งานวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบว่า การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในเรื่องใด มีผู้ทำไว้น้อยมากหรือไม่มีเลย ทำให้ผู้ที่ต้องการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้สามารถเลือกได้ว่าควรทำวิจัยเรื่องอะไร

3. งานวิจัยนี้จะประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้ทุนวิจัย เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฯลฯ เพราะงานนี้จะช่วยเป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดแผนงานการให้ทุนวิจัยในอนาคต คือ ทำให้เห็นได้ว่า ควรส่งเสริมให้ทุนวิจัยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยทางด้านใด จึงจะทำให้ความรู้เรื่องนี้ก้าวหน้าออกไป นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการวิจัยของประเทศ

ข้อมูลประกอบการพัฒนาโครงการวิจัยเรื่อง
"ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย"

รายชื่อชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย
(เรียงตามลำดับอักษร)

กวย, กวย, ส่วย	kuy	
กะเหรี่ยง	karen	
กะเหรี่ยงสะกอ		Sgaw Karen
กะเหรี่ยงโปว์		Pwo Karen
กะเหรี่ยงบเว		Bwe
กะยาห์		Kayah
ปาดอง		Padaung
ตองสู		Tongsu, Pa'o
กะเลิง (ไท)	Kaleung	
เกนชิว	Kensiu	
ข่า	Kha	
ขมุ	khmu	
เขมร	khmer	
แขก, อินเดีย	kaek, Indian, Indic	
จิงเป่า, จิงเพาะ	Jingpaw	
จีน	Chinese	
จีนกวางตุ้ง		Cantonese
แคะ		Hakka
จีนกลาง		Mandarin
แต้จิ๋ว		Taechiu
ฟูเกี้ยน		Fukien
ไหหลำ		Hainan
ฮกเกี้ยน		Kokkien
ฮ่อ, จีนฮ่อ		Haw, Yunnanese Chinese

ชาวนน, ญัฮกูร	Chaobon, Nyah Kur
ชอง	Chong
ชำเร	Samre
โซง (ดูไท)	Song (see Tai)
ญวน, เวียดนาม	Vietnamese
ญ้อ (ไท)	Nyaw
ญัฮกูร, ชาวนน	Nyah Kur, Chaobon
ญือ	Nyeu
ตองก้า	Tonga
ตองสู	Tongsu, Pa'o (โปรดดูกะเหรี่ยง)
ทิน (มัล, ปรีย)	Tin, Thin
ไท, ลาว	Tai, Lao
กะเลิง	Kaleung
โซง	Song
ผู้ไท	Phu Thai
พวน	Phuan
แซก	Saek
ยอง	Yong
โย้ย	Yoy
ไทดำ	Tai Dam
ไทจีน, ไทเขิน	Tai Khun
ไทลื้อ	Tai Lu
ไทย่า	Tai Ya
ไทใหญ่	Tai Yai, Shan
ไทญ้อ, ญ้อ	Tai Nyaw, Nyaw
ลาวครั่ง	Lao Khrang
ลาวกลาง	Lao Klang
ลาวหล่ม	Lao Lom
ลาวเงี้ยว	Lao Ngaew
ลาวตี้	Lao Ti

ลาวเวียง	Lao Wiang
บิซู	Bisu
บรู	Bru
ปลั่ง	Plang
ปะหล่อง	Palaung
ปาดอง	Padaung (โปรดดูกะเหรี่ยง)
โป, โปว์ (Omkio)	Pwo (see Karen) (โปรดดูกะเหรี่ยง)
โป (กาญจนบุรี, ราชบุรี, แพร่) Pwo	
ผีตองเหลือง, มลาบรี	Mrabri
ผู้ไท (ดูไท)	Phu Thai (see Tai)
พวน (ดูไท)	Phuan (see Tai)
พุนอย	Phunoi
พม่า	Burmese
มาเลย์, มาลายู, บาฮาซามาเลย์ Malay, Bahasa Malay	
ม้ง, แม้ว	Hmong, Meo
ม้งจื๊วะ, แม้วดำ	Black Hmong
ม้งเด้อ, แม้วขาว	White Hmong
แม้วแดง?	Red Hmong?
แม้วลาย	Meo Lai
มอญ	Mon
มอเก็น	Moken
มอเกลิน	Moklen
มุเซอ, ละหู่, ลาหู่	Lahu
ละหู่ญี, มุเซอแดง	Lahu Nyi, Red Lahu
ละหู่หนอ, มุเซอดำ	Lahu Na, Black Lahu
ละหู่เฉมเล	Lahu Shehleh
ละหู่ซี	Yellow Lahu
มลาบรี, ผีตองเหลือง	Mrabri
ม้ง	Mang
เมี่ยน (ดูเย้า)	Mien (see Yao)

แม้ว (ดูม้ง)	Meo (see Hmong)
ย่อง (ดูไท)	Yong
เย้า, เมี่ยน	Yao, Mien
โย้ย (ดูไท)	Yoy
ลาว (ดูไท)	Lao
ลีซอ, แลลีซอ	Lisu
ละว้า, ละเวือะ	Lawa
ละหู่, ลานู่, มูเซอ (ดูมูเซอ)	Lahu, Muzur
ละม็ต	Lamet
ลัวะ	Lua'
ว้า	Wa
เวียดนาม, ญวน	Vietnamese
สามเต้า (ปลั่ง)	Samtao
สว่น, กูย, กวย	Suai, Kuy
แสก (ดูไท)	Saek (see Tai)
ไล่, โซ	So
ไล่ตริ	So Tri
อักษ	Akha
อักษหะปือ	Akha Labeu
อักษลอยหมี	Akha Lawymi
อักษอุโล	Akha Ulo
อินเดีย, แวก	Indic, Indian, Kaek
อุก้อง	Ugong
อุรักละโวย	Urak Lawoi
อิมปี, ก้อ	Mpi

ภาคผนวก ข

กำหนดการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 1
เรื่อง สถานภาพการศึกษาด้านชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย
วันศุกร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2538
เวลา 08.00 – 17.00 น.
ณ ห้องทับทิม โรงแรมรัตนโกสินทร์
ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ

08.00 - 08.30 น.	-	ลงทะเบียน
08.30 – 08.40 น.	-	พิธีเปิด
08.45 – 10.15 น.	-	การอภิปรายเรื่อง คำว่า “ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย” โดย
ศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ สุนทรภัสส์
ศาสตราจารย์ ดร. พัทยา สายหนู		
อาจารย์ฉลาดชาย รมิตานนท์		
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุริยา รัตนกุล ดำเนินการอภิปราย		
10.15 – 10.45 น.	-	ผู้เข้าประชุมร่วมอภิปรายทั่วไป นำอภิปราย โดย
รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุริยา รัตนกุล
(รับประทานน้ำชา-กาแฟในห้องประชุม)
10.45 – 11.30 น.	-	การบรรยายเรื่อง “การศึกษาเรื่องชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือ”
โดย อาจารย์จันทบูรณ์ สุทธิ
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยชาวเขา
11.30 – 12.00 น.	-	ผู้เข้าประชุมร่วมอภิปรายทั่วไป นำอภิปรายโดย
ดร.ลักษณา ดารัตนหงษ์
12.00 – 13.00 น.	-	พักรับประทานอาหารกลางวัน

- 13.00 – 13.45 น. - การบรรยายเรื่อง "การศึกษาชนกลุ่มน้อยในภาคกลางและภาคตะวันตก"
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 13.45 – 14.15 น. - ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมอภิปรายทั่วไป นำอภิปราย โดย
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์
- 14.15 – 15.00 น. - การบรรยายเรื่อง "การศึกษาชนกลุ่มน้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"
โดย ศาสตราจารย์ ธวัช ปุณโณทก
ประธานกรรมการดำเนินงานโครงการสาธิตการพัฒนาระบบภูมิภาควัด
- 15.00 – 15.30 น. - ผู้เข้าประชุมร่วมอภิปรายทั่วไป นำอภิปรายโดย
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์
(รับประทานอาหาร-กาแฟในห้องประชุม)
- 15.30 – 16.15 น. - การบรรยายเรื่อง "การศึกษาชนกลุ่มน้อยในภาคใต้"
โดย ศาสตราจารย์สุกิจ ผดุงพิบูลย์
ผู้อำนวยการสถาบันทักษิณคดีศึกษา
- 16.15 – 16.45 น. - ผู้เข้าประชุมร่วมอภิปรายทั่วไป นำอภิปราย โดย
ดร. ลักษณา ดาวรัตนหงษ์
- 16.45 – 17.00 น. - สรุปการประชุม
ปิดการประชุม

พิธีกรประจำวัน - **อาจารย์วิชราภรณ์ วรรณดี**

กำหนดการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 2
โครงการวิจัยเรื่อง “ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

วันศุกร์ที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2542

เวลา 08.00 – 16.00 น.

ณ ห้องประชุม 309 ชั้น 3 อาคารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม

-
08.00 - 08.30 น.	-	ลงทะเบียน
08.30 – 08.40 น.	-	พิธีเปิด
08.45 – 09.15 น.	-	การนำเสนอเชิงวิเคราะห์ (analysis overviews) ภาพรวมของการวิจัยเรื่อง
“ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย”
09.15 – 10.15 น.	-	การนำเสนอผลการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชนที่พูดภาษา
ตระกูลมาลาโย-โพลีเนเซียน (Malayo-Polynesian)
ผู้นำเสนอ : ศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล
ผู้วิจารณ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ พัฒน์ใหญ่ยิ่ง
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี		
10.15 – 10.45 น.	-	ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมอภิปรายทั่วไป
10.45 – 11.00 น.	-	พักรับประทานของว่าง-น้ำชากาแฟ
11.00 – 12.00 น.	-	การนำเสนอผลการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชนที่พูด
ภาษาตระกูลมอญ-เขมร-เวียดนาม (Austroasiatic)
ผู้นำเสนอ : รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์
ผู้วิจารณ์ : นายนิพนธ์เวช สืบแสง
สถาบันวิจัยชาวเขา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		
12.00 – 12.30 น.	-	ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมอภิปรายทั่วไป
12.30 – 13.30 น.	-	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.30 – 14.30 น.	-	การนำเสนอผลการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับ กลุ่มชนที่พูดภาษา
ตระกูลจีน – ทิเบต – พม่า รวม ม้ง – เย้า (Sino-Tibetan)
ผู้นำเสนอ : ดร. ลักษณา ดาวรัตนหงษ์
ผู้วิจารณ์ : นายชูพันธุ์ เกษมณี

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- 14.30 – 14.45 น. - พักรับประทานอาหาร-น้ำชากาแฟ
- 14.45 – 15.45 น. - การนำเสนอผลการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับ กลุ่มชนที่พูดภาษา
ตระกูลไท (Tai)
ผู้นำเสนอ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิราภรณ์ วรรณดี
ผู้วิจารณ์ : รองศาสตราจารย์ ดร.ศิราพร ณ ถลาง
- 15.45 – 16.15 น. - ผู้เข้าประชุมร่วมอภิปราย
- 16.15 – 16.30 น. - สรุปและปิดการประชุม โดย ศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล
- พิธีกรประจำวัน - ดร.ภัททิยา ยิมเรวัต
- พิธีกรภาคบ่าย - อาจารย์เอี่ยม ทองดี
-